

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΕ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΗΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1978 | ΑΡΙΘ. 22-23

Α Ι Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α Ι

ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(1—13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978)

Π Ρ Ο Σ Φ Ω Ν Η Σ Ι Σ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. κ. Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,

Συνερχόμεθα σήμερον εἰς τὴν κατ' ἔτος τακτικὴν Συνέλευσιν τῆς Ἱεραρχίας, περὶ τῆς ὁποίας ὀρίζει ἡ παράγραφος Ι τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ Νόμου 590)1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», διαλαμβάνουσα τὰ ἐξῆς: «Ἡ Ἰ.Σ.Ι. συνέρχεται εἰς τακτικὴν συνέλευσιν ἀ ὕ τ ο δ ι κ α ί ω ς μὲν, τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους, ἐκτάκτως δὲ ὡς ἂν ἤθελε συγκληθῆ ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς...».

Μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ Νόμου 590)1977 οὐσιαστικῶς εἶναι ἡ πρώτη φορά, κατὰ τὴν ὁποίαν

ἡ Ἰ.Σ.Ι. συνέρχεται εἰς τ α κ τ ι κ ῆ ν συνέλευσιν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι αἱ κατ' Αὐγούστον 1977 καὶ Ἰανουάριον ἐ.ε. προλαβοῦσαι συνελύσεις ἡμῶν ὑπῆρξαν ἐκτακτοὶ καὶ οὐχὶ τακτικαὶ τοιαῦται. Ἐπιθυμοῦμεν ὡσαύτως νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὸ γεγονός, ὅτι, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ πρώτην φοράν Καταστατικὸς Χάρτης Ἀὐτῆς ὀρίζει παγίως καὶ παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Ἱεραρχίαν νὰ συνέρχεται ἀ ὕ τ ο δ ι κ α ί ω ς καὶ ἄνευ ἐτέρου εἰς τακτικὴν καθ' ἕκαστον ἔτος συνέλευσιν καὶ ἀποφαίνεται οὕτως ἐπὶ τῶν γενικωτέρας φύσεως καὶ μείζονος σπου-

δαιότητα θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πληρώματος Αὐτῆς.

Συνελθόντες, λοιπόν, σήμερον εἰς τὴν πρώτην ταύτην συνέλευσιν, εὐχαριστίας ἀναπέμπομεν καὶ δόξαν καὶ αἴνεσιν καὶ προσκύνησιν πρὸς «τὸν τῆς πίστεως Ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν» (Ἑβρ. ιβ' 2) διὰ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπισύναξιν ἡμῶν, ἣτις ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Παναγίου Ὄνόματος τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν ζωτικῶν προβλημάτων τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Τὸ προνόμιον τοῦτο τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, ὅπως συνέρχεται αὕτη αὐτοδικαίως, ὡς προεἶπομεν, εἶναι μέγα ἐπίτευγμα, διότι ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐκφραζόμενον διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς Συνοδικότητος, ὅπερ χαρακτηρίζει τὴν κατ' Ἀνατολὰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, ποιούσα σήμερον τὸ πρῶτον χρῆσιν τῆς κτηθείσης προνομίας καὶ συνερχομένη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν κατ' ἔτος τακτικὴν συνέλευσιν αὐτῆς, καλεῖται νὰ εἰσφέρει τὰς ἀποδείξεις περὶ τῆς καλῆς χρήσεως, καὶ ἄρα καὶ τῆς πολλαπλῆς χρησιμότητος τοῦ κερδηθέντος προνομίου καὶ δικαιώματος. Σήμερον μάλιστα, ὅτε οἱ καιροὶ εἶναι ἐξόχως ἀπαιτητικοί, ὀφείλομεν, ἐν βαθυτάτῃ συναισθήσει τοῦ χρέους ἡμῶν, νὰ συσκεφθῶμεν ἐν νηφαλιότητι, νὰ διαλεχθῶμεν ἐν ἀγάπῃ, νὰ ἐργασθῶμεν ἐν σεμνότητι, καὶ ἄρα καὶ ἐν ὁμοψυχίᾳ, πρὸς ἀντιμετώπισιν σοβαρῶν συγχρόνων προβλημάτων τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν κοινωνίας, ὡς ταῦτα διευπλώθησαν ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου καταρτισθείσῃ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Σώματος.

Ὁ Κανονισμὸς τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ψηφισθεὶς πρὸ ἔτους διὰ τῆς συντριπτικῆς πλειονοψηφίας τοῦ Σώματος, (ἤτοι διὰ ψήφων 68 ἐπὶ 72 ψηφισάντων) ἀποτελεῖ ἐγγύησιν περὶ τοῦ ὑψηλοῦ φρονήματος εὐθύνης, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ἐμφορεῖται καὶ διαπνέεται τὸ Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας. Συνεπῶς ὁ Κανονισμὸς οὗτος ὡς γράμμα καὶ ὡς τύπος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἐφ' ὅσον ἐνυπάρχει ἐν ἡμῖν. Οὐχ ἤττον ὅμως ὡς Πρόεδρος τοῦ Σώματος εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώσωμεν, ὅτι θὰ ἐπιβάλωμεν τὴν κατὰ γράμμα, πιστὴν ἅμα καὶ ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ τούτου, κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ Σώματος διὰ νὰ διεξαχθοῦν ὁμαλῶς αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ, τοῦ Σώματος δηλ. τῆς Ἱεραρχίας.

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις, ἀλλ' ἐν ταῦτῳ καὶ μὲ ἀγαθὴν διάθεσιν καὶ μὲ χρηστὰς ἐλπίδας ὑποδεχόμεθα πάντας Ὑμᾶς, Ἀδελφοί, σήμερον ἐν ταῦθα, ἐναγκαλιζόμεθα Ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ, κατασπαζόμεθα πάντας Ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ καὶ κηρύσσομεν τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὑπομιμνήσκοντες εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ἐπικαίρως τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφῶσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» (Ρωμ. ιβ' 1-2).

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΥΤΙΑΙΝΗΣ κ. ΙΑΚΩΒΟΥ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Μακαριώτατε,

Σας ευχαριστοῦμεν ἐκ μέσης καρδίας δι' ὅσα εὐδοκήσατε νὰ ἀπευθύνετε πρὸς τὸ ἱερόν Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης Συνόδου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας ἀντιμετωπίζει πρωτοφανῆ εἰς σοβαρότητα προβλήματα, δι' ὃ καὶ ἀπαιτεῖται ἡ ἐκ μέρους ὄλων μας ὀλοκληρωτικὴ ἀνάθεσις ἑαυτῶν καὶ τῶν θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὰς πανσθενεῖς χεῖρας τοῦ Κυρίου, τοῦ δοκοῦντος ἀναπαύεσθαι, — ἐνῶ πράγματι ἀγρυπνεῖ οἰακοστροφῶν τὸ πλοῖόν Του, — Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Εἷς ὁ Χριστός. Μία ἡ γνώμη Του. Καὶ πάντες οἱ ἐπίσκοποι ὀφείλουν, κατὰ τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον τὸν Θεοφόρον, νὰ ταυτίζωνται μὲ τὴν μίαν γνώμην τοῦ Χριστοῦ, νὰ εἶναι καὶ νὰ ἔχουν μίαν γνώμην». Καὶ ἀκριβῶς πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς τῆς μιᾶς γνώμης γίνονται αἱ Σύνοδοι, ὅπου κατὰ τὴν σοφὴν παρατήρησιν ἐνὸς μεγάλου ἐν ἁγίοις ἱεράρχου «πρέπει οἱ ἀρχιερεῖς νὰ συνεδριάξουν μετὰ ἱερατικῆς πραότητος καὶ ἀταραξίας». Καὶ συζητοῦντες ψηφίζουν. Καὶ ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων κρατεῖ. Καὶ γίνεται ἡ μία γνώμη τῆς μιᾶς ἱεραρχίας, τῆς ἐκπροσωπούσης τὴν μίαν καὶ ἀστασίαστον ἱερωσύνην τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου ἀρχιερέως καὶ ἀρχιποίμενος τῶν ψυχῶν πάντων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ ἀπόψεως δογματικῆς καὶ δεοντολογικῆς ἡ ἀπόλυτος ἐνότης γνώμης καὶ σκέψεως τῆς ἱεραρχίας εἶναι τὸ ὑπέρτατον χρέος ὄλων μας. Ἀμφιβάλλει κανεὶς, ὅτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον ἐντόνου κατὰ τῆς Ἐκκλησίας πολέμου; Ἀμφιβάλλει τις ὅτι ἡ θύελλα μαίνεται; Ὁ Χριστὸς καὶ τὸ χρέος μας ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ τοῦ λαοῦ Του ἀπαιτοῦν ἐνότητα. Ὅπως ἡ παναγία καὶ προσκυνητὴ Τριάς, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἔχουν μίαν θέλησιν καὶ μίαν

γνώμην, ἔτσι καὶ οἱ ἐπίσκοποι πρέπει νὰ ἔχουν μίαν γνώμην καὶ νὰ τείνουν πρὸς αὐτὴν ὑπερκῶντες τὸ δαιμονιώδες φρόνημα τοῦ φατριασμοῦ, τὸ ὁποῖον τόσα κακὰ ἐπεσώρευσε κατὰ καιροῦς εἰς τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Μακαριώτατε,

Πολλὰ τὰ θέματα καὶ ὀξεία. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀκανθώδη καὶ δυσεπίλυτα. Νομίζω ὅτι ἐκφράζω τὰ αἰσθήματα ὀλοκληροῦ τῆς Ἱεραρχίας, ἐὰν Σας εὐχηθῶ ὡς πρώτου τῇ τάξει καὶ τῇ τιμῇ, ἀλλὰ καὶ τῇ εὐθύνη, νὰ δυνηθῆτε κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν συνεδριῶν μας νὰ δώσητε ἀπολογισμὸν τῆς ὁμοίας καὶ ἐνότητος ὀλοκληροῦ τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς ὡς ἀπὸ μιᾶς καρδίας ὁμοφώνου λήψεως τῶν ἐνδεδειγμένων ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ δώσουν νέαν πνοὴν καὶ νέαν δύναμιν εἰς τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ἔργον μας.

Ἄν, παρὰ τὸν βαθὺν ἡμῶν πόθον καὶ τὴν θερμότην ἱκεσίαν πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, τὸν ἀρχηγὸν καὶ δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἰσακουσθῆ ἡ φωνὴ ἡμῶν καὶ δὲν πρυτανεύσῃ πνεῦμα ταπεινώσεως, ἀγάπης, εἰρήνης καὶ αὐτομεμψίας, θὰ πρέπει ὁμολογοῦντες τὴν προσωπικὴν ὄλων μας ἀποτυχίαν, νὰ ζητήσωμεν νομοθετικὴν κατάργησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἱεραρχίας ἢ, ὅπερ ταυτόν, τὴν σύγκλησιν τῆς ἀνά τριετίαν, διὰ νὰ μὴ τιτρώσκηται τὸ φρόνημα τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας ἐξ αἰτίας μας.

Τέλος, συνιστῶν καὶ πάλιν εἰς ὄλους ὡς ὁ πρεσβύτερος ἐν Ἑμῖν ἀδελφὸς τὴν ἐν ταπεινώσει, πραότητι καὶ ἀταραξίᾳ διεξαγωγῆν τῶν ἐνώπιόν μας συνεδριῶν καὶ συζητήσεων, ἐπικαλοῦμαι τὴν συγγνώμην Σας δι' ὅ,τι τυχὸν ἐξ ὧν εἶπον δὲν ἠκούσθη ἡδέως, καθ' ὅσον χάριτι Θεοῦ «οἶδαμεν καὶ μετρεῖν ἑαυτοὺς» καὶ «μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν». (Ρωμ. ιβ' 3). Ἀ μ ἡ ν.

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
ἐπὶ τῇ τακτικῇ συνελούσει Αὐτῆς, ἐν τοῖς προπυλαίοις τῆς ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(1-12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978)

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

ΤΡΙΤΗ 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

7.00' - 10.00'.

Ἐναρκτήριος Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης, ἱεουργοῦντος τοῦ νεωτέρου τῆ τάξει Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ζακύνθου κ. Παντελεήμονος.

Κατ' αὐτὴν θὰ τελεσθῆ καὶ ἐπιμνημόσυνος Δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν κεκοιμημένων Ἱεραρχῶν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κυροῦ Γεωργίου καὶ Περιστερίου κυροῦ Ἀλεξάνδρου.

10.30'.

Προσφορὰ ἀναψυκτικοῦ. Ἐλεύθερη ὥρα.

12.00'.

Ἐπίσημον γεῦμα.

ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

9.00'.

Ἐναρκτήριος προσευχή.

Προσφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ Προέδρου τῆς Ι.Σ.Ι. κ. Σεραφεῖμ.

Ἀντιφώνησις Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Ἐκλογή Τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν πρὸς τὸν Τύπον ἀνακοινώσεων.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ προβλήματα τῆς νεότητος». Εἰσηγητῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτήριος.

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῶν συγχρόνων ρευμάτων». Εἰσηγητῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος.

Συζήτησις ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω εἰσηγήσεων καὶ λήψις ἀποφάσεων.

9.00'.

Ἐναρκτήριος προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Ἡ Ἐκκλησία ἐναντι τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος». Εἰσηγητῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος.

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Συζήτησις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω Εἰσηγήσεως καὶ λήψις ἀποφάσεων.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Ἐρμηνεία τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἔκδοσις αὐτῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας». Εἰσηγητῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κεφαλληνίας κ. Προκόπιος.

Συζήτησις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καὶ λήψις ἀποφάσεων.

ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

9.00'.

Ἐναρκτήριος προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Ἀντιμετώπισις τῆς αἵρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ». Εἰσηγητῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας κ. Αὔγουστινος.

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Συζήτησις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καὶ λήψις ἀποφάσεων.

ΠΕΜΠΤΗ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

9.00'.

Ἐναρκτήριοσ προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Ἐκκλησιαστικὴ περιουσία». Εἰσηγητὴς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός.

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Συζήτησις ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω θέματος καὶ λήψις ἀποφάσεως.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978*

9.00'.

Ἐναρκτήριοσ προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Εἰσηγήσις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐάνθης κ. Ἀντωνίου ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς τροποποιήσεως τῶν ὁρίων τῶν Ἱ. Μητροπόλεων.

Εἰσηγήσις τοῦ ὡς ἄνω Μητροπολίτου ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν.

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Συζήτησις ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω Εἰσηγήσεων καὶ λήψις ἀποφάσεων.

Συμπλήρωσις τοῦ Καταλόγου τῶν δι' Ἀρχιερατεῖαν Ἐκλογίμων.

ΤΡΙΤΗ 10 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

9.00'.

Ἐναρκτήριοσ προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Σύγχρονοι τρόποι καὶ μέσα ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος». Εἰσηγητὴς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος κ. Σεβαστιανός.

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Συζήτησις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω Εἰσηγήσεως καὶ λήψις ἀποφάσεως.

Ἀνάπτυξις τοῦ θέματος «Προβλήματα Ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας». Εἰσηγητὴς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιος.

Συζήτησις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καὶ λήψις ἀποφάσεως.

ΤΕΤΑΡΤΗ 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

9.00'.

Ἐναρκτήριοσ προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Ἐγκρισις Σχεδίου Κανονισμοῦ «περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν».

10.30'.

Διάλειμμα.

11.00'.

Ἐγκρισις τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ (Συνέχεια).

Διάφορα ὑπηρεσιακὰ θέματα.

Προτάσεις θεμάτων διὰ τὴν ἐπομένην τακτικὴν συνέλευσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

ΠΕΜΠΤΗ 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1978

9.00'.

Ἐναρκτήριοσ προσευχή.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

10.00'.

Διάλειμμα.

10.30'.

Πλήρωσις τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.

Πλήρωσις τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου.

Τέλεσις τοῦ Μικροῦ Μηνύματος ὑπὸ τῶν ἐκλεγησομένων.

Ἐπικύρωσις τῶν Πρακτικῶν.

Τέλεσις τοῦ Μεγάλου Μηνύματος ἐν τῷ Συνοδικῷ Παρεκκλησίῳ καὶ λήξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

* Κατὰ τὰς ἡμέρας Σάββατον καὶ Δευτέραν, 7ην καὶ 9ην Ὀκτωβρίου, δὲν θὰ λάθωσι χώραν Συνεδρίαί τῆς Ι.Σ.Ι.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΓΥΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

«Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ» *

Μακκρίωτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον μοῦ ἀνέθεσαν ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, «Ἐκκλησία καὶ τὰ προβλήματα τῆς Νεότητος», ἡ ἀναπτύξω ἐνώπιον τῆς παρουσίας Ἱεράς Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ εὖρον εὐρύτατον, ὥστε γὰ μὴ ἐπαρκῆ μία πτωχὴ καὶ σύντομος Εἰσήγησις, ὡς ἡ ἡμετέρα, πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Πολύπλοκον, καθ' ὅτι ἔχει πολλὰς πλευρὰς καὶ ἐπιδέχεται διάλογον. Ὁξύτατον δέ, εἰδικῶς διὰ τὴν ἐποχὴν μας.

Ἀνέλαβον τοῦτο προθύμως, ὡς ἐντολὴν τῆς Προϊσταμένης μου Ἀρχῆς, μετὰ πολλοῦ δὲ δισταγμοῦ, διὰ τὸ δύσκολον καὶ ἀκανθώδες αὐτοῦ. Προβαίνω τέλος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ εἰρημένου θέματος μετὰ τὴν πρόθεσιν, ἵνα δώσω ἀφορμὴν εἰς πάντας Ὑμᾶς, τοὺς σεβαστοὺς καὶ ἀγαπητοὺς Πατέρας καὶ Ἀδελφούς, διὰ συζήτησιν καὶ ἀποφάσεις ἐπ' ἀγαθῇ τῆς φερέλιπδος Νεολαίας τῆς Πατρίδος μας, κατὰ τὸ τοῦ σοφοῦ Παρομιαστοῦ: «Δίδου σοφῶν ἀφορμὴν, καὶ σοφότερος ἔσται!»¹.

Διαιρῶ, κατ' ἀρχὴν, τὴν παρούσαν εἰσήγησιν εἰς τὰ κάτωθι κεφάλαια:

1. Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
2. Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΤΗΣ ΧΘΕΣ
3. Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ
4. ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ ΣΥΓΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΤΗΣ ΧΘΕΣ
5. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΑΥΤΩΝ
6. ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ
7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

* Ἡ παρούσα Εἰσήγησις παρουσιάζεται ἐπισημειωμένη καὶ διὰ νεωτέρων ἀπαιτήτων στοιχείων τὰ ὅποια λόγῳ ἑλλείψεως χρόνου δὲν ἐλέγχθησαν εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας.

1. Παροιμ. θ', 9.

1. Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἡ μελέτη τῶν προβλημάτων τῶν νέων ἐκάστης ἐποχῆς, οὐδόπως εἶναι δυνατόν γὰ διαχωρισθῆ ἐκ τῆς μελέτης τῶν προβλημάτων τῆς κοινωνίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀναπτύσσονται καὶ διαπαιδαγωγοῦνται οἱ ἐφηβοὶ καὶ δροῦν οἱ νέοι. Συνεπῶς ἐπιβάλλεται γὰ παρουσιάσωμεν, ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ, τὴν εἰκόνα τῆς συγχρόνου κοινωνίας, διὰ γὰ ἀναφερθῶμεν, ἐν συνεχείᾳ, εἰς τὴν κατάστασιν καὶ τὰ προβλήματα τῶν νέων αὐτῆς.

Ἡ ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάστασις τῆς συγχρόνου κοινωνίας παρουσιάζεται ἥμισυ ικανοποιητικὴ καὶ εὐχάριστος. Πλείστα ὅσα προβλήματα ἐμφανίζει αὕτη καὶ ὁσημέραι ἐπεκτείνονται ταῦτα ἐπὶ εὐρύτερας βάσεως καὶ νέα ἐμφανίζονται ἐν αὐτῇ. Ἡ κοινωνία μας διέρχεται ἠθικὴν κρίσιν. Ὅστις, καλοπίστως, ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ λόγου τὸ ἀληθές, δὲν ἔχει παρὰ γὰ ζήτησιν γὰ πληροφρηθῆ ἀπὸ τὰ Ἀστυνομικὰ Δελτία περὶ ἐγκλημάτων, διαδόσεως ναρκωτικῶν, σεξουαλικῶν διαστροφῶν, διαρρήξεων, γκακστερικῶν ἐκδιασμῶν, οἰκογενειακῶν δραμάτων, νοθεύσεως τροφίμων, ἀισχροκερδίας καὶ παρανόμου πλουτισμοῦ. Ἡ γὰ παρακαλέσῃ τὰς Κοινωνικὰς Λειτουργοὺς τῶν διαφόρων Ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας γὰ τοῦ περιγράψουν ἀντικειμενικὰ, τὰ ὅσα ἀντιμετωπίζου, καθ' ἐκάστην, οἰκογενειακὰ καὶ κοινωνικὰ δράματα. Ἄς ζητήσῃ τέλος γὰ μάθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἀριθμὸν τῶν διαζυγίων. Ἄν δὲ δὲν ἔχη χρόνον διὰ μίαν τοιαύτην ἔρευναν, ἄς παρακολουθῆ τὸν ἡμερήσιον Τύπον καὶ ἐξ ὧν τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων ἡ ἀποκόπη τὰς εἰδήσεις, τὰς ἀναφερομένας εἰς κοινωνικὰ σκάνδαλα, διὰ γὰ συγκεντρώσῃ οὕτως ἄφθονον ὕλικόν, ὅσον ἀπὸ ἠθικὴν σήψιν καὶ ἀποσύνθεσιν.

Δηλωτικὸν τῆς ἠθικῆς κρίσεως τῆς συγχρόνου κοινωνίας εἶναι καὶ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς (254.567) ποινικῶν ὑποθέσεων, μετὰ τὰς ὁποίας ἠσχολήθησαν τὰ Δικαστήρια τῆς Χώρας μας ἐντὸς τοῦ ἔτους 1977. Ὁ μέγας οὗτος ἀριθμὸς, διὰ τὴν μικρὰν εἰς πληθυσμὸν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, μάς φέρει εἰς τὸν νοῦν τὸν διάλογον ποῦ ἔκαμε πρὸ ἑτῶν ἑνῶς Μητροπολίτης μετὰ ἑνα Δικηγόρον τῆς Ἐπαρχίας του: Ἠρώτησεν ὁ Μητροπολίτης τὸν ἀσχολούμενον μετὰ ποινικῶν ὑποθέσεων Δικηγόρον: «Πῶς πηγαίνουν οἱ δουλειές σας;» Ὁ Δικηγόρος ἀπήντησεν: «Ἀπὸ δουλειές, Σεβασμιώτατε, τίποτε ἄλλο. Πολλὰς δουλειές. Πηγαίνουν πολὺ καλά». Τότε ὁ Μητροπολίτης ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν του καὶ δι' ἐνός ἀναστεναγμοῦ εἶπεν: «Ἄχ! Διὰ γὰ πηγαίνουν καλά οἱ δικές σας δου-

λαίες, δὲν πηγαίνουν καθόλου καλὰ οἱ δικές μου, τῆς Ἐκκλησίας θέλω νὰ εἶπω».

Ἡ ἐποχή μας ἔχει χαρακτηρισθῆ παρὰ τῶν ἀρμοδίων, ὡς ἐποχή ἠθικῆς παρακμῆς. Αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι ἔχουν τρομερὰ υποδαθμισθῆ. Ἀντὶ τούτων ὑπερτιμῶνται αἱ οἰκονομικαί, μηχανικαί, πολιτικαί, νομικαὶ ἀξίαι καὶ αἱ θετικαὶ καὶ ὀρθολογιστικαὶ Ἐπιστήμαι. Αὗται ρυθμίζουν τὴν ζωὴν τοῦ συγχρόνου Ἑλλήνου. Ἰσχύει διὰ τοὺς περισσότερους τῶν Ἑλλήνων, ὁ Κανὼν τῆς ἡσσονος προσπαθείας: Ἐλάχιστος κόπος, πολὺ κέρδος. Δὲν εἶναι διατεθειμένοι, διὰ θυσίας καὶ κόπους, οἱ σημερινοὶ πολῖται, μήτε καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς γεννητοράς των. Σήμερον ἐπιπολάζει ἡ νευροφυκτικὴ ἐξάντλησις, ἡ ἐκνευριστικὴ ὕλομανία, ἡ καταπνίγουσα πᾶν εὐγενὲς καὶ ἰδεῶδες καὶ αἰθέριον φρόνημα ἢ συναίσθημα.

Αἱ ἐφευρέσεις τῆς τεχνολογίας ἐξεμηδένισαν τὰς ἀποστάσεις. Οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἔθνη ὑφίστανται συνεχῶς ἀνακατατάξεις. Ἡ Χώρα μας μὲ τὴν γεωγραφικὴν τῆς θέσιν, μεταξὺ τῶν ἄλλων λαῶν, τὰς φυσικὰς καλλολογίας τῆς, τὴν Ἱστορίαν τῆς καὶ τὴν πλουσίαν καὶ καθαρὰν θάλασσάν τῆς, φιλοξενεὶ πλῆθος ἀλλοθρήσκων, ἀλλοεθνῶν καὶ ἀλλοδόξων, ἴσως ἐπ' ὠφελείᾳ ὕλικῆ, ἀλλὰ ζημία ἠθικῆ καὶ φθορᾶ πνευματικῆ. Εἰς τοῦτο συμβάλλει: τὰ μέγιστα καὶ ὁ ἐνεργούμενος θάνατος τοῦ ἐπαρχιωτισμοῦ καὶ τὸ φαινόμενον τῆς «πρωτευσοφιλίας».

Ἡ σύγχρονος κοινωνία προσφέρει: εἰς τὸν νέον, ὡς πηγὴν χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως, τὸν εὐκόλον πλουτισμόν, τὴν παράφρονα καὶ ἔνοχον ψυχαγωγίαν, τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐνστικτικῶν, οὐχὶ ὅπως τὴν ἐπιβάλλει ἡ φυσικὴ ὑπόστασις τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ὑπαγορεύουσαν αἰ ἐν αὐτῷ ἐνυπάρχουσαι πνευματικαὶ λειτουργίαι καὶ ὁ θεὸς αὐτοῦ προσορισμός, ἀλλὰ κατὰ τρόπον κτηνώδη, ὥστε εἰς τὰς ἡμέρας μας νὰ συμβαίῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τὸ ὑπὸ τοῦ Προφητᾶνακτος διατυπωθέν: «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε παρασυμβεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιωθή αὐτοῖς»².

Διὰ τὸ τοιοῦτον ἀνησυχητικὸν φαινόμενον τῆς ἠθικῆς κρίσεως τῆς κοινωνίας ἡ Ἐκκλησία ἀνησυχεῖ, ἀλλὰ δὲν ἀποθαρρύνεται. Δὲν ἀγαλῦεται: εἰς θρήνους καὶ Ἱερεμιάδας. Δὲν λέγει τὸ τοῦ Δαυὶδ: «πάντες ἐξέκλιναν, ἔμα ἡ χρεῖώθησα ν»³.

Καὶ ἂν ἀκόμη ἡ σύγχρονος κοινωνία δίδῃ, ἐν πολλοῖς, εἰκόνα τὴν ὅποιαν μᾶς περιγράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ Α' Κεφ. τῆς πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολῆς⁴, διὰ τὴν τότε κοινωνίαν τῆς Ρώμης. Καὶ ἂν ἀκόμη παραδεχθῶμεν ὅτι, ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληροῦται τὸ τοῦ Θεοῦ Παύλου: ὅτι «ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καὶ ἰεροὶ χαλε-

ποῖ. Ἔσονται: γὰρ οἱ ἄνθρωποι: φίλαυτοὶ, φιλάργυροὶ, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοὶ, δάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, κ.λπ.»⁵, δὲν ἔχομεν οὐδὲν δικαίωμα ἀπογοητεύσεως καὶ παραιτήσεως ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος τῆς ἠθικῆς καθοδηγήσεως καὶ ἐξυγιάνσεως τῆς κοινωνίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι πάντοτε ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ οἱ ἐκλεκτοί, τὸ ἄλλος τῆς κοινωνίας, τὸ συγκρατοῦν τὸ Σῶμα αὐτῆς ἀπὸ τῆν ὀλοσχερῇ ἠθικῆν σήψιν καὶ ἀποσύνθεσιν καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι πολλὰ μᾶς διδάσκει περὶ αὐτοῦ ὁ Κύριος διὰ τῶν δύο παραβολῶν τῶν ζιζανίων καὶ τῆς σαγῆνης⁶.

Μὴ διαφεύγῃ δὲ παρ' οὐδενοῦ καὶ τοῦτο τὸ ἐνθαρρυντικὸν ὅτι, ὅταν ὁ Παῦλος περιέγραφε διὰ μελανῶν χρωμάτων τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τῆς κοινωνίας του, οἱ ἀγωνιστὰς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ἦσαν ἐλάχιστοι, αὐτὸς καὶ ἄλλοι δώδεκα. Ἐνῶ σήμερον εἶναι περισσότεροι: οὐχὶ μόνον τῶν δώδεκα, ἀλλὰ καὶ τῶν χιλίων δώδεκα. Ἐντὸς αὐτῆς τῆς κοινωνίας ἀγωνίζεται ἡ Ἐκκλησία «ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὀπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν»⁷.

Ἐντὸς τῆς Κοινωνίας ἀναπτύσσονται: σωματικῶς καὶ πνευματικῶς τὰ ἀπειρόκακα παιδία, οἱ φερέλπιδες ἔφηβοι καὶ οἱ ἀνήσυχοι καὶ μαχητικοὶ νέοι. Ἄν οἱ νέοι ἔχουν προβλήματα ἢ καὶ ἐλαττώματα, τίς πταίει; Τὸ ἐρώτημα τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ: «Παθεῖ, τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;»⁸, τίθεται καὶ σήμερον διὰ τὴν κακὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ συγχρόνου νέου. «Τίς πταίει; Οὗτος ἢ ἡ κοινωνία;».

Ἄν σταθῶμεν εἰς ὅσα εἶπομεν περὶ ἠθικῆς κρίσεως τῆς κοινωνίας, συνδυάσωμεν δὲ αὐτὰ πού λέγει ὁ Κύριος, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς θεραπείας τοῦ δαμονιζομένου νέου, κατακρίνων οὐχὶ τὸν νέον ἀπλῶς ἢ τὸν δύσπιστον αὐτοῦ Πατέρα, ἀλλὰ τὴν γενεάν ἐκείνην, «ὡς γενεάν ἄπιστον καὶ διεστραμμένην»⁹ συμβουλευθῶμεν συγχρόνως καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον λέγοντα: «Εἰ ἡ ρίζα ἁγία καὶ οἱ κλάδοι»¹⁰, προσέξωμεν παράλληλα τὸ τοῦ Πλουτάρχου: «Ὅπου γὰρ οἱ γέροντες εἰσὶν ἀναίσχυτοι, ἐνταῦθα ἀνάγκη καὶ τοὺς νέους ἀναιδεστᾶτους εἶναι»¹¹ καὶ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Ἑλληνι-

5. Β' Τιμ. γ', 1-2.

6. Ματθ. ιγ', 24-30, 45-48.

7. Β' Κορ. στ', 7.

8. Ἰωάν. θ', 2.

9. Ματθ. ιζ', 17.

10. Ρωμ. ια', 16.

11. Πλουτάρχου.

2. Ψαλμ. 48, 13.

3. Ψαλμ. 13, 3.

4. Ρωμ. α', 17-32.

κοῦ λαοῦ: «τὸ φάρι δρωμάει ἀπὸ τὸ κεφάλι», δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι δὲν πταίει ἡ νεολαία, δι' ὅσα τῆς καταλογίζουν. Ἐντεῦθεν λοιπόν, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ διαχωρίσωμεν τὴν σύγχρονον νεολαίαν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς. Συνεπῶς τὰ προβλήματα τῆς νεολαίας δέον νὰ ἐξετάζωνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ γενικοῦ πλαισίου τῶν προβλημάτων τῆς κοινωνίας.

2. ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΗΣ ΧΘΕΣ

Ἡ ἡλικία τῆς νεότητος ἀποτελεῖ πράγματι τὴν πλέον δύσκολον ἡλικίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, δι' ὅλας τὰς ἐποχάς. Τοῦτο διαφαίνεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τοῦ προβληματισμοῦ τοῦ νεανίσκου τοῦ Εὐαγγελίου, περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς¹², ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς παιδαγωγικῆς συμβουλῆς τοῦ Παύλου «οἱ Πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν»¹³ καὶ τῆς ἐπαναλαμθανομένης προτροπῆς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου: «Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι γενική κατετόν πονηρόν... ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε»¹⁴. Διαπιστοῦται συνάμα καὶ ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Χαλεπὸν ἢ νεότης, ὅτι εὐρίπιστον, εὐεξαπάτητον, εὐόλισθον καὶ σφοδρῶς ἐροῦ δεῖται χαλινοῦ»¹⁵.

Ὁ δὲ Μπερνάρ Σῶ, χαριτολογῶν, λέγει: «Ἡ Νεότης εἶναι ἕνα πρᾶγμα τόσον θαυμαστόν, ὥστε δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἐμπιστευώμεθα εἰς τὰ παιδιά». «Τὰ νεῖατα», γράφει ἄλλος, «μοιάζουσι μὲ παρθένα δάση, ποὺ τὰ δασανίζουσι οἱ ἄνεμοι. Σαλεύουσι πρὸς ὄλας τὴς μεριές τὰ πλοῦσια δώρα τῆς ζωῆς καὶ πάντα ἕνα θαθὸ μουρμούρισμα δασιλεύει μέσα στὰ φυλλώματα τούς»¹⁶.

Ἡ νεότης εἶναι τὸ ἄνθος, τὸ ὅποσον πολλοὶ θαυμάζουν καὶ ζητοῦν νὰ τὸ προσυλάξουν ἀπὸ διαφόρους κινδύνους καὶ ἄλλοι τὸ ζηλεύουν καὶ ζητοῦν νὰ τὸ ἐκμεταλλευθοῦν.

Εἶναι ὁ πολύτιμος θησαυρός, τὸν ὅποσον πολλοὶ ἀγωνίζονται νὰ κατακτήσουν, πρὸς ἴδιον αὐτῶν ὄφελος. Ὁ νέος κρύπτει ἐντὸς τοῦ τεραστίου δυνάμεις. Αὐτὰς μεταποιεῖ εἰς ἀγωνιστικότητα, μαχητικότητα καὶ ἐπανάστασιν. Ἡ Ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ μαρτυρεῖ τοῦτο τρανώτατα. Ἄλκιμοι καὶ γενναῖοι νέοι καὶ καλλιπάρθενοι κόραι κατέχουν θέσεις ἡρώων εἰς τὸ Μαρτυρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ δυνάμεις τοῦ νέου εἶναι, ὅπως ἡ δύναμις τοῦ ἀσυμπίεστου ὕδατος. Ἡ δύναμις τοῦ νεροῦ γίνεται ἢ καταστρεπτικὴ ἢ δημιουργικὴ. Ἡ Νεότης ὁμοιάζει μὲ αἰέροντον ὀρμητικὸν ποταμὸν, ὅστις ἂν ἀφεθῆ ἑλεύθερος κάμνει κακόν, διὰ τῶν ὑδάτων του, ἐκχειλίζων καὶ κατακλύζων πεδιάδας. Ἄν ὅμως ἀναστομίζεται, διὰ ὑδατοφραγμάτων καὶ κατευθύνεται δι' ὄδραγωγῶν εἰς ὀρθὰς γραμμάς καὶ κατευθύνσεις, γίνεται πρωταρχικὸς παράγων ἀναπτύξεως καὶ προόδου.

Οἱ νέοι ὅλων τῶν ἐποχῶν ἔχουν πολλὰ τὰ κοινά, τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἡλικίαν των. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα εἶναι: «ζωηραὶ τάσεις διὰ μεταρρυθμίσεις, διὰ πνευματικὰς ἐπαναστάσεις, δι' ἀναθεώρησιν τῶν ἰδεῶν καὶ ἀπόπειραν συγκροτήσεως ἰδίας κοσμοθεωρίας»¹⁷.

Ἐκαστος νέος καὶ αὐτὸς ἀκόμη τὸν ὅποσον οἱ ὑπερ-αὐστηροὶ κριταὶ τῆς νεολαίας τὸν ἔχουν χαρακτηρίσει ὡς ἀλήτην, καὶ ἂν εἶναι ἀλήτης, ἔχει μέσα του τὸν πόθον καὶ τὴν τάσιν πρὸς τὰ ἄνω. Νοσταλγεῖ τὰ ὕψηλά. Τοῦτο εἶναι βιολογικὴ ἀνάγκη διὰ τὸν ἐφηβον καὶ τὸν νέον. Ὁ νέος «φύσει ὀρέγεται τοῦ εἰδέναι»¹⁸. Ἡ προτροπὴ τοῦ Παύλου: «Τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐδὲ Χριστός ἐστίν... τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς»¹⁹, ἀφορᾷ κυρίως τοὺς νέους τῆν ἡλικίαν. Διὰ νὰ ἀνεβῆ ὅμως χρειάζεται σκάλα, τὴν Κλίμακα τοῦ Ἰακώβ²⁰. Ὅσακις ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἀρμοδίᾳ διὰ τὴν τοποθέτησιν ἔμπροσθεν τῶν νέων τῆς κλίμακος αὐτῆς, ἀδιαφορεῖ, ἔρχονται οἱ ἐκμεταλλευταὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν νέων καὶ κατασκευάζουσι διὰ τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων καὶ θεωριῶν κλίμακας μὲ σάπια «σκαλοπάτια». Καὶ οἱ νέοι, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των ν' ἀνέλθουν, «πατοῦν σὲ σάπια σανίδια» καὶ κρημνίζονται αὐτοὶ καὶ τὰ ὄνειρά των, εἰς τὸ χάος.

Πάντοτε ὑπῆρχον νέοι, «οἱ νικημένοι τῆς ζωῆς, μὲ δασιλεμένα ἰδανικά». Νέοι, «ποὺ νικήθησαν χωρὶς νὰ πολεμήσουσι»²¹, ὡς διακηρύσσουσι οἱ ποιηταὶ Ν. Λαπαθιώτης καὶ Κ. Οὐράνης. Ὑπῆρχον πάντοτε τὰ θύματα τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῆς ἀμαρτωλῆς ζωῆς καὶ ἐκείνοι, ποὺ λέγουσι εἰς τὸν Θεόν:

Δὲν θὰ σέ ποῦμε παῖ Πατέρα
δὲν θὰ σέ ποῦμε Πλάστη παῖ,
ποθοῦμε λευτεριάς ἀγέρα,
κοντὰ σέ σένα εἶν' ἡ σκλαβιά,
Θεὲ τραθήξου ἀπὸ μπροστά μας,
σκιάχτρο τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς
φύγε Θεέ»²².

17. «Ἡ Χριστιανικὴ Κοσμοθεωρία», σελ. 7. Ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας 1955.

18. Ἀριστ. Μεταφ. Α' 1, 9800.

19. Κολ. γ', 1.

20. Γεν. κη', 12.

21. Περιόδ. «Ἀκτίνες» 1944, σελ. 211, 213.

22. Γ. Βερίτη, ποίημα «Τρεῖς φωνές».

12. Μκτθ. ιθ', 16 - 20.

13. Ἐφεσ. στ', 4.

14. Α' Ἰωάν. δ', 13 - 14.

15. Ἰωάν. Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ΙΧ εἰς τὴν Α' Τιμ.

16. Περιόδικον «Ἀκτίνες» 1959.

Ἐάν σήμερον ὑπάρχη ὁ Καζαντζάκης, ὁ Μάρξ, ὁ Μάο - Τσέ - Τούγκ κ.ἄ., οἱ ὅποιοι ἐπηρεάζουν τοὺς νέους, κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπῆρξαν, ὁ Νίτσε, ὁ Βολταίρος, ὁ Ρενάν, ὁ Ροῦδης κ.ἄ. Τοὺς νέους τῶν παλαιότερων ἐποχῶν τοὺς ἐχαρακτήριζε παγερά ἀδιαφορία ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀδικίαν, τὴν καταπίεσιν, τὴν ἀποικιοκρατίαν, τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀδυνάτων ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν. Τοῦτο ἴσως, διότι εἶχον τὸν σκληρὸν ἀγῶνα τῆς ἰδιότητος τῶν ἐπιθιόσεως καὶ προόδου.

Εἶχον ὅμως ἄλλα πολλὰ ἀγαθὰ γνωρίσματα: Ἦσαν νέοι τῆς διοπάλης, τῆς ἐργασίας. Ἄνεπτύσσοντο στερούμενοι οἱ περισσότεροι τῶν ἀπαραιτήτων, διὰ τὴν ἡλικίαν των, ὕλικῶν ἀγαθῶν, ἐλάχιστοι δὲ ἦσαν ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι τὰ ἀπελάμβανον καὶ οὗτοι οὐχὶ ἐπαρκῶς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συγχρόνους νέους, οἱ ὅποιοι ζοῦν καὶ μεγαλώνουν εἰς περιβάλλον, ὅπου ὑπάρχει ἀφθονία, ἔνευ προηγουμένου, ὕλικῶν ἀγαθῶν, ὥστε ἡ σύγχρονος Κοινωνία νὰ ὀνομάζεται: καταναλωτικὴ Κοινωνία.

Τέκνα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πολυτέκνων οἰκογενειῶν. Ὀρισμένοι: Σχολαὶ καὶ Ἐπιστήμαι, ὅπως τὸ Πολυτεχνεῖον, ἡ Ἱατρικὴ καὶ ἄλλαι, ἦσαν ἀπρόσιτοι διὰ τοὺς πολλοὺς. Ἐθεωρεῖτο δὲ μέγιστος ἄθλος, ἐὰν εἰς πτωχὸς νέος ἐπετύγχανε νὰ ἀναδειχθῆ πτυχιούχος τῶν Σχολῶν αὐτῶν. Διεκρίνοντο οἱ νέοι διὰ φιλομάθειαν καὶ ἐργατικότητα. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀναδειχθέντων μεγάλων Ἐπιστημόνων ἐσπούδαζον ἐργαζόμενοι. Εὐγενὴς ἀμιλλα διέκρινε τοὺς φοιτητάς, τίς ἐξ αὐτῶν θὰ πρωτεύσῃ εἰς τὴν Ἐπιστήμην. Πάντως ἦσαν νέοι μὲ προβλήματα.

3. ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ

Οἱ νέοι τῆς σήμερον μᾶς ἐνδιαφέρουν, δεδαίως, περισσότερο. Εἶναι τὰ παιδιά μας. Εἶναι ἡ διάδοχος μας γενεά. Εἶναι αὐτοί, πού θὰ πάρουν τὴν σκυτάλην ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πρεσβυτέρων, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων λαῶν.

Ὡς ἐκ τούτου, ὅτι θὰ εἰπώμεν, ἐν συνεχείᾳ, διὰ τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας, δὲν θὰ τὸ εἰπώμεν μὲ διάθεσιν νὰ κατηγορήσωμεν ἢ νὰ ἐπαινέσωμεν αὐτούς. Δὲν θὰ σταθῶμεν δικασταὶ ἢ κατηγοροὶ αὐτῶν, ἀλλὰ οὔτε συνήγοροι: καὶ ὑπερασπισταί. Θὰ ὁμιλήσωμεν ἀντικειμενικὰ μὲ ἐλαττήριον τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς νέους, τὴν διάθεσιν νὰ βοηθήσωμεν ἐμπράκτως αὐτούς, ἀφοῦ δεδαίως διαπιστώσωμεν ὅτι ἔχουν ἀνάγκην βοηθείας.

Ἐάν ἄλλοι, ξένοι πρὸς τὸ Πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης, ρίπτουν ἢ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ρίψουν, μὲ σκληρότητα καὶ ὑποκρισίαν, τὴν πέτραν τοῦ ἀναθήματος, διὰ θαρῶν χαρακτηρισμῶν κατηγορίας, κατὰ τῆς συγχρόνου Νεότητος, ἡ Ἐκκλησία οὐδόλως προτίθεται νὰ πράξῃ τοιοῦτόν τι, «διότι οὐκ ἔχομεν Ἄρχιερέα μὴ δυναμένον συμπάθει ἢ σα: ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν»²³.

23. Ἐβρ. δ', 15.

Ἄντιθέτως, μάλιστα, εἰς τοὺς «ὁ σ τ ἄ ζ εἰ ν λ ἰ θ ο υ ς, ἵ ν α λ ἰ θ ἄ σ ω σ ἰ ν α ὑ τ ο ῦ ς»²⁴, ἀπαντᾷ μὲ τὸ τοῦ Κυρίου: «Ὁ ἀ ν α μ ἄ ρ τ η τ ο ς ὁ μ ὶ ν π ρ ῶ τ ο ς θ α λ ἔ τ ω τ ὸ ν λ ἰ θ ο υ ἔ π' α ὑ τ ο ῦ ς»²⁵.

Δίδει ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν εἰς τοὺς αὐστηροὺς ἐπικριτάς τῆς συγχρόνου Νεολογίας, διότι διὰ τὰ ἀτοπήματα καὶ ὀλισθήματα τῶν νέων, ἂν ὑπάρχουν, ἢ εὐθὺν βαρύνει, κατὰ μέγα μέρος, τοὺς διαμορφωτάς τῆς παρούσης Ἐποχῆς καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἀσφαλῶς δὲν ἀνήκει ἡ σύγχρονος νέα γενεά.

Καὶ ἐφ' ὅσον «ὁ Θεὸς νέμει ὄραχ εἰ ἄν τ ἰ ν α σ υ γ γ ν ὠ μ η ν τ ο ῖ ς ν έ ο ῖ ς, διὰ τὸ τῆς ἡλικίας εὐόλισθον»²⁶, ὡς λέγει ὁ Ὀριγένης.

Ἐκτὸς αὐτοῦ οὐδαὶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος δύναται νὰ κρίνῃ ἀναπολογητοὺς τοὺς νέους. Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζουν οἱ πάντες ὅτι οἱ νέοι, σήμερον, δὲν ἐπιδέχονται καταπίεσεις. Εὐδαίσθητοι, ὡς πρὸς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ δικαιοσύνην. Μονομερεῖς, ἐν πολλοῖς, εἰς τὰς κρίσεις των. Δὲν ἀπολογοῦνται, ἀλλὰ κατηγοροῦν τοὺς πρεσβυτέρους. Ἐχουν μάλιστα ἐπιχειρήματα, διὰ τὴν πολιτείαν καὶ συμπεριφορὰν τῶν ἡλικιωμένων. Τοὺς κατηγοροῦν δ' ὑποκρισίαν καὶ ἀσυνέπειαν μεταξὺ πίστεως καὶ ζωῆς, κοσμοθεωρίας καὶ διοθεωρίας.

Οὕτω πως, λοιπόν, ἔχει σήμερον δημιουργηθῆ χάσμα μεταξὺ τῶν δύο γενεῶν. Ἐχει προκληθῆ πάλῃ καὶ σύγχρουσις ἡλικιῶν. Διὰ τὴν ἐποχὴν μας εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα πάλῃ, μὲ τὰς πλέον δυσάρεστους ἐπιπτώσεις καὶ διὰ τὰς δύο ἡλικίας καὶ δι' αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμόν. Οἱ μὲν, πρεσβύτεροι, ἀνησυχοῦν διὰ τοὺς νέους. Οἱ δὲ νέοι δυσανασχετοῦν διὰ τὴν νοοτροπίαν τῶν ἡλικιωμένων.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς Μητέρα φιλόστοργος, μὲ αἰσθητάματα στοργῆς καὶ συμπαθείας, διακηρύσσει, ὅτι ἡ νέα γενεά διέρχεται ἠθικὴν κρίσιν. Κατακλύζεται ἀπὸ πολλὰ προβλήματα. Ἡ νεολογία δὲν πταίει. Νοσεῖ. Κάτι ἄλλο πταίει. Πταίει ἡ ἐποχὴ μας.

Τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται τὰ δεινὰ δρούλια, οἱ ἐφηβοὶ δηλαδὴ καὶ οἱ νέοι, εἶναι πλήρως ζιζανίων καὶ στερεῖται πλουσίων ζωτικῶν στοιχείων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ὀμαλήν καὶ κανονικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο δὲν πταίει τόσον ὁ καχεκτικὸς ἠθικῶς νέος, ὅσον οἱ σπείροντες τὰ ζιζάνια καὶ οἱ ὀλιγωροῦντες ὑπεύθυνοι, διὰ τὴν πνευματικὴν τροφὸδοσίαν τῆς Κοινωνίας διὰ τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων.

Ἡ Κοινωνία, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας πορεύονται οἱ νέοι μας, εἶναι πλήρης ναρκῶν, ὑφάλων καὶ σκοπέλων. Ναρ-

24. Ἰωάν. ι', 31.

25. Ἰωάν. η', 7.

26. Ὀριγένης, Ἐ. Π., τόμος 15, σελ. 134.

κοιτημένη περιοχή. Έντός αυτής πορεύεται μετ' ένθουσιασμού και νεανικής, ως είπωμεν, επιπολαιότητας και άμεριμνησίας ο νέος, χωρίς πυξίδα και χάρτην, καταλήγων πολλάκις εις τὸ ναυάγιον, τὴν ἀμφιβολίαν, τὴν δυσπιστίαν, τὴν ἀπογοήτευσιν, τὴν ἀπομόνωσιν, τὴν ἐνδοστροφήν, τὸ μῖσος κατὰ τῆς Κοινωνίας.

Ὅταν εἰς μίαν περιοχήν ἐνδημῇ ἡ ἀσθένεια τῆς ἐλonoσίας καὶ προσδάλωνται ἀπ' αὐτὴν οἱ κάτοικοι αὐτῆς οὐδόλως πταίου διὰ τὴν ἀσθένειαν οἱ ἐλonoσοῦντες, ἀλλὰ ἐκείνοι, οἵτινες δημιουργοῦν τὰ ἔλη καὶ οἱ ἀρμόδιοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀποστραγγίζουν τὰ ἔλη καὶ δὲν καταπολεμοῦν διὰ τῶν ἀπαραιτήτων φαρμάκων τοὺς ἀνωφελεῖς κώνωπας. Οὕτω πως, λοιπόν, καὶ σήμερον, ἂν ὑπάρχουν νέοι ἀτροφικοὶ θρησκευτικῶς, τραυματῖαι ἠθικῶς, θασσανιζόμενοι ἀπὸ τὸν πυρετὸν τοῦ σέξ, τοῦ ἀλκοόλ, τῶν ναρκωτικῶν καὶ ἄλλων ψυχοφθόρων καὶ σωματοφθόρων καταχρήσεων, εὐθύνονται κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ προκαλοῦντες τὰς αἰτίας τῶν δυσαρέστων αὐτῶν καταστάσεων τῶν νέων, τὰς ἐστίας μολύνσεως καὶ μεταδόσεως ἀσθενειῶν. Καὶ οἱ μὴ λαβόντες μέτρα πνευματικῆς υγείας καὶ ἀσφαλείας τῶν νέων.

Ἐστία τρομερᾶς μολύνσεως καὶ μεταδόσεως τῆς πνευματικῆς ἐλonoσίας εἰς αὐτὰ τὰ παιδιὰ, τοὺς ἐφήδους καὶ τοὺς νέους, ἔχουν καταστή, δυστυχῶς, τὰ μαζικὰ μέσα ἐνημερώσεως τοῦ λαοῦ, τὸ Ἔντυπον, τὸ Ραδιόφωνον, ἡ Τηλεόρασις καὶ ὁ Κινηματογράφος. Ὁ Λένιν ἔλεγε, διὰ τὸ Ραδιόφωνον: «Ὁ ραδιοφωνικὸς λόγος ἀποτελεῖ μίαν ἐφημερίδα, πού δὲν ἔχει ἀνάγκην καρτιοῦ, δὲν γνωρίζει ἀποστάσεις καὶ τῆς ὁποίας τὴν διάδοσιν καμμία δύναμις εἶναι ἱκανὴ νὰ σταματήσῃ»²⁷. Τὴν δὲ Τηλεόρασιν, τὴν ἐξαρχακήρισεν ὁ τέως Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Γαλλικῆς Τηλεοράσεως Ζὰκ Τιμπώ, «ὡς μέσον ἐξαθλιώσεως». «Τὸ θέαμα εἶναι ὁ ἐμπνευστὴς τῆς Νεότητος»²⁸, γράφει ἀνώτερος Δικαστικὸς τῆς Χώρας μας. Ὁ Τύπος δέ, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, οὐδόλως ὑστερεῖ εἰς τὸ νὰ μεταδίδῃ τὴν ἐλonoσίαν τῆς ἠθικῆς διαθρώσεως. Προπαγανδίζει οὗτος, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, κάθε τι τὸ ἀρρωστημένον.

Ἀξίζει νὰ καταχωρίσωμεν ἰδιαιτέραν παράγραφον διὰ τὸν Τύπον, τὸ Ἔντυπον γενικῶς. «Ὁ Τύπος ἀνήκει στὰ σπουδαῖα καὶ ἐξαιρετικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ συμβάλουν ἀποτελεσματικώτατα στὴ διαφώτισιν, στὴ διαπαιδαγώγησιν, στὴ μόρφωσιν καὶ γενικὰ στὴν πρόοδον, στὴν προκοπήν, στὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνύψωσιν τοῦ λαοῦ. Ὁ Τύπος μπορεῖ νὰ ποδηγετῇ ἕνα λαὸν νὰ τὸν ἀνεβάξῃ ὅσο καὶ νὰ τὸν διαφθείρῃ καὶ νὰ τὸν κρημνίσῃ, κρύβει μέσα του δημιουργικὰς ὅσο καὶ καταστρεπτικὰς καὶ διαλυτικὰς δυνάμεις. Ἀποβαίνει ἀνάλογα μὲ τὸ βαθμὸν τῆς συνειδήσεως ἢ τῆς ἀσυνειδήσεως, τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐθύνης του, τόσο εὐχὴ καὶ εὐτυχία, ὅσο κατὰρα ἢ ἀνυπολόγηστη δυστυχία καὶ μάλιστα».

27. Περιοδ. «Ἀκτίνες» 1959, σελ. 11.

28. Περιοδικὸν «Γρηγόριος Παλαμάς» Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος 1958.

»Καὶ δυστυχῶς τὸ τελευταῖο συμβαίνει συχνὰ στὶς παραγμένες ἡμέρες μας, ὅσο καὶ ἂν ὑπάρχουν τιμητικὰς ἐξαιρέσεις. Ἐτοί ὁ Τύπος γίνεται μία αἰτία τῆς ἐπαναστατικῆς τάσεως τῆς νεότητος...

»Πολλὲς φορές ὁ Τύπος σπρώχνει καὶ στὸ ἠθικὸ χάος μιά μερίδα τῆς νεολαίας μας, μὲ τὴν ὕλιστικὴν νοστροπίαν πού διέπει τὶς περισσότερες ἐφημερίδες. Μιὰ καλὴ πράξι, κάτι τὸ εὐγενικὸ μάλιστα ἀναφέρεται στὶς σελίδες τοῦ Τύπου. Κι ὅταν ἀναγράφεται, γράφεται μὲ τὰ «ψιλλὰ» χωρὶς ἐνδιαφέρον καὶ περιέργεια.

»Ἀντίθετα ὅμως, δολοφονίες, σεξουαλικὰ καὶ ἄλλου εἶδους σκάνδαλα, ἀπαγωγὰς καὶ ὅτι ἄλλο δημιουργεῖ θόρυβον γεμίζουν σελίδες μὲ μεγάλα καὶ χρωματιστὰ γράμματα, μὲ ἐπεξηγήσεις καὶ εἰκόνες, μὲ λεπτομέρειες, μόνο καὶ μόνο γιὰ τὸ ἀνεβαίνει ἢ κυκλοφορεῖ. Τῆς ὕλιστικῆς αὐτῆς νοστροπίας μιάς μερίδος τοῦ Τύπου θύματα εἶναι καὶ τὰ παιδιὰ καὶ οἱ ἔφηβοι. Εἶναι πλατεῖα ἢ κακὴ ἐπίδρασι τοῦ Τύπου ἐπάνω στοὺς νέους, πού διαβάθουν ἀχόρταγα τὶς περιγραφὰς τῶν ἐγκλημάτων, τῶν φόνων, τῶν κλοπῶν καὶ ρουφῶν τὰ διηγήματα καὶ τὰ μυθιστορήματα, πού, γιὰ λόγους κυκλοφορίας, τὸ περιεχόμενό τους εἶναι ὡμὸ «ἐντονα σεξουαλικὰ χρωματισμένο»²⁹. Ἀκτίνες 1959. Ταῦτα ἰσχύουν καὶ διὰ τὸ παρόν.

Ἐκτὸς ὀρισμένων τιμητικῶν ἐξαιρέσεων καὶ σήμερον ὁ Τύπος, τὸ Περιοδικὸν καὶ τὸ Βιβλίον μὲ τὸ ἀντιπνευματικὸν περιεχόμενον δημιουργοῦν φθορὰν μεταξὺ τῶν ἐφήδων, τῶν νέων καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν παιδιῶν.

Ἄν δὲν συμφωνῇ τις ἢ ἐρεθίζεται ἐκ τῶν ἀνωτῶν περὶ τοῦ Τύπου, ὡς ἀκούσῃ τί λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ θετεράνος τῆς Δημοσιογραφίας, ἀείμνηστος Βλάσης Γαδριηλίδης, ἰδρυτῆς τῆς Ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις». Οὗτος συνήθιζε νὰ λέγῃ: «Ἐὰν ὁ κακοποιὸς κἀνὴ μίαν φορὰ κακὸ, ἢ κακὴ ἐφημερίδα κἀνὴ δύο φορές κακὸ καὶ ὄχι: σὲ ἕναν, ἀλλὰ σὲ χιλιάδες ἀνθρώπους, παριστῶντας ἀκαίρως καὶ ἀπρεπῶς τὸ κακόν, πού ἔκαμε ὁ κακοποιός»³⁰.

Ὅτω πως, προκαλεῖται κρίσις εἰς τὴν οἰκογένειαν. Κλονισμὸς εἰς τὸν γάμον. Αὔξησις τῶν διαζυγίων. Ὅταν τὸ κύτταρον τῆς Κοινωνίας, ἡ Οἰκογένεια δηλαδή, ἀσθενῇ, ὅλος ὁ Ὄργανισμὸς τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου νοσεῖ. Ἡ νεότης, σήμερον, δὲν εὐρίσκει Πρόσωπα, πρὸς μίμησιν. Δὲν ἀναζητεῖ ἥρωας. Πιστεύει εἰς τὰ εἰδωλα³¹, παρατηρεῖ ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Ἀλέξ. Τσιριντάνης.

Τὸν νέον τὸν διακρίνει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ ἐν εἶδος «κονφορμισμού». Ζῆ δηλαδή, ὅπως οἱ ἄλλοι

29. Περιοδικὸν «Ἀκτίνες» 1959, σελ. 8.

30. Ἐκκλησιαστ. Ἐφημερίδα «Τύπος», Φεβρουάριος 1961.

31. Ἀλέξ. Τσιριντάνης, «Οἱ νέοι καὶ ἡ ἐποχὴ μας», Ἀθήναι: 1971, σελ. 12.

Ἄντιγράφει τοὺς γύρω του καὶ κυρίως τοὺς λεγομένους «καλλιτέχνες» καὶ τοὺς κατ' εὐφημισμὸν «πνευματικούς ἀνθρώπους». Ἡ ἔν εἶδος «τοταλιταρισμοῦ». Ζεῖ δηλαδή, ὅπως θέλουν καὶ ἀξιῶνουν ἀπ' αὐτὸν οἱ ἄλλοι. Ζεῖ χωρὶς ἰδικόν του σκοπὸν διὰ τὴν ζωὴν.

Ἐρεθίζεται ὁ νέος, ὅταν ἀκούῃ τὴν ρήτραν, «ὁ ἔχων τὴν νεολαίαν ἔχει τὸ μέλλον», διότι θεωρεῖ τοῦτο μειωτικόν, δι' ἑαυτὸν. Τὴν ἐκλαμβάνει ἐπιπολαιῶς, ὡς συμβουλὴν πρὸς ἐκμετάλλευσιν καὶ ὑποδούλωσιν αὐτοῦ. Παρὰ ταῦτα δέχεται καὶ τὸν ὀργανώονον διάφοροι εἰς τὰς ὀργανώσεις των ἢ τὰ πολιτικά των κόμματα, ἢ τὰς αἱρέσεις των. Ὅταν δὲ ὀργανωθῇ ὑπ' αὐτῶν, εἶναι πρόθυμος ν' ἀναπτύξῃ δραστηριότητα. Ὑπηρετεῖ τὰ σχέδια τῶν ὀργανωτῶν του, μετὰ πάθους καὶ φανατισμοῦ, ρίπτων τὸ νεανικόν του σῶμα εἰς ταλαιπωρίας καὶ θυσίας.

Ὁ σύγχρονος νέος ἀσχολεῖται μὲ τὴν πολιτικὴν. Ἀναμειγνύεται ἐνεργῶς εἰς αὐτήν. Ζητεῖ συμμετοχὴν εἰς τὰ κοινά. Διοχετεύει πρὸς τὸν τομέα αὐτὸν τὴν δραστηριότητά του. Ἰκανοποιεῖ τὸν νεανικόν του ἐνθουσιασμόν. Τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ νέου τὴν ἐκμεταλλεύονται δυστυχῶς διάφοροι δημαγωγοὶ καὶ λαοπλάνοι. Κατὰ τὸν μεγάλον Παιδαγωγὸν Spranger: «Ἐποκίπτει ὁ νέος εὐκόλως εἰς τὴν γνωστὴν τέχνην τῶν πολιτικῶν δημαγωγῶν, οἱ ὅποιοι ἀφήνουν μὲν νὰ ἴδῃ τις ὀρισμένον δελεαστικόν ἐπὶ μέρους σκοπὸν, φυλάττουν δ' ὅμως κεκαλυμμένον ὑπὸ σκότους ὅ,τι μέλλει νὰ ἐπακολουθήσῃ, ὀλόκληρον τὴν ἑτερογένειαν τῶν σκοπῶν»³². Διὰ τῶν ἀγῶνων τῶν νέων ἐπιτυχάνουν οὗτοι πολλάκις τοῦ σκοποῦ των. Ἐξωθοῦν τοὺς νέους μὲ φλογερά συνθήματα ἠλεκτρίζοντα αὐτούς, διὰ νὰ διατηροῦν ἀμείωτον τὸν ἐνθουσιασμόν των καὶ ἀκεραίαν τὴν ἀγωνιστικότητά των.

Πάλιν ὁ Παιδαγωγὸς Spranger παρατηρεῖ ὅτι, «οὐδεμία φυσικὴ δύναμις διαρκεῖ, ἐὰν ἔπισθεν αὐτῆς δὲν κείνται ἰδέαι», καὶ ὁ Φίχτε συμπληρῶνει: «διότι πάντοτε καὶ αἰωνίως ὁ ἐνθουσιασμός νικᾷ τὸν μὴ ἐνθουσιῶντα»³³.

Ποῖος θὰ σταθῇ πλησίον τοῦ σημερινοῦ νέου εἰλικρινά, τίμια καὶ δραστήρια, διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτόν; Ποῖος θὰ συντροφεύσῃ φιλικὰ τὸν νέον εἰς τὰ σταυροδρόμια τῆς ζωῆς; Ποῖος θὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὴν τοποθέτησιν στερεοῦ θεμελίου, δι' ἐπιτυχὴν σταδιοδρομίαν καὶ δημιουργίαν οἰκογενείας; Ποῖος θὰ τοῦ προσφέρῃ τὴν ὀρθὴν καὶ ἀσφαλῆ πείραν καὶ σύνεσιν, ὥστε, ἐν συνδυασμῷ τῆς ἐξωγενοῦς πείρας καὶ συνέσεως, μετὰ τοῦ ὑπάρχοντος εἰς τὸν νέον ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγωνιστικότητος, νὰ καταστῇ ἱκανὸς καὶ ἀξίος νὰ κρημνίσῃ μὲν, μετὰ πολλῆς διακρίσεως καὶ προσοχῆς, ὅ,τι σάπιον καὶ ἄδικον ὑπάρχει εἰς τὴν Κοινωνίαν, περιφρουρήσῃ δὲ καὶ στερεώσῃ ὅ,τι ὠραῖον, ὑψηλὸν καὶ ὠφέλιμον ἐκληρονόμησαν αἱ ἀπελοθῶσαι γενεαὶ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνοικοδομήσῃ τὸν ἰδικόν του κόσμον;

32. GDUARD SPRANGER, Ψυχολογία καὶ Ἐφηβικὴ ἡλικία, μετάφρ. Ν. Λούβαρι, σελ. 257, 258, Ἀθήναι 1956.

33. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 254.

Ἐξ ὅσων προαναφέραμεν, ἡ μὲν οἰκογένεια τῆς σήμερον ἔχει καταστῆ ἀνίσχυρος, διὰ νὰ προσφέρῃ ὅσα ὑποχρεῖται νὰ δώσῃ αὐτῇ εἰς τὰ παιδιὰ τῆς, τὸ δὲ Σχολεῖον ἔχει καταστῆ, ἐν πολλοῖς, παράγων προβληματισμοῦ τῶν νέων καὶ ὄχι λύσεως τῶν προβλημάτων αὐτῶν, ὡς ὄφειλε νὰ εἶναι.

Ὁ Διδάσκαλος ἐν γένει, ἐκπαιδευτικὸς ἢ ἐπιστημονικὸς, ἀπ' ἐνός μὲν, ἔχει περιορίσει τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν του ἐντός τῆς αἰθούσης τῆς διδασκαλίας, ἀπ' ἑτέρου δέ, δὲν διδάσκει ἀπλῶς καὶ μόνον, ὅ,τι ἢ ἐπιστήμη προσφέρει ὡς καρπὸν τῆς πολυετοῦς ἐρεῦνης, τῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ πειράματος, τὰς ἐπιστημονικὰς, δηλὸν ὅτι, ἀληθείας, ἀλλὰ διαφόρους θεωρίας καὶ ἱστορικὰς ἀνακριθείας, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ὡς ἐπιστημονικὰς ἀληθείας καὶ καθίσταται δυστυχῶς οὕτω πλαστογράφος καὶ παραχαράκτης τῆς Ἐπιστήμης ἢ προσφέρει εἰς τοὺς μαθητὰς του οὐχὶ ἱστορικὰς ἀληθείας, ἀλλὰ τὰ προϊόντα τῆς ἰδικῆς του φαντασίας καὶ ἐπιθυμίας. Καὶ ἂν ταῦτα πάντα δὲν συμβαίνουσι μὲ πάντας τοὺς ἐκπαιδευτικούς, συμβαίνει πάντως τοῦτο: Τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα προσφέρουσι εἰς τοὺς νέους στεῖρας γνώσεις χωρὶς πνοὴν ἀληθοῦς πνευματικῆς καθοδηγήσεως. Ὑπάρχουσι θεδαίως καὶ οἱ ἔχοντες ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς των διδασκαλοὶ. Οἱ ἀληθεῖς Ἐπιστήμονες, οἱ σεβόμενοι ἑαυτοὺς καὶ τὴν Ἐπιστήμην. Δέον νὰ ὁμολογηθῇ ὅμως ὅτι σήμερον πολλοὶ ἐξ αὐτῶν στεροῦνται τῆς δεούσης τόλμης καὶ μαχητικότητος.

Εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας ἐξέλιξιν καὶ πρόοδον λίαν ἀνησυχητικὴν παρουσιάζει ἡ Παιδεία εἰς τὴν Χώραν μας. Εἰς ὀρισμένα μάλιστα σημεῖα ἔχει ὑπερβῆ δυστυχῶς τὰ ὄρια τοῦ ἀνεκτοῦ, ἐπὶ ἐθνικῇ ζῆμιά. Προσφέρονται εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ φοιτητὰς τὰ προϊόντα ὀρισμένων ἀρρωστημένων μυαλῶν, διεσφαρμένων συνειδητῶν, διεστραμμένων χαρακτήρων.

Ὁ μέγας φυσικὸς ἐπιστήμων καὶ σοφὸς στοχαστής, ὁ Πασκάλ, ἔγραφε: «Οἱ πιὸ σοβαρὲς ἀρρώστειές σας εἶναι ἡ περηφάνεια ποὺ σας μακραίνει ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ οἱ σαρκικὲς ἐπιθυμίαι ποὺ σας δένουν μετὰ τὴ γῆς, καὶ οἱ φιλόσοφοι δὲν κάνουνε ἄλλο τίποτα παρὰ νὰ τροφοδοτοῦνε τουλάχιστο τὴ μιὰ ἀπὸ ταῦτα τὶς ἀρρώστειες. Καὶ ἂν σας δώσανε τὸ Θεὸ, σὰς τὸν δώσανε γιὰ νὰ δυναμώνατε τὴν περηφάνειά σας... Καὶ κείνοι ποὺ νοιώσανε πῶς τούτη ἡ μεγάλη ἰδέα ποὺ πήρατε γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας, εἴτανε μάταιη, σὰς ρίξανε στὸν ἄλλο γκρεμὸ λέγοντάς σας πῶς στὸ φυσικὸ εἴσαστε σὰν τὰ ζῶα, καὶ σὰς σπρώξανε νὰ ζητήξετε τὴν εὐτυχία σας στὴ σαρκική της ἀσυνείδητα, ποῦνα ἢ μερίδα ποῦχουνε τὰ ζῶα»³⁴. Σπουδαιότατη ἢ παρατήρησις αὐτῆ τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς διὰ τὴν ἐποχὴν μας. Διὰ τὴν θέσιν καὶ εὐθύνην πολλῶν συγχρόνων διδασκάλων καὶ τῶν λεγομένων «πνευματικῶν ἀνθρώπων», εἰς τὸν τομέα τῆς καθοδηγήσεως τῶν ἐφήβων καὶ τῶν νέων.

34. «Στοχασμοί», Μπλαϊμ Πασκάλ, Ἀπόδοσις Φώτη Κοντογλου, εἰς διελίον «Χριστιανικὸν Συμπόσιον», σελ. 238, 239.

Πρός αποφυγήν πάσης παρεξηγήσεως δεόν να τονισθῆ ὅτι: ἡ Ἐκκλησία οὐδόλως ἀντιπύσσεται εἰς τὴν πρόοδον τῆς Παιδείας. Μάλιστα εἰς διαφόρους περιόδους τῆς Ἱστορίας μας, ἡ Ἐκκλησία εἶχε τὴν πρωτοπορείαν εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ πρόοδον αὐτῆς, ἐφ' ὅσον μάλιστα, εἰσηγήται τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρξαν οἱ ἀείμνηστοι Ἀρχιερεῖς, Εὐγένιος Βούλγαρης καὶ Νικηφόρος Θεοτόκης.

Ἡ Ἑλληνική Ἐκκλησία ἐπιδοκιμάζει τὸν ἀδιάκοπον συγχρονισμόν τῆς Παιδείας μὲ τὴν πρόοδον τῆς Ἐπιστήμης. Τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Σύστημα ἐπιβάλλεται νὰ τροποποιηθῆ, κατὰ καιροῦς. Ν' ἀντικαθίσταται, διότι πάντοτε παρουσιάζει σφάλματα καὶ ἐλλείψεις. Εἰς τὰς ἡμέρας μας ὅμως, εἰς τὴν Χώραν μας, μελετῶνται παρὰ τῶν ἀρμοδίων καὶ εἰσάγονται ἐκπαιδευτικὰ Προγράμματα εἰς τὰ Σχολεῖα, δηλοῦντα πόλεμον κατὰ πάσης ἠθικῆς ἀξίας, νόθευσιν καὶ διαστρέβλωσιν τῆς Ἱστορίας, ἐκταφῆν τῶν, πρὸ πολλοῦ, νεκρῶν καὶ ταφαισῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν, τὰς ὁποίας ἐφρόνευσεν ὄχι ἡ φιλοσοφία, ἀλλὰ αἱ θετικαὶ ἐπιστήμαι, μὲ τὰς νεωτέρας ἐπιτεύξεις καὶ πρόόδους αὐτῶν.

Τὰ Πανεπιστήμια σήμερον προσφέρουν ξηρὰς γνώσεις χωρὶς πνοὴν πνευματικὴν, αἱ ὁποῖαι δὲν καθιστοῦν τὸν νέον δυνατόν διὰ τὴν ἀποφυγήν τοῦ κακοῦ καὶ τήρησιν τοῦ ἀγαθοῦ. Ἀγνοοῦν τὴν θεόπνευστον ρήτραν: «ἀνίκητος γὰρ ἐστὶν ἡ εὐσεβὴς Ἐπιστήμη»³⁵, καί: «Τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν Ἐπιστήμη»³⁶.

Ὁ Γάλλος Φιλόσοφος Ζὰν Μαριταῖν συνίστα εἰς τοὺς Πανεπιστημιακοὺς διδασκάλους τῶν Παρισίων «νὰ μὴ δίνουσι τοὺς φοιτητὰς μόνον τὰ μέσα γιὰ νὰ ζήσουν, ἀλλὰ καὶ τὴν δικαιολογίαν τῆς ζωῆς»³⁷.

Θέτομεν καὶ αὐθις τὸ ἐρώτημα: Ποῖος θὰ σταθῆ πλησίον «τῶν ὄργισμένων νέων», ὡς θέλουσι νὰ χαρακτηρίζουσι τοὺς νέους πολλοὶ ἢ ὅπως τοὺς ὀνομάζει ὁ Ἰησοῦς «νέοι ἀσκούς»; Ἡ Ἐκκλησία, ὡς πλέον ἀρμοδίαν, καλεῖται νὰ σταθῆ πλησίον τῆς συγχρόνου Νεότητος. Ἰδιαιτέρως, σήμερον, ἔθθα, ὡς προείπομεν, οἱ τρεῖς ἄλλοι βασικοὶ παράγοντες τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, ἡ Κοινωνία, ἡ Οἰκογένεια καὶ τὸ Σχολεῖον δὲν διαθέτουσι ἀριστὰς δυνάμεις ἱκανοποιήσεως τῶν πνευματικῶν ἐφέσεων καὶ προδλημάτων τῶν νέων.

Ἐπ' αὐτοῦ ἔχει δικαίωμα καὶ καθήκον ἡ Ἐκκλησία. Τὸ δικαίωμα τῆς παροχῆς πάσης βοήθειας πρὸς τὴν νεότητα δύναται νὰ τὸ ἀσκήσῃ κατὰ τρόπον κυριαρχικόν. Τὸ ἀντλεῖ ἀπὸ τὸν Ἀρχηγόν τῆς καὶ Ἰδρυτὴν τῆς Ἰησοῦν, ὅστις διεκήρυξε: «Μὴ νομίσητε ὅτι: ἡ λήθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἡ λήθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν»³⁸ καὶ ἀλλαχοῦ:

«Πῦρ ἤλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν»³⁹. Μαχητικὸς καὶ ἀγωνιστὰς θέλει τοὺς συνεχιστὰς τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐπιθυμεῖ δέ, τὴν διδασκαλίαν Του νὰ τὴν ἐγκολπωθοῦν πρωτίστως οἱ νέοι.

Ὁραιοτάτη εἰκόνα μᾶς δίδει ὁ Ἰησοῦς, περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης, ὅταν λέγῃ: «Ὅτιον νέον εἰς ἀσκούς δάλλουσι καὶ νεοὶ καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται»⁴⁰. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας τὸ καθορίζει ὁ Ἰησοῦς διὰ τῆς δοθείσης εἰς τοὺς μαθητὰς του ἐντολῆς: «Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει»⁴¹. Εἰς τὴν «κτίσιν» συμπεριλαμβάνονται φυσικὰ καὶ οἱ νέοι.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται ἰδιαιτέρως σήμερον νὰ κάμῃ αἰσθητὴν τὴν παρουσίαν τῆς εἰς τοὺς νέους, ὡς ἐπανάστασιν, κατὰ τὰ προειρημένα ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς. Τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τὰ λαβόντα χώραν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ τὰ χεῖρω ἐξελισσόμενη κατάσταση τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ πολιτισμοῦ ὑποχρεώνουσι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ μάλιστα τὴν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν εἰς μίαν ζωντανὴν πρωτοπορίαν, εἰς ἀναδημιουργίαν τοῦ κουρασμένου καὶ γηρασμένου κόσμου.

«Ἐπαναστατημένους χωρὶς ἰδεολογίαν» ἀποκαλεῖ τοὺς νέους ὁ Ἄγγελος Τερζάκης. Ἡ διαπίστωσις αὕτη εἶναι ἐνθαρρυντικὴ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δημιουργεῖ σοβαρὰς ὑποχρεώσεις. Ἐνθαρρυντικὴ μὲν διότι οἱ νέοι διακρίνονται δι' ἐπαναστατικότητα, ὡς θέλει ὁ Κύριος τοὺς ὑπαδούς Του, δηλαδή, δραστηρίου ἀγωνιστὰς, στρατιώτας ἐμπειροπαλέμους. Δημιουργεῖ δὲ ὑποχρεώσεις εἰς αὐτήν, διότι καλεῖται νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἐπαναστατημένους αὐτοὺς νέους τὴν ἰδεολογίαν τοῦ λόγου τοῦ Σαυροῦ, ἡ ὁποία: «Τοῖς μὲν ἀπαλλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σφισμένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ»⁴².

Ἡ φροντίς καὶ ἡ μέριμνα ὑπὲρ τῶν νέων εἶναι ἀπὸ τὰ βασικὰ καθήκοντα τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸν Πέτρον εἶπεν ὁ Κύριος τὸ πρῶτον: «Ὁσκατὰ ἀρνία μου», τὸ δεύτερον δέ, καὶ τὸ τρίτον εἶπε: «Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου»⁴³. Διακρίνει τὰ «ἀρνία» ἀπὸ τὰ «πρόβατα». Ὁ δὲ Παῦλος συμβουλεύει, τὸν μὲν Ἐπίσκοπον Τιμόθεον: «νεωτέρους παρακάλεσι, ὡς ἀδελοφούς»⁴⁴, τὸν δὲ Ἐπίσκοπον Τίτον: «τοὺς νεωτέρους παρακάλεσι ὡσαύτως σωφρονεῖν»⁴⁵. Εἶναι καθήκον τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀνα-

39. Λουκ. 18', 49.

40. Ματθ. 9', 17.

41. Μάρκ. 16', 15.

42. Α' Κορ. 14', 18.

43. Ἰωάν. 10', 15-17.

44. Α' Τιμ. 6', 1.

45. Τίτ. 6', 6.

35. Δ' Μακκαβ. 14', 21.

36. Ἰωβ 41', 28.

37. Ἐφημ. «Βῆμα» 6.5.1978.

38. Ματθ. 1', 34.

ζητή μετὰ σοργῆς, ψυχραιμίας, εὐνοίας, σταθερότητας καὶ ἀντικειμενικότητας πάντας τοὺς νέους ἔχει διὰ τὰ τοὺς ἐλέγξει, μήτε διὰ τὰ τοὺς δικάσει, ἀλλὰ διὰ τὰ συζητήσῃ μαζί τους. Νὰ ἀκούσῃ τὰ προβλήματα τῶν. Νὰ τοὺς δώσῃ γὰρ καταλάβουν ὅτι εὐκρινῶς καὶ ἀκιδιοτελῶς ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν πρόσδόν των καὶ τὴν εὐτυχίαν των. Πάντας τοὺς νέους θὰ καλέσῃ πλησίον της, διότι ὁ Αὐτρωτὴς Χριστὸς οὐδένα προορίζει διὰ τὴν Κόλασιν, ἀλλ' ἀντιθέτως «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»⁴⁶. Καὶ διότι, ὡς λέγει ἕνας ξένος Ποιητῆς, «Καὶ στήν ψυχὴν σου ὑπάρχει μία ἄκρη ἀπὸ χρῶμα γαλάζιας λαχτάρης». Εἰς τὴν ψυχὴν κάθε νέου ὑπάρχει ἐπιθυμία διὰ καθαρὸν Οὐρανόν.

Αὕτη δὲ αὕτη ἡ Ποιμαίνουσα Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται γὰρ πιστεῦθαι δι' ἐκτείνῃ, ὅτι «Ἐλλησί τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις, ὀφειλέτης εἰμί»⁴⁷.

Οἱ νέοι θέλουν συζήτησιν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἀναζητοῦν. Ἐκφράζουν μάλιστα παράπονον, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν τοὺς κατανοεῖ. Δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ προβλήματα τῶν. «Μὰς ἐλέγχει, λέγουν, μὲ τὰ κηρύγματα τῆς». «Μὰς ἀπωθεῖ ἀπὸ πλησίον της». Οἱ νέοι διακηρύσσουσιν ὅτι θέλουν εὐκρινῆ συζήτησιν. Πρέπει γὰρ τοὺς τὴν προσφέρωμεν, ὑπὸ τὸν σαφή ὅμως ὄρον, ὅτι αὕτη θὰ εἶναι ἀμφοτεροδορῆς καὶ ὄχι ἑτεροδορῆς ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν δηλαδὴ εὐκρινείας. Εὐκρινεία ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. Ἡ Ἐκκλησία θὰ λαλήσῃ πρὸς τοὺς νέους «ἐνώπιον ἑνωπίω, ὡς τις λαλήσῃ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον»⁴⁸. Μέτρον πάσης ἐνεργείας πρὸς τοὺς νέους δεόν γὰρ εἶναι ἡ ἀλήθεια ἐν ἀγάπῃ. «Ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ»⁴⁹. Θὰ τοὺς εἴπῃ ἡ Ἐκκλησία καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν, διὰ τυχόν παραπτώματα τῶν ἐργατῶν αὐτῆς. «Ἰπερ τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων»⁵⁰, προσευχόμεθα ἀδιαλείπτως πάντες οἱ Κληρικοί. Διὰ τὴν γὰρ μελετοῦν οἱ νέοι μας, εἰς μερίδα τινὰ τοῦ Τύπου, ὅσα ἀσεβῆ, ἀναληθῆ ἢ ὑπερβολικά γράφονται κατὰ τοῦ Κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ γὰρ μὴ δεχθῶμεν ἡμεῖς ὡς Ἐκκλησία συζήτησιν μετ' αὐτῶν, ἐπὶ τῆς ἐν γένει ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, δίδοντες εἰς αὐτοὺς ὁρθὰς καὶ ἀντικειμενικὰς ἐξηγήσεις, διὰ τὰ παραπτώματα τῶν κληρικῶν, ἂν ὑπάρχουν τοιαῦτα;

Ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης κυρὸς Ἀθηναγόρας, ὁμιλῶν εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος Ἀχρίδος, κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς Σόφειαν, τὸ ἔτος 1969, εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων: «εἰς ἡμᾶς τοὺς πρεσβυτέρους, τοὺς ἔχοντας ἡγετικὴν εὐθύνην εἰς μίαν μεγάλην σιγμὴν καμπῆς τῆς ἀνθρω-

πότητος, ἀπόκειται τὸ χρέος γὰρ εἰπωμεν ὅμνι ἀνευδοκίᾳ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πραγματικότητα καὶ γὰρ πράξωμεν πᾶν τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἵνα διορθώσωμεν τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος καὶ προετοιμάσωμεν τὴν ὁδὸν ὁμῶν...»⁵¹.

Διὰ δὲ τὴν ἰδικὴν των κατάστασιν θὰ εἴπῃ ἡ Ἐκκλησία, μὲ εὐκρινείαν καὶ σαφήνειαν, πῶς τὴν βλέπει. Θὰ ἐπισημάνῃ τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς ἐλλείψεις. Ἦσως πολλοὶ ἐκ τῶν νέων, ὅταν ἀκούσουσιν τὴν Ἐκκλησίαν γὰρ τοὺς λέγῃ: «ἐν σοὶ λείπει»⁵², ἀπέλθουν λυπούμενοι. Δὲν δέχονται οὗτοι τὴν ἀλήθειαν... Φυσικὸν τοῦτο διὰ τοὺς στερουμένους ἀγαθῶν διαθέσεων, καὶ ἴσως εἶναι ἀρκετοὶ αὐτοί.

Ἐφ' ὅσον «ἡ ἀλήθεια εἶναι διὰ τὰ ἀδικία, ὅτι εἶναι τὸ ἕξι: διὰ τὰ δόντια καὶ ὁ καπνὸς διὰ τὰ μάτια», ὅπως λέγει κάποιος σοφὸς ἢ ὅπως παρατηρεῖ ἄλλος, ὅτι «ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ τριαντάφυλλον ἔχουν ἀγκάθια» θὰ ἔχωμεν καὶ ἀντιδράσεις ἐκ τῶν ἀσθενεστερῶν ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν πίστιν. Οὐδόλως ὅμως θὰ ὀργισθῇ ἡ Ἐκκλησία, ἂν μία μερὶς νέων ἐχθροῦνται καὶ μισοῦν αὐτήν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι αὕτη ζητεῖ ἀγῶνα συνεχῆ κατὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀγιότητάς θίου. Εἰς αὐτοὺς θὰ ὑπενθυμίσῃ πάντοτε τὸ τοῦ Παύλου: «Ὡς τε ἐχθρὸς ὁ μὴ γέγονα ἀληθεύων ὁ μὴ ἐστίν»⁵³. Ἡ θὰ λέγῃ τὸ τοῦ Δαυὶδ: «Γίνοι ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυνθήσονται; ἵνατί ἀγαπάτε ματαιότητα καὶ ζητεῖτε ψεῦδος;»⁵⁴. Ἡ Ἐκκλησία μὲ παρησίαν κηρύσσει πάντοτε καὶ πρὸς πάντας τὸ τοῦ Κυρίου: «Πᾶς ὁ φάσκει πρᾶσσει μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ»⁵⁵.

Ὁ πλέον ἀποτελεσματικὸς τρόπος προσεγγίσεως Ἐκκλησίας καὶ Νεότητος καὶ ἀποδόσεως καρπῶν, ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῶν, εἶναι ὁ διάλογος Ἐκκλησίας καὶ νέων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ σπάσῃ ἡ προκατάληψις τῶν νέων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ διαλυθῶν τὰ νέφη τῆς παρεξηγήσεως διὰ τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐναντι τοῦ συγχρόνου νέου. Θ' ἀπογυμνωθῶν καὶ θ' ἀπομονωθῶν οἱ συκοφάνται τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ νέοι διακηρύσσουσιν ὅτι θέλουν διάλογον. Εἶναι ἔτοιμοι δι' αὐτόν. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει γὰρ τὸν ἀποφυγῆ. Ἦνα εὐκρινῆ καὶ ἀντικειμενικὸν διάλογον πρέπει γὰρ τὸν προκαλῆ συνεχῶς ἡ Ἐκκλησία. Εἰς κατάλληλον τόπον καὶ χρόνον καὶ μὲ τοὺς ἀξίους καὶ ἱκανοὺς καὶ προθύμους διὰ διάλογον Ἐπιστήμονας αὐτῆς, Κληρικούς καὶ Λαϊκούς, εὐκαιρῶς-ἀκαιρῶς, θὰ διαλέγεται μετὰ τῶν νέων.

Τὸν διάλογον δύναται γὰρ τὸν κάμῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ μὲ τὸν ἕνα νέον. Εἶναι ὁ πλέον εὐχάριστος καὶ ἀπο-

46. Α' Τιμ. 6', 4.

47. Ρωμ. α', 14.

48. Ἐξοδ. λγ', 11.

49. Ἐφ. δ', 15.

50. Εὐχὴ Θ. Λειτουργίας.

51. Περιοδικὸν «Γρηγόριος Παλαμᾶς», Θεσσαλονικὴ 1970, σελ. 199.

52. Λουκ. ιη', 22.

53. Γαλ. δ', 16.

54. Ψαλμ. 4, 3.

55. Ἰωάν. γ', 20.

τελεσματοκίς διάλογος. Ὁ Κύριός μας μᾶς ἄφησε ὑπόδειγμα τοιούτου διαλόγου. Ἐκάμε διάλογον ὁ ἴδιος, ἐπὶ θεμάτων λίαν ὑψηλῶν καὶ ἱερῶν, μετὰ τοῦ Εὐσχημόνου Βουλευτοῦ Νικόδημου, τῆς Σαμαρείτιδος, τοῦ Νεανίσκου καὶ τῆς Χανααναίας⁵⁶. Ἄλλως τε ἔχομεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου: «Ὁ ρ ᾶ τ ε μ ἦ κ α τ α φ ρ ο ν ῆ σ η τ ε ἐ ν ὄ σ τ ῶ ν μ ι κ ρ ῶ ν τ ο ῦ τ ῶ ν»⁵⁷.

Ἐφ' ὅσον τὸν διάλογον τὸν ζητεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Θεός, λέγων διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου εἰς τὸν λαόν: «Δ ε ὀ τ ε κ α ι δ ι α λ ε χ θ ῶ μ ε ν»⁵⁸, διατί γὰρ τὸν ἀποφύγη ἡ Ἐκκλησία; Σχολιάζων δὲ τὴν πρόσκλησιν ταύτην τοῦ Θεοῦ διὰ διάλογον ὁ Ὁριγένης, χαρακτηριστικὰ παρατηρεῖ: «Τ ὁ γ ᾶ ρ δ ι α λ ε χ θ ῶ μ ε ν, τ ο ῖ ο ὁ τ ὄ ν ἔ σ τ ι ν Ἐ ἴ τ ι μ ε ἔ χ ε ι ς ἐ λ ἔ γ ξ α ι, κ α ι τ ῆ ν π ρ ὄ ν ο ι ᾶ ν μ ο υ, ὡ ς ἄ μ ε λ ῆ σ α ν τ ὄ ς σ ο υ, ὡ ς μ ἦ τ ᾶ δ ἔ ο ν τ α π ε π ο ι η κ ὄ τ ο ς, λ ἔ γ ε ἰ Κ ᾶ γ ῶ, ἔ, τ ι π ο τ ἔ ἔ χ ω ἐ ρ ῶ, π ε ῖ σ ω σ ε, κ α τ α δ ι κ ᾶ ζ ω ν σ ε ἕ ξ ι ο ν ὄ ν τ α τ ο ῦ κ α τ α δ ι κ α σ θ ῆ ν α ι»⁵⁹.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Πᾶς ὅστις θὰ θελήσῃ γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὸν χώρον τῶν προβλημάτων τῶν νέων, θὰ εὕρῃ τοῦτον εὐρύ. Εὐρύτατος δὲ ἔχει καταστῆ εἰς τὴν ἐποχὴν μας. Ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ δυσχερὲς τῆς ἀπασχολήσεως μὲ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῶν νέων. Εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα. Ἄλλα προβλήματα ἔχουν οἱ ἐργαζόμενοι, ἄλλα οἱ φοιτηταί. Ἄλλα οἱ νέοι τῆς ὑπαίθρου, ἄλλα οἱ τῆς μεγαλοπόλεως, τῆς πρωτεύουσας. Ἄλλα προβλήματα ἀπασχολοῦν τὸν ἀγωνιζόμενον καὶ μοχθοῦντα νέον, διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἐπιουσίου, καὶ ἄλλα ἐκείνον τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ «μπαμπᾶς» τοῦ διαθέτει καὶ τὸ πολυτελὲς αὐτοκίνητον. Ἄλλὰ αὐτὸς, ὅστις προσέρχεται ἀπὸ πολυτέκνον οἰκογενεῖαν καὶ ἄλλα ὁ μονογενῆς, «μοναχογενὴς καὶ μοναχοκόρη». Ἄλλα προβλήματα ἔχουν γ' ἀντιμετωπίσων οἱ νέοι οἱ ὅποιοι ἀναπτύσσονται ὁμαλῶς εἰς τὸ εἰρηνικὸν καὶ ἁρμονικὸν οἰκογενειακὸν περιβάλλον καὶ ἄλλα τὰ δυστυχημένα ἐκείνα παιδιὰ, μὲ τὴν μεγάλην ἀτυχίαν γὰρ ζοῦν καὶ γὰρ μεγαλώνουν μὲ γονεῖς διαζευγμένους. Ἄλλα ἐκείνος πού ἔζησεν ὡς παιδί καὶ ἔφηδος εἰς τὸ ἀγνὸν περιβάλλον τοῦ χωριστοῦ καὶ αἰ συνθῆκαι τῆς ζωῆς τὸν ἐπέταξαν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Πρωτεύουσαν καὶ διὰ τὸν ὅποιον ἰσχύει ὁ στίχος τοῦ Λαπαθιώτη:

«Αυπῆσου αὐτοὺς πού
μιά φορά μὲ φτερὰ
ζοῦσαν καὶ τὰ χάνουν»⁶⁰

καὶ ἄλλα αὐτὸς πού ἐγεννήθη καὶ ἀναπτύσσεται εἰς τὴν Πρωτεύουσαν. Οὕτω πως, λοιπόν, πολυσύνθετα τὰ προβλήματα τῆς συγχρόνου Νεότητος. Πολυσχιδῆς πρέπει γὰρ εἶναι καὶ ἡ φροντίς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐκάστης κατηγορίας ἐξ αὐτῶν. Δὲν εἶναι δύσκολος ἡ μελέτη τῶν προβλημάτων, ἀλλ' ἡ ὀρθὴ ἀντιμετώπισις καὶ ἀποτελεσματικὴ ρύθμισις αὐτῶν. Μὲ τὰ προβλήματα τῶν νέων ἀσχολοῦνται οἱ ἀρμόδιοι καὶ ὑπεύθυνοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀναρμόδιοι καὶ ἀνεύθυνοι.

Ἡ Ἐκκλησία, α) ὡς ἔχουσα θεῖαν τὴν Ἐντολὴν τῆς ἐπαγρυπνήσεως διὰ τὴν ὀρθὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῶν ἀνθρώπων· «Π ρ ο σ ἔ χ ε τ ε ἑ α υ τ ο ῖ ς κ α ι π α ν τ ῖ τ ῶ π ο ι μ ν ῖ φ ἐ ν ὧ ὕ μ ᾶ ς τ ὸ Ἅ γ ῖ ο ν τ ὸ Ἅ γ ῖ ο ν ἔ θ ε τ ο Ἐ π ῖ σ κ ὸ π ο υ ς»⁶¹, ἐντέλλεται ὁ Παῦλος εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους, β) ὡς πηγὴ θεοῦ φωτὸς καὶ ταμειοῦχος τῆς Θεῖας Χάριτος. — Διὰ τῆς Ἐκκλησίας γνωρίζεται, ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις, ἡ «π ο λ υ π ο ῖ κ ῖ λ ο ς σ ο φ ῖ α τ ο ῦ Θε ο ῦ»⁶², γ) ὡς ἔχουσα πείραν αἰώνων ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῶν ἀνθρώπων γενικῶς καὶ δ) ὡς θεσμὸς φιλελεύθερος καὶ ἐξόχως δημοκρατικὸς, δικαιοῦται καὶ ὑποχρεοῦται γὰρ ἐπιλαμβάνεται τῶν προβλημάτων τῶν νέων καὶ γὰρ προτείνῃ λύσεις, πάντοτε ὁμῶς κατὰ τὸ «ἐ ἄ ν θ ἔ λ η ς τ ἔ λ ε ι ο ς γ ε ν ἔ σ θ α ι»⁶³ καὶ τὸ «ε ἴ τ ι ς θ ἔ λ ε ι ὁ π ῖ σ ω μ ο υ ἔ λ θ ε ἴ ν . . .»⁶⁴ τοῦ Κυρίου.

Πάντοτε καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ Ἐκκλησία τείνει εὐήκοον ὄς πρὸς κάθε νέον, καταφεύγοντα εἰς αὐτήν, διὰ γὰρ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν καὶ συμπαράστασιν τῆς καὶ εἶναι πρόθυμος διὰ τὴν θεραπείαν καὶ λύσιν τῶν προβλημάτων αὐτοῦ, τῶν ἐμπιστόντων εἰς τὸν κύκλον τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῆς, ἐν τῷ μέτρῳ πάντοτε τοῦ δυνατοῦ. Περὶ τοῦτου μαρτυροῦν οἱ τόσοι νέοι, πού ἐφοίτησαν καὶ φοιτοῦν εἰς τὰ Μαθητικὰ Οἰκοτροφεία τῶν διαφόρων Μητροπόλεων τῆς Ἑλλάδος ἢ ἔτυχον καὶ τυγχάνουν οἰκονομικῆς βοήθειας ἐκ μέρους αὐτῶν.

Ταῦτα πάντα δὲν εἶναι θεδαίως ἀρκετὰ ἀλλὰ καὶ μέγουν δυστυχῶς ἀγνωστα, διὰ τοὺς πολλοὺς. Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, γὰρ γίνων καὶ ἄλλα πολλὰ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς χάριν τῆς συγχρόνου Νεότητος.

Τὰ προβλήματα τῶν νέων δυνάμεθα γὰρ τὰ κατατάξωμεν εἰς δύο ὁμάδας, εἰς τὰ προσωπικὰ ἐνὸς ἐκάστου καὶ τὰ γενικά. Κάθε νέος ἔχει τὸ ἰδικόν του ἢ τὰ ἰδικὰ του προβλήματα. Προθύμως πάντοτε ἡ Ἐκκλησία ἀκούει τὰ προσωπικὰ προβλήματα ἐνὸς ἐκάστου, κατὰ τρόπον μάλιστα Μυστηριακόν. Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως εἶναι τὸ Θεόδοτον Μυστήριον τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν εἰλικρινῶς μετανοοῦντων χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον τῆς συζητήσεως μετὰ τῶν Πνευ-

56. Ἰωάν. γ', 1-21. δ', 6-29. Ματθ. ιθ', 16. Ματθ. ιε', 22-28.

57. Ματθ. ιη', 10.

58. Ἡσ. γ', 8.

59. Ἐ. Π., τομ. 15, σελ. 229.

60. Περιόδ. «Ἀκτῖνες» 1944, σελ. 209.

61. Πράξ. κ', 28.

62. Ἐφεσ. γ', 10.

63. Ματθ. ιθ', 21.

64. Ματθ. ιστ', 24.

ματικῶν τῶν προβλημάτων ἑνὸς ἐκάστου ἐξομολογουμένου, καθ' ὅσον μάλιστα πολλὰ ἐξ αὐτῶν συνδέονται στενά καὶ μὲ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν αὐτοῦ. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος καλύτερος τρόπος μελέτης καὶ ἀντιμετώπισης τῶν προβλημάτων τῶν νέων ἀπὸ τὸ Μυστήριον τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως. Κατὰ τρόπον ἀξιοπρεπῆ καὶ ἀπόρρητον, γίνεται ἡ συζήτησις καὶ ἡ ἔρευνα ἐκάστου προβλήματος.

Ἡ Ἐκκλησία βλέπει τὸν κάθε νέον μὲ στοργὴν καὶ ἀγάπην, ὡς ἰδιαιτέραν προσωπικότητα, μὲ τὰ ἐλαττώματά της καὶ τὰ προτερήματά της, καὶ φροντίζει διὰ τῆς προσευχῆς, τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὥστε τὰ μὲν πρῶτα νὰ ἐξαλείψῃ, τὰ δὲ δευτέρα νὰ ἐπαυξήσῃ καὶ πολλαπλασιάσῃ. Καὶ ἀναπτύσσεται οὗτος εἰς τέλειον ἄνθρωπον «ἐν μὴ δὲν ἐνὶ λειπέμενον»⁶⁵ καὶ «μηκέτι κλυδωνιζόμενον καὶ περιφερόμενον παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυθείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης»⁶⁶.

Λίαν αἰσθητὴ καὶ δυνατὴ θὰ καταστῇ ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας ἐν μέσῳ τῆς συγχρόνου Νεολαίας, ἂν τὰ ἐξομολογητήρια καταλάβουν ἄξιοι ἐξομολόγοι, διακρινόμενοι ἐπὶ ἀρετῇ, μορφώσει καὶ πίστει εἰς τὸ Μυστήριον καὶ ἀγάπῃ διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἔχει ἡ Ἐκκλησία μὲς τοιοῦτους πνευματικούς, ἀλλ' εἶναι ὀλίγοι. Χρειάζεται πολλοὺς. Ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ γενικὸν πρόβλημα τῶν νέων, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι κυρίως ἓνα: Τὸ κοσμοθεωρικόν. Ἄγνωστὸ ὁ σύγχρονος νέος τὴν Ψυχὴν καὶ τὸν Θεόν. Ἐξ αὐτοῦ ἀναφύονται ὅλα τὰ ἄλλα γενικὰ προβλήματα. «Ὅλα δὲ γκρεμίζονται, ὅταν λείπῃ ἡ πίστις», ἔλεγεν ὁ ποιητὴς καὶ φιλόσοφος Σίλλερ⁶⁷.

Ἐκ τῆς λύσεως τοῦ μεγίστου καὶ θεμελιώδους αὐτοῦ προβλήματος τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, διὰ πολλοὺς νέους, καὶ τῆς ὁρθῆς τοποθετήσεως αὐτῶν ἔναντι τῆς Χριστιανικῆς Ἰδεολογίας, ἐξαρτᾶται ἡ λύσις πολλῶν προβλημάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς αὐτῶν, κατὰ τὴν ἀφευδῆ διαδεβαίωσιν τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου: «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν»⁶⁸.

Οἱ νέοι σήμερον διακηρύσσουσιν ὅτι ἀγαποῦν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἰσότητά, τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην. Ἄρνοῦνται ὅμως τὴν πηγὴν ὧν αὐτῶν τῶν ἀξιών ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ὁ γνωρίσας

Αὐτὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους Ἰῶς καὶ Λόγος Αὐτοῦ, Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Γοητεύονται, λέγουσιν, ἀπὸ τὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ ἀρνοῦνται τὴν Θεότητα Αὐτοῦ. Θέλουν ἀγάπην καὶ ἀπορρίπτουν τὴν ἀγιότητα. Ἀγάπην καὶ ἀγιότητος δὲν διασπῶνται. «Σὲ ἀνθρώπους, ποῦ μαινέι ἡ ἁμαρτία, κρυμμένη ἢ θεότητά μου θὰ μένη», λέγει ὁ ἴδιος σοφός, ὁ Σίλλερ⁶⁹.

Ἐπὶ τοῦ μεγάλου τούτου θέματος ἐπιβάλλεται νὰ ρίψῃ ὅλην τὴν δυνάμιν τῆς ἡ Ἐκκλησία. Ἡ καλλιέργεια τῆς ὁρθῆς Πίστεως εἰς τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα ἔργα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ σύγχρονος νέος παρουσιάζει τοῦτο τὸ ἀποκαρδιωτικόν. Ἐμφανίζεται ἀνήσυχος καὶ ἀδύνατος εἰς τὸν χαρακτῆρα, μὲ ἐξασθενημένην τὴν θέλησιν. Ὁ στίχος τοῦ Καρνωτάκη:

«Χωρὶς πίστι καὶ ἀγάπην,
χωρὶς ἔργα,
ἐγίναμε τὸ λάφυρο τοῦ
ἀνέμου»⁷⁰,

ἰσχύει διὰ τοὺς περισσότερους ἐκ τῶν νέων τῆς παρουσίας ἐποχῆς. Τοῦτο συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον λόγῳ τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος, ποῦ ἔχει διαποτίσει τὴν σύγχρονον νεότητά. «Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοισι»⁷¹. Εἶναι ἡ αἰωνία ἀλήθεια, βεβαιωμένη ὑπὸ τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Κύριοι τῆς θελήσεώς των καὶ δοῦλοι τῆς συνειδήσεώς των ἀναδεικνύονται ὅσοι πετοῦν ὑψηλά, διὰ τῆς Πίστεως, εἰς συνάντησιν καὶ ἔνωσιν μετ' Ἐκείνου, ὅστις «ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ»⁷².

Ὁ σύγχρονος νέος, ὅστις ἐμφανίζεται ὡς ἄπιστος, δὲν εἶναι ὁ θεωρητικὸς ἄθεος, ὁ ὕλιστής, ποῦ ὀρμάται ἀπὸ τὸ σπουδαστήριον, χρησιμοποιοῦν τὴν ἐπιστήμην διὰ νὰ στηρίξῃ τὰς ὕλιστικὰς του πεποιθήσεις, ἀλλὰ παρουσιάζεται ὁ θρησκευτικῶς ἀδιάφορος, ὁ μηδενιστής. Οὐδόλως προβληματίζεται ἐπὶ μεταφυσικῶν θεμάτων καὶ ἐπὶ τοῦ προσρισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ τοιοῦτος τύπος τοῦ ἀθρώπου δὲν σοῦ δίδει ἀφορμὴν διὰ συζήτησιν. Ἄν δὲ τὸν προκαλέσῃ εἰς τοιαύτην συζήτησιν φαιδροποιεῖ αὐτὴν ἢ τὴν ἀποφεύγει ἐπιμελῶς. Μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ τύπου, τοῦ ἀθέου καὶ τοῦ φιλοσοφοῦντος ἀθέου, ὅστις παρουσιάζεται ἄθεος μὲ τὴν ἐτικέτα τῆς ἐπιστήμης, προτιμότερος εἶναι βεβαίως ὁ δεύτερος, διότι ἀναπτύσσεται μετ' αὐτοῦ διάλογος.

65. Ἰακ. α', 4.

66. Ἐφεσ. δ', 64.

67. Ν. Λούβαρι, Μεταξὺ δύο Κόσμων, σελ. 347, Ἀθήναι: 1949.

68. Ματθ. στ', 33.

69. Ν. Λούβαρι, Μεταξὺ δύο Κόσμων, σελ. 347, Ἀθήναι: 1949.

70. Περιοδικὸν «Ἀκτίνες» 1941, σελ. 166.

71. Γαλ. ε', 17.

72. Ἀποκ. στ', 2.

Μία χονδροκομμένη και χυδαία υλιστική αντίληψη περί του κόσμου γενικώς και του ανθρώπου ειδικώς έχει διεισδύσει εις τὰς λαϊκὰς μάζας και δηλητηριάζει τὰς ψυχὰς τῶν πλείστων ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας, ὥστε νὰ ἔχουν μεταβληθῆ οὗτοι: εἰς «ὁ σκῆμα τῶ δ εἰς», ὡς χαρακτηρίζει τοὺς τοιοῦτους ὁ Μ. Βασίλειος.

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τὰς ἐκ τῆς ψυχοσυνθέσεως και τοῦ χαρακτήρος πνευματικὰς και ψυχολογικὰς δυσκολίας και ιδιότητας τῶν νέων, τὰς ἐκμεταλλεύονται, εἰς ἄλλο αὐτῶν, δι' ὀρθὴν διαμόρφωσιν κοσμοθεωριακῶν πεποιθήσεων, ὠριζόμενοι νεωτερισταί. Οὗτοι «ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς»⁷³, κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς «ἐπερασμῆν ὁ γ ο γ θ ε σ μ ὀ ν», ἔτι, διὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ και ἀθετικῶς, ποῦ παρουσιάζει, διὰ τῶν Δογμάτων, δὲν ἐπιτρέπει ἴδιον χῶρον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν πεποιθήσεων και τοῦ «πιστεύω» ἐνὸς ἐκάστου. Καὶ ἡ συνέπεια αὐτῆς τῆς θεωρίας, περί τῶν Δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι θεδαίως ἄλλη, διὰ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτὴν, παρὰ ἡ ἀπόπειρα καταφυγῆς εἰς μᾶλλον ἐλευθέρας μορφᾶς θρησκευτικότητος, εἰς τὰς ὁποίας συναντοῦν πάλιν μὲν, τὸ ἀπόλυτον, ἐπὶ ἄλλου δὲ πεδίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐξακολουθοῦν συχνὰ ν' ἀσχοῦν ἐπίδρασιν τὰ γνωρίσματα τοῦ δογματισμοῦ τοῦ ἀτέγκτου, τοῦ ἀνεξελέγκτου, τῆς αὐστηρότητος. Μετὴν ἐξῆς διαφορὰν μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας και τῶν ἄλλων αἱρέσεων και θρησκειῶν και τῶν ἀντιφάσεων, ἡ μὲν Ἐκκλησία ἐμμένει σταθερῶς, οὐ μόνον εἰς τὸ Δόγμα, ἀλλὰ και εἰς ἀναλλοιώτους και αἰώνιους ἠθικοὺς Κανόνας, ἐνῶ αὐταὶ ἀμνηστεύουν ἡ και ἐπευλογοῦν τὰς ἠθικὰς παρεκτροπὰς. Δὲν εἶναι διαπαιθήμενῃ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία «ἰὼτα ἐν ἡμίαια κ ε ρ α ἰ α»⁷⁴ νὰ ἀποστῆ τῶν Εὐαγγελικῶν και Πατερικῶν γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς πυξὶς δεικνύουν πάντοτε πρὸς τὴν αἰώνιαν, σωτήριον κατεύθυνσιν, τὸν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν. Τοῦτο τὸ ἐμπόδιον εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερνικηθῆ δι' ἐνὸς καλοῦ διαλόγου μετὰ τῶν νέων. Ὁ ἄξιος ἐκκλησιαστικὸς συζητητῆς μετ' αὐτῶν, θὰ διαλύσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὰς πλάνας αὐτῶν και θὰ πείσῃ πολλούς, ὅτι ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι: «π ρ ᾶ ο ς και τ α π ε ι ν ὸ ς τ ῆ κ α ρ δ ῖ ο υ... ὁ γ ᾶ ρ ζ υ γ ὸ ς τ ο υ χ ρ ῆ σ τ ὸ ς και τ ὸ φ ο ρ τ ῖ ο ν τ ο υ ἑ λ α φ ρ ὸ γ ἔ σ τ ι ν»⁷⁵. Ἐκ δὲ τῆς διώσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Ἰησοῦ θὰ γνωρίσουν ὅτι «αἰ ἐντολαὶ αὐτοῦ ὁ ἀρεταὶ οὐκ εἰσὶν»⁷⁶.

Οἱ σημερινοὶ νέοι ἀνοίγουν ὁδὸν προσπελάσεως πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν χριστιανικὴν κοσμοθεωρίαν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὑπὸ πλείστων ὑπ' αὐτῶν τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου: «μ ἡ μ ε ρ ι μ ν ᾶ τ ε τ ῆ ψ υ χ ῆ ὁ μ ὶ ν τ ῖ φ ᾶ γ η τ ε και τ ῖ π ῖ η τ ε, μ η δ ἔ τ ῶ σ ὶ μ α τ ι ὁ μ ὶ ν τ ῖ ἐ ν δ ὴ σ ῆ θ ε»⁷⁷ και τῆς συμβουλῆς τοῦ Παύλου: «ἐχοντες δὲ διατροφὰς και σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα»⁷⁸.

Πλείστοι ἐκ τῶν σημερινῶν νέων ἐμφανίζονται ὡς περιφρονηταὶ τῶν υλικῶν ἀγαθῶν. Δὲν τοὺς συγκινεῖ ὁ πλοῦτος. Δὲν πάσχουν ἐκ τῆς δίψης τῶν υλικῶν ἀγαθῶν. Τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα διὰ τοὺς νέους τῶν παλαιότερων ἐποχῶν ἐθεωροῦντο ὡς μοναδικὰ μέσα ἐξασφαλίσεως εἰς αὐτοὺς κοινωνικῆς θέσεως και ἀξιοπρεπείας, μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως τὰ ὠραῖα κουστοῦμα, ἡ κομψὴ ἐνδυμασία, ἡ πολυτελὴς οἰκία, τὰ πλούσια φαγητὰ και γλυκίσματα, αἱ πάσης φύσεως υλικαὶ ἀνέσεις, οἱ σημερινοὶ νέοι τὰ περιφρονοῦν. «Περίερχονται ἐν μελωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστεροῦμενοι... κακουχοῦμενοι... ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι και ὄρεσι: (και θάλασσαις) και σπηλαίοις και ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς»⁷⁹. Ἐχουν ἐξέλθει: εἰς ἀναζητήσιν τῆς πηγῆς, ἣτις θὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν δίψαν τῆς ψυχῆς των. Ἐχουν κηρύξει πόλεμον κατὰ τοῦ κατεστημένου, ποῦ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ πεποιθησις πολλῶν, ὅτι ἡ ἀπόκτησις ἀφθόνων ἀγαθῶν ἐξασφαλίζει εἰς τὸν ἀνθρωπον τὴν ψυχικὴν γαλήνην.

Ἡ εἰκὼν τὴν ὁποῖαν παρουσιάζουν πολλοὶ νέοι: και ἡ ζωὴ τὴν ὁποῖαν διάγουν, δίδουν τὴν ἐντύπωσιν τάσεως αὐτῶν πρὸς τὸν ἀσκητισμὸν και ἀναχωρητισμὸν. Πρὸς ἓνα ὅμως διεστραμμένον ἀσκητισμὸν. Ἐνῶ καταδικάζουν τὸν μέχρι σήμερον ἰσχύοντα κανόνα, ὅτι: τὰ υλικὰ ἀγαθὰ παρέχουν ἱκανοποίησιν τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ἀνθρώπου, περιπίπτουν εἰς ἀντινομίαν, ἐνόχους και ὀλεθρίας ὑπερβολὰς. Ἀρνοῦνται τὴν ἐργασίαν, καταργοῦν τὴν πειθαρχίαν και ἀπορρίπτουν τὰς ἠθικὰς ἀξίας, εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτῶν θέτουν τὸν ἀλκοολισμὸν, τὰ ναρκωτικὰ και τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς.

Τὴν ὠραιστάτην εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν δίδει διὰ τὸν ἀνθρωπον γενικῶς ὁ ἀείμνηστος καθηγητῆς και φιλόσοφος Νικόλαος Λούδαρις, εἰς τὸ βιβλίον του «Μεταξὺ δύο Κόσμων», τὴν ζῆ κατὰ τὸ ἡμῖς, κατὰ τὴν μίαν ὄψιν ὁ σύγχρονος νέος. Ἴδου ἡ εἰκὼν: «Πάντα λαχταρᾷ τὸ μακρυνὸ ἢ καρδιά. Δὲν ξέρω καλὰ ἂν τὸν οὐρανὸν θέλει. Πρὸς τὸ μακρυνὸ ὥστόσο νὰ πετάξῃ γυρεῖται, νὰ λυτρωθῆ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τῆς ζητᾶ. Μία ἀκατανίκητος ὀρμὴ ὠθεῖ τὸν ἀνθρωπον πρὸς ἀπόπλουν, πρὸς ἔξοδον». Ἐως ἐδῶ φθάνει: δυστυχῶς «ἡ ἀνησυ-

73. Β' Πέτρ. β', 19.

74. Ματθ. ε', 18.

75. Ματθ. ια', 29, 30.

76. Α' Ἰωάν. ε', 3.

77. Ματθ. στ', 25.

78. Α' Τιμ. στ', 8.

79. Ἐβρ. ια', 37, 38.

χία, ἡ ἔξοδος, ὁ ἀπόπλους» τοῦ σημερινοῦ νέου. Λαίπει ἢ συνέχεια. Ἡ ἄλλη πλευρὰ τῆς εἰκόνας. Πρέπει νὰ προχωρήσῃ πρὸς αὐτήν. «Πρὸς ὕψωσιν ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ μέχρι τῶν ὀρίων, ὅπου προσδοκᾷ νὰ συναντήσῃ τὸ αἰώνιον, τὸν «Υψηλὸν Συγγενῆ», πρὸς τὸν ὁποῖον ἔλκεται: παρὰ τὴν συναίσθησιν τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἀποστάσεως»⁸⁰.

Μεγίστη ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ φαινομένου αὐτοῦ τῆς συγχρόνου νεολαίας. Ἐπιβάλλεται: νὰ πληροφορηθοῦν οὗτοι, πάντες οἱ ἐμφανιζόμενοι: εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴν ὑπαιθρον νέοι, γυμνοί, ἀνυπόδητοι, ἀτημέλητοι μὲ ἀκατάστατα καὶ ἀκτένιστα τὰ μαλλιά καὶ πειναλέοι, ὅτι αὐτὸ πού ζητοῦν θὰ τὸ εὑρουν πλησίον τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἔδαφος πρόσφορον. Τὸ κλίμα δὲν εἶναι τόσο δυσμενές, ὅσον φαίνεται. Τὸ θέμα εἶναι ἡ ἐξεύρεσις τρόπων προσφορᾶς τῆς λυτρωτικῆς δυνάμεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς νέους.

Οἱ νέοι τῆς ἐποχῆς μας διακηρύσσουν ὅτι ἀγαποῦν τὴν ἐλευθερίαν. Θέλονται: ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς Δημοκρατίας. Παρουσιάζονται λίαν εὐαίσθητοι ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ἀξιοῦν τὴν δικαίαν κατανομήν τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς. Τούς ἐρεθίζει τὸ δυσᾶριστον φαινόμενο: «ὁ ς μ ἐ γ π ε ι ν ᾱ, ὁ ς δ ἐ μ ε θ ὕ ε ι»⁸¹. Ὅμιλοῦν δυνατὰ διὰ τὴν ἰσότητα τῶν λαῶν καὶ τῶν δύο φύλων. Καταδικάζουν τὴν ἀποικιοκρατίαν καὶ τὸν ὀλοκληρωτισμόν.

Πολλοὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἰδανικῶν αὐτῶν. Δὲν γνωρίζουν δυστυχῶς ἢ δὲν τοὺς ἀφήνουν οἱ ἐκμεταλλευταὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς αγωνιστικότητος αὐτῶν νὰ πληροφορηθοῦν τίς ὁ Ἐνσαρκωτῆς τῶν ἰδανικῶν αὐτῶν καὶ εἰς ποῖον διδλὸν ἀναγράφονται σαφεῖς κανόνες περὶ αὐτῶν.

Ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἐργασθῇ ἐντατικὰ ἡ Ἐκκλησία. Μὲ σαφήνειαν θὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτούς, δι' ἔργων καὶ λόγων, τὸν Ἰησοῦν, ὡς Ἐνσαρκωτὴν, διὰ τῆς Οὐσίας Του καὶ ὡς θεμελιωτὴν, διὰ τῆς Διδασκαλίας Του, τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἰδανικῶν. Θὰ τοὺς ὑποδείξῃ, μὲ στργῆν καὶ πειστικότητα, μὴ πλανᾶσθε... «θ ε μ ἐ λ ι ο ν γ ἄ ρ ἄ λ λ ο ν ο ὕ δ ε ἰ ς δ ὕ ν α τ α ι θ ε ἰ ν α ι πα ρ ἄ τ ὸ ν κ ε ἰ μ ε ν ο ν, ὁ ς ἐ σ τ ι ν Ἰ η σ ο ὺ ς Χ ρ ἰ σ τ ὸ ς»⁸².

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐρησκεία ἔχει ἥρωας, ὡς πρότυπα, διὰ τοὺς νέους. Ὁ πρῶτος ἥρωας, ὁ νικῆσας τὸν κόσμον καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Ἐλέχθη ὅτι, κατὰ τὴν Μ. Ἐβδομάδα τοῦ ἐφταινοῦ Πάσχα, παρατηρήθη μεγάλη προσέλευσις

νέων εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐρωτηθέντες ὠρισμένοι ἐξ αὐτῶν διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι: «μᾶς γοητεύει ἡ Οὐσία τοῦ Χριστοῦ πού, στὰ 33 χρόνια του, ἐθυσιάσθηκε γὰρ τίς ἰδέες του καὶ τὸ πιστεῦν του. Κτύπησε τὸ κατεστημένο καὶ ἔπασε στὸ καθῆκον του». «Τοσοῦτον ἔχοντας περιχρῆματον νέφος μαρτύρων»⁸³ καὶ ἀγωνιστῶν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὡς εἴπωμεν, ὡς Ἐκκλησία ἐντόμως εἰς τὴν σύγχρονον νεότητα: «Ὁ ἱ ἄ γ ι ο ι π ἄ ν τ ε ς δ ι ἄ π ἰ σ τ ε ω ς κ α τ η γ ω ν ἰ σ α ν τ ο θ α σ ι λ ε ἰ α ς, ε ἰ ρ γ ἄ σ α ν τ ο δ ι κ α ι ο σ ὄ ν η ν, ἐ π έ τ υ χ ο ν ἐ π α γ γ ε λ ἰ ῶ ν... ἐ ν ε δ υ ν α μ ῶ θ η σ α ν ἀ π ὸ ἄ σ θ ε ν ε ἰ α ς, ἐ γ ε ν ἠ θ η σ α ν ἰ σ χ υ ρ ο ἰ ἐ ν π ο λ έ μ ω, π α ρ ε μ θ ο λ ἄ ς ἔ κ λ ι ν α ν ἀ λ λ ο τ ρ ἰ ω ν»⁸⁴. Εἰς κάθε νέον πού διψᾷ διὰ τὰ ἰδανικά αὐτὰ κράζει ὁ Ἰησοῦς: «Ἐ ἄ ν τ ι ς δ ι ψ ᾱ, ἐ ρ χ έ σ θ ω π ρ ὅ ς μ ε κ α λ ἰ π ι ν έ τ ω»⁸⁵. Καὶ ἐκ τῶν νέων «ὁ ἔ χ ω ν ὦ τ α ἀ κ ο ὐ ε ἰ ν ἀ κ ο ὐ έ τ ω»⁸⁶.

Ὅμοίως ἡ Ἐκκλησία ἔχει σήμερον, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν, μεγαλυτέρας δυνατότητας νὰ καταστῇ ὁδηγὸς τῆς νεολαίας. Τὰ κηρύγματα τοῦ Μάρξ καὶ τοῦ Νίτσε ὠδήγησαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς δύο παγκοσμίου πολέμους, οἱ ὅποιοι ἐστοίχισαν ποταμοὺς νεανικοῦ αἵματος. Ὁ Νίτσε, ἀντὶ νὰ φθάσῃ τὸν ἀνθρωπον χωρὶς Θεόν — δι' αὐτὸν καὶ τοὺς ὁπαδοὺς του εἶχε πεθάνει ὁ Θεός — εἰς τὸν ὑπεράνθρωπον, ὡς διακήρυττε, τὸν κατήγησε ὑπάνθρωπον. Τὸν ἀπεμάκρυνε ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸν ὑπεδίδασεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ κτηνανθρώπου. «Ὁ Χιτλερισμὸς ὑπῆρξεν ἐφαρμογὴ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Νίτσε. Ὁ Νίτσε ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν φιλόσοφος τοῦ Ναζισμοῦ»⁸⁷. Ἡ ἐφημερὶς τῆς Μόσχας «Ἀθεϊστικὸς λόγος» ἔγραφεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 31) 1) 1940: «τὴν 23ην Αὐγούστου μεταξὺ Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ Γερμανίας ὑπεγράφη σύμφωνον, σκοπὸς τοῦ ὁποῖου εἶναι ἡ καταδίωξις καὶ καταπολέμησις τῆς Χριστιανικῆς Ἰδεολογίας»⁸⁸. Τὸ μέγιστον κακὸν τῆς παραφροσύνης τοῦ Πολέμου δὲν πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ. Τὸ πάθημα τῶν περασμένων γενεῶν, ὡς γίνῃ μάθημα εἰς τὴν γενεάν τῆς νεότητος. Πῶς δμως; Ἄς προβληματισθοῦν ἂν δὲν ἤμποροῦν νὰ πεισθοῦν οἱ νέοι: μᾶς ἐπ' αὐτοῦ. «Τὸ τρίτον ἐξαμαρτεῖν σὺν ἀνδρὸς σοφοῦ, ἀλλὰ μωροῦ».

Ἡ Ἐκκλησία θ' ἀξιῶσθι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους νέους νὰ γνωρίσουν τὴν χριστιανικὴν κοσμοθεωρίαν. Θὰ τοὺς καλέσῃ διὰ τοῦ φωταῖνου παραδείγματος τῶν ἐκπροσώπων αὐτῆς καὶ τῆς διδασκαλίας, νὰ ἐνσχυθῶν εἰς τὴν μελέτην τῆς Χριστιανικῆς Διδασκαλίας, ἢ ἐποία ἔχει ζωὴν 20 αἰώνων. Ἀδικοῦν ἑαυτοὺς οἱ ἰδεολόγοι νέοι,

83. Ἐβρ. ε', 1.

84. Ἐβρ. ια', 33, 34.

85. Ἰωάν. ζ', 37.

86. Ματθ. ια', 15.

87. Περιοδικὸν «Ἀκτίνας» 1945, σελ. 119.

88. Σερ. Παπακώστα, Μεταξὺ δύο πολέμων 1925 - 1940.

80. Ν. Λούβαρι, Μεταξὺ δύο Κόσμων. Ἀθήναι 1949, σελ. 331.

81. Α' Κορ. ια', 21.

82. Α' Κορ. γ', 11.

παρασυρόμενοι από τους συκοφάντας της Χριστιανικής Πίστεως, να περιφρονοῦν αὐτήν. Κατὰ τρόπον δημοκρατικὸν ἢ Εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν υποδεικνύει εἰς κάθε νέον: «Πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε· ἀπὸ παντὸς εἰδους πονηροῦ ἀπέχεσθε»⁸⁹.

Ὁ πολὺς Πασκάλ γράφει εἰς τοὺς «Στοχασμοὺς του»: «μονάχα δύο εἰδῶν ἄνθρωποι ὑπάρχουν ποὺ νὰ μπορῆ κανένας νὰ τοὺς πῆ γνωστικούς· ἢ ἐκεῖνοι ποὺ ὑπηρετοῦνε τὸ Θεό, μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους, γιατί τὸν γνωρίζουν, ἢ κείνοι ποὺ τὸν ἀποζητᾶνε μ' ὅλη τὴν καρδιά τους, ἐπειδὴ δὲν τὸν γνωρίζουν»⁹⁰.

Ἐπειδὴ εἰς τὰς ἡμέρας μας παρατηρεῖται καὶ τοῦτο τὸ δυσάρεστον φαινόμενον: Πολλοὶ νέοι νὰ μὴ ὑπηρετοῦν τὸν Θεόν, διότι δὲν τὸν γνωρίζουν. Δὲν τοὺς ἀφήνουν ἢ δὲν τοὺς βοηθοῦν ἐξωγενεῖς παράγοντες ν' ἀναζητήσουν καὶ νὰ γνωρίσουν τὸν Θεόν. Ἔχει καθήκον ἐπιτακτικὸν καὶ ὑποχρέωσιν ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς αὐτοὺς τὸν πόθον «ζῆτε τὸν Κύριον, εἰ ἄρα γε φηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὐροίεν, καὶ γεοῦμακράν ἀπὸ ἐνὸς ἐκείνου ὕμῶν ὑπάρχον τὰ»⁹¹.

Ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος δίδει μίαν σοφὴν συμβουλὴν: «Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου». Ἀντιθέτως, σήμερον πολλοὶ εἶναι οἱ διδάσκαλοι καὶ καθοδηγηταὶ τῶν ἐφήθων καὶ τῶν νέων. Λέγεται ὅτι ὁ σύγχρονος νέος παρουσιάζεται χεῖραφρητημένος καὶ ἐλεύθερος. Δυστυχῶς τοῦτο δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν σύγχρονον πραγματικότητά. Ἔχει πολλοὺς διδασκάλους, οἱ ὅποιοι διὰ πολλῶν τρόπων τὸν διδάσκουν. Οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι καὶ διαφωτισταὶ (μᾶλλον διασκοτισταὶ) τῶν νέων διακηρύσσου, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ὅτι εἶχε νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ ἔδωκε καὶ δὲν χρειάζεται πλέον. Διὰ τῆς Ἐπιστήμης θὰ ἀντικαταστήσωμεν τὴν Θρησκείαν. Δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος θὰ γίνῃ αὐτάρκης. Θὰ ζήσῃ εὐτυχῆς. Ταῦτα καὶ ἄλλα ἀντιθρησκευτικὰ διδάσκουν. Οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι εἶναι ὡς νὰ λέγουν: Διὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον δὲν χρειάζεται ἢ γῆ καὶ ὅσα προσφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ζῶα. Διὰ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολογίας δύναται νὰ τραφῆ καὶ νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἐφ' ὅσον μάλιστα ἐξῆλθε τῶν ὀρίων τῆς γῆς καὶ ἐπάτησε τὸ πῶδι του εἰς ἄλλον πλανήτην δύναται νὰ εἶπῃ ὁ ἄνθρωπος ὅχι μόνον τὸ Θεὸ «ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ὁδούς σου εἰδέναι οὐ θούλωμαι», ἀλλὰ καὶ τὸ: «Γῆ φύγε ἀπὸ κοντά μου, τὸ ἔδαφός σου καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ προσερχόμενα ἀγαθὰ σου δὲν τὰ θέλω πλέον, δὲν τὰ ἔχω ἀνάγκη». Ὅτι εἶχες νὰ μοῦ προσφέρῃς μοῦ τὸ ἔδωκας ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας. Μοῦ δίδεις συνεχῶς καὶ αἰωνίως τοὺς ἴδιους καρπούς καὶ τὰ ἴδια ἄνθη. Μόνον παρά-

φρονες δύναται νὰ κάμνουν τοιαύτας σκέψεις. Ἡ γῆ θὰ παραμείνῃ ἢ κοιτίδα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ὕλικήν ζωὴν αὐτοῦ παρὰ τὰς ἐπιτεύξεις τῆς Ἐπιστήμης, ὁ δὲ Χριστιανισμὸς θὰ παραμείνῃ τὸ θεμέλιον τῆς ἐκανοποίησεως τῶν πνευματικῶν ἀξιώσεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ὁμαλῆς συμδιώσεως τῶν ἀτόμων ἐντὸς τῆς κοινωνίας, διότι ὁ Ἰησοῦς εἶναι «ὁ Ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ θύσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων του»⁹², ὅσοι δὲ ἤλθον πρὸ αὐτοῦ (ἢ μετ' αὐτόν) «κλέπται εἰσι καὶ λησταί»⁹³.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ εἶπε πρὸ ἐνὸς αἰῶνος: «Ὅποιος ἀνοίγει ἓνα Γυμνάσιον κλείνει μὴ φυλακὴν». Δυστυχῶς διεφάσθη ἐκ τῶν πραγμάτων. Τὰ ἑκατὸν χρόνια ποὺ παρήλθον ἤνοιξαν πλείεστα Γυμνάσια καὶ ἰδρύθησαν πολλὰ Πανεπιστήμια καὶ οἱ φυλακὲς δὲν ἔκλεισαν, ἀλλὰ ἐγέμισαν καὶ γεμίζουν κυρίως ἀπὸ νέους. Διατί; Μήπως στεροῦνται οἱ νέοι σχολικῆς μορφώσεως; Ὁχι! Ἀντιθέτως μανθάνουν σήμερον πολλὰ. Δὲν μανθάνουν ὅμως «τὰ ἱερὰ γράμματα τὰ δυνάμενα σοφίαι εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ»⁹⁴. Οὕτω λοιπόν, στερεῖται ὁ σύγχρονος νέος «τῆς ἀνωθεν σοφίας ἣτις πρῶτον ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπεικὴς... ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος»⁹⁵.

Ἐπ' αὐτοῦ ἂν ἡ Ἐκκλησία κατορθώσῃ νὰ προτρέφῃ τοὺς νέους, διὰ τῆς προτροπῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, «Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἢ προκοπὴ φανερὰ ἢ ἐν πᾶσι»⁹⁶, εἰς τὴν μελέτην τῶν Γραφῶν καὶ ἀποδεχθῶν αὐτήν, οἱ νέοι θὰ ἐπιτύχουν τὸν ἠθικὸν ἐξοπλισμὸν τῶν, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυναθοῦν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν, τὴν δυσπιστίαν, τὴν φοβίαν, τὸ ἀγχος, τὸν ἀνταγωνισμὸν καὶ τὰς ἄλλας ἠθικὰς καὶ ψυχικὰς πληγὰς, αἱ ὁποῖαι δηλητηριάζουν τὴν ζωὴν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Ἐφ' ὅσον, νέε μου, μελετᾷς, ὡς λέγεις, τὸν Μαρξισμόν, τὸν Λενισμόν, τὸν Δαρβινισμόν, τὸν Μαιόισμόν καὶ κάθε ἄλλον «ισμὸν», μελέτα καὶ τὸν Χριστιανισμόν. Τὸ ἐπιβάλλει ἢ συνέπεια καὶ ἢ εὐλιχρίεια, ὑπὲρ τῆς ὁποίας διακηρύσσεις, ὅτι ἀγωνίζεσαι. Εἶναι ἀπαράδεκτος ἢ στάσις σου νὰ ἀρνήσῃς νὰ μελετήσῃς μίαν κοσμοθεωρίαν, ἢ ὁποία ἐπὶ δύο χιλιάδας χρόνια εἶναι τὸ σημεῖον τὸ ἀντικεινόμενον, ἐπηρεάζουσα τὰ ἠθῆ καὶ τὴν ζωὴν πολλῶν λαῶν. Εἶναι ἄδικον νὰ τὴν ἀπαρρίπτῃς, καθ' ἣν στιγμὴν τὴν ἀγνοεῖς παντελῶς. Τότε ποῦ εἶναι ἢ ἀνιδιοτέλεια καὶ ἢ ἀντικειμενικότης εἰς τοὺς ἰδεολογικοὺς σου ἀγῶνας;

Μεγίστη ἐπιτυχία θὰ εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, ἂν ἐπιτύχῃ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νέων, ποὺ δι-

92. Ἰακ. γ', 1.

93. Ἰωάν. ι', 11, 8.

94. Α' Τιμ. γ', 15.

95. Ἰακ. γ', 17.

96. Α' Τιμ. δ', 15.

89. Α' Θεσ. ε', 21, 22.

90. Στοχασμοί, Μπλαζ Πασκάλ, Ἀπόδοσις Φώτη Κόντογλου, εἰς βιβλίον «Χριστιανικὸν Συμπόσιον», σελ. 239.

91. Πράξ. ζ', 27.

φούν ἢ πού φαίνονται ὅτι διφούν, δι' ἐλευθερίαν, δι-
καισύνην, ἀγάπην, εἰς ἐπισταμένην μελέτην τῆς Ἀ-
γίας Γραφῆς καὶ τῆς Πατερικῆς Διδασκαλίας.

Π Ρ Ο Τ Α Σ Ε Ι Σ

Ἐπειδὴ ὁ καιρὸς δὲν μᾶς ἀναμένει καὶ τὸ λεωφο-
ρεῖον τῆς νεολαίας τρέχει ὀλοταχῶς, κατευθυνόμενον
ὑπὸ ἄλλων παραγόντων, μὲ ἀντιθρησκευτικὸν καὶ ἀν-
εκκλησιαστικὸν φρόνημα, ἐπιβάλλεται νὰ δραστηριο-
ποιηθῶμεν ὡς Ἐκκλησία, διὰ νὰ προλάβωμεν, νὰ κα-
τευθύνωμεν ὡς πνευματικοὶ ὁδηγοί. Ἰπάρχει δὲ ἡ δυ-
νατότης εἰς τοῦτο καθ' ὅτι εὐρίσκεται τοῦτο ἀκόμη εἰς
κρίσιμον καμπὴν τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἔθνους μας. Πρὸς
τοῦτο προτείνομεν:

1) Ἐνεργοποιήσεις τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπι-
τροπῆς ἐπὶ τῆς νεολαίας. Ἀφοῦ στελεχωθῆ μεῖς ἰκανὰ
στελέχη δι' ἐργασίαν, δίδουσα συγχρόνως εἰς αὐτὴν ἡ
Ἱερά Σύνοδος τὰ μέσα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν Προγράμ-
ματος διὰ τὴν ἀγωγήν τῆς νεότητος.

2) Νὰ συγχρονισθῆ ἡ Ἐγορία. Κέντρον τῆς πνευ-
ματικῆς καὶ λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι
καὶ παραμένει ἡ Ἐγορία. Ἐπιβάλλεται ὅθεν νὰ ἐνερ-
γοποιηθῆ αὕτη ἐπὶ νέων θάσεων, μεθόδων καὶ προ-
γραμμάτων. Νὰ γίνουσι ὁρισμένοι μεταρρυθμίσεις εἰς
τὴν λειτουργικὴν ζωὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τυπικοῦ θεολογί-
κους. Ἡ μᾶλλον νὰ ἐπιστρέψῃ αὕτη εἰς τὴν ἀρχι-
κὴν τῆς παράδοσιν. Ὁμολογουμένως πολλὰ παρεϊσέ-
φρυσαν κατὰ τὴν πορείαν τῶν αἰώνων εἰς τὴν λειτουρ-
γικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ συγκύπτουσα σύγχρονος Νεότης, ὑπὸ τοῦ θάρους
τῶν ἐξωφρενικῶν καὶ ἐπιζημιῶν ἀξιώσεων τῆς ἐποχῆς
μας καὶ τῆς ποικιλοῦς ἀμαρτίας, δὲν προσέρχεται
δυστυχῶς, εἰς τὴν πλειοψηφίαν τῆς, εἰς τὸν Ναόν, διὰ
ν' ἀκούσῃ παρὰ τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῶν παθῶν ἡμῶν τὸ
«Νέε μου, ἀπολέλυσαί τῆς ἀσθε-
νείας σου»⁹⁷. Συνεπῶς ἐπιβάλλεται νὰ ἀναζη-
τηθῶν ἐπιμελῶς οἱ νέοι μας, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκωνται
ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων ἐν τῷ Ναῷ καὶ μετὰ στοργῆς
ὁδηγηθῶν εἰς τὸν ἀπευθύνοντα πρὸς πάντα ἄνθρωπον
τὴν πρόσκλησιν: «Δεῦτε πρὸς με πάντες
οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
καὶ ἄνω ἀναπαύσω ὑμᾶς»⁹⁸.

3) Στενὴ συνεργασία τῆς Ἐπιτροπῆς Νεότητος
μετὰ τῶν Στελεχῶν τῶν νέων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς
διαφόρους Θρησκευτικὰς Ὁρθόδοξους Ὁργανώσεις.
«Ἐν τῇ ἐνότῃ τῇ ἰσχύς». Τὸ αἶτημα
τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα Του εἰς τὴν
Ἀρχιερατικὴν Προσευχὴν, τὸ τρίτον ἐπαναλαμβάνομενον,
«Ἦνα οἱ πάντες ἐν ᾧ σιν»⁹⁹, ἐπιβάλλεται

νὰ εἶναι πραγματικότης, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, μεταξὺ
τῶν μελῶν αὐτῆς, διότι «πᾶσα βασιλεία με-
ρισθεῖσα καθ' ἐαυτὴν ἐρημοῦ-
ται»¹⁰⁰. Τὸ κατακερμάτισμα τῆς Χριστιανικῆς Νεο-
λαίας, τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται σήμερον εἰς ομάδας καὶ
θρησκευτικὰς Ὁργανώσεις ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ζη-
μιώνει τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν τομέα τῆς Νεο-
λαίας. Δὲν ἀνατρέχω εἰς τὴν αἰτίαν τοῦ κατακερμα-
τισμοῦ αὐτοῦ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τὸ
ὁποῖον κατὰ καιροὺς ἐμφανίζεται ἐντὸς τῶν κόλπων
αὐτῆς καὶ τὸν ὁποῖον, ὡς γνωρίζομεν πάντες, εἶχε ἀνη-
συχῆσαι καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὅταν ἐπαρουσιά-
σθη εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς νεογεννοῦς Ἐκκλησίας
τῆς Κορίνθου καὶ ἔσπευσε νὰ γράψῃ πρὸς αὐτούς:
«Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ
τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέ-
γητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν
σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι
ἐν τῷ αὐτῷ νοεῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ
γνώμῃ»¹⁰¹. Ἐπαναλαμβάνω δὲ δὲν ἐρευνῶ μηδὲ
εἰσέρχομαι εἰς τὴν αἰτίαν τοῦ δυσαρέστου αὐτοῦ φαινο-
μένου, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ εἰς τοὺς χαλεπούς τού-
τους καιροὺς, «ἔχοντες τὸ αὐτὸ πνευ-
μα τῆς πίστεως»¹⁰², ἐπιβάλλεται ἡ ἐν ἀγάπῃ,
κατανόησι καὶ ταπεινώσει, ἐνότης καὶ συνεργασία πα-
σῶν τῶν δυναμένων τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ὑπολογίσιμοι
δυνάμεις τῆς Ἐκκλησίας, πάντοτε καὶ ἰδιαίτερος σήμε-
ρον ὑπὸ τοῦ Χριστεπωνύμου Πληρώματος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ
τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς.

4) Συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Ἀνωτάτων καὶ Ἀ-
νωτέρων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων διὰ τῆς δημιουρ-
γίας Γραφείου «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟῦ ΟΔΗΓΟῦ» εἰς ἐκά-
στην Σχολήν. Οἱ φοιτηταὶ ἀποτελοῦν ἕναν ἰδιαίτερον κό-
σμον, μὲ ἰδικὸν τῶν καθεστῶς. Χρειαζόνται εἰδικὴν με-
ταχειρίσιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ αὐριανὴ ἡγέτις
Πνευματικὴ Τάξις.

5) Ἰδιαίτερα μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰ Στρα-
τευμένα Νιάτα. Ἄριστοι Κληρικοὶ εἰς ἦθος, μὲρφοισιν
καὶ ἐργατικότητι, δεόν νὰ ὑπηρετοῦν ὡς ἐφεδρῶν, μι-
κρὰς χρονικὰς περιόδους, εἰς τὸ Στράτευμα.

6) Εἰδικὸν Ἐπιτελεῖον, ἀποτελούμενον ἀπὸ Θεο-
λόγους, Παιδαγωγούς, Ψυχολόγους, Κοινωνιολόγους,
Ἱατρούς, Τεχνολόγους, μὲ ὀρθόδοξον φρόνημα, διὰ τὴν
παρακολούθησιν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ρευμάτων καὶ
τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν εἰς τοὺς νέους. Οὗτοι πάντες καὶ
εἴ τις ἄλλος θὰ ἀποτελέσουν, ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ
τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐν εἶδος Ἱστοι-
τοῦτου ἐρευνῆς τῶν προβλημάτων τῶν νέων καὶ τρόπων
δοθησίας αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

97. Λουκ. ιγ', 12.

98. Ματθ. ια', 28.

99. Ἰωάν. ιζ', 21.

100. Ματθ. ιδ', 25.

101. Α' Κορ. α', 10.

102. Β' Κορ. δ', 13.

7) Ο θεσμός των κατηχητικών, όστις τόσα απέδωκε κατά τὸ πρόσφατον παρελθὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, γὰ ἀναδιοργανωθῆ καὶ γὰ ἐνισχυθῆ. Θεῖα Γυμναστήρια τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ Κατηχητικά, εἰς τὰ ὅποια ἐκτελεῖται ἡ παραγγελία τοῦ Παύλου: «γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν»¹⁰³. Οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας πολεμοῦν τὸν θεσμόν αὐτόν, παρασύρονται δὲ δυστυχῶς εἰς τοῦτο καὶ ἄνθρωποι τεταγμένοι εἰς τὴν ἀξιοποίησιν καὶ καλυτέραν ὀργάνωσιν αὐτῶν. Τὰ παδιὰ τοῦ Κατηχητικοῦ εὐρίσκονται ἐντὸς τῆς αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ σφραγὶς τῆς εὐσεβείας, ἐναποτιθεμένη ὀρθῶς εἰς τὰς παιδικὰς καρδίας τῶν μαθητῶν τῶν κατηχητικῶν Σχολείων, δὲν σθέννυται. Ὅμοιως ἰδιαιτέραν στοργὴν δέον γὰ ἐπιδείξῃ ἡ Ἐκκλησία διὰ τοὺς ἱεροσπουδαστὰς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς Σχολῶν καὶ τοὺς ἀποφοίτους αὐτῶν. Νὰ διδῆ εἰς αὐτοὺς ἐργασίαν, ἔταν ἀποφοίτου ἐκ τῶν Σχολῶν.

8) Κάθε δυσφημητικὸν δημოსίευμα τοῦ τύπου ἡμερησίου ἢ περιοδικοῦ, ἀναφερόμενον εἰς θρησκευτικὰ ἢ ἐκκλησιαστικὰ θέματα, γὰ δέχεται ἀμέσως ἀπάντησιν, ὑπὸ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἡ Τετάρτη αὕτη ἐξουσία ποὺ λέγεται «Τύπος» διαμορφώνει καὶ κατευθύνει τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ.

9) Ὅταν καὶ ὅπου ἐμφανίζονται πραγματικὰ σκάνδαλα ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας, γὰ ἐξετάζονται ὑπ' αὐτῆς ταχέως καὶ ἐν δικαιοσύνη καὶ ἀληθείᾳ καὶ γὰ πατάσσονται ἢ γὰ διαλύονται ἐγκαίρως ὑπὸ τῆς Ποιμανούσης Ἐκκλησίας, ἀνευ θορύβου καὶ δημοσιότητος, διότι εἰς τὴν ἐποχὴν μας οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων παρουσιάζονται λίαν εὐαίσθητοι καὶ κριταὶ αὐστηροὶ διὰ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τῶν Κληρικῶν, πολὺ δὲ ἐπιεικεῖς δυστυχῶς καὶ ἀναίσθητοι, ἐν πολλοῖς, διὰ τὰ ἰδικὰ των παραπτώματα. Ὡς δ' ἠθικὸς Νόμος τοῦ Εὐαγγελίου γὰ καθορίζῃ ἄλλους ἠθικοὺς κανόνας διὰ τοὺς κληρικοὺς καὶ ἄλλους διὰ τοὺς λαϊκοὺς.

10) Νὰ καταρτισθῆ Σώμα ἀξίων ἐξομολόγων κληρικῶν, ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν νέων. Θὰ ἐλέγγομεν ἀκόμη, κληρικοὶ δραστήριοι καὶ ἱκανοὶ μὲ μαχητικὸν φρόνημα, γὰ ἐγγράφονται ὑπότροφοι τῆς Ἐκκλησίας, ὡς φοιτηταὶ εἰς διαφόρους σχολὰς, δι' ἐργασίαν μεταξὺ τῶν φοιτητῶν.

11) Νὰ μελετηθοῦν τρόποι διαλόγου Ἐκκλησίας καὶ Νεολαίας. Εἰς αὐτὸν δέον γὰ χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας νέοι ἰδεολόγοι χριστιανοί. Αὐτοὶ θὰ διδῶν τὰς πρώτας μάχας εἰς τὸν διεξαγόμενον σήμερον ἰδεολογικὸν πόλεμον, τὴν μάχην τῶν ἰδεῶν.

12) Νὰ ἐνεργοποιηθῆ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν τομέα τοῦ Κοινωνικοῦ Προβλήματος. Ὁρισμένοι προκλητικὰ κοινωνικὰ ἀδικίαι δὲν πρέπει γ' ἀφήνουν ἀσυγκίνητον αὐτήν, ἀλλὰ γὰ ἐπιλαμβάνεται διὰ τοῦ κηρύγματος, δι' ὑπομνημάτων καὶ ἄλλων ἐνεργειῶν, ἐνεργῶς καὶ

μετὰ παρησίας, διὰ κάθε μίαν ὀνομαστικῶς καὶ συγκεκριμένως, ὡς ἔπραττεν ἀνέκαθεν αὕτη, διὰ τῶν ἱεραρχῶν καὶ πατέρων αὐτῆς, Βασιλείου, Γρηγορίου, Χρυσόστομου, Ἀθανασίου, Ἀμβροσίου, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τῶν πατριαρχῶν Μεγάλου Φωτίου, Γερμανοῦ Α', Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ, τοῦ Ἀρσενίου, Ἰωσήφ, Μιχαὴλ Κηρουλαρίου, Ἰωάννου Εἰφιλίου, Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἱερομονάχων Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, Ἰωδ τοῦ Ἰασίτου καὶ ἄλλων ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων.

Δὲν ἐννοεῖται ἡ Ἐκκλησία γὰ σιωπᾶ ἔμπρὸς εἰς τὴν βρώσαν ἀνηθικότητα καὶ ἀδικίαν, ἔταν μάλιστα αὕτη προέρχεται ἀπὸ τὰ λεγόμεθα ἀνώτερα κοινωνικὰ στρώματα. Ὁ λαὸς καὶ δὴ οἱ νέοι ζητοῦν ἀπὸ ἡμᾶς τὴν πρωτοπορίαν, κατὰ πάσης ἀδικίας καὶ τυραννίας.

Μ α κ α ρ ι ὶ τ α τ ε,

Σ ε β α σ μ ι ὶ τ α τ ο ι,

Ἡ Νεότης εὐρίσκεται ἐν κινδύνῳ... Ἀνάγκη πνευματικῆς ἐπιστρατεύσεως πρὸς σωτηρίαν καὶ διάσωσιν αὐτῆς. Σύνθημά μας ὅλοι καὶ ὅλα διὰ τοὺς Νέους. Τὸ σύνθημα τοῦτο ἐπιβάλλεται γὰ γίνῃ κοινὴ συνείδησις πάντων τῶν ἐργαζομένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Καὶ αἱ ὀραιότεραι ἀποφάσεις μένου ἀπραγματοποιήτοι, ἀν δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι θεῖω ζήλω πυρούμενοι.

Διὰ ταῦτα πάντα χρειάζονται ἄνθρωποι. «Δεῖ δὴ ἀνθρώπων καὶ ἀνευ αὐτῶν οὐδὲν γενέσθαι». Αὐτοὶ θὰ ὑλοποιήσουν τὰς ὡς ἀνω προτάσεις. Αὐτοὶ θὰ ἀνακατασκευάσουν τὰς κρημνισθείσας ὑπὸ τῆς ὕλμανίας τῆς ἐποχῆς μας γεφύρας ἐπιστροφῆς τῶν νέων εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀσφαλείας, τὴν Ἐκκλησίαν. Αὐτοὶ διὰ τοῦ ἐναρέτου βίου των, τῆς θερμουργοῦ πίστεως των καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας θὰ καλοῦν συνεχῶς κάθε νέον εἰς τὴν λύτρωσιν, διὰ τῆς προσκλήσεως τοῦ Φιλίππου πρὸς τὸν Ναθαναὴλ «ἔρχου καὶ ἴδε»¹⁰⁴. Αὐτοὶ θὰ ἀναζητήσουν τὸ «πλανώμενον». Διὰ τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου θὰ γίνῃ πραγματικότης ἰὸ πρὸς τὸν Κύριον αἴτημα τῆς Ἐκκλησίας «τὴν νεότῃτα παιδαγωγῆσον, τοὺς ἐσκορπισμένους ἐπισυνάγαγε, τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε, καὶ σύναψον τῇ Ἀγίᾳ σου Καθολικῇ, καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ»¹⁰⁵.

Ὁ νέος σήμερον δὲν ἀπατάται ἀπὸ τοὺς «θερμιλισμούς», τὰ παχειὰ λόγια, τὰ ἀνεκτέλεστα προγράμματα, τὸ προσποιητὸν καὶ ὑποκριτικὸν ἠνδιαφέρον, τὸ μειδιάμα τοῦ προσώπου καὶ τοὺς κολακευτικὸς ἐπαίτους. Θέλει γὰ ἴδη ἔργα. Πρὸς κάθε κληρικὸν λέγει εὐ-

104. Ἰωάν. α', 47.

105. Εὐχὴ Θ. Λειτουργίας Μ. Βασιλείου.

103. Α' Τιμ. δ', 7.

θαρωδώς: «Δεῖξόν μου τήν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου»¹⁰⁶. Θέλει πραγματικόν ἐνδιαφέρον. Μαχητικὴν τὴν Ἐκκλησίαν. Συνοδοιπόρους του εἰς τὴν πορείαν τῆς ζωῆς του τοὺς ἐκπροσώπους Ἐκείνου, ὅστις ἔλεγεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του: «ὄ μ ε ἰ ς φ ἰ λ ο ι μ ο ὗ ἔ σ τ ε...»¹⁰⁷. Ἄς προχωρήσωμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς συνάντησιν καὶ συνοδοιπορίαν μετὰ τῶν νέων μας. Ὑπ' αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις ἐργαζόμενοι διὰ τὴν Νεότητα, ὅχι δὲν θὰ ἀποστρέφονται τοὺς Κληρικούς οἱ νέοι, οἱ ὀδοιπόροι τοῦ παρόντος βίου, ἀλλὰ θὰ ἀξιῶνουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὸ «μ ε ἰ ν ο ν μ ε θ' ἡ μ ῶ ν»¹⁰⁸, διότι πάντες οἱ ἄλλοι «μᾶς γέλασαν φοβερὰ, μᾶς ἔκαψαν τὰ φτερά».

Εἰς τὰς ἡμέρας μας παρατηρεῖται μία εὐγενὴς καὶ θεάρεστος ἄμιλλα μετὰ τῶν ἐργαζομένων εἰς τοὺς Ναοὺς τῆς Πατρίδος μας, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, διὰ τὴν εὐπρέπειαν τῶν χειροποιήτων ναῶν. Καλὸν ἔργον εἰργάσαντο καὶ ἐργάζονται οἱ ἀγαπῶντες τὴν «εὐπρέπειαν τοῦ Οἴκου τοῦ Θεοῦ»¹⁰⁹.

Οἱ ναοὶ μας, ὅμως οἱ ἔμφυχοι, τὰ νιάτα τῆς Ἑλλάδος, τί γίνονται; Εἰς τὰς τοιχογραφίας τῶν ναῶν μετὰ τῶν ἀπεικονιζομένων Ἁγίων ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ νέοι καὶ νέαι, τὴν ἡλικίαν, Μάρτυρες τῆς Πίστεως. Οὗτοι καθ' ἑκάστην μᾶς ἐρωτοῦν: Ποῦ εἶναι τ' ἀδελφία μας, οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος; Ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν ναόν. Οἱ τοῖχοι τῶν ναῶν πλήρεις εἰκόνων Ἁγίων. Ὁ δὲ χῶρος αὐτῶν κενὸς ἀπὸ νέους χριστιανούς. Οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. Ἡ ψυχικὴ ἀντίστασις, τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε παρουσιάζουν τὰ νιάτα τῆς Ἑλλάδος ἤρchiσε νὰ ὑποχωρή. Ἐπιβάλλεται νὰ ριφθοῦν καὶ ἄλλαι δυνάμεις εἰς τὸν ἀγῶνα. Αἱ δυνάμεις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι διεφθαρμένοι. Ἔχουν καλὰς καταβολὰς. Μετὰ τῶν ὑπάρχουν πολλοὶ πνευματικοὶ ἀδάμαντες πίστεως, ἀρετῆς, ἐργατικότητος καὶ προόδου. Πᾶσα προσφορὰ καὶ θυσία ὑπὲρ αὐτῶν ἀξίζει νὰ γίνεταί, διότι εἶναι καταθέσεις συναλλάγματος, ποὺ πληρώνονται ἐντόκως. Εἰς τὰ νιάτα στηρίζεται τὸ μέλλον τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

106. Ἰακ. β', 18.

107. Ἰωάν. ιε', 14.

108. Λουκ. κδ', 29.

109. Ὅπισθὰμβωνος εὐχὴ Θ. Λειτουργίας.

Ἐπιβάλλεται νὰ δοηθῶσωμεν τὰ παιδιὰ μας, νὰ διέλθουν τὸν Μαλέαν τῆς Νεότητος καὶ τὴν Νῆσον τῶν Σειρήνων ἄτρωτα καὶ ἄνευ ναυαγίου καὶ δυνηθοῦν νὰ εἰσέλθουν δυνατὰ πνευματικῶς εἰς τὴν θάλασσαν τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὴν ζωντανὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Νεότητος, ὁ κόσμος τῆς αὔριον θὰ εἶναι καλύτερος τοῦ κόσμου τῆς σήμερον, διότι οἱ σήμερον νέοι θὰ ἔχουν ἐφοδιασθῆ, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς δυνάμεως, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σωφρονισμοῦ¹¹⁰, τὸ ὁποῖον δίδει ὁ Θεός, κατὰ τὸν Θεῖον Παῦλον, «Ὡστε νὰ δύνανται πάντες σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς νὰ ζῶσιν ἐν τῷ κυν αἰῶνι»¹¹¹.

Τέλος, συνεχῆς καὶ διάπυρον ἄς εἶναι τὸ αἷτημα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Κύριον Αὐτῆς καὶ πρῶτον φίλον καὶ Παιδαγωγὸν τῆς Νεότητος τὸν Ἰησοῦν: «Κύριε τὴν Νεότητα παιδαγωγήσο»¹¹² καὶ πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον: «Θεοτόκε, πρέσβευε διηνεκῶς περιφρουρήσαι καὶ σῶσαι ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐναντίας τὴν Νεολαίαν Σοῦ»¹¹³.

Περαίνων τὴν παρούσαν εἰσήγησιν στρέφω τὸν λόγον πρὸς τὴν Νεολαίαν τῆς Πατρίδος μας καὶ χαιρετίζων αὐτὴν κάμνω ἔκκλησιν πρὸς ὅλους τοὺς νέους, ὡς μέλος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τοὺς λόγους τοῦ ἀειμνήστου Τζῶν Κέννεντυ, τοῦ νεωτέρου Προέδρου (1917 - 1963) τῆς Ἀμερικῆς: «Καὶ ἂν μέσα στὴ ζούγκλα τῆς κυχροψίας, κατορθώσωμε νὰ κάνομε τὴν ἀρχὴν κάποιας συνεργασίας (Ἐκκλησίας καὶ Νεολαίας) ἄς ἐνώσωμε καὶ οἱ δύο τίς προσπάθειές μας γιὰ τὸ ἐπόμενον μεγάλο ἔργο: νὰ δημιουργήσωμε ὅχι μιὰ νέα ἰσορροπία δυνάμεων (ἐξοπλισμοῦ) ἀλλὰ ἕνα νέο κόσμο δικαίου, ὅπου οἱ ἰσχυροὶ θὰ εἶναι δίκαιοι καὶ οἱ ἀνίσχυροὶ ἀσφαλῆς καὶ ἡ εἰρήνη ἐξασφαλισμένη γιὰ πάντας»¹¹⁴.

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

110. Β' Τιμ. α', 7.

111. Τιμ. β', 12.

112. Εὐχὴ Θ. Λειτουργίας Μ. Βασιλείου.

113. Δοξαστικὸν Ἑσπερινοῦ Ἑορτῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου.

114. Ἀπὸ τὸν ἐναρκτήριον Λόγον του 20.1.1961.

2. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

«Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΡΕΥΜΑΤΩΝ»

Μακαριώτατε Πρόεδρε,

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,

Εὐχαριστῶ θερμῶς τὴν ΔΙΣ, διότι ηὐδόκησε νὰ μοῦ ἀναθέσῃ τὴν παροῦσαν Εἰσήγησιν, ἀναφερομένην εἰς θέμα ἐξόκου ἐνδιαφέροντος, τὴν θέσιν δηλονότι, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ λάβῃ ἡ Ἐκκλησία μας ἐνώπιον τῶν συγχρόνων ἰδεολογικῶν ρευμάτων, ποὺ σαρώνουν ἢ ἀπλῶς διασταυροῦνται καὶ ἐπηρεάζουν τὰς κοινωνίας τῆς ἑλληνικῆς μας πατρίδος. Καὶ νὰ μοῦ παράσῃ τὴν τιμητικὴν εὐκαιρίαν νὰ μεταφέρω ἐντὸς τῆς ἡμέρας ταύτης αἰθούσης καὶ ἐνώπιον τῶν ὑμετέρων ἱεραρχικῶν συνειδήσεων τὸν ἔντονον προβληματισμόν μου, πηγάζοντα ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης ἐνὸς ποιμένου τῆς Ἐκκλησίας μέσα εἰς ἓνα κόσμον ἠθικῶς παραπαίοντα καὶ ταλαντευόμενον. Εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι ἡ σπουδαιότης καὶ σοβαρότης καὶ ἐπικαιρότης τοῦ προκειμένου θέματος θὰ συναντήσουν τὴν ὑμετέραν ἀνταπόκρισιν, ποὺ θὰ ὀδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς μίαν ἀμοιβαίαν ἀντιμετάδοσιν πείρας, στοχασμοῦ καὶ ἀπόψεων, εἰς τρόπον, ὥστε, διὰ τῆς κοινῆς τῶν πολλῶν συμβολῆς, νὰ προσορμισθῶμεν οἱ πάντες εἰς ἐπιφελῆ πνευματικῶς καὶ ἀξιόλογα ποιμαντικῶς συμπεράσματα «σοφῶς ἐξ ἀπάντων συλλέγοντες τὸ χρήσιμον, φεύγοντες δ' ἐκάστου τὴν βλάβην» (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος). Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ τονίσω μὲ πόσῃν συστολῇ ἀνέρχομαι, τὸ πρῶτον σήμερον ὡς εἰσηγητής, τὸ ἱεραρχικὸν τοῦτο βῆμα, ὅχι διὰ νὰ διδάξω πολλοὺς καὶ πεπειραμένους τῆς Ἐκκλησίας ποιμένας, ἀλλὰ διὰ νὰ παρατάξω, ἐν ὑπακοῇ καὶ πειθαρχίᾳ πρὸς τὴν δοθεῖσάν μοι ἐντολήν, ἀπλῶς, ἀτέχνως ἴσως καὶ ἀτελῶς σκέψεις μού τινας καὶ ἀνησυχίας, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν συνειδητοποίησιν τοῦ κινδύνου ποὺ διατρέχουν οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκ τῆς διασποράς, διάδοσεως καὶ ἐπικρατήσεως ὠρισμένων ἰδεολογικῶν ρευμάτων, θεωριῶν καὶ συστημάτων μέσα εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

ΜΕΡΟΣ I

ΤΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ

ΣΥΝΕΠΕΙΔΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

1. Ἡ σημασία τῆς ἰδεολογίας εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων.

Ἰλιγγιᾶ ἀληθῶς τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς, ἀναλογιζομένου τὴν μεγάλην ποικιλίαν καὶ πολυμορφίαν

τῶν ἰδεολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ρευμάτων, ποὺ ἐσημάδευσαν, ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου. Κυκεῶνα ὀλόκληρον συνιστοῦν τὰ ρεύματα ταῦτα, τὰ ἀπὸ διαφόρων κατευθύνσεων ὀρμώμενα καὶ τὸν Ἄνθρωπον, καθ' ἑαυτὸν ἢ καὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν κόσμον, καταστοχαζόμενα. Καὶ εἶναι τὰ ρεύματα ταῦτα πολιτικά, φιλοσοφικά, οἰκονομοτεχνικά, ἐπιστημονικά, κοσμοθεωριακά, θρησκευτικά. Ἐδέεποσαν, κατὰ καιροὺς, εἰς τὸ ἱστορικὸν προσκήνιον, διέγραψαν μίαν τροχιὰν εἰς τὸ σπινθέρωμα τοῦ κόσμου, καὶ ἄλλα ἐξ αὐτῶν ἐλημονήθησαν, ἄλλα μετεσχηματίσθησαν καὶ ἠλλοτριώθησαν, ἐνῶ ἄλλα ἐξακολουθοῦν εἰσέτι νὰ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, κυρίως δὲ τὸν εὐρωπαῖον. Ἡ φαινομενολογία, ὁ ρασιοναλισμός, ὁ κριτικὸς ρεαλισμός, ἡ ὑπαρξιακὴ φιλοσοφία, μετὰ ἢ ἄνευ Θεοῦ, ὁ ἀθεϊσμός, ὁ ὕλισμός, ὁ μαρξισμός, ὁ μηδενισμός, ὁ ἀναρχισμὸς εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ρεύματα ποὺ ἐγνώρισεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος μας. Καὶ ἀκόμη αἱ πρακτικαὶ προεκτάσεις των, ὅπως ἡ βία, ἡ τρομοκρατία, ἡ παραβίασις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τὸ φαινόμενον τῶν χίππυς, ἡ σεξομανία, ὁ ἀμοραλισμός, ὅλα φαινόμενα μιᾶς παρηκμασμένης καὶ ἀλλοπροσάλλου ἐποχῆς, τῆς ὁποίας τὰ ἐτερόκλητα στοιχεῖα προσφέρουν ἄφθονον τὸ ὕλικὸν διὰ τὴν συγγραφὴν μιᾶς τραγωδίας, αὐτῆς ποὺ ζῆ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος τοῦ καιροῦ μας, ποὺ ἀφοῦ ἐγνώρισε τὴν λαίλαπα δύο παγκοσμίων πολέμων καὶ ὠραματίσθη τὴν εἰρήνην, χωρὶς νὰ τὴν ἀπολαύσῃ, ἐπέπρωτο νὰ δοκιμάσῃ τὸ χάος ποὺ τὰ ἰδεολογικὰ ρεύματα ἐδημιούργησαν.

Παρὰ ταῦτα ὁ ἄνθρωπος εἶναι δεκτικὸς τῶν ἐρεθισμάτων, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰς ἰδεολογίας. Ἀρέσκεται νὰ φιλοσοφῇ, νὰ ἐρευνᾷ, νὰ στοχάζεται. Καὶ ἡ ἰδεολογία εὐρίσκειται εἰς τὴν βάσιν αὐτῆς τῆς ἀνάγκης. Καὶ δὲν εἶναι μόνον τὰ ἄτομα ποὺ ἔχουν ἰδεολογίαν. Ἰδεολογίαν ἔχουν καὶ τὰ κράτη, καὶ τὰ καθεστῶτα καὶ ἡ πολιτικὴ. Ὁ ἰδεολογικὸς πλουραλισμὸς ἔγινε χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἐποχῆς μας, ἐνῶ αὐτὴ ἢ πολλαπλότης θέτει τὸ πρόβλημα τῆς ἀξιολογήσεως τῶν ἐπὶ μέρους ἰδεολογιῶν, πρὸς ἐπιλογὴν τῶν καταλληλοτέρων. Παραλλήλως πρὸς τὰς ἀντιπνευματικὰς, ἀντιανθρωπιστικὰς καὶ ἀντιχριστιανικὰς ἰδεολογίας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι, ποὺ φιλοδοξοῦν νὰ ὀδηγήσουν τὸν ἄνθρωπον πρὸς ἓνα στόχον ἀποδεκτὸν καὶ ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιοῦνται, ὀρθῶς τὸ κριτήριον ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου πᾶσα ἰδεολογία θὰ ἀξιολογηθῇ μετὰ λόγου καὶ ἀληθείας. Καὶ τὸ κριτήριον δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλο, ἀπὸ τὸν εὐαγγελικὸν θεῖον λόγον, ὅστις κρίνει καὶ ἀνα-

κρίνει καὶ διακρίνει τὰς ἰδεολογίας πάσης φύσεως καὶ προελεύσεως.

Ἐλέχθη προσφυῶς, ὅτι σήμερον τὴν ἱστορίαν δὲν τὴν γράφουν οἱ πόλεμοι ἢ οἱ ἐξοπλισμοί, ἀλλὰ αἱ ἰδεολογίαί. (Εὐγ. Ἰονέσκο: Μία συζήτησι γιὰ τὴν πολιτικὴ ἰδεολογία καὶ τὴ λογοτεχνία-μαρτυρία. Βλ. ἐν «Εὐρωπαϊκὴ Ἠπειρος» ἀρ. 3, σ. 23). Καὶ αὕτη εἶναι μία ἀλήθεια, δεδομένου, ὅτι αἱ ἰδεολογίαί, ἐπειδὴ, ὡς εἶπομεν, ἀνταποκρίνονται πρὸς βασικὴν ἐσωτερικὴν ψυχολογικὴν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου καὶ φιλοδοξοῦν νὰ τὸν κατευθύνουν, ἀσκοῦν ἰσχυρὰς πέσεις ἐπὶ τῶν συνειδήσεων καὶ ἐπιηρεάζουν τὴν νοοτροπίαν του, ἔχουσαι ἰσχυρὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς καθόλου πνευματικῆς του ὑποστάσεως καὶ τοῦ ἐν γένει τρόπου ζωῆς του. Αἱ ἰδέαι ἀποτελοῦν ἀποκλειστικὴν κληρονομίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔκφρασιν τῆς ἀξίας του. Ἡμᾶς, ὁμῶς, ὡς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐνδιαφέρει τόσο ποῖος γράφει τὴν ἱστορίαν. Περισσότερον ἐνδιαφέρει ποῖος ἀπομακρύνει τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τὸν ἀληθῆ προσρισμὸν του, ποῖος τὸν ἀποπροσανατολίζει ἀπὸ τὴν ὀρθὴν πορείαν του, ποῖος τοῦ ἀποκρύπτει τὴν ἀλήθειαν καὶ ποῖος ἐπιχειρεῖ νὰ ματαιώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας του. Καὶ αἱ ἰδεολογίαί κατὰ κανόνα ἀντιστρατεύονται τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ μὲ τὴν ἀριστοτεχνικὴν συνθηματολογίαν των, πὸν γοητεύει, μὲ τὴν ταχύτητα τῆς διαδόσεώς των, πὸν ἐκπλήσσει καὶ ἐντυπωσιάζει, συνιστοῦν θανάσιμον ψυχικὸν κίνδυνον διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καιροῦ μας, οἱ ὁποῖοι, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, γίνονται θύματά των, τὰς ἀσπάζονται καὶ τὰς ἀκολουθοῦν ἀπομακρυνόμενοι ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς ἀληθείας, πελαγοδρομοῦντες εἰς τοὺς ἰδεολογικοὺς λαβυρίνθους καὶ δοκιμάζοντες, μὲ διάθεσιν ὀλίγον κριτικὴν, τοὺς καρπούς των. Οἱ ἀνθρώποι σήμερον ἀρέσκονται νὰ δοκιμάζουν καὶ νὰ γνωρίζουν τὰ πάντα. Μὴ διαθέτοντες ὁμῶς οἱ περισσότεροι τὰς προϋποθέσεις διὰ μίαν κριτικὴν τοποθέτησιν των ἀπέναντι αὐτῶν, ἐκτίθενται εἰς σοβαρὰν ἀπειλὴν στρεφομένην εὐθέως κατὰ τῆς πνευματικῆς των ὑποστάσεως. Διότι ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ὅ,τι τρώγει, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Feuerbach ἀλλ' εἶναι, καὶ κυρίως, ὅ,τι πιστεύει καὶ ὅ,τι σκέπτεται, ἐφ' ὅσον εἶναι θεοειδὴς τὴν εἰκόνα καὶ πνευματέμφορος. Αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον θηρεύουν αἱ ἰδεολογίαί. Ἡ γοητεία τοῦ νέου, ἢ τὰς πρὸς τὸ ἀπόλυτον, ἢ ἀναζητήσις νέων ἐμπειριῶν, τὸ κλίμα τῆς ἀνοχῆς πὸν ἔχει καθιερωθῆ εἰς τὰς δυτικὰς κοινωνίας, ὁ ἰδεολογικὸς πλουραλισμὸς, πὸν μᾶς κατακλύζει, ἢ θρησκευτικὴ ἀπονεύρωσις, ὅλα μαζὶ εὐνοοῦν τὴν ἐμφάνισιν, ἀνάπτυξιν καὶ διάδοσιν τῶν ἰδεολογιῶν καὶ ταυτοχρόνως μεθοδεύουν τὴν ὑποτίμησιν τοῦ ρόλου καὶ τῆς σημασίας τῆς θρησκείας καὶ εἰδικώτερον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας εἰς τὴν πρακτικὴν, κυρίως, ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἔτσι αἱ ἰδεολογίαί αὐταί, συντελοῦντες καὶ τοῦ συγκρητιστικοῦ κλίματος πὸν κυριαρχεῖ εἰς τὰς κοινωνίας μας, συναγωνίζονται ἐπὶ ἴσοις ὅροις τὸ

Εὐαγγέλιον, πὸν ἐνίοτε τίθεται εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν ἀπογυμνωμένον τελείως καὶ ἀπομφιλωμένον ἀπὸ τὸ ὑπερφυσικὸν του στοιχείον. Ἄλλὰ τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι μία ἰδεολογία. Τὸ Εὐαγγέλιον ὑπέρκειται τῶν ἰδεολογιῶν, διότι εἶναι ἡ ἀποκάλυψις τῆς ζωῆς ἀληθείας, ἡ ἔκφρασις τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον. Ἐὰν αἱ ἰδεολογίαί μὲ ἀναπειταμένην τὴν σαγήνην τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἀγρεύουν ψυχὰς, ἀσφαλῶς ἀντιστρατεύονται τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, πὸν διασώζεται ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ οἱ καιροὶ μας ἤρχισαν ἤδη νὰ ἀποδεκνῶνται πόσῃν ζημίαν ἔχουν ἐπιφέρει εἰς τὰς ψυχὰς αἱ ἰδεολογικαὶ κατευθύνσεις τῆς ἐποχῆς μας καὶ πόσον ἔχουν συντελέσει εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ κορύφωσιν τῆς κρίσεως τοῦ πολιτισμοῦ μας.

2. Ἡ εὐθύνη τῶν ἰδεολογιῶν διὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ Δύσις σήμερον, κατὰ τοὺς ἐγκυροτέρους στοιχαστάς, διανύει περίοδον δεινῆς πνευματικῆς κρίσεως. Ἦλθε —λέγουσιν— ἡ δύσις τῆς Δύσεως. Ὁ Ἄλ. Σολζενίτσιν δὲν θεωρεῖ πλέον τὴν δυτικὴν κοινωνίαν πρότυπον ἀξιοσύστατον. «Ὁ δυτικὸς κόσμος —γράφει— χάνει σὲ πραγματικὴ δύναμι καὶ διανοητικὴ ἐπιρροή καὶ μετατρέπεται σὲ ἐπαρχιακὴ γωνίτσα τοῦ πλανήτη μας» (Ἄλ. Σολζενίτσιν, Ἐπιστολὴ πρὸς τὴ συνδιάσκεψιν τῶν ὑποδουλωμένων στὸν κομμουνισμὸ λαῶν. Στρασβοῦργο. Βλ. ἐν «Εὐρωπαϊκὴ Ἠπειρος», ἀρ. 3, σ. 29). Ἡ κρίσις τοῦ καιροῦ μας εἶναι κρίσις πνεύματος καὶ ζωῆς. Καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς κρίσεως αὐτῆς ἔχουν συμβάλει ἀποφασιστικῶς αἱ ἀντιπνευματικαὶ ἐκεῖναι ἰδεολογίαί, πὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀλλοτρίωσιν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν διάβρωσιν τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ των στοιχείου καὶ εἰς τὸ ἀδυνατίσμα τῆς πίστεως ἐπ' ἀφελεία τῆς ἀρνήσεως. Ἔτσι αἱ ἰδεολογίαί αὐταί, ἀφοῦ ἔσπειραν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν τοὺς ἀνέμους τῆς ἀθεΐας, τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τοῦ μηδενισμοῦ, θερίζουν τώρα τὰς θύελλας τοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ, τῆς τρομοκρατίας καὶ τῆς ἀπανθρωπίας, πὸν σαφῶνουν τὸν πλανήτην μας. Ἐνεφανίσθησαν ὡς ὑποκατάστατα τῆς θρησκείας καὶ ἀπεγύμνωσαν τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τὴν πανοπλίαν ἐκείνην, πὸν τοῦ ἐξησφάλιζεν ἀρμπνηκὴν δύναμιν.

Ἔτσι τὸ ἀποτέλεσμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατ' οὐσίαν ὀδηγοῦν τὸν ἀνθρώπον αἱ ἰδεολογίαί αὐταί, εἶναι τὸ κενὸν καὶ τὸ χάος, ἢ πλήρωσις τῶν ὁποίων εἶναι δυσχερῆς. Ἡ ἐποχὴ μας —παρρησιάζει ὁ André Malraux— ἔχει τὸν ἰσχυρότερον πολιτισμὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν πτωχότερον εἰς ἰδανικά. Ὁ ἀνθρώπος τοῦ καιροῦ μας δὲν γνωρίζει διατι ζῆ. Αἱ ἰδεολογίαί πειλοῦν τὴν πίστιν καὶ στεροῦν τὸν ἀνθρώπον τῆς δυνατότητος νὰ στηριχθῆ εἰς ἐν σταθερὸν ὀμείον ἀφετηρίας διὰ νὰ νικήσῃ εἰς τὴν ζωὴν. Φοῦ ἐχρησιμοποίησαν ἀριστοτεχνικῶς τὴν γοητε

τικὴν διαβρωτικὴν τῶν δυνάμεων καὶ ἀφοῦ ἠχημαλώτισαν μὲ τοὺς πλοκάμιους τῶν ἀπείρουσ καὶ ἀστηρίκτους ψυχάς, διὰ νὰ τὰς ρίψουν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν κυκεῶνα τῆς συγχύσεως, τῆς ἀμφιβολίας, τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀρνήσεως τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἐξακολουθοῦν εἰς παγκόσμιον κλίμακα νὰ δημιουργοῦν θύματα καὶ νὰ ἐπαυξάνουν τὴν κρίσιν τοῦ αἰῶνος μας.

Εἰς τὴν πατρίδα μας πλεῖστα ὅσα ρεύματα ἔχουν, κατὰ καιροὺς, ἐμφανισθῆ. Ἡ πολιτικὴ καὶ πολιτιστικὴ μας ἐξάρτησις ἐκ τῆς Δύσεως, κατέστησε καὶ ἰδικά μας τὰ προβλήματα τῆς. Μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐνῶ ἡ Δύσις τὰ ἐγέννησεν, ἡμεῖς τὰ εἰσάγομεν καὶ τὰ ἀποδεχόμεθα ἀνεξέλεγκτως, μαζὶ μὲ τὴν προοδευτικὴν μας μεταστροφὴν πρὸς τὸν δυτικὸν τρόπον ζωῆς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὰς ἰδεολογίας. Ὅσαι ἐξ αὐτῶν ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισίν των εἰς τὸν κῶρον μας, εἶχον προηγουμένως ἐξαντλήσει τὸν κῶρον τῆς Δύσεως. Καὶ ἦλθον ἐδῶ μὲ καθυστέρησιν ὀλίγων ἐτῶν, διὰ νὰ εὔρουν τὸ ἔδαφος συχνάκις παρθένον καὶ νὰ κακοποιήσουν τὸν ἀνυποψίαστον νεοέλληνα, ἰδίως εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας, ὅπου ἡ ἰδεολογικὴ συνθηματολογία καλύπτει ἐπιμελῶς τὸ ἀληθὲς πρόσωπόν τῆς καὶ τὸν πραγματικὸν χαρακτήρα τῆς οὐσίας καὶ μάχεται μὲ ὄπλον τὴν ρητορικὴν κενολογίαν καὶ τὰ προσχήματα ποὺ ἐπαγγέλλονται τὴν εὐδαμονίαν τῶν ψυχῶν καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν σωματίων.

Εἶναι, βεβαίως, εὐτύχημα, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ρεύματα αὐτὰ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐπικρατήσει πλήρως καὶ δὲν ἔχουν σωρεύσει ἐρείπια. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν παραδοσιακὸν συντηρητισμὸν τοῦ λαοῦ μας ἀφ' ἑνός, καὶ εἰς τὴν ζωηρὰν ἀντίδρασιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων ἀφ' ἑτέρου, ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐπηρεάζουν κάπως τὴν ζωὴν τοῦ Ἔθνους, παρ' ὅλην τὴν προσπάθειαν, ποὺ ἐντέχνως καταβάλλεται διὰ νὰ περιορισθῆ ἡ Ἐκκλησία μας εἰς ἓνα ρόλον διακοσμητικόν, ἀφήνοντας ἐλεύθερον τὸ πεδίον εἰς τὴν ὀργιώδη δραστηριότητα τῶν ποικιλωνύμων ἰδεολογιῶν. Διότι — ἄς τὸ διακηρύξωμεν μετὰ παρηρησίας ἀλλὰ καὶ ἐν Κυρίῳ καυχίσεως — σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα μόνη ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ σοβαρὸν ὀποσδήποτε ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐξάπλωσίν των καὶ μόνον τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀντίδρασιν ὑπολογίζουσι ὅσοι κρύπτονται ὀπισθὲν των. Ἐὰν καὶ τὸ ὄχυρόν τοῦτο καταπέση ὁ δρόμος θὰ ἐλευθερωθῆ πλήρως καὶ τὸ ἀποτελεσμα θὰ εἶναι σαρωτικὸν καὶ ἐπώδυνον.

3. Τὰ κατ' ἰδίαν ἐν Ἑλλάδι ἰδεολογικὰ ρεύματα.

Θὰ ἦτο μάταιον νὰ ἀναλύσωμεν ἐδῶ ὅλας ἡ καὶ ἐκλεκτικῶς ὀλίγας ἰδεολογικὰς κατευθύνσεις ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν σύγχρονον ἑλληνικὴν ζωὴν. Θὰ ἀρκεσθῶμεν, ὡς ἐκ τούτου, εἰς τὸ νὰ ὑπογραμμίσωμεν ἀπλῶς καὶ νὰ ἀναφέρωμεν, ὅπως ἐπι-

γραμματικῶς, τὰς πλέον σοβαρὰς ἐξ αὐτῶν, διὰ νὰ ἔλθωμεν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν ὑπόδειξιν τῶν μέσων ποιμαντικῆς αὐτῶν ἀντιμετωπίσεως. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς πληθῆος τῶν ρευμάτων τούτων ἐπιλέγομεν ὡς τὰ πλέον ἀντιπροσωπευτικὰ καὶ ἐκφραστικὰ τῶν συγχρόνων πολιτικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ κοινωνικῶν τάσεων τὰ φερόμενα ὑπὸ τὰ ὄνόματα τοῦ μαρξισμοῦ, τοῦ μυστικισμοῦ, τοῦ ὕλισμοῦ, τοῦ ἀθεϊσμοῦ, τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τοῦ μηδενισμοῦ, φρονούντες, ὅτι, ὑπὸ τὰ ἐξ αὐτὰ σχήματα στεγάζονται, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, τὰ περισσότερα τῶν ρευμάτων ποὺ εἶναι σήμερον γνωστὰ εἰς τὴν πατρίδα μας.

Προτιθέμενοι ὅμως νὰ ἀφιερῶσωμεν περισσότερες σκέψεις εἰς τὸν μαρξισμόν, τὸν ὁποῖον θεωροῦμεν ὡς τὴν πλέον διαδεδομένην σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἰδεολογίαν, παρακάμπτομεν, ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὰ κατ' αὐτὸν καὶ ἐρχόμεθα νὰ διαδράμωμεν ἐν συνόψει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ ὑπόλοιπα ἰδεολογικὰ σχήματα.

α) Ὁ μυστικισμὸς κατ' ἀρχὴν σύστημα γνώσεων προερχομένων ἐκ τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν, ἐπιδιώκον τὴν δι' ὠρισμένης φυσικῆς μεθόδου καθυπόταξιν τῆς σαρκὸς εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν, διὰ τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως, ἀναγωγὴν εἰς μίαν φυσικὴν καὶ ψυχικὴν ἰσορροπίαν, κατακτᾶ ὄλον ἐν καὶ περισσότερον ἔδαφος εἰς τὴν χώραν μας, ἔνθα ἔχουν ἰδρυθῆ εἰδικὰ κέντρα ψυχοφυσιολογίας, εἰς τὰ ὁποῖα συχνάζουν ἄτομα ἐφιέμενα τῆς αὐτοπειθαρχίας καὶ εἰς τὰ ὁποῖα γίνεται μύησις εἰς τὴν μυστικὴν τέχνην τοῦ Γιόγκα ὑπὸ εἰδικευμένων Γκουρού, μετακαλουμένων συνήθως ἐκ τῶν Ἰνδιῶν καὶ προσφερόντων τὴν μέθεξιν εἰς τὰς ἀτραπιτοὺς τοῦ ἀνατολικοῦ μυστικισμοῦ. Εἰρήσθω, ὅτι οἱ μετέχοντες εἰς τὰς, ὑπὸ περιέργων τελετουργικῶν, γιγνομένας συνάξεις ταύτας, διδάσκονται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ ἀποφεύγουν τὰς ζωικὰς τροφάς, ὡς ἐμποδίζουσας τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ πνεύματος, σώματος καὶ ψυχῆς καὶ καλοῦνται εἰς ἐνδοσκόπησιν, πρὸς ἀνακάλυψιν ἐντὸς των τοῦ καλυτέρου τμήματος τοῦ εἶναι των, ἐπιτυχανομένην δι' ὠρισμένης τεχνικῆς μεθόδου, ἡ ὁποῖα προσιδιάζει πρὸς ὅ,τι ἐφήρμοζον κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα οἱ ἡμέτεροι ἡσυχασταί. Ἡ κίνησις αὕτη, ἐπιδιώκουσα νὰ ὑποκαταστήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελειότητος τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἐμφανίζει ἀνιοῦσαν κλίμακα ἐξ ἐπόψεως δραστηριότητος, ἀνεξαρτήτως δὲ τοῦ γεγονότος, ὅτι καὶ τινες χριστιανοὶ συγγραφεῖς ὁμιλοῦν καὶ γράφουν σήμερον περὶ τῆς ὠφελείας, ἥτις δύναται νὰ προέλθῃ εἰς τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἀσκήσεων Γιόγκα ὑπὸ χριστιανικῶν πνεύμα (Πρβλ. J. M. Déchanet: Yoga chretien en dix leçons - Belgique καὶ Bernard Bro: Devenir dieu. Paris, σ. 28), σημασίαν ἔχει, ὅτι ἡ Ἰνδουιστικῆς προελεύσεως κίνησις αὕτη, φέρουσα βεβαίως ἐμφανῆ ἀσκητικὰ στοιχεῖα, μετὰ φυσικῶν καὶ ἄλ-

λων ασκήσεων, διδάσκει, ότι μόνον διὰ τοῦ Γιόγκα δύναται τις νὰ ἀνεύρη τὸν Θεόν, νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὰς κακὰς ἕξεις, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν ἄμεσον καθοδήγησιν τοῦ ἐντεταλμένου Γκουρού, θεωρουμένου ὅτι ἐνσαρκώνει τὴν θεϊαν αὐθεντίαν. Οἱ μεμνημένοι ἀναζητοῦν εἰς τὸ σὺμπαν τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς καὶ ἀπεκδέχονται τὰς ἐκ τοῦ παγκοσμίου πνεύματος Χιντοῦ ἐκπροσωπούμενας διὰ τοῦ Γιόγκα δυνάμεις (Βλ. M. Basilea Schlink: Christians and Yoga). Εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ κίνησις ἔχει προσλάβει μεγάλας διαστάσεις, πρῶτος δὲ κατηγγέλη δημοσίᾳ ὑπὸ νεάνιδος προσηλύτου, ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι τῆς κινήσεως ἐπειθανάγκασον αὐτὴν ὅπως αὐτοχειριασθῆ διὰ νὰ εὕρη λύτρωσιν. (Βλ. «Βραδυνὴν» 29-4-78).

β) Ὁ ὑλισμὸς, ἔλκων τὰς ρίζας του ἐκ τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, ἐγνώρισεν ἀληθῆ ἀνθησιν κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, περιβληθεὶς τὸν γοητευτικὸν μανδύαν τῆς ἐπιστημονικῆς κυρώσεως, διὰ νὰ ἀναιρεθῆ ἐπιστημονικῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ διανοουμένου 20οῦ αἰῶνος, δεχθεὶς καίρια πλήγματα εἰς τὴν βάσιν του. Βεβαίως κατὰ τοὺς ὑλιστὰς ὁ ὑλισμὸς εἶναι φιλοσοφικὸν σύστημα, ποῦ ἐπιλύει ὀρθῶς τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς φιλοσοφίας δηλ. τὴν σχέσιν μεταξὺ νοήσεως καὶ εἶναι, δεχόμενον τὴν ὕλην ὡς πρωταρχικὸν δεδομένον καὶ τὴν σκέψιν καὶ συνείδησιν ὡς δευτερεύοντα. Ἐπὶ πλέον ὁ ὑλισμὸς χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του ὡς κοσμοθεωρία τῶν προσδευτικῶν κοινωνικῶν τάξεων «ποῦ πάλευαν γιὰ τὴν πρόδο καὶ ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν» (Μ. Ρόζενταλ — Π. Γρακούνιν: Φιλοσοφικὸ Λεξικόν, σ. 540). Τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ὑλισμοῦ ὅχι μόνον πρὸς τὸν θεολογικὸν σχολαστικισμὸν τῆς Δύσεως καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν δογματισμὸν της, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ θεμελιώδη δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀναγνωρίζουν καὶ αὐτοὶ οἱ ὑλισταί, ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸν τὰς διαστάσεις, ὡς προσελέχθη, μιᾶς κοσμοθεωρίας καὶ ὅχι ἀπλῶς μιᾶς ἰδεολογίας. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ὁ ὑλισμὸς ἐκπροσωπεῖ μίαν ἀντιπνευματικὴν καὶ ἀπάνθρωπον ἰδεολογίαν, ἀρνούμενην τὴν θεοειδῆ τοῦ ἀνθρώπου οὐσίαν, τὸν ἐπὶ γῆς θεῖον του προορισμὸν καὶ τὰς μεταφυσικὰς του διαστάσεις. Παρὰ δὲ τὸ γεγονός, ὅτι σήμερον τοῦλάχιστον οὐδεὶς σεβόμενος τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐπιστήμων ὁμιλεῖ περὶ ἐπιστημονικῆς κατοχυρώσεως τῶν ὑλιστικῶν ἀπόψεων, χωρὶς νὰ διακινδυνεύῃ τὴν ἐπιστημονικὴν του ὑπόστασιν, ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν νέων διαδίδονται ὑλιστικαὶ θεωρίαι καὶ ἀντιλήψεις καὶ καταβάλλεται φροντίς νὰ περιβληθοῦν αὐταὶ τὸ ἐπιστημονικὸν κῦρος καὶ τὴν αὐθεντίαν. Ἐχει δὲ ἐπισημανθῆ πολλάκις κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη τὸ φαινόμενον καθηγητῶν τῆς Μέσης Παιδείας ἀπὸ τῆς ἔδρας διδασκόντων τὸν ὑλισμὸν, καὶ σχολικῶν ἐγχειριδίων προβαλλόντων ὑλιστικὰς θεωρίας διὰ τὸν ἀνθρώπον, τὸν κόσμον καὶ τὴν φύσιν. Ἀλλὰ διατί νὰ ἐπιληττώμεθα; Ὁ ὑλισμὸς δὲν γνωρίζει πολιτικὰς παρατάξεις. Λεξιοὶ καὶ ἀριστεροί,

πλουτοκράται καὶ κομμουνισταὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ συμπορεύονται.

γ) Ὁ ἀθεϊσμός ἐξ ἄλλου, στηριζόμενος ἐν πολλοῖς ἐπὶ τοῦ ὑλισμοῦ, ἔχει μεγάλην ἰστορίαν ἐπὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου, ἔνθα ἀνεπτύχθη καὶ διεδόθη τῇ βοηθείᾳ φιλοσόφων καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων, οἳ οἱ Hollbach, La Mettrie, Diderot καὶ Voltaire ἐν Γαλλίᾳ, Hume, Hobbes καὶ Locke ἐν Ἀγγλίᾳ, Vogt, Büchner καὶ Haecckel ἐν Γερμανίᾳ, ὡς καὶ τῶν ἰδεολογικῶν προδρόμων τοῦ μαρξισμοῦ γερμανῶν ἰδεαλιστῶν Ἐγγέλου, Strauss, Feuerbach, Bauer κ.λ.π. (Βλ. Henri Arvon: L' Atheisme).

Ὁ ἀθεϊσμός, ἀρνούμενος καὶ ἀπορρίπτων τὸν ζωτικὸν καὶ βαθὺν σύνδεσμον τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, παρ' οὗ ἕκαστος ἀνθρώπος καλεῖται εἰς διάλογον καὶ κοινωνίαν, φέρει ἐντόνως ἀντιανθρώπινον χαρακτήρα καὶ συνιστᾷ ἐν ἐκ τῶν πλέον περιέργων φαινομένων τῆς ἐποχῆς μας. Βεβαίως οἱ ἀθεῖστα ὑπὸ διάφορον ἕκαστος πρῖσμα θεῖται καὶ βιοῖ τὸν ἀθεϊσμὸν του. Ἄλλοι ἀρνοῦνται ρητῶς τὸν Θεόν, ἐνῶ ἄλλοι ἀποφαίνονται, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἢ δύναται νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ ὁ ἀνθρώπος. Ἐτεροὶ προσπαθοῦν νὰ ἐρμηνεύσων τὰ πάντα διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἢ τουναντίον δὲν παραδέχονται καμμίαν ἀπολύτως ἀλήθειαν. Ὅρισμένοι ὑπερψοῦν τὸν ἀνθρώπον εἰς σημεῖον τοιοῦτο, ὥστε νὰ παραλύῃ ἡ πίστις καὶ ἄλλοι διαμορφώνουν τοιαύτην περὶ Θεοῦ ἰδέαν, ὥστε ὁ Θεὸς τὸν ὁποῖον ἀρνοῦνται νὰ μὴ ἔχῃ καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Θεὸν τῶν Εὐαγγελίων. Τὰ αἴτια τῆς ἀθεΐας πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὴν βιαίαν ἐπαύστασιν τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ, εἴτε εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν ὡς ἀπολύτων ὀρισμένων ἀνθρωπίνων ἰδανικῶν, εἴτε εἰς τὰς σημερινὰς συνθήκας ζωῆς, εἴτε εἰς σφάλματα ἡμῶν τῶν πιστευόντων μὴ καλῶς ἐκπροσωποῦντων τὸν ἡμέτερον Θεόν. (Πρὸβλ. Ποιμαντικὴν Διάταξιν περὶ Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ τῆς Β' ἐν Βατικανῷ Συνόδου, σ. 19-20. Μητροπολίτου Δημητριάδος Χριστοδοῦλου: Ἡ εὐθύνη μας γιὰ τὴν ἀθεΐα).

Ἡ ἀθεΐα εἶναι ἀνώμαλος καὶ ἀφύσικος κατάστασις. Ἡ βίωσις τοῦ θεοῦ ἐξ ἄλλου εἶναι ζωτικὴ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς. Δι' αὐτὸ καὶ οὐδεὶς ἔχει ἐπὶ μακρὸν τὴν δύναμιν νὰ βαστάξῃ τὴν ζωὴν αὐτὴν, ἀν δὲν ἔχῃ νόημα καὶ σκοπὸν, ποῦ δίδει εἰς αὐτὴν μόνον ἡ πίστις εἰς τὸν Θεόν, ὡς πηγὴν καὶ ἐγγυητὴν τῶν ἀξιών αἱ ὁποῖαι διέπουν τὸν βίον. (Πρὸβλ. Ν. Λούβαρι: Οὐσία καὶ ὕψις τῆς θρησκείας). Ἡ ἀθεΐα ἐπομένως εἶναι δεινὴ τοῦ ἀνθρώπου ὕβρις καὶ ὑποτίμησις καὶ ἀρνήσις θεμελιώδους αὐτοῦ ἀνάγκης. Καὶ ἡ Ἐκκλησία χρέος ἔχει νὰ ἀποδοκιμάσῃ μετὰ σταθερότητος καὶ σθένους τὸν ἀθεϊσμὸν μὲ γνώμονα τὸ πνευματικὸν συμφέρον τῶν πιστῶν καὶ μάλιστα τῶν νέων. Ἦδη εἰς τὰς Ἀθή-

νας και τὰ μεγάλα αστικά κέντρα έχουν έπισημανθῆ ἀθεϊστικά ρεύματα εἰς τὰς τάξεις τῆς μαθητιώσης και σπουδαζούσης νεολαίας, πολλοὶ δὲ κληρικοί, ἐπισκεπτόμενοι κατὰ διαστήματα τὰ σχολεῖα δι' ἐξομολόγησιν τῶν μαθητῶν, διαπιστώνουν ἀθεϊστικὰς τάσεις ὁξείας μορφῆς και ἱκανὴν διάβρωσιν τῆς νεολαίας ἐκ τῆς ἀθεϊστικῆς ἰδεολογίας, ἐκμεταλλευομένης, ὡς εἶναι φυσικόν, τὸ ἀνώριμον και ἄστατον τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας.

δ) Ὁ καπιταλισμός, σύστημα κατὰ βάσιν οἰκονομικὸν και πολιτικὸν ἐπικρατήσαν ἐν τῇ Δύσει, φέρει και ἰδεολογικά στοιχεῖα ἐπιηράζοντα τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Καρπὸς τοῦ τρόπου τούτου τῆς ζωῆς εἶναι ἡ λεγομένη καταναλωτικὴ κοινωνία, ἡ ὁποία μὲ τὰς βαρεῖας ἐπιπτώσεις τῆς τῶσον εἰς τὴν οἰκονομικὴν, ὅσον και εἰς τὴν ἠθικὴν και πνευματικὴν ζωὴν, μαστίζει τὰς κοινωνίας μας. Ἡ καπιταλιστικὴ ἀντιληψὶς τῆς ζωῆς εὐνοεῖ τὸν εὐδαιμονισμὸν ὡς κανόνα ζωῆς και ἐπὶ πλέον τονίζει τὴν ἀπόστασιν ποὺ χωρίζει πλουσίους και πτωχοὺς, συμβάλλουσα ἔτσι εἰς τὴν ὄξυνσιν τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος και ὀδηγοῦσα εἰς τὸν πρακτικὸν ὕλισμὸν, ἂν μὴ και εἰς τὴν ἀθεϊαν, ἡ ὁποία, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἀποβαίνει σημεῖον συναντήσεως ὄλων τῶν μακρὰν τῆς σωζούσης πίστεως ἐυρισκομένων ἀνθρώπων ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς ἢ κομματικῆς τοποθετήσεως.

ε) Καὶ ὁ μηδενισμός, ἰδεολογία φθορᾶς και βίας, ὅπου ἐπικρατεῖ παραλύει τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, ἀναστέλλει τὴν πρόοδον, φαλκιδεῦει τὴν ἐλπίδα, μειώνει τὸν θετικὸν δυναμισμόν, ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀθεϊαν, τὸν ἐξτρεμισμόν, τὴν τρομοκρατίαν, τὴν ἀναρχίαν, τὴν κατάλυσιν τῆς τάξεως, τὴν ἀνωμαλίαν και τὸ χάος. Ὁ νικηλισμὸς αὐτός, ἀπειλῶν σήμερον ἐν μικρὸν ὀπωσδήποτε τμήμα τῆς νεολαίας μας, ἀπεργάζεται τὴν ἀπώλειαν ψυχῶν, θεμελιούται ἐπὶ τῆς ἀπόστασις, ἀρνεῖται τὸν Θεόν, διακυβεύει τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἰσορροπίαν και ἀποβαίνει ἀρνητικὸς παράγων εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἠθικῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἀτόμου και τῆς κοινωνίας, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία, κατὰ βάσιν, προβάλλει.

Τέλος στ) Ὁ μαρξισμός σήμερον κάμνει ἀληθῆ θραῦσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ μεταξὺ τῶν νέων. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι εἰς ἐν σημαντικὸν τμήμα τοῦ λαοῦ μας ἀσκεῖ μίαν περίεργον γοητείαν, και τοῦτο παρὰ τὴν δεινὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν διέρχεται οὗτος εἰς τὴν Δύσιν, εἰς σημεῖον μάλιστα, ποὺ νὰ λέγεται ἐκεῖ, ὅτι «ὁ μαρξισμὸς πεθαίνει». (βλ. «Ἐκκλησ. Ἀλήθειαν», ἀρ. 39, 16-5-78, σ. 3). Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶδεν ὁ μαρξισμὸς εἰς τὴν Δύσιν σημαντικὰ στελέχη του νὰ τὸν ἐγκαταλείπουν και νὰ τὸν ἐπικρίνουν σφοδρότατα. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ γάλλου Roger Garaudy, μαρξιστοῦ περιωπῆς,

ποὺ ὄχι μόνον ἐγκατέλειψε τὸν μαρξισμόν, ἀλλὰ προσεχώρησεν εἰς τὸν Χριστιανισμόν και μὲ τὴν βαθεῖαν φιλοσοφικὴν του σκέψιν ἀνατέμνει εἰς βάθος τὴν ἰδεολογίαν και ἀποδεικνύει τὴν ἀποτυχίαν τῆς. Ἐκφρασις δὲ τῆς ἀποτυχίας αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ ἀπογοήτευσίς τοῦ προδομένου λαοῦ, ποὺ ἐπανεστάτησεν εἰς τὴν Ρωσίαν διὰ νὰ ὀδηγηθῆ εἰς τὴν χειραφέτησιν, και ἀντ' αὐτῆς ὑπετάγη εἰς τὴν νέαν ἀθθεντίαν, τὸ Κόμμα. Σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα μαρξιστὰὶ δὲν εἶναι μόνον οἱ κομμουνιστὰὶ ἢ οἱ ἀριστεριστὰὶ. Εἶναι και οἱ σοσιαλιστὰὶ, εἶναι και πολλοὶ καπιταλιστὰὶ. Ἐγινε σήμερον μόδα ὁ μαρξισμὸς εἰς τὴν χώραν μας. Εἰς τὰ σχολεῖα, τὰ Πανεπιστήμια ἢ μαρξιστικὴ προπαγάνδα ὀργιάζει, κέντρα μαρξιστικῶν σπουδῶν ἰδρύονται, βιβλία μαρξιστικὰ κατακλύζουν τὴν ἀγοράν. Καὶ ὅλα αὐτὰ, εἰς μίαν ἐποχὴν κρίσεως εἰς τοὺς διεθνεῖς κόλπους του.

Ἦδη ἀπὸ ἐτῶν ὁ Ν. Μπερδιάεφ εἶχε διαπιστώσει, ὅτι «ὁ ἀρχικὸς μαρξισμὸς ξεπεράσθηκε πὰ και δὲν ἀνταποκρίνεται, οὔτε στὴ σύγχρονη κοινωνικὴ πραγματικότητα, οὔτε στὸ ἐπίπεδο τῶν ἐπιστημονικῶν και φιλοσοφικῶν γνώσεων», (Ν. Μπερδιάεφ: Ὁ Χριστιανισμὸς και τὸ πρόβλημα τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἐκδόσεις «Πεισιτήρια» Ἰ. Σιδέρη, σ. 8). Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Ἡ μεταβολὴ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ἐστέρησε σήμερον τὸν μαρξισμόν τῆς βάσεώς του. Δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ εἶναι δογματικὸς. Ἐν τούτοις ὁ μαρξισμὸς, ἂν και ἠναγκάσθη εἰς πολλὰ νὰ μεταβάλη πρόσωπον, εἰς ἐν ἔμεινεν ἀμετακίνητος: εἰς τὴν ἔναντι τῆς θρησκείας ἀρχικὴν του θέσιν.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ μαρξισμὸς εἰς τὸ θέμα τῆς θρησκείας τηρεῖ ἀπολύτως ἀρνητικὴν θέσιν. Ἐρμηνευτὰὶ τινες τοῦ φαινομένου ἐπιχειροῦν νὰ τὸ ἀποδώσουν εἴτε εἰς καταχρήσεις τινὰς τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἐκίνησαν τὴν μῆνιν τοῦ Μάρξ, εἴτε εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ δημιουργήσῃ ἐν σύστημα-θρησκείαν, ὑποκατάστατον πάσης θρησκείας, μὲ ἔκδηλα μεσσανικὰ στοιχεῖα και μὲ δογματισμόν, ὑπενθυμίζοντα τὴν ἰουδαϊκὴν καταγωγὴν τοῦ ἰδρυτοῦ του. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν αἰτίων, σημασίαν ἔχει ὅτι ὁ μαρξισμὸς «ἔχει τὴν ἀπαίτησιν νὰ εἶναι μὴ ἀκέραιη οἰκουμενικὴ ἰδέα, ποὺ ἀνταποκρίνεται σὲ ὅλα τὰ πρωταρχικὰ ζητήματα ποὺ δίνουν νόημα στὴ ζωὴ. Εἶναι συνάμα μὴ πολιτικὴ, μὴ ἠθικὴ, μὴ ἐπιστήμη, μὴ φιλοσοφία. Εἶναι μὴ νέα θρησκεία, ποὺ ἀπαιτεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Οἱ πραγματικοὶ μαρξιστὰς... ἔχουν μίαν ὁμολογίαν κι ἓνα σύστημα δογματικὸν» (ἐνθ' ἀν., σ. 8). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ μαρξισμὸς διεκδικεῖ δι' ἑαυτὸν τὴν ιδιότητα τῆς κοσμοθεωρίας και τῆς θρησκείας. Εἶναι μὴ ὕλιστικὴ ἰδεολογία. «Ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς εἶναι ἡ κοσμοθεωρία τοῦ μαρξιστικοῦ-λενινιστικοῦ κόμματος» διακηρύσσει ἀθθεντικώτατα τὸ Κρεμλίον (Ἱστορία τοῦ Κομμουν. Κόμματος τῆς Σοβ. Ἐνωσῆς τ. Α', σ. 112). Ὁ ὕλιστικὸς αὐτὸς προσανατολισμὸς τοῦ

μαρξισμού, παρά την καταγωγήν του ἀπὸ τὸν γερμανικὸν ἰδεολογικὸν τοῦ Ἐγγέλου, τοῦ προσδίδει σαφῶς ἀντιθρησκευτικὸν χαρακτήρα, ἐκδηλούμενον εἰς ὅλο τὸ κύκλωμα τῶν φιλοσοφικῶν του ἰδεῶν. Κατὰ τὸν μαρξισμόν ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ εἶναι φανταστική, ἡ θεολογία εἶναι «ψευτοεπιστήμη πού ἔχει γιὰ σκοπὸ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν θρησκεία μὲ ἰδεολογικὰ φιλοσοφικὰ ἐπιχειρήματα» (Μ. Ρόζενταλ — Π. Γιακούνιν: Φιλοσοφικὸ Λεξικό, σ. 168). Ἡ θρησκεία εἶναι γέννημα τοῦ ἀνθρωπίνου φόβου, στηρίζεται ἀπὸ τὴν καπιταλιστικὴν κοινωνίαν καὶ μέλλει νὰ ἐξαφανισθῇ μετ' αὐτῆς, ὡς ἐπὶ ἐπικρατήσῃ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Κατὰ τὸν Μάρξ ἡ θρησκεία εἶναι, ἐπὶ πλέον, «μία παραπλανητικὴ, φανταστικὴ ἀντανάκλαση, μέσα στὸ κεφάλι τῶν ἀνθρώπων, τῶν φυσικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων πὸν κυριαρχοῦν ἐπάνω τους» (ἐνθ' ἄνωτ., σ. 180), ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι «ὁ μυθικὸς θεμελιωτὴς τοῦ χριστιανισμοῦ» (Φιλοσοφικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια. Ἐκδόσεις Ἀκαδημίας Ἐπισημῶν τῆς ΕΣΣΑ τ. II, σ. 249).

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τῆς σκέψεως τοῦ Μάρξ θὰ πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι, κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, ὁ κόσμος ζῆ σήμερον ἐντὸς αὐταπατίων, εἰς τὴν βάσιν ἐκάστης ἐκ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἐν αἴσθημα ἀδυναμίας, πὸν πρέπει νὰ κατανηκηθῇ ἀπὸ τὴν ὠργανωμένην δυνάμιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. Ὅταν ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία θὰ ἔχη ἀποτινάξῃ τὴν πίεσιν τῆς αὐταπάτης της, ὅταν δηλ. θὰ ἔχη πλέον ὀργανωθῇ εἰς σημεῖον ἐξοβελίζον τὴν πάλιν τῶν τάξεων, τότε θὰ ἐξαφανισθῶν καὶ ὅλα αἱ αὐταπάται τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν ἰδεολογιῶν. (Πρβλ. Ν. Μπερδιάεφ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 14 - 15). Τότε ὁ ἀνθρώπος θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ δεσμά του καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν του, ἐφ' ὅσον ἡ θρησκεία εἶναι ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀπελευθερωσίν του καὶ ἐκφρασις τῆς ἀδυναμίας του.

Εἰς τὴν βάσιν τῆς σκέψεως τοῦ Μάρξ εὐρίσκονται ἡ ἐκμετάλλεσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον. Αὕτη ἀποτελεῖ τὸ πρωταρχικὸν καὶ ἀποτελεσματικώτερον γεγονός τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Καὶ ὁ ρόλος τῆς θρησκείας εἰς αὕτην τὴν καταπίεσιν ὑπῆρξε, κατὰ τὸν Μάρξ, θετικὸς, ἡ θρησκεία ὑπῆρξεν ὄργανον καταπίεσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ σφοδρὰ ἀντίθεσις του πρὸς πᾶσαν θρησκείαν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, τὸν ὁποῖον οὐδὲ ὁ ἀναθεωρητικὸς τοῦ μαρξισμού Εὐρωκομμουνισμὸς ἠθέλησε νὰ ἀμβλύνῃ, ἀν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὰς, κατὰ καιροῦς, δηλώσεις τῶν ἡγετῶν του, οἱ ὁποῖοι, παρ' ὅλην τὴν ἐνδοτικότητα τῶν εἰς ἄλλα θέματα, ἐπαναλαμβάνουν ἐρωτώμενοι, ὅτι δὲν ἀφίστανται τῶν ἀρχικῶν θέσεων τοῦ μαρξισμού ἐναντι τῆς θρησκείας, ἔστω καὶ ἀν ἀναγκάζονται ὑπὸ τῶν πραγμάτων νὰ συνεργάζονται μὲ τοὺς χριστιανοὺς ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων. «Ἐἴμαστε ἓνα κόμμα ὄχι θεϊκὸ, ὄχι ἀθεϊ-

κὸ καὶ ὄχι ἀντιθεϊκὸ. Θέλουμε ἓνα κράτος λαϊκὸ καὶ δημοκρατικὸ, ὄχι θεϊκὸ, ὄχι ἀθεϊκὸ καὶ ὄχι ἀντιθεϊκὸ» διακηρύσσει ὁ Μπερλίγκουερ εἰς τὴν Ἱταλίαν», (Βλ. «Αὐγὴν» 23.10.77) τασσόμενος ὑπὲρ τῆς συνεργασίας μαρξιστῶν καὶ χριστιανῶν καὶ ἐπικαλούμενος τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ κόμματός του, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις δὲν ἀποτελοῦν ἐμπόδιον διὰ τὴν ἐγγραφὴν τινος εἰς τὸ κόμμα. Παραλλήλως ὅμως ὁ συνάδελφος του τῆς Γαλλίας Μαρσαί, διευκρινίζων τὰς θέσεις τοῦ ἰταλοῦ συντρόφου του, ἀναγκάζεται νὰ δηλώσῃ ὅτι οἱ γάλλοι κομμουνισταὶ κατ' οὐδὲν ἀφίστανται τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν Χριστιανισμόν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, δεχόμενοι ἀπλῶς νὰ συζητοῦν μὲ τοὺς χριστιανούς. Δὲν εἶναι ἴσως ἄσχετος πρὸς πάντα ταῦτα ἡ πρόσφατος τοποθέτησις τοῦ Βατικανοῦ ἐναντι τοῦ προβλήματος τοῦ μαρξισμού, ἀνακρούοντος πρῦμναν εἰς τὰς παλαιότερας θωπευτικὰς τοῦ μαρξισμού ἐκδηλώσεις του.

Εἶναι γνωστὸν ἄλλωστε, ὅτι ἡ θεωρητικὴ ἀρνητικὴ θέσις τοῦ μαρξισμού ἐναντι τῆς θρησκείας προσέλαβεν ἐν τῇ πράξει ἀνήμερον ἀγριότητα, ἐκφρασεῖσιν διὰ διωγμῶν καὶ ἐντόνου ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας, εἰς τὰς χώρας τῆς σοβιετίας. Εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἔχουν γνωσθῇ αἱ φρικαλέαι ὤμότητες, τὰς ὁποίας ἐπὶ μίαν ἑθελίαν διαπράττουν εἰς βάρος τῶν χριστιανῶν αἱ κρατικαὶ ἀρχαὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, καὶ τὰς ὁποίας μετὰ πεισικότητα καὶ στοιχειῶν ἔχουν καταγγεῖλαι ἐπανειλημένως εἰς τὴν Δύσιν ἄνδρες τῆς περιωπῆς ἐνὸς Σολζενίτουν, ἐνὸς Ζαχάρωφ, ἐνὸς Στροῦβε καὶ ἄλλοι διαφωνοῦντες πρὸς τὸ σοβιετικὸν καθεστῶς, πὸν ἐπὶ πλέον ἀποκαλύπτουν καὶ τὰς εἰς βάρος τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου βαναύσους παραβιάσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. (Πρβλ. Ἄ. Ζαχάρωφ: Ὁ Ζαχάρωφ ἀποκαλύπτει. Ἄλ. Σολζενίτουν: Ἀρχιπέλαγος Γκούλαγκ. Ν. Στροῦβε: Οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν. Ε. Ἰονέσκο: Συνέντευξιν εἰς ἐφημερίδα «Ἐλεύθερος Κόσμος» τῆς 18.4.78. Ἀνατόλ Λεβίτιν: Ἡ ψυχιατρικὴ τρομοκρατία κατὰ τῶν ρώσων χριστιανῶν, ἐν «Ἐλεύθερος Κόσμος» 30.12.77. Βλ. Μπουκόφοκι: Δηλώσεις, ἐν «Ἐλεύθερος Κόσμος» 14.8.77. Ἄν. Ζαχάρωφ: Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πρόεδρον Κάρτερ, ἐν «Ἐλεύθερος Κόσμος» 11.5.77). Βεβαίως μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἐλαχίστην σημασίαν ἔχουν αἱ εἰς τὴν ἐφημερίδα «Τὸ Βῆμα» τῆς 15.3.77 δημοσιευθεῖσαι δηλώσεις τοῦ Ἀ' Γραμματέως τοῦ ἑλληνικοῦ Κ.Κ. Χαρ. Φλωράκη, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας οἱ ἀντίρτοι τοῦ λεγομένου «δημοκρατικοῦ στρατοῦ» ἐτίμων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συμμοριτοπολέμου τὰς ἐκκλησίας «ἀπὸ βαθὺ σεβασμὸς σὴν πίστι τοῦ ἄλλου, σὴν Παράδοξον, σὴν πίστι τοῦ Λαοῦ» καὶ ὅτι ὅπου ἐπυρπολύθησαν ναοί, τοῦτο ὑπῆρξεν ἔργον παραστρατιωτικῶν καὶ ὅτι ἐπὶ πλέον, τὸ παιδομάζωμα ἔγινε ὡς προστάθεια διὰ νὰ σωθῶν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν φωτιὰ τοῦ

πολέμου καὶ τὴν πείνα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐφηρμόσθη «σὲ καθαρὰ προαιρετικὴ βάση».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται, ὅτι τόσοσ θεωρητικῶς ὅσον καὶ πρακτικῶς ὁ μαρξισμὸς πολεμεῖ τὴν θρησκείαν καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἰδεολογία του ἀπομακρύνει τοὺς ὁπαδούς της ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, δημιουργεῖ ἐσωτερικὸν κενὸν εἰς τοὺς νέους, τοὺς ὀδηγεῖ εἰς τὸν μηδενισμόν, τοὺς καθιστᾷ ἀντικοινωνικούς. Ὁ μαρξισμὸς δρᾷ καταλυτικῶς καὶ μὲ μέθοδον. Ἡ ἀποτελεσματικότης τῆς προπαγάνδας του εἶναι φανερά. Ὁ Λένιν εἶπεν εἶπει: «Δώσατέ μας ἓνα παιδί ἐπὶ 8 χρόνια, καὶ θὰ γίνῃ μπολσεβίκος δι' ὅλην του τὴν ζωὴν». Ἔτσι ἐργάζονται οἱ μαρξισταί.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ

Ἡ ὕπαρξις τῶν ἰδεολογιῶν εἰς τὸν κόσμον εἶναι σήμερον μία κατάστασις τὴν ὁποῖαν ἡ Ἐκκλησία δὲν δικαιούται νὰ ἀγνοήσῃ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζῶν ὀργανισμὸς, ὀφείλει νὰ αἰσθάνεται τὸν παλμὸν τῆς ἐποχῆς καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς. Οἱ ἄνθρωποι, πού τῆς ἀνήκουν, ἀνήκουν ταυτοχρόνως καὶ εἰς τὰς κοινωνίας καὶ δέχονται τὰς ἐπιπτώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ ὄλων τῶν παραγόντων της. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει θέσιν ἡγέτιδος μέσα εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἐνσαρκώνει τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι πνεῦμα δυνάμειος καὶ ὄχι δειλιάς. Μία Ἐκκλησία προσευχομένη καὶ ἀγωνιζομένη ὀφείλει νὰ κατευθύνῃ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τέμνῃ ὁδοὺς, νὰ δεικνύῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλως ἐκφυλίζεται εἰς ἀποστεωμένην ὕπαρξιν, ἀνικμον καὶ ἀνυδρον, πού καταντᾷ εἰς τὸ τέλος ἄχρηστος καὶ ἐπικίνδυνος. Ὄφείλει, κατὰ ταῦτα, ἡ Ἐκκλησία μας νὰ προβληματίζεται ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ εὐαγγελικοῦ θεοῦ λόγου καὶ νὰ ὀμιλῇ μετὰ παρηρησίας πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν. Τοῦτο εἶναι σήμερον ἔπιερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀναγκαῖον. Διότι, ἐάν ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀναλάβῃ τὸν προφητικὸν της ρόλον, θὰ ἀλλοτριωθῇ καὶ θὰ χρεωκοπήσῃ, θὰ μεταβληθῇ εἰς μίαν ἰδεολογίαν παρακμῆς καὶ θὰ περιορισθῇ εἰς μίαν καταπραῦντικὴν ἠθικολογίαν, ἀνίκανον νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ταλαίπωρον ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς πολλαπλὰς καὶ ποικίλας ἀλλοτριώσεις του.

Θέλοντες, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς νὰ ἀνήκωμεν εἰς μίαν τοιαύτην Ἐκκλησίαν ὀφείλομεν νὰ μεθοδεύσωμεν τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας μας διὰ νὰ καταλάβωμεν ὀρθὴν θέσιν ἀπέναντι τῶν ἰδεολογιῶν καὶ νὰ δώσωμεν τὴν σώζουσαν μαρτυρίαν μας. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα ἐκ τῶν προτέρων γνῶσται ὀρισμένων βασικῶν ἀληθειῶν, πού σχετίζονται ἀμέσως μὲ τὸν τρόπον ἐνεργείας μας διὰ νὰ τοποθετηθῶμεν ἐπὶ ρεαλιστικῆς βάσεως. Θὰ ἰχνηλατήσωμεν, λοιπόν, τὸ ἔδαφος, ἐπισημαίνοντες ὀρισμένα, θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ, δεδομένα, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις θὰ διευκολύνῃ ἡμᾶς εἰς τὰ περαιτέρω.

Α' ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΡΟΚΥΠΤΟΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙΞ ΚΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ι Α Ρ Ν Η Τ Ι Κ Α

α) Ὁ πειρασμὸς τῆς ἐκκοσμίκευσεως.

Δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς τὸ προκείμενον θέμα ὁ πειρασμὸς αὐτός. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεῖος ὄμοσ καὶ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς, βιών ἐντὸς τῆς Πολιτείας. Τὸ περιβάλλον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ἐν πολλοῖς, καὶ τοιοῦτο τῆς Πολιτείας. Ἐν Ἑλλάδι εἰδικότερον ἡ Ἐκκλησία, ἔνεκα τῆς μορφῆς τὴν ὁποῖαν ἔχουν προσλάβει αἱ σχέσεις της μετὰ τῆς Πολιτείας, ὁ πειρασμὸς τῆς ἐκκοσμίκευσεως τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀμεσώτερος. Πολλοὶ ὀμιλοῦν σήμερον δι' ἐπελθοῦσαν ἤδη ἀλλοτριώσιν τῆς Ἐκκλησίας μας ἔνεκα τῆς οὐσιαστικῆς ὑποταγῆς της εἰς τὰς κελεύσεις τοῦ Καίσαρος. Εἰς τὰ μάτια πολλῶν ἡ Ἐκκλησία μας σήμερον δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ἀναγεννήσῃ τὸν κόσμον μεταφέρουσα τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας. Δὲν ἔχει πλέον τὴν δύναμιν νὰ ἐπιπρεάσῃ τὰς κοινωνικὰς ἐξελίξεις, νὰ δώσῃ νόημα καὶ στόχον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην Ἱστορίαν, νὰ ἐρμηνεύσῃ αὐθεντικῶς καὶ ὀρθῶς τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον. Αἱ ἀντιλήψεις αὐταί, θὰ πρέπει, ἐν πνεύματι οἰκοδομοῦσης αὐτοκριτικῆς, νὰ ὀμολογήσωμεν ὅτι δὲν εἶναι παντελῶς αὐθαίρετοι. Δυστυχῶς οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν πλειονότητά των καὶ ἡμεῖς οἱ πνευματικοὶ των πατέρες παρεμορφώσαμεν, κατὰ καιροῦς, τὸν Χριστιανισμόν τῶν Εὐαγγελίων, συνεπορεύθημεν μὲ τὸν κόσμον, συνεβιάσθημεν μὲ τὸ κατεστημένον τῆς ἀνομίας, μεταλλάξαντες τὴν προφητικὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν ἔναντι ἀνταλλαγμάτων ἐκκοσμίκευσίν της, γεγονός, τὸ ὁποῖον στηρίζει τὴν θεωρίαν, ὅτι τάχα ἡ θρησκεία εἶναι ὀργανον ἐκμεταλλεύσεως. Λάθη ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν γενικεύονται καὶ αἱ συνέπειαι των ἐπιπίπτουν βαρῦταται ἐφ' ὄλης τῆς Ἐκκλησίας. Μᾶς κατηγοροῦν ὅτι ἔχομεν ἀλλοτριωθῇ καὶ ὅτι ὑποστηρίζομεν τὸν πλοῦτον καὶ τὸ κεφάλαιον, ὅτι σιγοῦμεν ἐμπρὸς εἰς ἀνοικτὰς παραβιάσεις τῆς ἠθικῆς τάξεως ἐκ μέρους τῶν κρατούντων, ὅτι μὲ τὴν ὑποκρισίαν καὶ τὰ λάθη μας ἀφήσαμεν ἀβοηθήτους τοὺς ἀνθρώπους. Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι αἱ ἀντίθετοι πρὸς τὸν Χριστιανισμόν μαρξιστικαὶ δυνάμεις ἠθέλησαν νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τὸν κόσμον τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην. Εἶναι αὐτὸ μία μομφὴ ἐναντίον μας, μία προειδοποίησις καὶ μία ἀπειλή. Κατὰ τὸν Μπερδιάεφ «ἂν ἡ σοσιαλιστικὴ κίνησις τῶν ἐργατῶν ὀδηγήθηκε πρὸς τὸν ἀθεῖσμόν καὶ τὸν ὕλισμόν, ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος στὴ φθορὰ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ἀπὸ τὰς τάξεις, καθὼς ἔγινε ὀργανον γήινο καὶ ὀργανον κρατικὸν στὴν ὑπηρεσία συμφερόντων καὶ σκοπῶν κοι-

ωνικῶν» (Ν. Μπερδιάεφ: ἔνθ' ἄνωτ., σ. 25). Καὶ συνεχίζει: «Ὁ χριστιανισμὸς δὲν βοήθησε ἀρκετὰ τὸ προλεταριάτο, ὅταν αὐτὸ ἦταν ταπεινὸ καὶ καταπιεσμένο, ὅταν ὑπέφερε ἀπὸ κακομεταχείρησι καὶ στερήσεις» (ἔνθ' ἄνωτ. σ. 49). Πράγματι εἰς τὴν τσαρικήν Ῥωσίαν ἡ Ἐκκλησία ἦτο πανίσχυρος ἔνεκα τῶν δεσμῶν τῆς μετὰ τὸν τσάρον. Εἰς τὴν Πετρούπολιν τὸ κτίριον τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἐκεῖνο τοῦ Κοινοβουλίου ἐγεινιάζον καὶ ἦσαν πανομοιότυπα, διὰ νὰ τονίζον καὶ αἰσθητικῶς τὴν ἰσοτιμίαν των. Τὰ ἡνῶνεν εἰς τὸ κέντρον μία ἀψίς, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς ἔλεγεν, ὅτι οἱ νόμοι ψηφίζονται ὑπὸ τὴν ἀψίδα, ἐννοῶν ὅτι ἀπὸ κοινοῦ Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία νομοθετοῦν. Τὸ βασικὸν σφάλμα τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας τότε ὑπῆρξεν ἡ ταύτισις τῆς μετὰ τὸν τσάρον καὶ τὸ φεουδαρχικόν του καθεστῶς καὶ ἡ ἀγνόησις τῶν ἐκκλήσεων τοῦ λαοῦ δι' ἀπνομήν δικαιοσύνης καὶ ἐλευθεριῶν. Σημειωθήτω ὅτι δις πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς μπολσεβικικῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ὁ λαὸς καταφύγει εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον ζητῶν τὴν μεσολάθεισιν τῆς διὰ τὴν ἄρσιν ἀδικιῶν, χωρὶς νὰ λάβῃ ἀπάντησιν. Ἐὰν ἐλάμβανεν ἴσως νὰ μὴ ἐφθάναμεν εἰς τὸν τραγικὸν ἐκεῖνον Ὀκτώβριον, ἢ τοῦλάχιστον αὐτὸς ὁ Ὀκτώβριος δὲν θὰ ἀπέβαινε τόσον μοιραῖος καὶ τυραννικὸς διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας. (Πρβλ. Ἡλ. Φιλίππιδῆ: Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ στὴ Ῥωσία, ἐν «Ἀνοιχτοὶ Ὁρίζοντες», Ἰούνιος 1978, σ. 11 ἐπ.).

Ὁ πειρασμὸς τῆς ἐκκοσμηκεύσεως εἶναι καὶ σήμερον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας ὑπαρκτὸς καὶ ἰσχυρὸς. Ἐχει διαβληθῆ ἡ συνεργασία μας μετὰ τὴν Πολιτείαν. Ὁ πολὺς λαὸς καὶ μάλιστα οἱ νέοι δὲν μᾶς συγχωροῦν αὐτὴν τὴν συμπίρρευσιν, ἢ ὅποια ἀπνευρώνει τὴν δύναμίν μας καὶ ὀδηγεῖ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν κρίσιν τῆς προφητείας. Μᾶς θέλουν ἀφοσιωμένους εἰς τὴν ἀποστολήν μας, λιτοὺς προφήτας. Νομίζω, ὅτι δὲν ἀνταπεκρίθημεν πάντοτε καὶ ὅλοι εἰς αὐτὴν τὴν ἀξίωσιν. Εἶναι αὐτὸ ἐν ἀρνητικῶν δεδομένον, πὺ ἀπωθεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς καθιστᾷ εὐχειρώτους καὶ εὐαλώτους εἰς τὰ ρεύματα τῶν ἰδεολογιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐλπίζουν νὰ ἀνεύρουν ὅ,τι, κατὰ βάθος, ἐπιθυμοῦν.

β) Τὸ μ ε ι ω μ έ ν ο ν κ ῶ ρ ο ς τ ῆ ς
Ἐ κ κ λ η σ ι α ς μ α ς.

Ἐνεκα τοῦ προηγουμένου λόγου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων τὸ κῶρος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι σήμερον μειωμένον. Παρήλθον οἱ πρόνοι ἐκεῖνοι, πὺ ὁ λόγος μας ἠκούετο μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἄνευ ἀντιλογίας. Σήμερον οἱ πάντες μᾶς κρίνουν ὡς ἴσοι. Δὲν μᾶς βλέπουν ὡς ἱερά πρόσωπα. Πολλοὶ μᾶς ἀνέχονται καὶ περισσότεροι μᾶς ἐπικρίνουν δημοσίᾳ, μετὰ χλεύην, περιφρόνησιν καὶ διάθεσιν διασυρμοῦ. Τὰ σχόλια τοῦ τύπου γέμουν

κολλῆς. Γνωρίζω, ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν κατευθύνονται ἀπὸ μίαν ὄργανωμένην πολεμικὴν κατὰ τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ κλήρου. Καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἀπηχοῦν, εἰς ὅλον τὸ πλάτος των, τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ. Ἐν τούτοις δημιουργοῦν ἐν διάχυτον ἀντικληρικὸν πνεῦμα. Ἄν ἐξαιρέση κανεὶς τοὺς ἀνθρώπους πὺ ἐκκλησιάζονται καὶ τὸν ἀπλοϊκὸν λαὸν πὺ μᾶς ἀκολουθεῖ, ὅλοι οἱ ἄλλοι μᾶς ὑποβλέπουν καὶ μᾶς μειώνουν. Αἱ ὀλίγαι ἐξαιρέσεις κληρικῶν τινῶν ἀπολαύοντων τιμῆς, δὲν ἀναίτητον τὸν γενικὸν κανόνα. Ὡς ἄτομα ἔχομεν ἕκαστος τὴν ἀξίαν του, τοὺς θιασώτας μας ἢ τοὺς ἐχθροὺς μας. Ἄλλ' ὡς Ἐκκλησία εἴμεθα χαμηλά.

Εἰς τοῦτο μεγίστην εὐθύνην φέρουν ἐκεῖνοι ἐκ τῶν κληρικῶν εἴτε παρωχημένων γενεῶν, εἴτε τῆς σήμερον, πὺ ἔγιναν ἢ γίνονται παραίτητοι σκανδάλων, τὰ ὅποια, εὐρέως γνωσθέντα κατὰ καιροὺς, ἐμείωσαν ὅλην τῆς Ἐκκλησίας τὸ κῶρος. Εὐθύνην ἐπίσης φέρουν καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν θρησκευτικῶν κύκλων, πὺ διασαλπίζουν ἐπὶ ἔτη μετὰ μανίας ὑπαρκτὰ ἢ ἀνύπαρκτα παραπτώματα κληρικῶν, σχολιάζοντες μετ' ἐμπαθοῦς ἐρεσσελίας τὴν βιοτὴν των, διαβιβρώσκοντες μεθοδικῶς τὸ κῶρος των καὶ ἐξευτελίζοντες εἰς ὀλόκληρον τὸν ἑλληνικὸν κῶρον καὶ ἔξω αὐτοῦ τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, θητεῦντες, ὡς ἀρέσκονται νὰ λέγουν, εἰς τὸ ἔργον τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ ἐλέγχου, ἀγνοοῦντες ὅμως ὅτι, κραδαίνοντες ἀνὰ χεῖρας τὴν χειρουργικὴν των μάχαιραν, ἄπειροι αὐτοὶ χειρουργοί, ὀδηγοῦν εἰς τὸ μοιραῖον τὸν τραγικὸν ἀσθενῆ των, καὶ προσφέρουν ὄπλα εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιναλαμβάνοντες εἰς τοὺς καιροὺς μας τοῦ παλαιοῦ ἐκεῖνου Χάμ τὴν διαγωγὴν καὶ ἀναδεικνυόμενοι πρόθυμοι μιμηταὶ τῆς κατακρίτου πράξεώς του. Ἐχει καὶ ἡ ΡΚαθολικὴ Ἐκκλησία τὰς κηλίδας τῆς, τοὺς ἀναξίτους τῆς ἴσως καὶ τὰ τρωτὰ τῆς. Δὲν προήλθεν ὅμως κανεὶς ἐκ τῶν κόλιπων τῆς νὰ διασυρῆ εἰς τὸν τύπον μετὰ γλῶσσαν μάλιστα ἀνοίκειον ὑπαρκτὰ ἢ ἀνύπαρκτα ἀνομήματα τῶν κληρικῶν, πὺ ἐπιμελῶς ἐκεῖ συγκαλύπτονται ὅχι διὰ νὰ μὴ τιμωρηθοῦν ἀρμολίως, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μειώσουν τὸ κῶρος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνας ἐπίσκοπος Λεφέβρ εἰς τὴν Γαλλίαν, διαφωνήσας διὰ λόγους συνειδήσεως μετὰ τὸ Βατικανόν, ἄφησεν ἀχαλίνωτον τὴν γλῶσσαν του καὶ εὐθὺς ἀπεμονώθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὑστερον καθηρέθη.

Ἐκκλησία μετὰ κῶρος μειωμένον, ἐξηυτελισμένη καὶ γελοιοποιημένη ἀπὸ ἐχθροὺς καὶ «φίλους» εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ διαθέτῃ τὸ ἀνάστημα ἐκεῖνο πὺ ἀπαιτεῖται διὰ νὰ γίνῃ ὀδηγὸς τοῦ λαοῦ. Πῶς θὰ ὀμιλήσωμεν εἰς τὸν λαὸν καὶ θὰ πολεμήσωμεν τὰς ἰδεολογίας; Πῶς θὰ ἀξιώσωμεν ἢ φωνῆ μας νὰ τύχῃ προσοχῆς, ὅταν ὁ «οἶκος» μας συνεχῶς ἐρημιούται; Καὶ πῶς θὰ καθέξωμεν τὴν θέσιν τοῦ ἡγέτου, ὅταν ἔχουν προσηγηθῆ ὅσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας ἐπὶ ἔτη πολλὰ συστηματικῶς διαπράττονται διὰ νὰ μὴ μείνῃ τίποτε ὄρθιον;

II. Θ Ε Τ Ι Κ Α

α) Ὁ ψυχικὸς κáματος τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καὶ ἡ ἀνικανοποίητος δίψα του διὰ τὴν ἀλήθειαν.

Οἱ ἄνθρωποι σήμερον εἶναι κουρασμένοι. Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἀνεπτερώθησαν αἱ ἐλπίδες των διὰ μίαν εἰρηνικὴν ζωὴν. Ἐγεύθησαν κατόπιν τῶν ἀγαθῶν τῆς τεχνολογικῆς ἐξελίξεως. Ἐμαγεύθησαν ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἐπλευσαν εἰς τὸν ὕψιστον τῆς καταναλωτικῆς ἀφθονίας. Παρὰ ταῦτα αἰσθάνονται τὸ ἄγχος πεστικὸν εἰς τὰ στήθη των. Σήμερον ηὔξηθησαν αἱ καρδιακαὶ παθήσεις. Τὰ ἡρεμιστικά εἶναι εἰς πρώτην ζήτησιν. Τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ αἱ ἐπαγγελματῶν ἀρχίζουσι νὰ χάνουν τὸν μεσσιανισμὸν των. Ἡ δίψα τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν ἰκανοποιεῖται ἀπὸ τὰ καταπλάσματα τῆς φιλοσοφίας. Ἡ ψυχικὴ κόπωση εἶναι ἐκδηλος, ἰδιαίτερως μεταξὺ τῶν διανοουμένων καὶ τῶν νέων καὶ μάλιστα εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, ὅπου αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς ἐγίναν ἀνυπόφοροι. Ἡ σιγμὴ εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν ἐπιστροφήν. Καὶ ἤδη παρατηροῦνται τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς μετανοίας. Εἰς τὴν Εὐρώπην πλήθη ἀνθρώπων ἐπιστρέφουσι εἰς τὸν Χριστόν. «Ὁ Χριστὸς σώζει» εἶναι τὸ σύνθημά των. Τὸ κίνημα προσλαμβάνει διαστάσεις καὶ προικωνίζεται μίαν πνευματικὴν ἀνοιξιν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ ἔλθῃ τὸ κύμα αὐτό; Καὶ οἱ νέοι μας θὰ ἐπανεέλθουν κοντά μας. Θὰ πρέπει νὰ ὑπολογίζωμεν εἰς αὐτὴν τὴν στροφήν διὰ νὰ τὴν ἀξιοποιήσωμεν. Δὲν εἶναι μακρὰν ἀφ' ἡμῶν ἡ ὥρα ποῦ καὶ πάλιν ἡ Ἐκκλησία θὰ κληθῇ νὰ διαδραματίσῃ τὸν σωστικὸν ρόλον ἐντὸς τοῦ Ἔθνους μας. Καὶ πρὸς αὐτὴν θὰ στραφοῦν μαζί με τοὺς πιστοὺς τῆς καὶ οἱ ἀποστάται. Ἀρκεῖ νὰ τὴν εὔρουν γρηγοροῦσαν καὶ μερμηνώσαν περὶ αὐτῶν.

β) Ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν θεῖαν τῆς προέλευσιν καὶ ἀποστολήν.

Εἶναι καὶ τοῦτο ἐν σημαντικὸν δεδομένον. Εἶναι ἡ πίστις μας, ὅτι ἀνήκομεν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὅτι μετέχομεν τῆς δόξης του, ὅτι προετοιμάζομεν τὴν εἴσοδον τοῦ κόσμου εἰς τὴν βασιλείαν Του. Ἄς μαίνωνται αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους καὶ ἄς πλεονάζουν τὰ τάγματα τῶν ἀντιθέτων. Ἡμεῖς εἴμεθα ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα «ἐκ τοῦ κόσμου». Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ νικητὴς τοῦ κόσμου, τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ λόγος μας εἶναι ἀπόηχος τοῦ θεοῦ λόγου καὶ ἀντανάκλασις τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Λαλοῦμεν πρὸς τὸν κόσμον ὅχι ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. Καὶ λαλοῦμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ. Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι τὴν ἀλήθειαν ὑπηρετοῦμεν, τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ γνωρίζομεν ὅτι «σοφίας οὐ κατιοχῶσει ποτὲ κακία». Αὕτη ἡ πεποίθησις εἶναι δι' ἡμᾶς δύναμις ὠστικῆς ἀπείρου ἐντάσεως. Καὶ χάρις εἰς αὐτὴν παραβλέπομεν τὰς κατ' ἀνθρώπον ἀδυναμίας μας καὶ χωροῦμεν ἐπὶ τὴν μάχην, «ἀφορώντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν».

Β' ΤΑ ΜΕΣΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει ὅσα προλαβόντως ἐλέχθησαν, δυνάμεθα, φρονοῦμεν, τώρα νὰ διατυπώσωμεν προτάσεις τινὰς ἀναφερομένας εἰς τὸν τρόπον, τὰ μέσα καὶ τὴν μέθοδον δι' ἧν ἡ Ἐκκλησία ἐπιβάλλεται νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ψυχοφθόρους ἰδεολογίας τοῦ καιροῦ μας. Ἡ ἀπαρίθμησις ἔσται ἐνδεικτικὴ. Θὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐλευθερίαν ἐλιγμῶν καὶ χειρισμῶν.

I. Ὅχι προσφυγὴ εἰς τὴν βίαν, ἀλλ' εἰς τὸν διάλογον.

Ἡ βία, ὡς ἄρακις ἐχρησιμοποιήθη εἰς τοὺς ἰδεολογικοὺς ἀγῶνας, ἐβλάψε τοὺς χρησιμοποιήσαντας καὶ ὠφέλησε τοὺς διωκθέντας. Κατὰ μίαν νομοτέλειαν τὸ φρόνημα ὅπου καταπιέζεται καὶ διώκεται, ἐκεῖ ἀκμάζει καὶ αὐξάνει. Προσφυῶς ἔχει λεχθῆ ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῆς βίας εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὁμοιάζει μετὰ τὸ κτύπημα τοῦ καρφιοῦ. Ὅσον κτυπάται, τόσο βαθύτερον εἰσχωρεῖ καὶ ριζώνει. Δὲν εἶναι πλέον σήμερον καιρὸς διὰ χρησιμοποίησιν βίας ἢ διὰ προσφυγὴν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ χωροφύλακος. Κινδυνεύομεν νὰ διαβάλωμεν καὶ νὰ βλάψωμεν τὸν ἀγῶνα μας καταφεύγοντες εἰς τὴν βίαν. Ὁ λαὸς βλέπει μετὰ ἀπέχθειαν τοιαύτας μεθόδους, αἱ ὁποῖαι ἄλλωστε πολὺ ὀλίγον ἀποδίδουν. Σήμερον εἶναι ὁ αἰὼν τῆς διαλεκτικῆς. Οἱ πάντες διαλέγονται καὶ περὶ πολλοῦ ἔχουν τὸν διάλογον. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ὀφείλει διαλεκτικῶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἰδεολογίας. Ποτὲ ἄλλωστε ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ὑπῆρξε διδάσκαλος τῆς μισαλλοδοξίας. Καὶ ποτὲ δὲν ἀπηγόρευσε τὸν ἐν ἀληθείᾳ διάλογον μετὰ τοὺς ἀντιφρονοῦντας, πεπεισμένος, ὅτι κατέχει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει διαλεκτικὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἀντλεῖ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον, ποῦ ὑπέρεται τῶν ἰδεολογιῶν. Εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τοὺς Πατέρας εὐρίσκειται ἡ λύσις ὄλων τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων. Θὰ τὴν προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ θὰ παρατάξωμεν, μετὰ πειστικότητα, τὰ ἐπιχειρήματά μας. Δὲν φοβοῦμεθα — δὲν πρέπει νὰ φοβοῦμεθα τὸν διάλογον. Ὁ φοβούμενος τὸν διάλογον ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ἀλήθειαν ποῦ ἐκπροσωπεῖ. «Δεῦτε λοιπὸν καὶ διαλεχθῶμεν» θὰ εἴπωμεν εἰς τὰς ἰδεολογίας. Θὰ παρακαθῶμεν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν τράπεζαν

τῶν συζητήσεων, ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους. Ἡ θεία αὐθεντία, τὴν ὁποῖαν ἐκπροσωποῦμεν, δὲν ἀποκλείει αὐτὴν τὴν συγκατάβασιν. Ὁ Παῦλος ἐγένετο «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ». Χωρὶς νὰ ἀποστῶμεν οὐδὲ κατὰ κεραίαν ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πιστεύομεν, δυνάμεθα νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἀνθρώπους πάσης ἰδεολογικῆς κατευθύνσεως καὶ νὰ συζητήσωμεν μετ' αὐτῶν.

Πρὸς τοῦτο ὅμως χρειαζόμεθα:

α) Σ τ ε λ ε χ η. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας σήμερον δὲν ἔχει ἐπαρκῆ ἀριθμὸν ἱκανῶν καὶ καταλλήλων στελεχῶν. Εἴμεθα πολὺ πτωχοὶ εἰς ἔμψυχον ὑλικόν. Ἐλάχιστοι, ἐλαχιστότατοι θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναλάβουν ἓνα διάλογον μὲ τὰς ἰδεολογίας σήμερον. Ἐχομεν νέους κληρικούς, ἀλλὰ πόσοι ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἱκανότητος καὶ γνώσεις; Ἡ ἑτεροδόξος χριστιανοσύνη θαθεῖται εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἐξειδικευμένα πρόσωπα καὶ ομάδας ἐργασίας, πού ἐπὶ ἔτη μελετοῦν τὰ προβλήματα καὶ δίδουν ἡλεγμένας ἀπαντήσεις μὲ ἐγκυρότητα καὶ βαρύτητα. Εἰδικὰ ἰνστιτούτα εἶναι, ἀνὰ πᾶσαν σιγαμῆν, εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ τῆς προσφέρουν τὸ ὑλικόν καὶ τὰ ὄπλα διὰ τὸν ἰδεολογικὸν πόλεμον. Ἡμεῖς ἐδῶ ἐν πολλοῖς αὐτοσχεδιάζομεν. Ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν μελετοῦν. Φοβοῦμαι, ὅτι εἰς δεδομένην σιγαμῆν δὲν θὰ ἔχωμεν νὰ ἀντιπαρατάξωμεν εἰς τοὺς ἰδεολογικοὺς μας ἀντιπάλους μίαν ἀξιόλογον ομάδα διαλεκτικῆς ἰσχύος. Μεγάλη, λοιπόν, ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ὑπάρχει δημιουργίας στελεχῶν εἰς τὸν τομέα αὐτόν. Ἄς ἐνθαρρυνθοῦν εἰδικαί μελέται ἐπὶ τῶν φλεγόντων προβλημάτων, ἃς δοθοῦν εὐκαιρία εἰς νέους κληρικούς νὰ ἀναπτύξουν τὰς ἱκανότητάς των, ἃς παρασχεθοῦν δυνατότητες εἰς τοὺς ὀλίγους ἱκανοὺς νὰ συνεννοηθοῦν μεταξὺ των καὶ νὰ προετοιμασθοῦν διὰ τὸν ἀγῶνα. Εἶναι κρῆμα νὰ σπαταλῶνται εἰς ἄλλας ἐπιδόσεις δυνάμεις, πού θὰ ἦσαν πολυτιμοὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα, πού εἶναι περὶ ὑπάρξεως. Δὲν θὰ πρέπει ἐπ' ἀπειρον νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν βοήθειαν τῶν καθηγητῶν μας τῆς Θεολογίας, οἱ ὁποῖοι πολλὰ προσφέρουν εἰς τὸν τομέα τῶν θεολογικῶν διαλόγων. Ἄλλὰ κατήντησε κανὼν σήμερον οὐδεὶς κληρικὸς νὰ δύναται νὰ ἀναλάβῃ διάλογον μὲ τοὺς ἑτεροδόξους, καὶ πολὺ περισσότερο μὲ τοὺς ἰδεολογικοὺς ἀντιπάλους τῆς Ἐκκλησίας μας. Διότι ἐλάχιστοι εἶναι οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν εἰς πέρας μίαν τοιαύτην ἀποστολήν. Ὅπως ἰδρύνονται κέντρα μαρξιστικῶν ἐρευνῶν, νὰ ἰδρυνθοῦν καὶ παρ' ἡμῖν ἀνάλογα κέντρα μελέτης τῶν ἰδεολογιῶν. Ἴδου πεδῖον εὐρὺ δράσεως διὰ τοὺς νέους κληρικούς.

β) Ὁ ρ γ ἄ ν ω σ ι ν. Χωρὶς ὀργάνωσιν δὲν γίνεται διάλογος. Εἴμεθα τελείως ἀνοργάνωτοι. Τὰ Πανεπιστήμια εἶναι κέντρα διακινήσεως τῶν ἰδεῶν. Ἡ φοιτητικὴ νεολαία πρώτη ἀσπάζεται τὰς νέας ἰδεολογίας καὶ τὰς ὑπερασπίζεται μὲ πάθος. Τί

κάμνομεν εἰς τὸν κῶρον τοῦ Πανεπιστημίου; Ἐχομεν κάποια παρουσία; Χρειαζέται νὰ ἀναζητήσωμεν αὐτὰ τὰ περιβάλλοντα, νὰ μεθοδεύσωμεν ἐκεῖ τὸν διάλογον, νὰ ἀξιοποιήσωμεν τὰς εὐκαιρίας, νὰ χρησιμοποιήσωμεν πᾶν προσφερόμενον μέσον. Αἱ στήλαι τῶν ἐφημερίδων, ἡ τηλεόρασις, αἱ συζητήσεις στοργύλης τραπέζης εἶναι μερικὰ ἀξιόλογα θήματα ἀπὸ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ διακηρύξωμεν τὰς ἀρχὰς μας. Τὰ Λύκεια ἐπίσης καὶ τὰ Γυμνάσια ἔχουν ἀνάγκη τῆς παρουσίας μας. Οἱ κληρικοὶ ἢ λαϊκοὶ θεολόγοι καθηγηταὶ εἰς αὐτὰ θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρουν πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς ἓνα γόνιμον διάλογον μὲ τὴν μαθητικὴν νεολαίαν. Οἱ μαθηταὶ δέχονται τὸν διάλογον καὶ εὐχαριστοῦνται ὅταν τοὺς ἐπισκεπτῶμεθα διὰ νὰ συζητήσωμεν μαζί των. Μᾶς χρειαζέται ἀκόμη μία κεντρικὴ δύναμις. Θὰ ἦτο ἴσως σκόπημος ἡ σύστασις μιᾶς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, πού νὰ ἐπιμοσθῇ τὴν εὐθύνην νὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ ἰδεολογικὰ προβλήματα τοῦ καιροῦ μας. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτή, ἐπανδρουμένη διὰ καταλλήλων στελεχῶν, πού θὰ εἶχον διάθεσιν νὰ ἐργασθοῦν, θὰ ἠδύνατο πολλὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν δὲν ὀργανωθῶμεν, τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσπάθειάς μας θὰ εἶναι πενιχρά. Μεμονωμένοι δυνάμεις ὑπάρχουν, ἀλλὰ χάνονται τῆδε κακεῖσε. Ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἐνώσει. Ὅχι «ντουφεκίες εἰς τὸν ἄερα», ἀλλὰ μεθοδευσμένην καὶ σοβαρὰν ἐργασίαν ἀπαιτοῦν οἱ καιροὶ μας. Καὶ σοβαρότητα ἀπὸ ὄλους μας.

2. Διάλογος ἐν ἀληθείᾳ μετὰ παρρησίας.

Ἄπαξ καὶ ἐπιλέξωμεν τὸν διάλογον ὡς βασικὸν μέσον ἀντιμετωπίσεως τῶν ἰδεολογιῶν, θὰ πρέπει νὰ ὁμιλήσωμεν ἐν ἀληθείᾳ καὶ μετὰ παρρησίας. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ βλάψωμεν τὴν Ἐκκλησίαν. Διότι διάλογος πού ἔχει σκοπὸν νὰ θωπεύσῃ τὴν πλάνην, εἶναι τορπίλλη εἰς τὰ θεμέλια τῆς πίστεως. Καὶ διάλογος, πού δὲν στηρίζεται εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἶναι καταδικασμένος.

Ἐχει ἤδη τεθῆ καὶ συζητεῖται εὐρέως τὸ θέμα τῆς συνεργασίας χριστιανῶν καὶ μαρξιστῶν ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ, ἰδία, πεδίου. Ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ διαλεγώμεθα μὲ τοὺς μαρξιστάς, διότι ὁ διάλογος δὲν βλάπτει. Ἡ συνεργασία αὐτὴ δὲν σημαίνει ἀφεύκτως καὶ συμβιβασμόν. (Βλ. «Χριστιανικὴν» 26 - 4 - 78, σ. 5). Ἡ ΡΚαθολικὴ Ἐκκλησία, ἔχουσα ἀπὸ ἐτῶν ἐγκαϊνιάσει διάλογον μετὰ τῶν μαρξιστῶν, (Πρὸβλ. Χριστιανοὶ καὶ μαρξιστές. Ἐβδομάδα μαρξιστικῆς σκέψης. Ἐκδόσεις «Πανόραμα») φέρεται ἐπ' ἐσχάτων καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τηροῦσα ἐπιφυλακτικὴν στάσιν, δοθείσης τῆς προσφάτου δηλώσεως τῶν ἰταλῶν Ἐπισκόπων, ὅτι «ἡ χριστιανικὴ πίστις καὶ ὁ μαρξισμὸς εἶναι ἀσυμβίβαστα εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν» (Βλ. «Ἐκκλη-

οίαν» 1 - 4 - 78 σκόλιον). Ἔτσι τὸ ἐπιχείρημα περὶ τοῦ ἐπελθόντος δῆθεν «ἱστορικοῦ συμβιβασμοῦ» μεταξὺ ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ μαρξισμοῦ καταρρίπτεται. (Βλ. «Βραδυνὴν» 20 - 1 - 78), «Ἐλεύθερον Κόσμον» 2 - 12 - 77). Ὡστόσο ἡ ἀποκοπὴ τῶν γεφυρῶν ὀδηγεῖ εἰς τὴν πύλωσιν. Καὶ ὀφείλομεν νὰ τὴν ἀποφύγωμεν. Θὰ ὀμιλήσωμεν καὶ θὰ συνομιλήσωμεν, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας καὶ μακρὰν σκοπιότητων. Ἐὰν οἱ ἐν Ἑλλάδι μαρξισταὶ σήμερον παραδέχωνται ὅτι εἶναι ἀπαίτησις τῶν καιρῶν «γιὰ ἓνα διάλογο τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὸν ἐπιστημονικὸ σοσιαλισμὸ πὸν ἤδη προβάλλει ὡς αἴτημα τῶν μαζῶν σ' ὅλο τὸν κόσμον» (Βλ. «Αὐγὴν» 2 - 3 - 77) ἡμεῖς πλειοδοτοῦμεν εἰς ἓνα μετὰ λόγου καὶ παρρησίας διάλογο, πὸν θὰ φανερώσῃ, μακρὰν πάσης μισαλλοδοξίας, πὸν εὐρίσκονται διατετυπωμένα ἀπὸ 2.000 ἐτῶν περίπου τὰ βασικὰ ἀνθρωποκεντρικὰ κηρύγματα τοῦ μαρξισμοῦ καὶ πὸν τὸ πρῶτον ἐξεκολλαύθησαν αἱ πανανθρώπιναι ἀρχαὶ τῆς ἰσότητος, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Τελευταίως προεκάλεσαν ἐντύπωσιν δύο σχετικαὶ ἐνέργειαι τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἴταλός Ἐπίσκοπος Σεβ. Λουίτζι Μπατάτζι, ἐνεργῶν προφανῶς κατ' ἐντολὴν τοῦ Βατικανοῦ, ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἐνρίκο Μπερλίγκουερ Α' Γραμματέα τοῦ Κ.Κ.Ι., διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτηε διευκρινίσεις διὰ τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ τηρήσουν οἱ ἴταλοι κομμουνισταὶ ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν περίπτωσιν θὰ κατελάμβανον τὴν ἐξουσίαν. Ὁ Μπερλίγκουερ, ἀπαντῶν, ὑπεσχέθη «ἐντιμον συμπεριφορὰν», ἠρνήθη ὅτι οἱ ἴταλοι κομμουνισταὶ εἶναι δεσμευμένοι εἴτε μὲ τὸν μαρξισμόν, εἴτε μὲ τὴν ἀθεΐαν καὶ ἐκάλεσεν εἰς συνεργασίαν τὴν ΡΚαθολικὴν Ἐκκλησίαν πρὸς ἐπίλυσιν τῶν κοινωρικῶν προβλημάτων. Ἀπαντῶν εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον ὁ Καρδινάλιος τῆς Φλωρεντίας Ἰωάννης Μπενέλλι ἐδήλωσεν ὅτι «ἄλλο εἶναι νὰ συνεργασθοῦμε γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ καὶ ἄλλο εἶναι νὰ ἐγκαθιδρύσωμε μαζὶ ἓνα σοσιαλιστικὸ ὀλοκληρωτικὸ Κράτος». (Βλ. «Ἑλληνικὸν Βορρᾶν» 4 - 1 - 78, «Βραδυνὴν» 20 - 1 - 78, «Ἐλεύθερον Κόσμον» 2 - 12 - 77). Παραλλήλως ὁ Ἐπίσκοπος Καΐσαρ Παγκάνι, μὲ Ἐγκύκλιόν του πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πιστοὺς τῆς Ἐπαρχίας του, ἔθετε τὸ ἐρώτημα ἐὰν συμβιβάζεται ἡ συνύπαρξις εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον τῆς ιδιότητος τοῦ χριστιανοῦ καὶ τῆς ιδιότητος τοῦ κομμουνιστοῦ καὶ ἔδιδεν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν, ἐνῶ ὁ Καρδινάλιος Πολέτι, ὀμιλῶν εἰς τὰς 19 - 10 - 74 ἐνώπιον τοῦ ἱερατικοῦ Συμβουλίου του, ἐξέφραζε τοὺς φόβους του διὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἀναλήψεως ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν ζωηρὰν ἀντίθεσιν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν μαρξισμόν. Τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα ἀποδεικνύουν τὴν στάσιν πού, ὑπὸ τὰς εἰδικὰς ὁποσδήποτε συνθήκας τῆς Ἰταλίας, ἐτήρησε τὸ Βατικανὸν ἔναντι τῶν μαρξιστῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἴσως πρέπει νὰ διευκρινίσωμεν, ὅτι ὁ πολεμικὸς τόνος εἰς τὸν διάλογο τοῦτον κεῖται ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου. Θὰ διαλεχθῶμεν μετὰ παρρησίας, ναί. Ἄλλ' ὄχι μετὰ πάθους καὶ φανατισμοῦ. Διότι θὰ χάσωμεν, ἐὰν δὲν συγκρατηθῶμεν. Τοῦτο ἰσχύει ὄχι μόνον διὰ τὸν ἀγῶνα μας κατὰ τῶν μαρξιστῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶσαν ἰδεολογικὴν μάχην ἐναντίον οἰουδήποτε. Ὡς χριστιανοὶ ὀφείλομεν βαθῶν σεβασμῶν πρὸς πάντα ἀνθρώπον οἰασδήποτε πολιτικῆς ἢ ἰδεολογικῆς τοποθετήσεως καὶ ἀγάπην πέρα πάσης κοινωνικῆς ἢ ἰδεολογικῆς διαφορᾶς καὶ διαφωνίας. Συζητοῦντες ἄς ἐγκαταλείψωμε ἀναχρονιστικὰς μεθόδους καὶ ἐπιληψίμους διαγωγὰς. Ἡ ὁδὸς τῶν ἀπὸ καθέδρας ἀφορισμῶν ἐρμηνεύεται ὡς ὑπεκφυγὴ καὶ ὡς προσπάθεια ἐπηρεασμοῦ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Προσφυγὴ εἰς τοιαῦτα μέσα ὀδηγεῖ εἰς κατασυκοφάντησιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς δῆθεν σκοταδιστικῆς καὶ μεσαιωνικῆς.

3. Ἐκδόσεις διαφωτιστικαί.

Εἰς τὰς ἰδεολογικὰς μάχας γίνεται δαφιλῆς χρῆσις τοῦ ἐντύπου, διότι ἡ ἐπιρροή του ἐπὶ τὴν διάδοσιν τῶν ἰδεῶν εἶναι ἀπόλυτος. Ὁ τυπογραφικὸς χάρτης εἶναι τὸ κυριώτερον ὄπλον εἰς χεῖρας τοῦ ἐνδιαφερομένου διὰ τὴν διάδοσιν μιᾶς ἰδεολογίας. Τὰ μαρξιστικὰ ἐντυπα ἔχουν σήμερον κατακλύσει τὴν ἀγορὰν τοῦ βιβλίου. Ἡμεῖς τί κάμνομεν; Ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ μεθοδευθῇ ἡ ἔκδοσις μικρῶν λαϊκῶν βιβλιδίων εὐρείας κυκλοφορίας πρὸς διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως ἰδεολογικῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς. Τὰ βιβλίδια αὐτὰ πρέπει νὰ γραφοῦν ἀπὸ νέους ἀνθρώπους, νὰ εἶναι εἰς γλῶσσαν ἀπλῆν καὶ νὰ εἶναι ἐπίσης πειστικά. Χωρὶς ὕβρεις θὰ ἀναιροῦν τὸ περιεχόμενον τῶν ἰδεολογιῶν. Θὰ προσφέρουν ὑπηρεσίαν, ἐὰν φθάσουν μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς πατρίδος καὶ διαδοθῶν εὐρέως. Αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἔχουν ἐν χρήσει τοιαύτας μικρὰς ἐκδόσεις, εὐλήπτους καὶ εἰς τιμὰς προσιτὰς. Διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην αἱ ὀλιγοσέλιδοι αὐταὶ ἐκδόσεις θὰ εἶναι ὅ,τι πρέπει. Καὶ ὅμως ἀπουσιάζουν. Ἄν ἐξαιρέση κανεὶς ὠρισμένα ἀντιαιρετικὰ φυλλάδια στρεφόμενα, κατὰ κανόνα, ἀποκλειστικῶς ἐναντίον τῶν χιλιαστῶν καὶ μὲ παρεμφερῆς τὰ περισσότερα περιεχόμενον, ὑπάρχει μεγάλη ἀπουσία ἐντύπων τῆς Ἐκκλησίας ἀναλυόντων καὶ κρινόντων τὰς συγχρόνους ἰδεολογίας. Ἔτσι ὁ λαὸς μας μένει ἀπληροφόρητος καὶ ἡ Ἐκκλησία χάνει ἐν σημαντικὸν ὄπλον, πὸν θὰ τὴν ἐβοήθει πολλαπλῶς εἰς τὴν προσπάθειάν της.

4. Π ρ ο σ π ά θ ε ι α π ρ ὸ ς ἄ ρ σ ι ν τ ὶ ῶ ν α ἰ τ ῖ ῶ ν δ ι α δ ὴ σ ε ω ς τ ὶ ῶ ν ἰ δ ε ο λ ο γ ι ῶ ν.

Αἱ ἰδεολογίαι εὐδοκίμοῦν κατ' ἀρχὴν εἰς τὰ δημοκρατικὰ καθεστῶτα. Εἰς αὐτὰ ὑπάρχουν ἐγγυή-

σεις διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ στοχασμοῦ καὶ τοῦ λόγου. Ἄλλ' ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου των εὐδοκμοῦν καὶ ἐκεῖ ὅπου ὑφίστανται κοινωνικὰ ἀδικίαι καὶ προβλήματα. Ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται καὶ δὲν πρέπει νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἐλευθεριῶν, χάριν τῶν ὁποίων ἐπιτρέπεται ἢ ἀνετος καὶ ἀνεμπόδιτος διακίνησις τῶν ἰδεολογιῶν. Ἀλλὰ τὰ ἄλλα αἴτια δύναται νὰ τὰ ἐλέγξῃ. Ὁ μαρξισμὸς π.χ. εἶναι ἐπιφανόμενον. Τὰ βαθύτερα αἰτία του δέον νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀδικίαν τοῦ ἀστικοῦ καθεστώτος. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ λάβῃ θέσιν ἀπέναντι τῶν αἰτίων αὐτῶν. Τότε ἐξοβελίζει τὰς ἰδεολογίας. Τὸ παράδειγμα σήμερον τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰδιαίτερος σημαντικόν. Οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς ὑψώνουν φωνὴν διαμαρτυρίας ἐναντίον τῶν παραβιάσεων τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐναντίον τῶν ἀδικιῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐνθρονίζονται εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λαοῦ, κινοῦντες ἐναντίον των τὴν μὴνιν τῶν κυβερνώντων. (Βλ. Informations Catholiques Internationales, Μάρτιος 1977, σ. 13). Εἰς τὴν πατρίδα μας, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ὑπάρχει εἰς ἰκανὴν μερίδα τοῦ λαοῦ ἡ ἐντύπωση, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας ὄχι μόνον δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τοὺς πτωχοὺς, ἀλλ' ὅτι ἀντιθέτως συμπράττει μὲ τοὺς πλουσίους, οὕσα καὶ ἡ ἰδία πλουσία. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ δὲν εἶναι ὀρθή. Διότι τὸ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι εὐρύτερον. Ὡστόσο ὑπάρχουν καὶ ὠρισμένα σφάλματα. Πρέπει νὰ τὰ ἀποφύγωμεν εἰς τὸ μέλλον. Κληρικοὶ κορυβαντιῶντες καὶ ἐκτροχιαζόμενοι ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης οικονομικῆς των ἀνέσεως εἶναι θρυσάλλις εἰς τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ εἶναι εἰς τὴν προφυλακὴν τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν δικαιοσύνην. Οἱ ἄπιστοι δὲν θὰ μεταπειθοῦν, ἀλλ' οἱ καλοπροαίρετοι θὰ μετανοήσουν.

5. Συνέπεια εἰς τὴν ζωὴν μας.

Ἡ συνέπεια εἰς τὴν ζωὴν μας εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον μας. Κατηγοροῦμεθα ὡς ὑποκριταὶ καὶ παραβάται τοῦ θείου νόμου, ὡς ἀδόκιμοι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ἀπομακρύνονται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ γίνονται θύματα τῶν ἰδεολογιῶν, καταλογίζουσι συνήθως εἰς τὴν ἀσυνέπειάν μας τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστασίας των. Ὅλίγα παραδείγματα ἀσυνεπείας γενικεύονται καὶ δημιουργοῦν κλίμα ἐχθρικὸν δι' ὅλους μας. Ἀνάγκη νὰ προσέξωμεν οἱ κληρικοὶ ὅλων τῶν βαθμῶν τὴν διαγωγὴν μας. Ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ὁ λαὸς μᾶς θέλει ταπεινοὺς, λιτούς, ἀποστολικούς, προφητικούς, προδρομικούς. Ἰδίως ἡμᾶς τοὺς Ἐπισκόπους. Δὲν ἀνέχεται νὰ μᾶς βλέπῃ συνάξοντας ἀγαθὰ ἢ ἀδιαφοροῦντας διὰ τὴν ἱεραποστολήν ἢ περὶ ἄλλα ξένα καὶ ἀλλότρια μεριμνῶντας καὶ τυρβαζομένους. Πρέπει μὲ τὴν ἁγίαν ζωὴν μας νὰ υπερβῶμεν τὸ φράγμα τῆς συκοφαντίας ποῦ τεχνηέντως ἀνήγειραν περὶ ἡμῶν οἱ διάφοροι κήνησορες τῆς

Ἐκκλησίας. Ἄν δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς ἀπομονώσωμεν καὶ νὰ τοὺς ἀχρηστεύσωμεν, δυνάμεθα νὰ τοὺς ὑπερφαλαγγίσωμεν μὲ τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς μας. Ὁ λαός, καὶ ὅταν δηλητηριάζεται ἐκ τῆς χολῆς των, θὰ βλέπῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ θὰ κρίνῃ.

6. Ἐκκλησία δυνατὴ, ἀνανεωμένη, ἠνωμένη καὶ προσευχομένη.

Ὁ κίνδυνος ἐκ τῶν ἰδεολογιῶν ἀπειλητικὸς ἴσεται ἐνώπιόν μας. Εἶναι ἀνάγκη νὰ στρατευθῶμεν οἱ πάντες, νὰ συνενώσωμεν τὰς πνευματικὰς μας δυνάμεις καὶ ἐκκινοῦντες ἀπὸ τὴν προσευχὴν, νὰ καθαίρωμεν τὰ ὀχυρώματα τοῦ ἀντικειμένου, θυσιάζοντες ὅλας μας τὰς δυνάμεις. Μόνον μία Ἐκκλησία ἠνωμένη στερρῶς εἶναι δυνατὴ καὶ μόνον προσευχομένη κατάγει νίκας. Διασπάσεις τῶν δυνάμεων ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἰσοδυναμοῦν μὲ αὐτομολίαν ἐν ὄρα μάχης, μὲ προδοσίαν ἐν ὄρα κινδύνου. Δὲν ὑπάρχουν περιθώρια ἀναμονῆς. Οἱ ἐχθροὶ ἀλωνίζουν ἐντὸς τῶν τοικῶν, ἀπειλοῦντες τὴν ζωὴν μας. Θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσωμεν πρῶτον μὲ τὴν προσευχὴν, ὡς πεπλανημένους, ὕστερον μὲ τὴν ἐνόητά μας καὶ τέλος μὲ τὴν, κατὰ Θεόν, ἰκανότητά μας.

Ἐπὶ πλέον μᾶς χρειάζεται ἀνανέωσις εἰς πλεῖστα σημεῖα, ὥστε ἡ Ἐκκλησία μας νὰ πλησιάσῃ περισσότερο τὸν λαὸν καὶ τὴν νεολαίαν καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν θεῖαν Λατρείαν προσιτὴν εἰς τὸ εὐρὸν πλήρωμά της, νὰ ἐκουγχρονίσῃ τὸ θεῖον κήρυγμα, νὰ δώσῃ τὴν μαρτυρίαν της εἰς τὸν κόσμον, νὰ γίνῃ δυναμικὴ, ἀγωνιζομένη, νὰ ὁμιλήσῃ τὴν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς, νὰ ἐγκαταλείψῃ σχήματα καὶ μορφὰς πεπαλαιωμένας, νὰ ξεπεράσῃ τὴν κρίσιν τῆς προφητείας, μὲ μίαν λέξιν, νὰ γίνῃ Ἐκκλησία ἀνανεωμένη, ζωντανή, χωρὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν θησαυρὸν τῆς Παραδόσεως. Ἐτοι θὰ γίνῃ σεβαστὴ καὶ οἱ λόγοι της θὰ ἔχουν ἀπήχησιν. Ἐτοι ἐπίσης θὰ ἐλκύσῃ ὅλους ἐκείνους, ποῦ ἔχοντες παρμείνει μακρὰν αὐτῆς, γίνονται εὐκόλος λεία τῶν εὐτελεῶν ὑποκαταστάτων της.

7. Συνεργασία διεκκλησιαστικῆ.

Ὁ κόσμος ἐμίκρυνε σήμερον. Ὅλοι εἴμεθα εἰς μίαν τεραστίαν κοάνην καὶ ἀναπνέομεν τὸν ἴδιον ἀέρα. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπομονωθῶμεν, οὔτε νὰ ἀγνοήσωμεν τοὺς ἄλλους, ἰδίᾳ ὅταν οἱ ἄλλοι ἀγωνίζονται, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐναντίον τῶν ἰδεολογιῶν καὶ ἔχουν ἀποκτήσει μίαν πείραν τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ. Ἐννοῶ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, κυρίως τὰς ἐτεροδόξους, τῶν ὁποίων τὴν πείραν ὀφείλομεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν. Δὲν εἶναι μειωτικὸν νὰ ἀρρυσθῶμεν ἐξ αὐτῶν ἰδέας καὶ πληροφορίας. Κοινὸς εἶναι, ἐν πολλοῖς, ὁ ἀγών. Ἐκεῖναι διαθέτουν ὀργάνωσιν, πείραν, στελέχη, ὄπλα. Μὴ τὰ περιφρονη-

σμεν. Ἡ εἰς διεκκλησιαστικὸν πεδῖον συνεργασία μας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἰδεολογιῶν ἐπιβάλλεται.

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Ἡ ἄστασις τῶν πραγμάτων, ἡ οὐσιαστικὴ κατάργησις τῶν συνόρων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, ὁ σταδιακὸς θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς τῶν κοινωνιῶν, ἡ δίψα τοῦ ἀγνώστου καθὼς καὶ ἡ προετοιμαζομένη εἴσοδος τῆς πατρίδος μας εἰς τὴν Ε.Ο.Κ. εἶναι βέβαιοι, ὅτι θὰ ὀξύνουν τὸ πρόβλημα, ποῦ ἔχουν ἤδη δημιουργήσει τὰ ἰδεολογικὰ ρεύματα εἰς τὴν χώραν μας. Θὰ πρέπει νὰ ἀναμεινωμεν, ὅτι καὶ ἐδῶ θὰ συμβῆ ὅ,τι συνέβη εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν, ποῦ διέπουν τὸν δημόσιον βίον τῆς χώρας μας, αἱ ἰδεολογίαι θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ δροῦν καὶ ὁ λαὸς μας θὰ δέχεται τὰς ἐπιρροὰς των. Τοῦτο ὅμως ἐπιβάλλει τὴν ἐπιστράτευσίν μας καὶ τὴν

δραστηριοποίησίν μας πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Ἀνάγκη νὰ διαφωτίσωμεν, νὰ προλάβωμεν, νὰ ἐλέγξωμεν. Κυρίως ἀνάγκη νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸν κίνδυνον, νὰ ἐξυπνήσωμεν ἀπὸ τὸν μακάριον λήθαργον καὶ νὰ μεταδώσωμεν τὴν ἀνησυχίαν μας παντοῦ, εἰς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, ποῦ δύνανται νὰ βοηθήσουν. Ἔρχονται ἡμέραι καλεπαὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶναι πολυτέλεια νὰ θεώμεθα ἀδιαφόρως τὴν φθορὰν ποῦ συντελεῖται εἰς τὰς ψυχάς. Καὶ ἁμαρτία. Καὶ μοιραῖον σφάλμα. Ἄς λάβωμεν ἀνὰ χεῖρας τὰ ὄπλα τοῦ Πνεύματος. Καὶ ἄς καλέσωμεν εἰς προσευχὴν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκκλησία προσευχομένη, ἀγωνιζομένη, διδασκουσα, ἀγρυπνοῦσα, νικᾷ τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ καὶ ὁδηγεῖ τὰ τέκνα τῆς εἰς νομὰς σωτηρίους. Δὲν ἔχομεν καιρὸν ἀναμονῆς. Οἱ ἔχθροί εἶναι ἐντὸς τῶν τοιχῶν. Διακυβεύεται τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Στῶμεν μετὰ δυνάμει καὶ λόγῳ. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπιταγὴ τῶν καιρῶν, ἡ ἀξίωσις τῆς ἱστορίας, ἡ προσδοκία τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

3. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝ κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

«Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ»

Τὸ λεγόμενον *δημογραφικὸν πρόβλημα* ἐμφανίζεται εἰς τὰς κοινωνίας ἐκ τῆς αἰσθητῆς αὐξήσεως ἢ μειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς συνεπειῶν, αἵτινες ἀπαιτοῦσιν ἀντιμετώπισιν.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος τούτου ὑπὸ δύο καινοφανῶν θεωριῶν, τοῦ μαλθουσιανισμοῦ καὶ τοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ. Ἀμφότεραι αἱ θεωρίαι αὗται εἰσηγήθησαν τὸν «*ἔλεγχον*» (καὶ τὸν περιορισμὸν) τῶν *γεννήσεων*, πρὸς πρόληψιν τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ καὶ τῆς συνεπειᾶ αὐτοῦ ἀνεπαρκείας καὶ ἐλλείψεως τῶν μέσων διατροφῆς, ἢ τὸν «*οἰκογενειακὸν προγραμματισμὸν*», ὡς ὀνομάσθη ἀκολούθως ἢ σχετικὴ κίνησις. Καὶ ὁ μὲν *μαλθουσιανισμὸς* διατείνεται ὅτι διαπιστοῦται ἀσύμμετρος αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ἀφ' ἐγὼς καὶ τῶν μέσων διατροφῆς ἀφ' ἑτέρου, καθ' ὅσον ὁ μὲν πρῶτος αὐξάνεται κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον τὰ δὲ μέσα διατροφῆς καὶ συντηρήσεως κατὰ ἀριθμητικὴν πρόοδον.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὀρθοῦ ἢ μὴ τῆς φερομένης «*διαπιστώσεως*» ταύτης, ὁ μαλθουσιανισμὸς — ὀφείλων τὸ ὄνομά του εἰς τὸν Μάλθους (Robert Malthus) ἄγγλον ἐφημέριον, καὶ τὸ διδόνον του «*Δοκίμιον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πληθυσμοῦ*» (1798) — ἐφοδεῖτο μὲν τὸν ὑπερπληθυσμὸν, κατεδίκαζεν ὅμως κάθε τεχνητὸν μέσον πρὸς παρεμπόδισιν τῆς συλλήψεως. «*Ἡ ἐκλυσις τῶν ἡθῶν* — ἔγραφεν ὁ Malthus — ἢ ὅποια ἐφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ παρεμποδίξῃ τὴν γέννησιν παι-

διῶν, καταρρίπτει καὶ ἐξευτελίζει τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως» (παρὰ Σ. Παπακώστα, τὸ ζήτημα τῆς τεκνογονίας, ἔκδ. γ', Ἀθήναι 1957, σελ. 51). Ὡς νόμιμα δὲ μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τεκνογονίας καὶ ἀνακοπήν τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ συνιστᾷ τὸν ἠθικὸν περιορισμὸν, καὶ συγκεκριμένως τὴν ἀγνήν ἀγαμίαν, τὴν ἐπιθράδυσιν συνάψεως γάμου καὶ τὴν ἐγκράτειαν εἰς τὸν γάμον (αὐτόθι).

Ὅτι ὅμως δὲν ἀπετόλμησεν ὁ Malthus τὸ εἰσηγαγεῖν ὁ *νεομαλθουσιανισμὸς*. Οὗτος εἰσηγήθη τὴν διὰ τεχνητῶν μέσων παρεμπόδισιν τῆς συλλήψεως. Κατὰ τρόπον μάλιστα ἀντιεπιστημονικὸν καὶ ἀσύμφωνον πρὸς τὰ δεδομένα τῶν στατιστικῶν δὲν ἀποδέχεται ὡς ἀσφαλίστικὴν δικλείδα κατὰ τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ τὴν δεδομένην ἀναλογίαν μεταξὺ γεννήσεων καὶ θανάτων, ἢ ὅποια ἐν τούτοις εἶναι τόσον βεβαία, ὥστε ἔχει παρατηρηθῆ στατιστικῶς ὅτι κατόπιν μεγάλης φθορᾶς εἰς ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις (ἐνεκα πολέμων, θανατηφόρων ἀσθενειῶν κ.λπ.) ὁ μέσος ὅρος τῶν γεννήσεων ὑψώνεται ταχέως εἰς βαθμὸν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἀπωλείας, διότι ἡ σοφία τοῦ Δημιουργοῦ προνοεῖ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας ἐνθ' ἑξ ἄλλου εἰς πλείστας εὐρωπαϊκάς χώρας παρουσιάσθη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μείωσις τῶν θανάτων, ἀνάλογος πρὸς τὸν μέσον ὅρον τῶν γεννήσεων.

Εἶναι πάντως ἐκπληκτικὴ ἢ σπουδὴ καὶ ἡ προχειρότης μὲ τὴν ὅποιαν ἔλαβεν εὐρείας διαστάσεις καὶ

εις την χώραν μας ή δια τῶν νεομαλθουσιανικῶν ἀντιλήψεων καὶ μεθόδων μείωσης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων.

Διότι διὰ τὴν Ἑλλάδα δὲν υφίσταται κίνδυνος ὑπερπληθυσμοῦ οὔτε ἀμεσος οὔτε προσεχής. Καθ' ὃν χρόνον εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἀναλογοῦν 100 κάτοικοι κατὰ τετραγ. χιλιόμετρον (εἰς τὴν Γαλλίαν 74, τὴν Ἰταλίαν 150, καὶ τὴν Ἀγγλίαν 290) εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι περίπου 50 ἡ ἀντίστοιχος ἀναλογία. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, καὶ ἂν ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος φθάσῃ εἰς τὰ 20 ἑκατομμύρια, ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν χώραν μας θὰ εἶναι ὅπως περίπου εἰς τὴν — ὄρεινότεραν σημειωτέον — Ἑλβετίαν, (ἐνθ. ἀνωτ., σ. 53).

Ἄλλὰ καὶ ἡ εἰς παγκόσμιον κλίμακα παρατηρούμενη ἀλματώδης αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ δημιουργεῖ μὲν προβλήματα ὑποσιτισμοῦ, ἐντοπιζόμενα εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, οὐχὶ ὅμως ἄλυτα, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς διακινήσεως τῶν ἀγαθῶν μεταξὺ χωρῶν ἀνεπτυγμένων καὶ μὴ, ἀντὶ τῆς ρίψεως εἰς τὸ πῦρ ἢ εἰς τὴν θάλασσαν τῶν ἀφθονούντων ἀγαθῶν χωρῶν τινῶν, πρὸς διατήρησιν ὑψηλῶν τιμῶν καὶ κερδοσκοπίαν, ὡς ἐγένετο πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, εἰς στίγμα καὶ ὄνειδος τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ.

Ἄλλὰ διεψεύσθη καὶ ἀνετράπη ἡ θεωρία τοῦ Malthus ἐξ αὐτοῦ τοῦ θεμελίου αὐτῆς. Διότι ἀπεδείχθη ὅτι τὰ μέσα συντηρήσεως αὐξάνονται ταχύτερα ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν. Ἐντὸς 15ετίας παραδείγματος χάριν (1913-1927) ὁ παγκόσμιος πληθυσμὸς ἠῤῥήθη κατὰ 9%, ἡ δὲ γενικὴ παραγωγή κατὰ 13% καὶ τὰ ἀκατέργαστα ὑλικά κατὰ 35%, ὡς ἀναφέρει Βέλγος συγγραφεὺς (R. Le Guchteeneere, Ρωμαιοκαθολικὸς ἱατρός). Ἐτερος δὲ ἐρευνητῆς (Reck) καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου ἀνέπτυξεν εἰς συνέδριον τῆς γεωργίας καὶ παραγωγικῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἐδάφους (Οὐάσιγκτων - 1927) ὅτι ἡ γῆ, καλῶς καὶ πλήρως καλλιεργουμένη, δύναται νὰ διαθρέψῃ ἀνέτως ὑπερπενταπλασίους κατοίκους. Ὅπως δὲ παρετήρησαν καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς ἀρμόδιοι ἐρευνηταί, μόνον τὸ τέταρτον τῆς ἐκμεταλλευσίμου ἐπιφανείας τῆς γῆς χρησιμοποιεῖται, χωρὶς νὰ μνημονευθῇ ἡ ἀπέραντος παρακαταθήκη τῆς θαλάσσης, καὶ χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ εἰσαχθεῖσαι καὶ αἱ προσδοκώμεναι ἀποδοτικώτεροι μέθοδοι παραγωγῆς, ὡς καὶ ἡ ἀναμενομένη ἀνακάλυψις συνθετικῶν τροφῶν κ.λπ. (παρὰ Σ. Παπακώστα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 53, 59-60).

Ἐν πάσῃ περιπτώσει οὔτε ἡ Εἰσήγησις ἡμῶν καλεῖται νὰ καλύψῃ τὸ ὅλον φάσμα τῶν ὑπερπληθυσμῶν καὶ ὑποσιτισμῶν λαῶν τῆς γῆς, οὔτε ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιλύσῃ τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος.

Διὰ τοῦτο ἐντοπιζόμεν τὸ πρόβλημα εἰς τὸν χώρον τῆς εὐθύνῃς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἥτοι κυρίως εἰς τὴν Ἑλλάδα (χωρὶς βεβαίως νὰ ἀγνοῶμεν τὰς ἀναγκαίας προεκτάσεις καὶ διαστάσεις τοῦ προβλήματος, ὅπου ἂν τοῦτο καθίσταται ἀπαραίτητον).

Ὅτι συμβαίνει μεταξὺ λαῶν καὶ χωρῶν πλουσιωτέρων καὶ πτωχοτέρων, παρατηρεῖται ἐν σμικρῷ καὶ μεταξὺ ἀτόμων καὶ οἰκογενειῶν πλουσίων καὶ πτωχῶν. Ὅπως δηλ. οὐδεμίαν δξύτητα παρουσιάζει τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα εἰς εὐρώστους οἰκονομικῶς χώρας, ἐνθ' ἀποβαίνει δυσσοικονόμητον εἰς ἄλλας στερουμένας ἐπαρκῶν πόρων, κατ' ἀναλογίαν καὶ αἱ ἐπὶ μέρους οἰκογένειαι τῶν πλουσίων καὶ τῶν πτωχῶν προβληματίζονται πολὺ ἢ ὀλίγον ἢ οὐδὲως ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων τέκνων.

Παραδόξως, ἐν τούτοις, ὁ προβληματισμὸς ἐμφανίζεται ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὰς ὑπαρχούσας δυνατότητας. Ὡς γνωστὸν πτωχότεραι οἰκογένειαι — ὅπως καὶ πτωχότεροι λαοὶ — εἶναι μᾶλλον πολύτεκνοι, ἐνθ' εὐπορώτεραι χῶραι καὶ οἰκογένειαι ἀποδεικνύονται φυγότεκνοι ἢ ὀλιγότεκνοι.

Καὶ μόνῃ ἡ παρατήρησις αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι ὁ πρῶτος ὅρος τοῦ προβλήματος δὲν εἶναι ὁ οἰκονομικὸς συντελεστής, ἀλλὰ ὁ ἠθικὸς παράγων.

Καὶ εἰς τὴν χώραν μας καὶ ἀλλαχοῦ προηγήθησαν εἰς τὴν ἀποφυγὴν ἢ τὸν περιορισμὸν τῶν γεννήσεων αἱ πλουσιώτεροι τάξεις καὶ ἠκολούθησαν αἱ λαϊκώτεροι καὶ ἀπορώτεροι. Αἱ τελευταῖαι ἐπικαλοῦνται ὑλικὴν στενότητα, ἐνθ' αἱ πρῶται δὲν δύνανται νὰ προβάλλωσιν εἰ μὴ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἀνέσεων καὶ τὰς νεωτερικὰς κοσμικὸφρονας ἀντιλήψεις τῆς ἡσσοнос προσπαθείας καὶ τῆς ἀποφυγῆς τῶν εὐγενῶν θυσιῶν τῆς τεκνοτροφίας.

Ἀσχέτως ὅμως τῶν προβαλλομένων, εὐλόγων ἢ μὴ, δικαιολογιῶν ἢ προφάσεων ἐν ἁμαρτίαις, τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἐδράδυνε νὰ παρουσιασθῇ ἀνησυχητικὸν ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων, ἠθικῶν ἀλλὰ καὶ ἐθνικῶν. Ἡθικῶν μὲν διότι ἐξετρέπετο ἡ «ἐννομος συζυγία καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παιδοποιία» εἰς ἄνομον καὶ ἄθεσμον συζυγίαν ἀποστέρουσαν τὴν παιδοποιίαν, καὶ ὁ τίμιος γάμος καὶ ἡ ἀμίαντος κοίτη ἐμπαίνοντο διὰ πράξεων ἔξω τῆς φυσικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς τάξεως εὐρισκομένων. Ἐθνικῶν δὲ διότι ἀνεφάνη ὁ κίνδυνος μειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἐπιζήμιος διὰ τὴν παραγωγικότητα τῆς χώρας, μάλιστα, δ' ἐξ ἐπόψεως συγκριτικῆς πρὸς ἀντιζήλους τῆς Ἑλλάδος χώρας, τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς αὐξάνει σημαντικῶς καὶ ἀνταγωνιστικῶς καὶ ἀπειλητικῶς.

Οἱ κίνδυνοι οὗτοι, καὶ ὅσοι ἄλλοι συναφεῖς, ἐπιστημαθέντες εἰς τὰς λευκάς φυλάς ἐν γένει, ἐπροβλημάτισαν καὶ τοὺς ἄλλους ἀρμοδίους καὶ ὑπευθύνους παράγοντας, ἀλλὰ καὶ τὰς Ἐκκλησίας. Καὶ εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λάβωσι θέσιν ἔναντι τοῦ προβλήματος αἱ Ἐκκλησιαί. Σταθμὸν δὲ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ προβλήματος καὶ ὀρόσημον ἀπετέλεσε καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀντιμετώπισις αὐτοῦ, διὰ τῆς γνωστῆς αὐτῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1937, φερούσης τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου Παπαδοπούλου καὶ τῶν 55 Μητροπολιτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 6 ἐγένοντο ἀλληλοδιαδόχως ἀρχιεπίσκο-

ποι, δύο δὲ μόνον τῶν υπογραφάντων ἐπιζῶσιν εἰσέτι (ὁ τότε Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος καὶ ὁ τότε Ἡλείας Γερμανός).

Προηγουμένως εἶχον ἀποφανθῆ ἀφ' ἐνός ἢ Ρωμαιοκαθολικῆ Ἐκκλησίας καὶ ἀφ' ἐτέρου ἢ Ἀγγλικανικῆ τοιαύτη. Τρίτη κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἦτο ἡ ἀπόφανσις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας μετὰ τὴν περίπτωτον ἐκείνην Ἐγκύκλιον τῆς Ἱεραρχίας αὐτῆς. Ἡ ΡΚαθολικῆ Ἐκκλησία ἔλαθε θέσιν διὰ τῆς Ἐγκυκλίου Casti Connubii τοῦ Πάπα Πίου ΙΑ' ἀπὸ 31.12.1930. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (Ἰούλ. - Αὐγ. 1930) εἶχεν ἐπιληφθῆ τοῦ θέματος καὶ ἡ Ἀγγλικανικῆ Ἐκκλησία διὰ τοῦ γνωστοῦ Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ. Καὶ ἡ μὲν ΡΚαθολικῆ Ἐκκλησία ἐνέμεινε εἰς τὴν ἀρχὴν, καθ' ἣν «ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ... δὲν ἀναγνωρίζει ἄλλον περιορισμὸν εἰς τὴν φύσιν, παρὰ τὸν φυσικὸν περιορισμὸν τῆς ἐγκρατείας» (βλ. «Καθολικὴν» 24 Αὐγ. 1933, παράθεσιν ἀπὸ τὸν «Ρωμαιοὺν Παρατηρητήν»). Οὐχ ἦντο εἰς τὴν παπικὴν ἐγκύκλιον Casti Connubii ἀναφέρεται ὅτι:

«Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ κατηγορηθοῦν διὰ παρά φύσιν πράξεις ὅσοι σύζυγοι κάμνουν χρῆσιν τοῦ δικαιώματός των κατὰ τὸν ὄρθον καὶ φυσικὸν λόγον, μολονότι διὰ φυσικὰς αἰτίας, ὀφειλομένας εἶτε εἰς τὸν χρόνον εἶτε εἰς μερικὰ ἐλαττώματα, νέα ζωὴ δὲν ἔμπορει νὰ προσέλθῃ ἀπὸ αὐτῆν».

Ἡ περικοπὴ αὕτη φέρεται, ἂν μὴ υἱοθετοῦσα, πάντως ἀνεχομένη καὶ ἐτέραν μορφήν ἐγκρατείας, τὴν τότε μόλις συζητούμενην καὶ ἀποδεκτὴν γενομένην ἀπὸ τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ κύκλου «περιοδικὴν ἐγκρατείαν», τ.ε. τὴν διάκρισιν μεταξὺ γονίμων καὶ ἀγόνων ἡμερῶν τοῦ μηνιαίου γυναικολογικοῦ κύκλου, τηρουμένης συζυγικῆς ἐγκρατείας κατὰ τὰς γονίμους ἡμέρας καὶ συνευρισκομένων τῶν ἀνδρογύνων μόνον κατὰ τὰς ἀγόνους ἡμέρας, ἄνευ προσφυγῆς εἰς ἄλλα μέσα, τεχνητά, πρὸς παρεμπόδισιν τῆς συλλήψεως (πρόβλ. Ἄλ. Σταυροπούλου· Τὸ πρόβλημα τῆς τεκνογονίας καὶ ἡ ἐγκύκλιος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1937). Ἀθήναι, 1977 σ. 53).

Πρὸς τὴν ἐλευθεριωτέραν πάντως ἀποψιν ταύτην καὶ πρὸς ἀναγνώρισιν ἐξαιρέσεων εἰς τὸν κανόνα τῆς ἐγκρατείας προσεχώρησε περισσώτερον τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ (1930) τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς 15ης ἀποφάσεως αὐτοῦ, μολονότι καὶ κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο «ἡ πρώτη καὶ προφανῆς μέθοδος εἶναι ἡ τελεία ἀποχὴ ἀπὸ τῆς συζυγικῆς σχέσεως (ἐφ' ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον) ἐν ζωῇ ὑπακοῆς καὶ ἐγκρατείας, ἐπιτυγχανομένη διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (βλ. Ἄλ. Σταυροπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 50).

Ὅπως δὲ ποτε τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἐδημιούργησεν αἰχμὴν καὶ ἀντιλογίαν σοβαρὰν διὰ τὴν εἰσαχθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἐπεικὴ ἀντιμετώπισιν ὀρισμένων δυσκόλων περιπτώσεων τοῦ συζυγικοῦ βίου, κατὰ τὰς ὁποίας θεωρεῖ ἐπιτρεπτόν τὸν περιορισμὸν ἢ τὴν ἀποφυγὴν τῆς τεκνογονίας καὶ δι' ἄλλων μεθόδων ἐκτός

τῆς τελείας ἀποχῆς. Ὁ ἀντίλογος ἤρχισεν ἐντὸς τοῦ Συνεδρίου, μετὰ πρωτεργάτας ἐκ τῆς συντηρητικῆς μερίδος, καταψηφίσαντας τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν, τοὺς Ἐπισκόπους Ὁξφόρδης Charles Gore, Ἁγίου Ἀλδανού Michael Furse κ.ἄ.

Εἰς τοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς κύκλους περίφημον κατέστη διὰ τὴν πληρότητα αὐτοῦ καὶ τὴν κατοχύρωσιν τῶν ρωμαιοκαθολικῶν θέσεων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς τεκνογονίας τὸ εἰδικὸν σύγγραμμα τοῦ Βέλγου ἱατροῦ Raoul de Guchteneere, La Limitation des Naisances (Birth - Control) ἐκδοθὲν τὸ 1929 καὶ εἰς δ' ἀναθεωρημένην καὶ ἐπηρεξημένην ἔκδοσιν τὸ 1931, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος μεταφρασθὲν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικήν.

Θεωρεῖται δὲ λίαν πιθανόν ὅτι ἀφ' ἐνός αἱ ἀπόψεις τοῦ Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ, ἀφ' ἐτέρου δ' αἱ παρατηρήσεις τῶν καταψηφισάντων τὴν ἀπόφασιν καὶ τοῦ ἐν λόγῳ Βέλγου ρωμαιοκαθολικοῦ συγγραφέως τὸ μνημονευθὲν σύγγραμμα ἀπετέλεσαν τὸ κίνητρον καὶ ἐν πολλοῖς τὴν ἐπιχειρηματολογίαν τῆς ἀρξαμένης καὶ ἐν Ἑλλάδι: ἐκστρατείας κατὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων — ἀφοῦ θεδαίως εἶχον προηγηθῆ, ὡς προείπομεν, ἡ παπικὴ ἐγκύκλιος Casti Connubii καὶ ἡ ἀπόφασιν τοῦ Λάμπεθ. Ἐδμενῆ σχολία διὰ τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην τοῦ Λάμπεθ ἔγραψεν εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Ἐλευθερον Βῆμα» ὁ Ἄπ. Δοξιάδης κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1930, θελήσας νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ τὴν προβάλλῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωσίαν. Ἄλλ' ἀντεπεξῆλθον δι' ἀντιθέτου ἀρθρογραφίας τόσον τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» (1930: 309-310, 323-325, 340-41) εἰς τὴν στήλην τῶν παρατηρήσεων, ὅσον καὶ τὸ θρησκευτικὸν περιοδικὸν «ΖΩΗ» εἰς σειρὰν ἀρθρων ὑπὸ τὸν τίτλον «Θρησκεία καὶ Οἰκογένεια» (1930: 268-269, 276, 284-85, 292, 302-303).

Ἠκολούθησεν εἰδικὴ πραγματεία τοῦ ἀρχιμ. Σερραφείμ Παπακώστα ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ζήτημα τῆς τεκνογονίας» (1933). Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐμερίμνησε ἵνα ἐγγραφῆ τὸ θέμα τῆς τεκνογονίας εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς συνελθούσης κατ' Ὀκτώβριον 1937. Ἡ Σύνοδος ἐκείνη τῆς Ἱεραρχίας διετύπωσε τὰ σχετικὰ πορίσματα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος εἰς διάγγελμα «πρὸς τὸν Ἱερόν Κλήρον καὶ τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν Λαόν», εἰς τὸ ὁποῖον ἐδόθη εὐρεία δημοσιότης. Ἐφθασε καὶ εἰς τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ «Irenicon» (1938: 64-65). Ἐθεωρήθη δ' ὡς θαυμάσιος ἀπόφανσις καὶ ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας, ἥτις οὕτω, κατὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον Α', διετύπωσε τὴν μόνην ὀρθόδοξον περὶ τοῦ θέματος τοῦτου ἀντίληψιν. (Αἱ παραθέσεις καὶ παραπομπαὶ παρὰ Ἄλ. Σταυροπούλου, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 18-19).

Παρήλθεν ἔκτοτε τεσσαρακονταετία καὶ πλέον. Καὶ ἄγεται πάλιν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνώπιον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχίας. Διατί ἄρα γε; Δὲν εἶναι ὀριστικὴ ἢ ἀπό-

φασις ἐκείνη τῶν προκατόχων ἡμῶν Ἱεραρχῶν τῶν ἀποφανθέντων ὡς ἀπεφάνθησαν ἐν ἔτει 1937;

Ἀπόκειται πάλιν εἰς τὴν Ἱεραρχίαν ὁ ὑπεύθυνος ρόλος νὰ ἀποφανθῇ, ἐὰν εἶναι ὀριστική ἢ προηγηθεῖσα ἀπόφασις, ἢ ἂν τὸ ἐπίμαχον θέμα παραμένῃ που ἀνοικτὸν καὶ ἐπιδεκτικὸν ἀναθεωρήσεών τινων, ἐν ὧσι: τῆς μεσολαβούσης πείρας καὶ τῶν πορισμάτων ἀπὸ τῆς ἰσχύος καὶ ἐφαρμογῆς (;) τῆς ὡς εἴρηται ἐγκυκλίου μέχρι σήμερον, καὶ ἐν ἐκτιμῆσει τῶν ὑφισταμένων σήμερον οἰκογενειακῶν συνθηκῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἐπιστημονικῶν δεδομένων ἀφ' ἑτέρου.

Ἴνα ὁδηγηθῶμεν εἰς ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, ἐπισημαίνουμεν τὰ ὑπὸ κρίσιν ἐπὶ μέρους ζητήματα, ἅτινα καθ' ἡμᾶς ἐντάσσονται εἰς τὰ ἐπόμενα τρία (3).

1. Τὸ Θέμα τῶν ἀμβλώσεων.
2. Τὸ φερόμενον αἴτημα τοῦ οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ καὶ
3. Τὴν ἀντιμέτωπισιν τῶν δυσχερῶν οἰκογενειακῶν περιστάσεων καὶ περιστατικῶν.

Ἐ π ι τ ο ὕ λ ο υ θ έ μ α τ ο ς — τ ὠ ν ἀ μ β λ ὠ σ ε ω ν .

Οὐδεμία ἀναμφιδόλως χωρεῖ συζήτησις ὅτι ἡ ὀριστικὴ καταδίκη τούτων ὑπὸ τῆς προτέρας ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας εἶναι ἀμετάκλητος. Προκαλεῖ δὲ φρίκην ὁ φερόμενος ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος συντελουμένων ἀμβλώσεων — ἄνω τῶν 200.000, εἰς τὴν χώραν μας, ἀνάλογος δὲ εἶναι εἰς πλείστας ἄλλας χώρας. Δὲν πρόκειται δὲ περὶ ἐκτρώσεων ἀποδλεπουσῶν εἰς κάλυψιν συλλήψεων ἐκ κλεισιγαμίας. Καὶ αὗται θεδαίως εἶναι κατακριτέαι. Διότι ἐν ἐγκλημα ἢ ὀλισθημα δὲν ἀντιμετωπίζεται δι' ἄλλης ἐγκληματικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ διὰ μετανοίας καὶ ἀναλήψεως τῶν συνεπειῶν τῆς πράξεως, σὺν Θεῷ ἀντιλήπτου διὰ τὴν περαιτέρω ἠθικὴν κάλυψιν καὶ προστασίαν τῶν ἀδυνάτων, μητρὸς καὶ τέκνου. Ἐὰν ὅμως ἡ ἀπόγνωσις ἢ τὸ φάσμα τῆς ἐκθέσεως εἰς τὰ ὄμματα τῆς κοινωνίας καὶ εἰς τὰς ἀπειλὰς τῶν ἐκδικητῶν τῆς τιμῆς ὁδηγῇ πολλάκις εἰς τοιαύτας ἀπονενομημένας ἐνεργείας καὶ εἰς τὰ «ἀμβλωθρίδια φάρμακα», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἱ. Κανόνων, τί δύναται νὰ λεχθῇ διὰ τὰς ἀσυγκρίτως πολυαριθμοτέρας ἐκτρώσεις, εἰς τὰς ὁποίας καταφεύγουσιν ἄτομα διατελοῦντα ὑπὸ τὴν κάλυψιν τοῦ νομίμου γάμου καὶ οὐχ ἦττον ἐγκληματοῦντα κατὰ τῶν ἰδίων σπλάγγων, διὰ νὰ μὴ φέρωσι τὰ δάρη τῆς (περαιτέρω) τεκνογονίας καὶ τεκνοτροφίας;

Ἴλεως ἄς γίγη ὁ Κύριος εἰς τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ εἰς τοὺς συνεργοὺς αὐτῶν (ιατροὺς καὶ μαϊάς, καὶ οἰκίους ἐξωθοῦντας πρὸς τοιαύτας ἀμαρτωλὰς διεξόδους, οὐχὶ ἀμοίρους καὶ σωματικῶν κινδύνων, πέρα τῆς τεραστίας ἠθικῆς εὐθύνης).

Ἡ Ἱεραρχία ἡμῶν ἐν Συνόδῳ θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ ἀπευθύνῃ ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς εἰδικοὺς ἱατροὺς, ἵνα ἀπέχωσιν ἀπὸ τοιούτων ἐπεμβάσεων. Καὶ οἱ κατὰ τόπους Ἱεράρχαι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσουν ἀναλόγως, καλοῦντες καὶ παρακαλοῦντες τοὺς εἰδήμονας, νὰ μὴ γίνωνται «ἄνδρες (καὶ γυναῖκες) αἱμάτων» νὰ φοβοῦνται δὲ τὸν Θεὸν ὡς Τὸν ἐφοβήθησαν αἱ μαῖαι τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Φαραῶν, καὶ ἐξωγοῦν τὰ γεννώμενα παιδία τῶν Ἑβραίων. Ἐν γένει δὲ πᾶς ὁ λαὸς θὰ πρέπει, διὰ διαγγέλματος τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἀκούσῃ ἕνα διάτορον «στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου», ἵνα μὴ τὸ αἷμα τῶν θυσιαζομένων εἰς τὸν νέον αὐτὸν Βάαλ παιδίων ἐπιπέσῃ «ἐπὶ τὰς κεφαλὰς» τῶν οὕτως ἐγκληματοῦντων «καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα» αὐτῶν.

Δὲν θὰ ἠδύνατο ἐν τούτοις νὰ κλείσῃ τὸ κεφάλαιον τοῦτο τὸ περὶ ἀμβλώσεων, ἂν μὴ ἐξητάζοντο ὑφ' ἡμῶν δύο συναφῆ ζητήματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν, ἀναγκαστικὴν οὐχὶ σπανίως, διακοπὴν τῆς κηρύσεως, κατ' ἐπιταγὴν ἢ σύστασιν τῶν ἱατρῶν, τὸ μὲν ὁσάκις ἀπειλεῖται βέβαιος κίνδυνος τῆς ζωῆς τῆς κυοφορούσης μητρὸς, τὸ δὲ εἶναι τὸ κυοφορούμενον ἐμπίπτῃ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν μὴ ἐπιζώντων λόγῳ ἐπιβαρύνσεως ὑπὸ μὴ εὐμενοῦς δι' αὐτὸ «ρέζους» τῶν γεννητόρων του.

Τί θὰ εἴπωμεν διὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας;

Θὰ ἀναλάβουν οἱ «Πνευματικοὶ» τὴν εὐθύνην τῆς διακινδυνεύσεως τῆς ζωῆς τῆς μητρὸς, εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, καὶ εἰς τὴν δευτέραν τοιαύτην θὰ συμβουλεύουν τὴν συνέχισιν τοῦ ἄγχους εἰς τὰς ἐπιτόκους τὰς κυοφορούσας θεδαιωμένως θνησιγενῆ τέκνα; Καὶ ποῖα ἢ θέσις τοῦ «Πνευματικοῦ» καὶ τῆς Ἐκκλησίας κατόπιν δυσμενῶν ἐξελίξεων;

Κατ' ἀρχὴν θὰ πρέπει νὰ γίνεταί διακρίσις μεταξὺ ἀπλῶς ἐνδεχομένης καὶ πιθανῆς ἴσως δυσμενοῦς ἐκθάσεως καὶ τῶν περιπτώσεων ἐκείνων κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ὑπεύθυνος ἐπιστήμη ἀποφαίνεται μετὰ θεδαιότητος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀσφαλοῦς (Λέγομεν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον, διότι ἡ ἀπόλυτος θεδαιότης εἶναι μᾶλλον ἀδύνατος, καὶ ἐνίοτε διαφεύδονται καὶ αἱ κατηγορηματικώτεροι δυσμενεῖς ἱατρικαὶ προβλέψεις· καὶ «τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ». Οὐχ ἦττον ἐρωτᾶται· ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ εἰς ἄλλους ἢ ἀνάληψις μιᾶς τοιαύτης εὐθύνης;

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀνήκει νὰ τονώσῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα τῶν πιστῶν, μάλιστα εἰς τὰς κρίσιμους περιστάσεις ὡς αἱ προμνημονευθεῖσαι. Καὶ θὰ συνοδεύσῃ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ δεήσεων Αὐτῆς ἢ Ἐκκλησίας τὰ οὕτω δοκιμαζόμενα πιστὰ τέκνα τῆς.

Τὴν ἀπόφασιν ὅμως περὶ τοῦ πρακτέου ἄλλοι εἶναι ἀρμοδίον νὰ τὴν λάβουν. Οἱ Ἰατροὶ ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ ἐγδιεφορέοι ἀφ' ἑτέρου. Ἐξ ὑστέρων θέδαια θὰ τακτοποιήσῃ ἀρμοδίως ὁ Πνευ-

ματικὸς τὴν συνείδησιν τῶν καλῶς ἢ κακῶς λαθόντων τὴν Α ἢ τὴν Β ἀπόφασιν.

Θὰ ἔχη ὅμως ἀποφύγει τὸν ἐπηρειασμὸν αὐτῶν εἰς τὴν λήψιν τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως, ἀρκούμενος εἰς τὴν τόνωσιν τῆς πίστεως τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἡ δὲ πίστις δὲν ἀκολουθεῖ κατὰ παραγγελίαν καὶ κατ' ἐπίταγμα περὶ τοῦ πρακτέου, ἀλλὰ μόνον ἐμπνέεται καὶ καλλιεργείται, «τοῦ Κυρίου συνεργούτος καὶ τὸν λόγον (τῆς Ἐκκλησίας) θεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων». Καὶ ἡ αἰσία ἢ μὴ ἔκδασις μιᾶς κυσοφορίας δὲν εἶναι μόνον ζήτημα ἠθικόν. Εἶναι ἐν πολλοῖς ἱατρικόν. Τὸν δὲ εὐσυνείδητον καὶ ἐπαίοντα —τονίζομεν τὰς λέξεις, διότι ἔχουν πολλὴν σημασίαν— ἱατρὸν οὐδεὶς δύναται νὰ ὑποκαθιστᾷ εἰς τὰς ὑπευθύνους ἀρμοδιότητας αὐτοῦ. Οὕτε θεβαιῶς ὁ Ἱερεὺς. «Ὅπως ἀποκλείεται ἐξ Ἰσου καὶ τὸ ἀντίθετον· καὶ δὲν δεχόμεθα νὰ ἔχη τὸν ἀρῶντα λόγον ἢ ἱατρικὴ ἐκεῖ ἔχει πρωτίστην ἀρμοδιότητα ἢ Ἐκκλησία. Ἐπὶ τέλους δέ, γέγραπται: «τίμα ἱατρὸν (καὶ μὴ τὸν ἀγνοῆς ἐκεῖ ποῦ εἶναι ὑπεύθυνος καὶ ἀρμόδιος)· καὶ γὰρ αὐτὸν ὁ Κύριος ἔκτισε» (Σειράχ).

2ον. Ἐν σχέσει πρὸς τὸν λεγόμενον οἰκογενειακὸν προγραμματισμόν.

Ἐξεταστέον ἐν πρώτοις ἐὰν δύναται νὰ εὐσταθῆσῃ, κατὰ τὴν χριστιανικὴν περὶ γάμου ἀντίληψιν, ἡ ἰδέα αὕτη· καὶ ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἀνακριθοῦν χριστιανικῶς τὰ πρὸς τοῦτο προτεινόμενα μέτρα.

Ἐφ' ὅσον δημιουργὸς πάντων τῶν ὄντων καὶ ἐξαιρέτως τῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων εἶναι ὁ Θεός, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι μόνον συνεργὸς Θεοῦ καὶ ὄργανον Αὐτοῦ ἐν τῇ γεννήσει τῶν τέκνων, δὲν εἶναι νοητὸν νὰ ἀνακόπη καὶ δημιουργὴ ἀνάσχεσιν εἰς τὸ δημιουργικὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ ὁ μικρὸς ἄνθρωπος. Ἡ παρεμβολή, κατὰ ταῦτα, τοῦ ἀνθρωπίνου θελήματος ἢ σχεδίου ἢ προγραμματισμοῦ, πρὸς ματαίωσιν ἢ ἀλλοίωσιν τοῦ Θεοῦ θελήματος, κρίνεται κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν ὡς ἰταμὴ καὶ ἐπαναστατικὴ, ὡς ὑπῆρξεν ἢ ὅλη ἀμαρτηρικὴ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς πτώσεως καὶ ἐκπτώσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ Παραδείσου. Ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ παραμένει: «ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς» (Γεν. α', 28). Καὶ εἶναι ἐωσφορικὴ ἢ ἀντίληψις ὅτι ἡ ἀπειρος σοφία καὶ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ Προνοίᾳ Αὐτοῦ καὶ διακυβερνήσει τοῦ Σύμπαντος, ἔχει ἀνάγκην τῆς προνοητικῆς καὶ ἀνασχετικῆς ἀνθρωπίνης παρεμβάσεως, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ ἢ συνέλθῃ καὶ ὁ ἀφανισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῆς πληθυσμιακῆς ἐκρήξεως καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς.

Ἐντοπίζοντες δὲ πάλιν τὸ θέμα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χώρον, ὅπου δὲν ὑφίσταται κἄν τοιοῦτο πρόβλημα, καθὼς προείπομεν, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἴδωμεν τὸ αἷτημα τοῦ λεγομένου οἰκογενειακοῦ σχεδιασμοῦ ἢ προγραμματισμοῦ εἰς τὰς πραγματικὰς αὐτοῦ διαστάσεις καὶ αἰτίας.

Καὶ διαστάσεις μὲν τούτου εἶναι ὁ διαταγμὸς καὶ ὁ φόβος ἐκ τῆς καλῶς ἢ κακῶς ἐκτιμωμένης οικονομικῆς στενότητος πολλῶν οἰκογενειάρχων, αἷτια δὲ αἱ ἠϋξημένοι ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς μας ἐν συσχετίσει πρὸς τὴν μειωμένην διάθεσιν προσφορᾶς καὶ θυσίας χάριν ὑψηλῶν ἠθικῶν σκοπῶν.

Ὡς Ἐκκλησία καὶ Ἱεραρχία κατανοοῦμεν τὸν ἀγῶνα τῶν μοχλούντων οἰκογενειάρχων, ἐν μέσῳ τῶν σημερινῶν δυσχερῶν περιστάσεων, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐνθαρρύνωμεν κατ' οὐδένα τρόπον τάσεις ἀποκλίσεως καὶ ἀπομακρύνσεως ἐκ τῶν ὑγιῶν ἠθικῶν καὶ οἰκογενειακῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς καὶ ἐθνικῆς ἡμῶν παραδόσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακεκριμένην θέσιν κατέχει ἢ ἀντὶ πάσης θυσίας ἀνάδειξις τέκνων ἱκανῶν —εἰς ἀριθμὸν καὶ ποιόν— ἵνα κρατήσωσι τὰς ἐπάλλξεις τοῦ ἱστορικωτάτου καὶ Ὁρθοδόξου ἡμῶν Γένους.

Διὰ τὰς δυσκόλους περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐνδεχομένως περιέρχονται τινες καὶ ἔχουσι σοβαροὺς λόγους ἀποφυγῆς ἢ ἀραιώσεως ἢ διακοπῆς τῆς τεκνογονίας, ἢ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ 1937, ὡς μόνην διέξοδον ὤρισε τὴν ἀπόλυτον ἐγκράτειαν τῶν συζύγων.

Ὅλγοι ὅμως δύναται νὰ βαστάσωσι τὸ βάρος τοῦτο, τὸ ὅσοιον πρωτίτως ἀπαιτεῖ μεγάλην πνευματικὴν καλλιέργειαν καὶ ἔντονον πνευματικὴν ζωὴν. Ἀλλὰ διὰ τοὺς πολλοὺς τί γίνεται; Ἄλλαι Ἐκκλησίαι, ὡς προσελέγηθη, ἀπεδέχθησαν καὶ τὴν λεγομένην περιόδι-κὴν ἐγκράτειαν. Ἐπιφυλακτικώτερον ἢ ΡΚαθολικὴ καὶ ἀνεκτικώτερον ἢ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία. Ἐκ τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν ἠκουσθη μέχρι τοῦδε σχετικὴ ἀπόφασις. Θὰ ἀποφανθῇ ἢ Ἱεραρχία σήμερον; Καὶ τί θὰ εἴπῃ; Ἀναμένεται πάντως ὑπὸ πολλῶν καὶ εὐσεβῶν ἀνθρώπων νὰ ἀκουσθῇ ἢ θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἦ υπάρχουνε τρία θετικὰ σημεῖα εἰς τὴν περιοδικὴν ταύτην ἐγκράτειαν τῶν συζύγων: α) εἶναι καὶ αὕτη μία μορφή «πρὸς καιρὸν» ἐγκρατείας· β) δὲν μεσολαβεῖ τι τὸ ἀκάθαρτον, διότι ἀποφεύγεται δι' αὐτῆς πᾶσα ἄλλη μὴ φυσιολογικὴ ἐνέργεια τῶν συζύγων, ἠθικῶς μὴ καθαρὰ καὶ ἐπιλήψιμος· καὶ γ) παραμένει δι' αὐτῆς ἀνοικτὴ ἢ θύρα ἐνδεχομένης συλλήψεως —δὲν εἶναι ποτὲ 100% ἀσφαλῆς— καὶ οἱ σύζυγοι ὑποτάσσονται ὅταν οὕτως ἐκδηλωθῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Παρὰ ταῦτα ἢ πείρα τοῦ ἐξομολογητηρίου θεβαιοῖ ὅτι δὲν εἶναι ἀπόλυτα τὰ προσημειωθέντα θετικὰ στοιχεῖα. Οὕτε πλήρως ἐγκρατεῦνται οἱ δῆθεν περιοδικῶς ἐγκρατεῦμενοι, πράγματι δὲ «παραχρόμενοι τῇ σαρκί». Ἐνίοτε δὲ μετέρχονται καὶ μὴ φυσιολογικὰς μεθοδεῖας. Καὶ ἂν ἐπακολουθῆσῃ ἀνεπιθύμητος σύλληψις, δὲν ἔχουν πολλοὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως εἰς τὸν πειρασμὸν τῆς διακοπῆς τῆς κυήσεως.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους, μόνον ἢ ἀγιογραφικῶς θεμελιωμένην πραγματικὴν περιοδικὴν ἐγκράτειαν, ἢ ὀδηγοῦσα τοὺς συζύγους εἰς πνευματικώτερον ζωὴν, κατὰ τὸ

ἀποστολικὸν «μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους εἰ μὴ ἐκ συμφώνου ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ...» (Α' Κορινθ. 7, 5), εἶναι δεκτὴ καὶ ἀκατάγνωστος καὶ μεταξύ τῶν ἐχόντων εἰδικούς λόγους συζύγους. Ἄλλωστε οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτούς ἵνα συνέρχωνται καὶ ὅταν ἐκεῖνοι ἀπέχωσιν, ἔστω καὶ ἂν εἰς τὴν τοιαύτην ἐγκράτειαν παρακινῶνται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης περιορισμοῦ τῆς τεκνογονίας. Ὅθεν μετὰ πολλῆς διακρίσεως δύνανται νὰ ἀποδέχωνται ταύτην οἱ Πνευματικοί, ἐνῶ δὲν ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τοὺς ἀπατῶντας ἑαυτούς ὅτι ἐγκρατεύονται, χωρὶς καὶ νὰ τὸ ἐπιτυγχάνωσιν.

Σήμερα, 40ετία ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐγκυκλίου τῆς Ἱεραρχίας (τῆ 1937) περὶ τεκνογονίας, ὑπάρχει ἐν εὐρυτάτῃ χρήσει καὶ νέον μέσον, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συλλήψεως, τὰ ἄγνωστα παλαιότερον ἀντισυλληπτικά καταπτόια (χάπια). Ἡ κοσμικὸφρων ἀντίληψις, πρὸς κατασίγασιν πάσης διαμαρτυρίας τῆς συνειδήσεως, θὰ ὑπεδέχτο εὐχαρίστως κάποιαν ἐλαστικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὴν χρήσιν αὐτῶν. Ἄλλ' οὐδεὶς περὶ τούτου λόγος δύναται νὰ γίνῃ. Ὁ γάμος εἶναι μυστήριον μέγα καὶ ἱερόν. Καὶ ἡ συζυγικὴ κοίτη, ὁσάκις ἀποκλείει ἐκ προμελέτης τὴν τεκνογονίαν, τὸν κυριώτατον τοῦτον λόγον ὑπάρξεως αὐτῆς ταύτης τῆς κοίτης, δὲν θὰ ἦτο πλέον ἀμείαντος, ἀλλ' ἀπλῶς ἠδονοθηρικῆ. Καὶ ἄρα ἠθικῶς ἀπαράδεκτος.

Παραλείπομεν τὸν ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ἀντισυλληπτικῶν τούτων εὐρύτερον ἠθικὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς ἀνεπιφυλάκτου πλέον ἐπιδόσεως ἐκ νεότητος εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη μὲ ἐξησφαλισμένην ἤδη τὴν ἀποτροπὴν τῶν ἐκ κλειψιγαμίας συλλήψεων, καὶ ἐμμένομεν εἰς τὸ ὅτι λυμναινεῖται τὴν ἀγιότητα τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας ἢ αὐτῶν χρήσις.

Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι καὶ πᾶσα ἄλλη μέθοδος βάλουσα κατὰ τῆς συλλήψεως εἶναι ἀπόβλητος διὰ τοὺς αὐτούς προεκτεθέντας λόγους. Σχολαίαν δὲ θεωροῦμεν καὶ τὴν διαμφισόδητησιν τινῶν, ἐὰν ἢ πράξις, ἢ μνημονομένη εἰς τὸ 38ον καφ. τῆς Γενέσεως (στίχ. 9 καὶ 10), ἐπέσυρε τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ εἰδὶκῶς, διὰ τὴν παραμέλησιν ὑπὸ τοῦ Αὐγὰν τοῦ καθήκοντος τοῦ Λεβιρατικοῦ γάμου, «ἵνα ἀναστήσῃ σπέρμα τῶ ἀδελφῶ αὐτοῦ», ἢ γενικῶς, ὡς πράξις παρεμποδίσεως τῆς τεκνογονίας. Τὸ πρῶτον δὲν ἀποκλείει τὸ δεῦτερον. Καὶ τὰ δύο ἠδύνατο νὰ συμβαίνωσιν. Καὶ δι' ἀμφοτέρω ἐπέπεσεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸν δράστην. Αἰώνιον παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν.

3ον. Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν δυσχερῶν περιστασέων.

Δυσχερεῖς περιστάσεις, δυσχεραίνουσαι τὴν τεκνογονίαν, θεωροῦντο κυρίως δύο. Ἀφ' ἐνὸς δυσχερεῖαι οἰκονομικαὶ καὶ ἀφ' ἑτέρου σοβαρὰ προβλήματα υγείας τῆς μητρὸς.

Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ ἐπιτευχθεῖσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δελτίασις τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἐν γένει,

καὶ αἱ ἱατρικαὶ πρόοδοι αἱ μειώσασαι κατὰ πολὺ τοὺς κινδύνους ἐν τῇ μαιευτικῇ, θὰ περιώριζον τοὺς δισταγμούς καὶ τοὺς φόβους πολλῶν, καὶ θὰ καθίστων αὐτοὺς ἀποφασιστικότερους εἰς τὴν συνέχισιν τῆς τεκνογονίας. Ἀλλὰ συνέβη τὸ ἀντίθετον. Ἐν μέσῳ ἀφθονωτέρων ἀγαθῶν καὶ προηγημένων ἱατρικῶν μέσων καὶ συνθηκῶν ἠξήθη ὁ δισταγμὸς καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς τεκνογονίας.

Ποῦ ὀφείλεται τοῦτο; Πρωτίστως εἰς τὴν ὑποθέμισιν τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὑποτονικὸς εἰς πολλοὺς ὁ φόβος τοῦ Κυρίου καὶ ὁ ζήλος διὰ τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ προστάγματά Του. Δὲν εἶναι πολλοὶ σήμερον οἱ «πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ τοῖς δικαιώμασι Κυρίου ἀμεμπτοί», ὡς ὁ Ζαχαρίας καὶ ἡ Ἐλισάβετ, οἱ γονεῖς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου περὶ αὐτῶν.

Ἀλλὰ προστεθήσαν ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἄλλοι συντελεσται τῆς ἀποφυγῆς τῆς τεκνογονίας.

Πρῶτον ἡ ἀστυφιλία καὶ τὰ ἐπακόλουθα ταύτης. Καὶ δὲν ἐννοοῦμεν μόνον ὅτι ἡ ἐρήμωσις τῆς υπαίθρου καὶ ἡ ὑπερπύκνωσις τῶν μεγαλουπόλεων, παραλλήλως πρὸς τὴν μετακίνησιν τῶν πληθυσμῶν, μετέφερην εἰς αὐτοὺς καὶ τὰς νεωτερικὰς συνηθείας τῆς ἀστικῆς κοινωνίας καὶ ἠλλοίωσε τὴν δομὴν καὶ τὰ ἦθη τῆς ἀγροτικῆς τάξεως. Ἀλλ' ἐπισημαίνομεν καὶ τὸ γεγονός τῆς ἐλλείψεως ἀνέτων συνθηκῶν διαβιώσεως εἰς τοὺς μόλις στοιχειωδῶς ἐγκατασταθέντας εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα (ὡς θυρωρῶν πολυκατοικιῶν π.χ. ἢ μικροπωλητῶν κλπ., κατοικούντων εἰς ὑπόγεια καὶ πολὺ μικρά, μετὰ θυσιῶν ἀποκτηθέντα, διαμερίσματα), ὅπου δὲν δύνανται κἄν νὰ γίνῃ λόγος περὶ τεκνογονίας καὶ πολυτεχνίας, δεδομένης καὶ τῆς δυσφορίας μεθ' ἧς δέχονται (μᾶλλον εἰπεῖν δὲν δέχονται) πολλοὶ ὡς ἐνοικοῦς εἰς τὰς πόλεις τοὺς ἔχοντας μικρὰ παιδιά— καὶ μάλιστα πολλὰ.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐργασία τῶν γυναικῶν ἐξω τοῦ οἴκου καὶ μακρὰν τῆς οἰκογενείας δυσχεραίνει πολὺ τὴν τεκνογονίαν. Διότι θεδαίως δὲν εἶναι λύσις οἱ παῖδικοὶ καὶ βρεφικοὶ σταθμοί, διὰ νὰ ἐνθαρρύνωσιν τὰς ἐργαζομένας γυναῖκας πρὸς τεκνογονίαν. Εἶναι πρόβλημα τὸ «τεκνοτροφεῖν», ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχει καὶ τὸ «οἰκοδεσποτεῖν» (Τιμοθ. ε', 14).

Ἐπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας— ἠθικὰς, κοινωνικὰς, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὰς— ἔχει καταστῆ δεξιότατον τὸ πρόβλημα τῆς τεκνογονίας, ἢ δὲ πολυτεχνία ἀντιμετωπίζεται παρὰ τῶν πολλῶν σήμερον ὡς οὐτοπιστικῆ.

Εἰς τὴν Πολιτείαν θεδαίως ἀνήκει, νὰ θεσπίσῃ τὰ ἐνδεικνύμενα κοινωνικὰ μέτρα καὶ κίνητρα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μητρότητος καὶ ἀξίαν τοῦ ὀνόματος— ὄχι ὑποτυπώδη— ἐνθάρρυνσιν καὶ προστασίαν τῶν οἰκογενειάρχων, μάλιστα τῶν πολυτέκνων.

Ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸν λόγον διὰ τὰ πνευματικὰ κίνητρα ἐν προκειμένῳ. Καὶ τοιαῦτα εἶναι μ.ἄ. ἀφορών-

των εἰς τὴν θρησκευτικὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἐγσυ-
γείδητον καὶ συνεπῆ χριστιανικὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ, ἢ
διαφώτισις περὶ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διακῆ-
ρυξις ὅτι «ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
ἀπειθείας». Καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐπακολουθήσῃ διακῆρυ-
ξις τῆς Ἱεραρχίας περὶ τούτων πρὸς τὸν λαόν.

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφερθῶμεν καὶ εἰς παράλληλα
πρὸς τὰ τῆς Πολιτείας κοινωνικὰ μέτρα καὶ Ἰδρύματα
τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ὑποδομήσιν τῶν ἐμπεριστάτων
οἰκογενειάρχων καὶ κουφισμὸν τοῦ θάρους τῆς τεκνο-
τροφίας καὶ ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως τῶν τέκνων αὐτῶν.
Ἀκόμη καὶ περὶ ἄλλης, ἐνεργότερας ἴσως, συμμετοχῆς
τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, εἰς ἀντιμετώπισιν τοῦ δημογρα-
φικοῦ προβλήματος τῆς χώρας ἐνδιαφέρουσαι ἀπόψεις
εἶναι εὐπρόσδεκτοι. Ἀλλὰ περὶ τούτων πάντων ἢ μὲν
Εἰσήγησις ποιεῖται ἀπλῶς νῦξιν, ἵνα δώσῃ ἀφορμὴν
πρὸς συζήτησιν, τὰ δὲ μέλη τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας θὰ
εὐαρεστηθῶσι νὰ προτείνωσιν ἐκ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν
ὅτι ἂν θεωρῶσι λυσιτελεῖς καὶ ἐποικοδομητικὸν εἰς τὸ
προκειμένον θέμα, κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς πλευράς.

Τελευταῖον, θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ θίξωμεν
τὴν πτυχὴν τοῦ προβλήματος τὴν ἐμφανιζομένην ἐνώ-
πιον τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας —τῶν Πνευματι-
κῶν καὶ Ἐπισκόπων— ὅταν καλοὶ καὶ ἔντιμοι οἰκο-
γενειάρχαι καὶ οἰκοδόμοι, ἐκδαπανώμενοι μετ'
ἀφοσιώσεως διὰ τὴν οἰκογένειαν, μὲ προσήλωσιν εἰς
τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Θρησκείαν
καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ μὲ πόθον —θὰ ἐλέγομεν—
πολλάκις διὰ τὰ θεῖα Μυστήρια, οὐχ ἦρτον ἀποκλειών-
ται τούτων ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῆς τεκνογονίας. (Δὲν
ὀμιλοῦμεν περὶ τῶν καταφυγόντων εἰς ἐκτρώσεις, ἀλλὰ
τῶν ἐπιφύλασσομένων ὡς πρὸς τὰς ἀλλεπαλλήλους συλ-
λήψεις).

Θὰ μείνωσιν οὗτοι μακρὰν τῶν μυστηρίων ἑσαεῖ;
Δὲν χωρεῖ οἰκονομία τις, ἵνα μὴ εὐρίσκωνται μακρὰν
τῆς Χάριτος καὶ ἵνα μὴ θαυμάζον ἀποκόπωνται οὗτοι
ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας;

Ἡ μέχρι σήμερον πρακτικὴ τοῦ ἐξομολογητηρίου
ἔχει δεχθῆ τὴν οἰκονομίαν, μόνον διὰ τὸ ἀνένοχον μέ-
λος, τὸ ὁποῖον θὰ ἔσπεργε τὴν ἀνεμπόδιστον παιδο-
ποιίαν, ἐὰν ἐξηρτάτο μόνον ἐξ αὐτοῦ καὶ δὲν προσέ-
κρουεν εἰς ἐπίμονον ἄρνησιν τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων.
Ἐπιτρέπεται αὐτοῖς ἡ Θ. Κοινωνία ἅπαξ ἢ καὶ δις
τοῦ ἔτους. Ἐρωτοῦν Πνευματικοὶ τινες: Μήπως ἢ τοι-
αύτη οἰκονομία, ἅπαξ εἰσαχθεῖσα ἐν τῇ πράξει, θὰ ἠ-
δύνατο νὰ διευρυνθῇ κάπως, ἵνα συμπεριλάβῃ τοὺς «δι'
εὐλόγους αἰτίας» ἀποφεύγοντας τὴν τεκνογονίαν;

Δὲν σπεύδομεν ἡμεῖς νὰ ἀποφανθῶμεν. Τὸν λόγον
ἔχει ἡ Ἱεραρχία. Δεδομένου δὲ ὅτι δὲν μένομε πάντο-
τε πάντες ἀνυποχώρητοι —τινὲς μάλιστα Πνευματικοὶ
προχωροῦσιν οἰκοθεν πέρα τῶν ἑσκαμμένων καὶ λαμ-

δαγομένου ἐξ ἄλλου ὑπ' ὄψιν ὅτι, πρὸ πάντων εἰς περι-
πτώσεις ἀσθενειῶν καὶ κινδύνων τῆς ζωῆς τῆς μητρὸς,
ἐνδίδει ἐν τῇ πράξει ἡ Ἐκκλησία καὶ δέχεται εἰς τὴν
θεῖαν Κοινωνίαν τὰ οὕτω δοκιμαζόμενα πρόσωπα, εἶναι
—λέγουσί τινες— ἐξεταστέον ἐὰν καὶ ἐπὶ ἄλλων εὐ-
λόγων περιστάσεων δύναται νὰ χωρήσῃ οἰκονομία.

Ἀλλὰ ποῖος θὰ κρίνῃ τὸ εὐλογον, καὶ μὲ ποῖα κρι-
τήρια;

Διὰ νὰ μὴ ἀποφαίνεται ἀνεξελέγκτως ὁ οἰοσδήποτε
Πνευματικὸς, ἴσως θὰ ἐθεωρεῖτο ὑπευθυνότερον νὰ καθ-
ορίσῃ ἡ Ἱεραρχία τὸ μέτρον καὶ τὰ κριτήρια τοιαύτης
ἐνδεχομένης οἰκονομίας.

Ἵπόκειται ὁμως εἰς σοβαρὸν ἀντίλογον ἐν τοιοῦτον
μέτρον. Εἶναι μὲν προτιμότερον τῆς ἀνευθυνότητος,
μετὰ τῆς ὁποίας γίνεται πολλάκις ἡ ἀντιμετώπισις τῶν
περιστάσεων καὶ περιστατικῶν τούτων ἀνοίγοντες ὁμως
μὴ μίαν μικρὰν θύραν σήμερον, ἐξάπαντος θὰ ἴδωμεν αὐ-
ριον αὐτὴν νὰ διευρύνεται: πέρα πάσης προβλέψεως.
Καὶ θὰ ἀπολέσωμεν τὸν ἔλεγχον τῆς καταστάσεως.

Διὰ τοῦτο θὰ ἀπαιτηθῇ πολλὴ περίσκεψις καὶ ἐπι-
φυλακτικότης ἐν προκειμένῳ. Ἀλλὰ καὶ πολλὴ σοφία
καὶ φωτισμὸς Θεοῦ, διὰ νὰ συνδυασθῇ τὸ «σ τ ὄ φ ο ν»
πρὸς τὸ «φ ι λ ἄ ν θ ρ ω π ο ν», κατὰ τὴν ὁρολογίαν
τῶν ἱ. Κανόνων ἢ στυγνότης καὶ τὸ ἄτεγκτον τῆς κα-
νονικῆς ἀκριβείας πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φιλανθρω-
πίαν, μετὰ τῆς ὁποίας «ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρω-
πία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ» (Τίτ. γ', 4).
Ὡς εἶπεν ὁ Ἄπ. Παῦλος, πολλάκις «τὸ γράμμα ἀπο-
κτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β' Κορ. γ', 6). Ὁ
δὲ Κύριος εἶπε προηγουμένως ὅτι «τὸ σάββατον διὰ τὸν
ἄνθρωπον ἐγένετο» οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον»
(Μάρκ. β', 27). Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἱ. κανόνες δὲν στε-
ροῦνται φιλανθρώπου πνεύματος.

Ἵπεστηρίχθη συναφῶς ἡ ἀποφίς, ὅτι, ἐν ἀντιθέσει
πρὸς τὴν ΡΚαθολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν σπεύδουσαν νὰ
διατυπώσῃ τὴν «θέσιν» αὐτῆς ἐπὶ παντὸς ἀπτομένου
τῆς ἠθικῆς σφαίρας ζητήματος (κοινωνικοῦ, οἰκογε-
νειακοῦ, βιολογικοῦ κλπ.), καὶ δὴ καὶ μὴ ὠριμάσαντος
μηδὲ ἀποκρυσταλλωθέντος εἰσέτι, ἡ ἡμετέρα Ἐκκλη-
σία δὲν χαράσσει ἀμετακίνητον γραμμὴν εἰς τοιαῦτα
ζητήματα, ἀλλ' ἐπαφίεται εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν αὐτῶν
κατὰ περίπτωσιν ὑπὸ τῆς ποιμαντορικῆς συνέσεως τῶν
κατὰ τόπους ἐπισκόπων, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ἐγκρίτων
πνευματικῶν πατέρων, καὶ ἀναμένει ἵνα ὁ χρόνος καὶ
ἡ ἀποκτωμένη πείρα, σὺν τῷ Θεῷ φωτισμῷ πάντοτε,
προσδιορίσῃ τὴν ἀκολουθητέαν πορείαν.

Ἐποφίς συζητήσιμος μεθ' ἧς καὶ κλείομεν τὴν
παρουσῶν Εἰσήγησιν ἡμῶν.

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

4. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ κ. Π Ρ Ο Κ Ο Π Ι Ο Υ

«ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΥΤΗΣ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

Μοῦ ἀνετέθη ἡ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον εἰσήγησις ἐνώπιον τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Τὸ θέμα εἶναι εὐρὺ καὶ ἐκτεταμένον. Κλάδοι τῆς Ἱεραξ ἐπιστήμης ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτό. Ἡμεῖς θὰ προσπαθῶμεν δι' ὀλίγων εἰσηγούμενοι τὸ θέμα νὰ παρουσιάσωμεν τὰς ἐξῆς πλευράς.

Α' Ἀναγκαιότης τῆς ἐρμηνείας.

Β' Πῶς ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισε τὴν ἐρμηνείαν τῆς Κ.Δ.

Γ' Ὑφίσταται σήμερον ἀνάγκη ἐρμηνείας τῆς Κ.Δ.;

Δ' Σκέψεις τινές διὰ τὸ ἔργον τῆς ἐρμηνείας καὶ τῆς ἐκδόσεως Αὐτῆς.

Α'

Ἀναγκαιότης τῆς ἐρμηνείας.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, «ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς» ὁ καὶ Δομῆτωρ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας «διηρμήνευεν αὐτοῖς (τοῖς μαθηταῖς) ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ» (Λουκ. κδ', 27).

Πρῶτος λοιπὸν ἐρμηνευτὴς τῶν Ἱ. Γραφῶν εἶναι ὁ Κύριος. Διότι σκοπὸς τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἶναι ἡ διὰ τῆς γνώσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ θέωσις τοῦ ἔλου ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχού τῆς Ἁγ. Γραφῆς συναντῶμεν ἐρμηνείας: ὅπως «καὶ καλέσουςι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός» (Ματθ. α', 23). Θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὴν κατὰ δύναμιν κατανόησιν τῶν ὑπερβατικῶν ἀληθειῶν, διότι διὰ τῆς νοήσεως ἐνισχύεται τὸ συναίσθημα καὶ ἡ βούλησις τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ στραφῇ ἐντονώτερον πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Κύριος, λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, «διὰ πολλὴν φιλανθρωπίαν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασι τῶν γνωσκομένων πραγμάτων κέχρηται πρὸς παράστασιν τῶν ἀληθείας δογμάτων» (P.G. 31/1144).

Ἀποδεικτικὸν τοῦ θεματός μας εἶναι τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐδῶ πλὴρον σαφῶς δηλοῦται ὅτι ὁ Θεὸς συγκαταβαίνει καὶ ὁμιλεῖ τὰς γλώσσας καὶ διαλέκτους τῶν ἀνθρώπων. «...καὶ ὧφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι, ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα

ἐκαστον αὐτῶν καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι... καὶ «ἤκουον εἰς ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν...» καὶ ὠμολόγουν τὰ ἔθνη, «ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ» (Πραξ. β' καὶ ἐξῆς).

Τὸ «τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ» δίδει τὴν θεμελίωσιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος διὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐρμηνείας. Ὅχι: εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν διάλεκτον ἐκάστου, τὸ ὅποσον σημαίνει ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν μεγαλείων τοῦ Θεοῦ... Ἡ συγκαταβατικὴ χρῆσις τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐγένετο διὰ τὴν φιλανθρωπίαν Αὐτοῦ... «...τοῦ καταδέχεσθαι τὸν Θεὸν τὴν πρὸς ἀνθρώπον ὁμιλίαν, αἰτίαν εἶναι τὴν φιλανθρωπίαν διοριζόμεθα», γράφει ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης. (P.G. 45/1285).

Τὸ αὐτὸ ἔργον συνεχίζουν καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι προκειμένου νὰ ἐλκύσουν τὰ ἔθνη εἰς τὴν κιβωτὸν τῆς σωτηρίας. Ἰδιαιτέρως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γίνετα σαφέστατος εἰς τὸ θέμα αὐτό. «εἴτε γλώσση τις λαλεῖ κατὰ δύο ἢ πλεῖστον τρεῖς καὶ ἀνά μέρος καὶ εἰς διερμηνευέτω, ἐὰν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτῆς σιγάτω ἐν Ἐκκλησίᾳ» (Α' Κορ. ιδ', 26). Εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη διερμηνευτὴς τῶν Θείων ἀποκαλύψεων, ἄλλως καὶ ὁ πνευματεύφορος προφήτης ἄς σιγᾷ, διότι δὲν οἰκοδομεῖ ἀλλὰ κουράζει. Καὶ ὁ οὐρανοβάμων καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα: «διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσεῦχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ, ἐὰν γὰρ προσεύχομαι γλώσση τὸ πνεῦμα μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπος ἐστί. τί οὖν ἐστί; προσεύξομαι τῷ πνεύματι προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ. ψαλῶ τῷ πνεύματι ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ. ἐπεὶ ἐὰν εὐλόγησῃς τῷ πνεύματι ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρει τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῆ εὐχαριστίᾳ; ἐπεὶ δὲ τί λέγεις οὐκ οἶ-

δὲ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν· ἀλλ' ἐν Ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ» (Α' Κορ. ιδ', 13 - 19). Παρεθέσαμεν δόκληρον τὸ χωρίον διότι εἶναι ἐνδεικτικὸν διὰ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν δίδει ὁ θεόπνευστος Παῦλος εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ κηρύγματος, τῆς προσευχῆς, τῆς ψαλμωδίας. Εἶναι ἀπαραίτητος αὕτη διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἰδιώτου, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ οἰκοδομεῖται καὶ ἐν ἐπιγνώσει νὰ μετέχη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Αὐτὸ δὲ τὸ «ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλήσαι, ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους κατηχήσω», εἶναι ἡ προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου δι' ὅλους ἡμᾶς καὶ τοὺς δυναμένους νὰ κατανοοῦν τὰ κείμενα τῶν Ἱ. Γραφῶν ὅτι καθήκον ἔχουν διὰ κατανοητῶν λόγων νὰ κατηχοῦν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Θὰ ἠδυνάμεθα καὶ πλείονα ἐκ τῶν Γραφῶν νὰ ἀναφέρωμεν, ἀλλὰ θεωροῦμεν ταῦτα ἱκανὰ διὰ νὰ τονίσουν τὴν σπουδαιότητα τὴν ὁποίαν ἔδιδον ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ θεοῦ λόγου διὰ τῆς ἐρμηνείας αὐτοῦ.

Στοιχοῦντες καὶ οἱ θεοφόροι πατέρες εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων θεσπισθέντα, συνεχίζουν τὸ ἔργον τῆς ἐρμηνείας εἰς τὸν λαόν. Δὲν παραλείπουν δὲ στιγμήν ἵνα μὴ ὁμιλοῦν πρὸς αὐτὸν ἐξηγοῦντες καὶ ἐρμηνεύοντες τὰς Γραφάς. Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσι τυγχάνει ὅτι μέγα μέρος τοῦ κόπου των κατηνάλωσαν οἱ Ἅγιοι εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἴδιο καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ γένους ἠγωνίσθησαν νὰ συγκατήσουν καὶ διαφωτίσουν τὸ δούλον πλήρωμα εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, συγκαταβαίνοντες καὶ προσφέροντες εἰς ἀπλοῦν ἰδίωμα τὰς θείας ἀληθείας, οἷοι οἱ Ἅγιοι Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, Νικόδημος Ἁγιορείτης, Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, Ἀγάπιος ὁ Κρής, Ἡλίας Μηλιάτης κλπ.

Ἀλλὰ καὶ οἱ διάφοροι φωτισταὶ τῶν ἐθνῶν ἐπεδίδοντο εἰς τὴν μεταγλώττισιν τῶν ἱερῶν κειμένων προκειμένου νὰ ὀδηγήσουν πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας τοὺς ἀλλογλώσσους. Τοῦτο εἶναι ἡ ἐπιταγὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὰ ἀνωτέρω δεικνύουν σαφῶς, ὅτι ἔργον τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ποιμνίου, ἐρμηνεύοντες εἰς αὐτὸ τὰς ἱερὰς Γραφάς.

B'

Ἰδωμεν ἐν συνεχείᾳ πῶς ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισε τὴν ἐρμηνείαν καὶ πῶς τὴν μετάφρασιν τῆς Κ.Δ.

Πρὶν ἢ χωρήσωμεν εἰς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν θέμα κρίνομεν σκόπιμον, ἵνα δι' ὀλίγων ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς γλώσσης τῶν Ἱ. Γραφῶν.

Εἰς ὅλους εἶναι γνωστὸν, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τῶν θεοπνεύστων ἀνδρῶν εἰς τὴν Π.Δ. ἐχρησιμοποίησε τὴν ἐβραϊκὴν διάλεκτον διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν Θ. ἀληθειῶν· καὶ ἦτο ἡ ἀρμόζουσα εἰς «τὸ νηπιῶδες τῶν ἄρτι τῆ θεογνωσία προσαγομῆνων» (Γρ. Νύσσης P.G. 45/997) καὶ τὸν παιδαγωγικὸν χαρακτήρα τῆς Π.Δ. Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «γενόμενος ὑπὸ νόμον» ὠμίλησε τὴν Ἀραμαϊκὴν καὶ εἰς αὐτὴν ἀπεκάλυψε τὰς θείας ἀληθείας καὶ ὠδήγει τὸν Ἰσραὴλ εἰς θεογνωσίαν. Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν, φωτισθέντες οἱ μαθηταὶ διὰ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν», (Ἰωάν. ιστ', 13) ἐκήρυξαν εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ «ἐτέραις γλώσσαις». Καταλυθέντος ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ εἰς μικρὸν διάστημα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ γλωσσικοῦ στοιχείου, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐγκατέστησε τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Οὕτω ἐνῶ ἡ προφορικὴ ἀποκάλυψις ἐγένετο εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν διαφόρων λαῶν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, ὡς γραπτὴ ὅμως θεόπνευστος ἀποκάλυψις ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς κατ' ἐπιγνώσιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἐπεκράτησεν ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, ἀπλή, κεκαθαρισμένη δυσνοήτων ἐκφράσεων.

Οὕτω τὸ τοῦ Ἀποστόλου «πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος» (Β' Τιμ. γ', 16) περιελάμβανε καὶ τὴν Κ.Δ., ἥτις ἐγγράφη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Π.Δ. ἀπὸ τοῦ Γ' π.χ. αἰῶνος ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (283 - 245) μεταφράσθη ἐκ τοῦ ἐβραϊκοῦ πρωτοτύπου εἰς τὴν ἐλληνικὴν ὑπὸ ὉΒ' ἐρμηνευτῶν «ἐξ κατὰ φυλήν τῶν δώδεκα τοῦ Ἰσραὴλ φυλῶν». Μετὰ δὲ τὴν ἐρμηνείαν, ὡς ἀποφαίνεται Κύριλλος Ἱεροσολύμων, τούτους «συναγαγὼν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐ μόνον ἐν νοήμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν λέξεσιν εὖρε συμφώνους. οὐ γὰρ εὐρεσιολογία καὶ κατασκευεὴ σόφισμα τῶν ἀνθρωπίνων ἦν τὸ γινόμενον· ἀλλ' ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἢ τῶν Ἁγίῳ Πνεύματι λαληθειῶν θείων Γραφῶν ἐρμηνεία συνετελεῖτο (B.E.I.E.S. 39, 78).

Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα οὕτω ἐγένετο ἡ γλῶσσα πάσης τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ γλῶσσα τῆς Ἱ. Παραδόσεως τῶν Πατέρων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς Θ. Λατρείας

είναι ή έλληνική. Ούτω ή έλληνική γλώσσα καθαρά, ως διεμορφώθη υπό του Άγίου Πνεύματος, έγένετο ή γλώσσα τής καθ' όλου Έκκλησίας. Η Έκκλησία δέ, οδηγούμενη υπό του Άγίου Πνεύματος επί χιλιετηρίδας, διεμόρφωσεν ιδίαν εκκλησιαστικήν όρολογία, ή όποία μέχρι σήμερα λαλείται.

Κατόπιν των άνωτέρω μετά καυχήσεως έν Κυρίω δυνάμεθα νά εΐπωμεν, ότι ή γλώσσα ήμών έγένετο ή γλώσσα του ούρανοϋ.

Υπό τοιούτων σκέψεων ή Έκκλησία έμπνεομένη, εις τον έλληνικόν χώρον, όπου ώμιλείτο ή έλληνική γλώσσα, έφρόντιζε διά την ανάπτυξιν έλληνικής παιδείας, ώστε τά μέλη τής Έκκλησίας εύχερώς νά αναγινώσκουν και κατανοούν τάς 'Ι. Γραφάς εκ του πρωτοτύπου. Είς τους άλλοεθνείς, όπου έστειλεν Ιεραποστόλους φωτιστάς, επέτρεπεν την μεταγλώττισιν τής Άγίας Γραφής, αλλά υπό άνδρών Όρθοδόξων και έλληνομαθών, ώστε τή επιπνοία του Άγ. Πνεύματος νά δίδονται εις τους λαούς αι άλήθειαι τής αποκαλύψεως όσον τό δυνατόν ακριβέστεραι προς τό πνεύμα και την ζώην την όποιαν περιέχουν.

Είς τον καθαρώς έλληνικόν χώρον επέτρεπεν και παρώτρυνεν, ως είπομεν, την άνάλυσιν των θείων άληθειών διά έρμηνευτικών όμιλιών προφορικών και γραπτών. Σκέψεις διά μεταγλώττισιν εις άπλούστερον ιδίωμα οϋδέποτε έγένετο. Ούτω είχαν τά πράγματα μέχρι τής άλώσεως, κατά την μακράίωνα εκκλησιαστικήν ζώην. Η τουρκική όμως τεσσάρων αιώγων δουλεία επέφερεν, ως ήτο φυσικόν, καθίξισιν πνευματικήν του έλληνικού γένους και την άγραμματοσύνην τής πατρίδας γλώσσης εις τους Έλληνας. Είς τους δυσχειμέρους αυτούς καιρούς άνεφύη τό θέμα τής εις άπλούν έλληνικόν ιδίωμα αποδόσεως των 'Ι. Γραφών προς χρήσιν των όλιγογραμμάτων, ότινες ήσαν και ή πλειονότης των χριστιανών Έλλήνων.

Και πράγματι επιχειροϋν ιδιωτικώς τό έργον τουτο τής αποδόσεως τής Κ.Δ. εις την άπλήν γλώσσαν πεπαιδευμένοι κατά τό πλείστον κληρικοί και εις τουτο κατ' άρχήν δέν άντέδρασεν ή Έκκλησία. Πρώτη σοβαρά και έπίσημος προσπάθεια εις άπλούν έλληνικόν ιδίωμα αποδόσεως τής Κ.Δ. έγένετο υπό Πατριάρχου Κυρίλλου του Λουκάρεως, όστις άνέθεσεν εις τον Μάξιμον Καλλιοπολίτην. Το έργον έπρολόγισεν ό ίδιος ό Πατριάρχης. Η μετάφρασις όμως αύτή έπεκρίθη υπό των αντιπάλων του Λουκάρεως διά τον λόγον τής φιλίας του με τους προτεστάντας, οι όποιοι και έπεδίωκον την μετάφρασιν τής Άγ. Γραφής διά λόγους προπαγανδιστικούς των ιδεών των. Η Μετάφρασις μετά των άλλων έργων του πατριάρχου έμμέσως κατεδικάσθη εις την έν Κων) πόλει Σύνοδον του 1638 και τής Συνόδου των 'Ιεροσολύμων του 1672. Άλλά και εκ άλλων πολιτικών, διότι οι τουρκοι δέν έπεθόμουν επέμβασιν των ευρωπαίων εις την επικράτειάν των' ως αναφέρει ό καθ. Στεφανίδης «υπάρχει ή γνώμη ότι ή Σύνοδος του 1638 ευρέθη υπό την πίεσιν του Κων) πόλεως

Κυρίλλου του Κονταρή και τής τουρκικής κυβερνήσεως» (Έκκλ. 'Ιστορία, σελ. 706).

Ούτω ή έπίσημος Έκκλησία έλαβεν άρνητικήν θέσιν ως προς την μετάρφρασιν τής Άγίας Γραφής (καίτοι ιδιωτικώς έξεδίδοντο και εκυκλοφόρουν εις τον λαόν μεταφράσεις). Η αντίδρασις αύτη τής διοικούσης Έκκλησίας έφθασε μέχρις ύπερβολών. Το 1723 ό Πατριάρχης Κων) πόλεως 'Ιερεμίας Γ' μετά των Πατριαρχών Άντιοχείας, Άλεξανδρείας και 'Ιεροσολύμων δι' έγκυκλίου άπηγόρευσε και αύτην την άνάγνωσιν τής Άγ. Γραφής υπό του Λαοϋ. Ούτω άνεπύχθησαν κατά τους χρόνους τής δουλείας δύο ισχυραί μερίδες, των ύπέρ και των κατά τής μεταφράσεως τής Άγ. Γραφής, αι όποιαί θα μάχωνται άλλήλας μέχρι των άρχών του παρόντος αιώματος...

Τό 1819 τή συγκαταθέσει του Έθνομάρτυρος Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε', του Πατριάρχου 'Ιεροσολύμων Πολυκάργου, του Αρχιεπισκόπου Σινά και άλλων ύψηλά ίσταμένων προσώπων τής Πόλεως ή Βιβλική Έταιρεία άνέθετε την εκπόνησιν μεταφράσεως τής Άγ. Γραφής εις τον μετέπειτα Μητροπολίτην Τορνόδου τής Βουλγαρίας 'Ιλαρίωνα, ήτις και θα έξετυπούτο εις τό Πατριαρχικόν Τυπογραφείον. Παρομοία έγκρισις είχε δοθή παλαιότερον και υπό του Πατριάρχου Κυρίλλου ΣΤ' (13.12.1814) υπό τον όρον τής εκδόσεως τής «διγλώττου Καινης Διαθήκης», δηλαδή κειμένου και μεταφράσεως οϋχι όμως και Πατριαρχικής Συνοδικής έγκρίσεως που σημαίνει ότι ύπήρχαν ισχυραί αντίδράσεις εντός του Πατριαρχείου διά την μετάφρασιν τής Άγ. Γραφής.

Ο Έθνομάρτυς ενέδωκε διά την διγλωσσον μετάφρασιν του 'Ιλαρίωνος υπό τής Βιβλικής Έταιρείας διά νά ανορθώση πνευματικώς τό Γένος και διότι αύτη θα έξεπονείτο υπό όρθοδόξου κληρικού, θα ενεκρίνετο υπό τής Συνόδου, θα έξετυπούτο εις τό Πατριαρχικόν Τυπογραφείον και θα διετηρείτο άλλώθεν τό παραδοθέν υπό τής Έκκλησίας κείμενον τής Άγ. Γραφής.

Τελικώς ή μετάφρασις αύτη καιτοι έπεδιώχθη υπό τής Βιβλικής Έταιρείας δέν έπραγματοποιήθη και λόγω του άπαγχονισμού του Έθνομάρτυρος και τής απορρίψεως υπό τής Πατριαρχικής Συνόδου του 1823. Το 1824 έπιστολή του Πατριάρχου Άνθίμου κατόπιν Συνοδικής Άποφάσεως προς τον εκπονητήν τής μεταφράσεως Μητροπολίτην Τορνόδου 'Ιλαρίωνα θέτει τέρμα εις την περαιτέρω συζήτησιν διά την μετάφρασιν «ως διόλου φυσικέας και άσυμφόρου τή εκκλησιαστική καταστάσει και τή πολιτική περιστασει» (ιδε προσδ. Γεωργ. Μεταλληνοϋ, Το ζήτημα μεταφράσεως τής Άγ. Γραφής, σελ. 120-156).

Άλλη προσπάθεια εις νεοελληνικήν αποδοσιν τής Άγ. Γραφής άνελήφθη υπό τής Β.Ε. εκτός όμως του Οικουμενικού Πατριαρχείου, τό όποιον διεκείτο δυσμενώς προς τιαύτην προσπάθειαν υπό των έτεροδόξων Προτεστάντων.

Τὸ κέντρον τῆς προσπάθειάς αὐτῆς μετεφέρθη εἰς τὴν Κέρκυραν, ἥτις ὑπήγετο ὑπὸ Ἀγγλικὴν κατοχὴν καὶ εὐκολώτερον ἠδύνατο νὰ δράσῃ ἢ Β.Ε. Τὸ ἔργον ἀνέλαβον οἱ κληρικοί Νεόφ. Βάμβας καὶ Κ. Τυπάλδος κατ' ἀρχὴν τῆς Π.Δ. ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ καὶ μόνος ὁ Νεόφ. Βάμβας τῆς Κ.Δ. ἐν Σύμφ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐπραγματοποιήθη χωρὶς καμμίαν ἐγκρίσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπετέλεσεν τὸ σπουδαιότερον ὄργανον προπαγάνδας τοῦ προτεσταντισμοῦ καὶ τελευταίως καὶ τῶν χιλιαστῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ χώρῳ μέχρι καὶ σήμερον. Ἐνεκα τούτου δριμύτατα ἐπεκρίθη ὑπὸ τῆς συντηρητικῆς μερίδος τῶν θεολόγων μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Κων. Οἰκονόμον, ὁ ὁποῖος καὶ ἔγραφε: «Ἡ χυδαίολογία μεταφράσις προσφέρει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀντί τοῦ Ἀποστολικοῦ Κώδικος τὸν κεκολοβωμένον κώδικα τῆς Ἰουδαϊκῆς Συναγωγῆς» (Γεωργ. Μεταλλοῦ, ἔθθ' ἀνωτ., σελ. 303). Διὰ τὸν Οἰκονόμον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει ἀνάγκη ἐρμηνείας τοῦ Θεοῦ Λόγου, οὐχὶ δὲ μεταφράσεως «πρὸς τὸ χυδαίότερον». «Οἱ Πατέρες, ἔγραφεν, ἐφιλοπόνουν παράφρασιν, ἐξηγοῦντες τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ κειμένου διὰ λόξεων καὶ φράσεων πλατυτέρων, αὐτὸ δὲ τὸ θεόπνευστον ὄφρος ἄθικτον καὶ ἀχραντον προσκυνοῦντες». Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων φαίνεται ὅτι ἡ παραδοσιακὴ μερὶς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν Οἰκονόμον ἀπορρίπτει τὴν μετάφρασιν καὶ μάλιστα μόνην, ἐγκρίνει ὅμως μίαν ἐρμηνείαν παραλλήλως μὲ τὸ θεόπνευστον κείμενον.

Ὑπὸ τοιαύτας ἀντιμαχομένας ἀντιλήψεις δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὰ «εὐαγγελικὰ» τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1901 ἐξ ἀφορμῆς τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἄλ. Πάλλη, ἥτις καὶ ἀπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Ἐν ἔτος πρὶν εἶχε κυκλοφορήσει κατόπιν ἐντολῆς τῆς Βασιλ. Ὁλγας ἡ μετάφρασις Ἰ. Παντελίδου - Φιλ. Παπαδοπούλου, ἥτις καὶ ἐγένετο στόχος τῶν συντηρητικῶν μὲ τὰ «εὐαγγελικά» καὶ κατεκρίθη τότε καὶ ἡ βασίλισσα ὑπὸ τοῦ Λαοῦ.

Σοβαρὰ προσπάθεια ἐρμηνείας τῆς Κ.Δ. ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς συντηρητικῆς μερίδος ἀνελήφθη ἰδιωτικῶς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Παν. Τρεμπέλα. Κατ' ἀρχὴν ὑπομνηματίζων τὴν Κ.Δ. διὰ τῶν πατερικῶν ἐρμηνειῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ δάξει αὐτῆς τῆς ἐργασίας ἐρμηνεύων τὴν Κ.Δ. παραλλήλως τοῦ θεοπνεύστου κειμένου. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐνεκρίθη καὶ ἠδολογήθη ὑπὸ τῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὅμοιων ἐγκρίσεων καὶ εὐλογιῶν ἔτυχεν ἡ σύντομος αὕτη ἐρμηνεία ὑφ' ὄλων τῶν ἑλληνικῶν Πατριαρχείων καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ἐργασίαν ὅμοιαν μὲ τὴν ἀνωτέρω ἔχομεν καὶ τοῦ θεολόγου Ἰωάννου Κολιτσάρα, ὅστις ἐκτὸς τῆς

Κ.Δ. ἠρμήνευσεν καὶ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, καθ' ὁμοιον τρόπον, καὶ ἔτυχε παρομοίας ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ δύο αὗται ἐρμηνεῖαι τὸ γε νῦν ἔχον οἰκοδομοῦν τὸ ἑλληνικὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα.

Ἡ τῆς Κ.Δ. μετάφρασις δίστηλος, γινομένη ὑπὸ τῶν τεσσάρων καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, καὶ ἔκδοσις τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Κατόπιν τῆς συντόμου ταύτης ἱστορικῆς ἀναδρομῆς περὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς Κ.Δ. συμπεραίνονται τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία στοιχοῦσα εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐγκρίνει τὴν ἐρμηνείαν εἰς καθαρὰν γλῶσσαν τοῦ Θεοπνεύστου κειμένου σύμφωνον μὲ τὰς πατερικὰς ἐρμηνείας καὶ παραλλήλως τοῦ Θεοπνεύστου παραδεδεγμένου ἐκκλησιαστικοῦ κειμένου πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ πληρώματος.

2) Ἀποποιεῖται μετάφρασιν τῆς Κ.Δ. εἰς τὴν δημῶδη γλῶσσαν, διότι εἶναι λίαν εὐκόλον νὰ παρεισφρῶσιν λάθη καὶ νὰ παραποιηθῇ τὸ ἱερὸν νόημα, διότι ἡ γλῶσσα αὕτη τεχνητὴ ἐν-πολλοῖς οὔσα δὲν ἔχει λάθει τελικὴν νοηματικὴν μορφήν καὶ ἔνεκα τούτου χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν ξένων θρησκευτικῶν προπαγανδῶν καὶ κοινωνικῶν ἰδεολογιῶν, θελουσῶν νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἶναι φιλοπρόδοι καὶ νὰ συκοφαντήσουν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς συντηρητικὴν ἢ κατεστημένον πρὸς δόξαν τοῦ λαοῦ.

Γ'

Ὑφίσταται σύγχρονος ἀνάγκη ἐκδόσεως ἐρμηνείας τῆς Κ.Δ. Σκέψεις τινὲς διὰ τὴν ἐρμηνείαν.

Ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν: «τὸ πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζωοποιόν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδὲν· τὰ ρήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμα ἐστὶ καὶ ζωὴ ἐστὶ» (Ἰωάν. στ', 63).

Εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω ὅτι τὸ γλωσσικὸν περιῶδημα τῶν θείων ἀληθειῶν εἶναι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μετὰ τὴν ἑβραϊκὴν. Ἄλλ' ἡ ἑβραϊκὴ ἢ ἡ ἑλληνικὴ δὲν παύουν νὰ εἶναι μόνον τὸ κέλφος, τὸ ὁποῖον κρύπτει τὴν ζωὴν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ ὁ κατάλληλος σπορεύς καὶ ἡ κατάλληλος γῆ διὰ νὰ δεχθῇ τὰ ρήματα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος διὰ νὰ καρποφορήσουν «καρπὸν ἐκατονταπλασίονα». «τὸ γὰρ σπουδαζόμενον ἐν τοῖς περὶ Θεοῦ λόγοις ἐστὶν οὐχὶ ρημάτων εὐφωνίαν εὐκρουστόν τε καὶ ἐναρμόνιον ἐπινοῆσαι, ἀλλ' εὐσεβῆ διάνοιαν ἐξευρεῖν», λέγει

ὁ Γρηγ. Νύσσης (P.G. 45/965). Τὸ κάλλος τοῦ θείου λόγου δὲν ἔγκειται εἰς τὰς λέξεις, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὸ δι' αὐτῶν δηλούμενον παναρμόνιον νόημα (Γρηγόριος Θεολόγος) τῆς ἐν πᾶσι τελείας τοῦ Θεοῦ ἀληθείας ἐν τῇ ὁποίᾳ τέρεπται κατὰ Θεὸν καὶ ἀγάλλεται ἡ κεχαριτωμένη ψυχῇ.

Καὶ ὁ Μ. Βασίλειος λέγει: «πρότερον γὰρ δεῖ ἀπλή πιστεύειν πίστει ταῖς Γραφαῖς ὅτι θεόπνευστοι καὶ ὠφέλιμοι καὶ ἔπειτα λεπτῶς καὶ ἔξεταστικῶς τὸν ἐναποκείμενον αὐταῖς νοῦν διερευνησθαι» (P.G. 31, 593 καὶ 30, 457).

Κατόπιν αὐτῶν πάντοτε υφίσταται ἀνάγκη γὰρ ἀδολεσχῆ τις εἰς τὰς ἱεράς Γραφάς καὶ γὰρ διερευνᾷ τὸ νόημά των. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐφικτὸν τοῖς ἀλογογραμμάτοις χριστιανοῖς. Διὰ τοῦτο ἀπόκειται τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἐρμηνείας εἰς τοὺς πεφωτισμένους κληρικούς καὶ λαϊκούς, ἵνα φωτίζωσι τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ πῶς θὰ γίνεταί τὸ ἔργον τοῦτο; Εἰς τοῦτο ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος θὰ εἴπῃ: «μὴ περιβαλλέτω μέντοι τις αὐτὰ τοῖς ἔξωθεν πιθανοῖς ῥήμασι, μηδὲ πειραζέτω τὰς λέξεις λεγέτω καὶ φιλῶ λέτω ὡσπερ εἴρηται» (B.E.H.E.S. 32, 28) καὶ συνεχίζει: «Ὁσφ γὰρ τῶν ἀγίων ὁ θίος θελτίων τῶν ἄλλων ἐστὶ τοσοῦτον καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ῥήματα τῶν παρ' ἡμῶν συντιθέμενων θελτίονα καὶ ἰσχυρότερα ἂν τις εἴποι δικαίως». Τὰ ἀνωτέρω συνιστοῦν διαφύλαξιν τῶν θείων λόγων εἰς τὴν ἀρχικὴν των μορφήν. Ἐπομένως δὲν ἐπιτρέπεται ἢ εἰς νέον ἰδίωμα γλώσσης μετάφρασις τῆς ἱερᾶς Γραφῆς; Ἄς ἴδωμεν.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχομεν τὸ προνόμιον, ὡς εἴπομεν, τῆς εἰς τὴν γλώσσαν μας γραφῆς τῶν οὐρανίων ἀποκαλύψεων. Ἐπομένως θὰ ἔπρεπε ἢ τιμὴ αὐτῇ γὰρ συγκινήσει τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ γὰρ φροντίσει παντὶ σθένει γὰρ διδοῦν εἰς τοὺς Ἑλληνόπαιδας μόρφωσιν ἑλληνοπρεπῆ, ὥστε οἱ Ἕλληνες ἅπαντες γὰρ γνωρίζουν τὴν γλώσσαν τῶν προγόνων των καὶ ἀναγιγνώσκουν ἀρχαῖα κείμενα. Οὕτω γινόμενα τὰ πράγματα θὰ ἠδύνατο ἅπαντες οἱ Ἕλληνες γὰρ ἀναγιγνώσκουν τὸ εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον γλωσσικῶς εἶναι ἀπλούστερον τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ θὰ κατενόουν τὴν διαμορφωθείσαν γλώσσαν τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ ἐναπέμενον μόνον ἢ πνευματικὴ ἐμβάθυνσις, ἣτις εἶναι ἔργον τῆς ἐρμηνείας ὑπὸ πεφωτισμένων ἀνδρῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν δεόν γὰρ κατατείνῃ ἢ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ κάθε μέσον γὰρ πείσει τὴν Πολιτείαν γὰρ ἐπιμεληθῆ τῆς μορφώσεως τῶν ἐλληνοπαίδων, ἑλληνοπρεπῶς, διὰ γὰρ μὴ ἀποκοπῆ τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰς ρίζας του, γὰρ γίνῃ ἄβουλον ἄθυρμα διαφόρων προπαγανδῶν καὶ χάσῃ τὴν ἐθνικὴν του προσωπικότητα. Τὰ τελευταῖα μέτρα τῆς παιδείας μὲ

τὸν ἐξοβελισμόν ἐκ τοῦ Γυμνασίου τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν προσωνίζουσιν ζοφερὸν τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους καὶ σὺν τούτῳ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Κρίσις φοβερὰ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀναμένει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος ἂν δὲν λάθῃ ἐγκαίρως τὰ μέτρα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν. Ἡ περιφρόνησις ὑπὸ καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῆς προγονικῆς σοφίας καὶ ἐναρμονίου γλώσσης εἶναι ἔργον τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων διὰ γὰρ ἀπονευρώσουν τὸ ἔθνος. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται καὶ ἡ πλάνη τῶν λεγομένων προσδοτικῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐνῶ φωνασκοῦν κατὰ παντὸς ξένου ἐπεμβαίνοντος ἄμως πρωτοστατοῦν εἰς τὸ γὰρ ἀποκόψουν τὸ ἔθνος δικαίως ἀπὸ τὰς ρίζας, διὰ γὰρ γίνῃ ἐν συνεχείᾳ βορὰ τῶν ξένων. Καὶ εἶναι φανερόν ὅτι αἱ ξένοι προπαγανδαὶ ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν διὰ τῆς βίας ἐξέλιξιν τῆς γλώσσης καὶ εἰς τὸν χῶρον τὸν θρησκευτικόν (βιβλικὴν καὶ προτεσταντικὴν ἑταιρεία - παπισμὸς) καὶ εἰς τὸν πολιτικόν χῶρον (κομμουνισμὸς - σοσιαλισμὸς).

Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ γλωσσικὴ μορφή τῆς Κ.Δ. παρουσιάζει, κατὰ τὴν στατιστικὴν, τὴν ἐξῆς εἰκόνα: «ἐκ τῶν 4.900 περίπου λέξεων τῆς Κ.Δ. αἱ ἡμίσειαι, ἤτοι 2.280 λέγονται καὶ σήμερον ἐτι ἐν τῇ κοινῇ πάντων λαλιᾷ. Αἱ 2.200 νοοῦνται καλῶς ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀναγινωσκόμενα ἢ ἀκουόμενα. Μόνον δὲ περὶ τὰς 400 εἶναι "ἄγνωστοι"». (Ἐπετηρὶς Παγαντιστημίου 1908/96, σελ. 141). Μία δηλ. προσπάθεια ἂν ἐγίνετο εἰς τὸν χῶρον τῆς παιδείας ἅπαντες οἱ Ἕλληνες μὲ τὴν νῦν ὑποχρεωτικὴν παιδείαν τοῦ Γυμνασίου θὰ ἀναγίνωσκον καὶ θὰ κατενόουν κατὰ μέγα μέρος τὴν Κ.Δ. Διὸ καὶ πάλιν λέγομεν, ὅτι δεόν γὰρ ἐπισημάνῃ ἢ Ἐκκλησία τὸν κίνδυνον τοῦτον εἰς τὴν Πολιτείαν, διότι βλάπτονται καὶ τὰ μέλη της.

Ἐὰν παρ' ἐλπίδα ἐπιτύχουν αἱ σκοτεινὰ δυνάμεις γὰρ ἀποκόψουν τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὴν γλώσσαν των, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ ἀναζητηθῆ οὐχὶ ἐρμηγεία ἀλλὰ κατὰ λέξιν μετάφρασις τῆς Κ.Δ., ὁπότε βλοῖ μας ἀναλογιζόμεθα τὸν κυκεῶνα ποῦ θὰ ἐπικρατήσῃ. Ὁ καθεὶς κατὰ τὸ δοκοῦν θὰ μεταφράξῃ καὶ θὰ ἐρμηνεύῃ, ὁπότε ἀνατινάσσεται ἡ ἐνότης τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἄλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν. Τὸ γε νῦν ἔχον τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα οἰκοδομεῖται διὰ τῶν ἐγκεκριμένων δύο ἐρμηνειῶν, Π. Τρεμπέλα καὶ Ἰ. Κολιτσάρα. Ἄλλὰ πάντα ἢ θελτίως εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δεόν γὰρ σκεφθῆ ἢ Ἱεραρχία καὶ γὰρ μελετήσῃ τὸ θέμα ἐμδριθῶς, ὥστε ἢ νέα ἐρμηγεία τῆς Κ.Δ. γὰρ εἶναι καλυτέρα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, διότι θὰ ἀποτελέσῃ καὶ τὴν ἐπίσημον ἐρμηνείαν εἰς τὸν χῶρον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προτείνωμεν τὰ ἐξῆς:

1) Ἡ ἐρμηγεία, ἐκδοθησομένη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, γὰρ στηρίζεται εἰς τὸ παραδεδομένον κείμενον τῆς Ἐκκλησίας.

1) Άπαραιτήτως να τυπωθῆ και τὸ θεόπνευστον πρωτότυπον κείμενον, ἀπαγορευομένης ἐκδόσεως μόνης τῆς ἐρμηνείας.

3) Ἡ ἐρμηνεία νὰ συνταχθῆ στηριζομένη εἰς τὴν πατερικὴν σοφίαν.

4) Ἡ γλωσσικὴ μορφή τῆς ἐρμηνείας νὰ εἶναι ἡ καθαρὰ νεοελληνικὴ, ἥτις και εἶναι ἡ συνέχεια τῆς καθαρευούσης, ἀποφουγομένων τῶν ἀκροτήτων.

5) Τὸ ἔργον νὰ ἀνατεθῆ εἰς γνώστας και εἰδικούς ἀλλὰ και ἀκραιφνῶς ὀρθοδόξους. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι και τὸ σπουδαίτερον. Οἱ εἰδικῶς πεπαιδευμένοι Ἱεράρχαι, αἱ Θεολογικαὶ Σχολαὶ και οἱ ἐρμηνεύσαντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἔχουν δεδαιώως τὸν λόγον.

6) Δι' ὅλα ταῦτα δέον νὰ συσταθῆ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας, ἵνα μελετήσῃ τὸ ὅλον θέμα και ὑποβάλῃ τὰ συμπεράσματα εἰς τὴν ἐπομένην Ἱεραρχίαν, διότι τὸ θέμα εἶναι ἐξόχως ζωτικόν διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Περαινοῦντες τὴν παροῦσαν εἰσήγησιν, ἀφοῦ ἐκφράσωμεν εὐχαριστίας διὰ τὴν τιμὴν, θεωροῦμεν ἐπικαιρον νὰ ὑπευθυμίσωμεν τὸ τοῦ Ἁπ. Παύλου σχέσιν ἔχον μὲ τὴν παροῦσαν εἰσήγησιν: «πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν, οὐχὶ ὅτι ἱκανοὶ ἔσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, "Ὅς και ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος" τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτενεῖ, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ... πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ...» (Β' Κορ. γ', 4 - 8).

Μία τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ ζωοποιοῦ πνεύματος τῆς Κ.Δ. θὰ εἶναι μία ἐπὶ πλέον δόξα τῆς Ἐκκλησίας, ἣν εὐχομαι δλοφύχως. Ἀμήν.

† Ὁ Κεφαλληνίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

5. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΛΩΡΙΝΗΣ, ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΕΟΡΔΑΙΑΣ

κ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ

«ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΙΛΙΑΣΜΟΥ»

Τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον κατ' ἐντολὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐδόθη μοι πρὸς εἰσήγησιν ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας, εἶναι: «**Α ν τ ι μ ε τ ῶ π ι σ ι ς τ ῆ ς α ἰ ρ ἔ σ ε ω ς τ ο ῦ Χ ι λ ι α σ μ ο ῦ**».

Ἄν και τὸ θέμα τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ διαπραγματευθῆ ἄλλος τις Ἱεράρχης, ἐντιμῆς περὶ τὸ θέμα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ σχετικῆς του μελέτης, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων, ἐν τούτοις, ὑπακούων εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐδέχθη τὴν ἐντολὴν, και ἰδοὺ ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας, κατόπιν μελέτης τῆς σχετικῆς διδασκαλίας, τολμῶ νὰ ἐμφανισθῶ και νὰ εἰσηγηθῶ ἐπὶ τοῦ φλέγοντος τούτου θέματος.

Ὅς ἔχει ἡ ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας διατύπωσις τοῦ θέματος, ἡ εἰσήγησις θὰ πρέπει νὰ περιορισθῆ ἐντὸς καθοριζομένου πλαισίου. Ὅχι ἡ ἔκθεσις τῆς διδασκαλίας τοῦ Χιλιασμοῦ, ὡς αὕτη ἐκτίθεται εἰς τὰ ἀναριθμητὰ χιλιαστικὰ και ἀντιχιλιαστικὰ διδλία και φυλλάδια, ἀλλὰ ἡ ἀντιμετώπισις τῆς αἵρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ. Κατ' ἀρχὴν, ὀρθῶς περιορίζεται τὸ θέμα ἐντὸς τοῦ πλαισίου τούτου. Διότι, ὅχι μόνον ἡ ἔκθεσις και ἡ ἐν ταύτῳ ἀναίρεσις τῆς διδασκαλίας τοῦ Χιλιασμοῦ θὰ ἀπήγε: πολλὰς συνεδριάσεις, θὰ ἤδυνάμην νὰ εἶπω

ὅλας τὰς συνεδριάσεις, τῆς παρουσίας συναλεύσεως, διὰ μίαν κατὰ πάντα ἐμπεριστατωμένην και ἐξονυχιστικὴν ἔρευναν τοῦ θέματος, ἀλλὰ, τὸ κυριώτερον, διότι ὅλοι οἱ Ἱεράρχαι οἱ ἀπαρτίζοντες τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας, ἐξ ἰδιαιτέρων αὐτῶν μελετῶν, ἔχουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον γνώσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Χιλιασμοῦ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐν τῇ εἰσηγήσει ταύτῃ δὲν πρόκειται νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν και ἀναίρεσιν τῶν θέσεων τοῦ Χιλιασμοῦ, τὰ ὁποῖα ἔχουν διαπραγματευθῆ συγγραφεῖς και θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον, πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καθορισθέντος θέματος «**Αντιμετώπισις τῆς αἵρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ**» νὰ προτάξωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς φύσεως και τοῦ χαρακτικῆρος τοῦ Χιλιασμοῦ και τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ. Καὶ κρίνομεν τὴν πρόταξιν ταύτην ἀναγκαίαν, διότι, ἐφ' ὅσον καλούμεθα ν' ἀντιμετωπίσωμεν τὸν Χιλιασμόν και νὰ ὑποδείξωμεν τρόπους καταπολεμησεῶς του, πρέπει προηγουμένως νὰ γνωρίσωμεν καλῶς τὸν ἐχθρόν. Ἄγνοια τοῦ ἐχθροῦ, τοῦ σκοποῦ και τῶν σχεδίων του, δὲν ἐπιτρέπεται. Μία τοιαύτη ἄγνοια θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐσφαλμένην τακτικὴν καταπολεμησεῶς του.

Πρὸ πάσης μάχης ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ὀμιλήσωμεν μὲ στρατιωτικὴν γλῶσσαν, ἀναγνώρισις ἐδάφους. Μὲ ποῖον ἐχθρόν ἔχομεν νὰ κάμωμεν, ποίας δυνάμεις δια-

θέτει ὁ ἐχθρὸς καὶ ποῖα καταχθόνια μέσα μεταχειρίζεται. Ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι οὐδεὶς ἐκστρατεύει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ἐὰν προηγουμένως δὲν κάμῃ τὴν δέουσαν ἀναμέτρησιν τῶν δυνάμεων του καὶ δὲν ἔχη τὰς ἀναγκαίαις προϋποθέσεις μιᾶς ἐπιτυχοῦς ἐκθάσεως τοῦ πολέμου. (Λουκ. 14, 31).

**

Πρὸ πάσης, λοιπόν, λήψεως ἀποφάσεως κατὰ τοῦ Χιλιασμοῦ, πρέπει γὰρ ἐξετασθῆ καὶ δοθῆ ἀπάντησις εἰς ἓν ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον θεωρῶ σπουδαιότερης σημασίας διὰ τὸν κατὰ τοῦ Χιλιασμοῦ ἀγῶνα. Τὸ ἐρώτημα εἶναι: **Τί εἶναι ὁ Χιλιασμός;**

Τὸ ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὡς θέτει τὸ θέμα, ἀναγνωρίζει τὸν Χιλιασμόν ὡς αἵρεσιν. Ἄλλ' ἐρωτῶμεν ὁ Χιλιασμός εἶναι αἵρεσις; Εἶναι θρησκεία;

Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ Χιλιασμοῦ τῶν πρώτων αἰώνων, ὡς οὗτος διευτυπώθη ὑπὸ τοῦ Παπίου καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχαίων συγγραφέων, θὰ ἠδύνατό τις γὰρ εἶπεθ ὅτι πρόκειται περὶ δοξασίας αἰρετιζούσης. Ἄλλ' ὁ Χιλιασμός, ὡς ἐμφανίζεται εἰς τὸ συγκρότημα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθ, ἢ ἄλλως πως ἀποκαλουμένων, δὲν προσβάλλει μίαν ὠρισμένην διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' ὅλας συλλήθδην τὰς ἀληθείας ἐκείνας, ἐφ' ὧν στηρίζεται τὸ χριστιανικὸν οἰκοδομημα. Ἀρνεῖται, ὡς γνωστόν, τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀρνεῖται τὸ Τριαδικὸν τοῦ Θεοῦ, ἀρνεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀρνεῖται τὴν Ἐκκλησίαν, ἀρνεῖται τὰ μυστήρια, ἀρνεῖται τὴν κόλασιν καὶ τὸν παράδεισον, ἀρνεῖται τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Δὲν ἀφήνουν τίποτε ἔρθιον. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ὅπως διακηρύσσουν εἰς τὸ περιοδικὸν τῶν «ΣΚΟΠΙΑ», εἶναι αἱ ἀκριδὲς τῆς Ἀποκαλύψεως, αἱ ὁποῖαι σκοπὸν ἔχουν γὰρ καταστρέφουν πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὸν Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου, τὴν Ἐκκλησίαν (Ἰδέ, σχετικὸν φυλλάδιον Γραφείου Ἀντιαιρετικοῦ Ἀγῶνος Ἱερᾶς Συνόδου «Ἐρχονται οἱ σκορπιοί»). Συνεπῶς δὲν πρόκειται περὶ αἵρέσεως, ἀλλ' οὔτε περὶ θρησκείας. Διότι, ἐὰν ὑπάρχῃ μία λέξις, τὴν ὁποῖαν μισοῦν θανασιμῶς οἱ Χιλιασταὶ τοῦ Μπροῦκλιν, εἶναι ἡ λέξις **Θ ρ η σ κ ε ι α**. «Ἡ θρησκεία, γράφουν, ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς παρὰ τοῦ Διαδόλου καὶ ἐχρησιμοποιήθη καθ' ὅλους τοὺς χρόνους ὑπὸ τοῦ Διαδόλου ἔκτοτε, ὅπως ἐξαπατήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν λατρείαν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ». (Ἰδέ, Ἰωάννου Ἀργέντου, Ἡ ἀλήθεια περὶ Χιλιασμοῦ, Ἀθήναι 1955, σελ. 20).

Ἄλλ' ἴσως ἀντεῖπῃ τις, ὑποστηρίζων τὸν θρησκευτικὸν χαρακτήρα τῆς κινήσεως τῶν Χιλιαστῶν, ὅτι οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθ, οἱ ὁποῖοι ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐπικαλοῦνται τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, καὶ παρουσιάζονται ὡς Σπουδασταὶ τῆς Γραφῆς, πῶς δὲν εἶναι θρησκεία; Ἄλλ' ἐδῶ ἐγκεῖται τὸ μέγα ψεῦδος καὶ ἡ τραγικὴ ἀπάτη. Διότι γράφουν καὶ λέγουν ὅτι τὰ διδάγματα των στηρίζονται ἐπὶ τῶν κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἄλλ' ἐρωτῶμεν ἐπὶ ποίῳ κειμένῳ; Διὰ μὲν

τοὺς ἀφελεῖς λέγουν ὅτι τὸ κείμενον τῶν δὲν διαφέρει ἀπὸ τοῦ ἐπίσημον κείμενον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἄλλ' ὡς ἐξηκριώθη εἰς τὸ ἐπίσημον αὐτὸ κείμενον οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθ, δὲν πιστεύουν. Διὰ τοὺς μύστας τοῦ Χιλιασμοῦ κείμενον ἱερὸν θεωρεῖται μία ἰδικὴ τῶν μεταφράσεως, ἡ ὁποία ὀνομάζεται: «**Μ ε τ ἄ φ ρ α σ ι ε ς τ ο ὕ γ ε ο υ κ ὀ σ μ ο υ**», καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ τῶν βιβλία καὶ περιοδικὰ συναντᾶται μὲ τὰ ἀρχικὰ «**Μ.Ν.Κ.Σ.**». Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ κείμενον τῆς μεταφράσεως των, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἐπίσημον Βίβλον τῶν Χιλιαστῶν, οἱ Χιλιασταὶ ἔχουν προσθέσει καὶ ἀλλάξει πολλὰς λέξεις, ἔχουν ἀλλοιώσει τὸ νόημα τῶν Γραφῶν καὶ ἔχουν κάμει τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς Ἀποστόλους γὰρ διδάσκουν ἀντίθετα πρὸς ὅσα ἐδίδαξαν. Οἷτως ἔχουν ἀντικαταστήσει τὸν τίτλον τοῦ Χριστοῦ «**Κύριος**» εἰς «**ἀφέντης**». Γράφουν «**Σεῖς μὲ φωνάζετε διδάσκαλε καὶ ἀφέντη, καὶ καλὰ κάνετε, διότι τέτοιος εἶμαι**» (Ἰωάν. 13, 13). Εἰς τὸ ψευδοκείμενον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν πλαστογράφησιν τοῦ ἱεροῦ Κειμένου, βλέπει τις τὸ ἀδυσσαλέον μῖσος τὸ ὁποῖον τρέφουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Μπροῦκλιν κατὰ τοῦ ἱερωτέρου συμβόλου τῆς Χριστιανοσύνης, κατὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, μισοῦν τόσο τὸν Σταυρὸν, ὥστε τὴν λέξιν «**σταυρὸς**» ἀντικαθιστοῦν μὲ τὴν λέξιν «**πάσσαλος βασάνου**» καὶ τὴν λέξιν «**σταυρώνω**» μὲ τὴν λέξιν «**διατρύπω**!». Εἰς τὸ κείμενον των γράφουν: «**Λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλάτος τί λοιπὸν γὰρ κάμω μὲ τὸν Ἰησοῦν τὸν καλούμενον Χριστόν;**» «**Οἱ εἶπον ἅς διατρύπηθῇ. Καὶ ὅταν διετρύπησαν αὐτὸν διμερίσθησαν τὰ ἱμάτιά του ρίψαντες κλῆρον**». (Ματθ. 27, 22 - 35). Ἄλλὰ καὶ ἄλλας λέξεις ἀντικαθιστοῦν μὲ λέξεις αἱ ὁποῖαι ἀλλοιώνουν τελείως τὸ νόημα τῆς Ἁγίας Γραφῆς (Ἰδέ Φυλλάδιον, Ἡ πλάνη τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθ, Χαλκίς 1970, σελ. 11 - 12).

Ἄλλ' ὡς ἀπεδείχθη, καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα «**Ἰεχωῦθ**» δὲν ἀποδίδει πιστῶς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὡς τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τετρασύμφωνον Ἑβραϊκὸν εἶναι τὸ ἐπιστημονικῶς ἀποδοδεδειγμένον «**Γ ι α χ ε ε**» (Ἰδέ Φυλλάδιον Πρεσβυτέρου Ἀγτωνίου Ἀλεξίσοπούλου, «**Ἐστὼ ὁ Θεὸς ἀληθῆς**» ἀριθμ. 2, «**Τὸ ὄνομα Ἰεχωῦθ**»).

Ἐκ τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ Χιλιασταὶ δὲν πιστεύουν εἰς τὴν Γραφήν, καθὼς αὕτη παρεδόθη ὡς ἱερὸν Κείμενον, ἀλλὰ προσθέτοντες ἢ ἀφαιροῦντες ὅ,τι εἶναι συμφέρον διὰ τὸν καταχθόνιον σκοπὸν των, παρουσιάζουν τὴν Βίβλον δεινῶς ἠκρωτηριασμένην.

Εἶναι οἱ Προκροῦστα τῆς Βίβλου. Οὐδέποτε ἡ Ἱερὰ Βίβλος ὑπέστη τοιαύτην κακοποίησιν, πλαστογράφησιν καὶ διαστρέβλωσιν, ὅσον ὑπὸ τῶν αὐτοαποκαλουμένων Σπουδαστῶν τῶν Γραφῶν. Μέθοδος ὄντως σατανικὴ, τὴν ὁποῖαν πρῶτος μετεχειρίσθη ὁ Σατανᾶς, ὁ ὁποῖος, διαστρεβλῶν τὴν ἐννοιαν τῶν ρητῶν τῆς Βίβλου, προσεπάθει καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐν τῷ καιρῷ τῶν πειρασμῶν γὰρ πλάνησιν (Ματθ. 4, 1 - 11). Ἄλλ' οὕτω διαστρεβλουμένης τῆς Γραφῆς, δύνανται

και αυτοι ακόμη οι άθεοι γά έχουν στηρίγματα εν τῷ ρητῷ «Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι Θεός» (Ψαλμ. 13, 1), δι' απομονώσεως τῆς προτάσεως «Οὐκ ἔστι Θεός».

Δὲν ἀγαποῦν τὴν Ἁγίαν Γραφήν οἱ Χιλιασταί. Ἀπόδειξις ἔστω καὶ τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τοὺς ὀπαδοὺς των δὲν συνιστοῦν τὴν ἀπ' εὐθείας μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀλλὰ συνιστοῦν ὅπως οἱ ὀπαδοὶ των μελετοῦν τὰ περιοδικὰ των «ΣΚΟΠΙΑ» καὶ «ΕΥΗΜΕΝΑ», τὰ ὅποια ἐν τῇ συνειδήσει τούτων θεωροῦνται ὡς κείμενα ἱερά. Ὅσα δὲ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀναφέρουν τὰ περιοδικὰ, ταῦτα καὶ ἀποστηθίζουσι καὶ ἐπικυλοῦνται οἱ Χιλιασταὶ πρὸς ὑποστήριξιν των πλανῶν των.

Ἄλλὰ τότε πρὸς τί ἐμφανίζονται ὡς Σπουδασταὶ τῆς Γραφῆς; Ὁ σκοπὸς των εἶναι καταχθόνιος. Μεταχειρίζονται τὰ ρητὰ τῆς Γραφῆς ὡς δόλωμα διὰ νὰ συλλάβουσι τοὺς ἀφελεῖς, οἱ ὅποιοι, ἀκούοντες τὰ ρητὰ, ἐντυπωσιάζονται καὶ καταπλήσσονται καὶ δὲν ὑποπτεύονται ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν διαστρέβλωσιν των ρητῶν κρύπτεται τὸ θανατηφόρον ἄγκιστρον. Πρὸκειται περὶ φοβερᾶς ἀπάτης, ἣ ὅποια διενεργεῖται εἰς δόξον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Χιλιασμὸς οὕτω πως δρῶν καὶ κινούμενος, ἐμοιάζει μὲ τὸ θηρίον ἐκεῖνο τῆς Ἀποκαλύψεως, τὸ ὅποιον φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του δύο κέρατα ἀρνίου (Ἀποκ. 13, 11). Τὰ δύο κέρατα τοῦ ἀρνίου, ὡς λέγει καὶ ὁ αἰδιδιμος Ρῶσσοσ ἐπίσκοπος Νιζιγὸδδρ Ἰννοκέντιος, εἶναι ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη (Ἰδέ «Αἱ σύγχρονοι ἀθεϊστικαὶ καὶ ἀνορθόδοξοι προπαγάνδαι», Ἀθήναι 1935, σελ. 47). Ὁ Χιλιασμὸς δὲν εἶναι τὸ ἄκακον Ἀρνίον, δὲν εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὡς κηρύττεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας του, φαίνεται ὅμως ὁ Χιλιασμὸς ὡς ἀρνίον, προβάλλον διαρκῶς τὰ δύο κέρατα τοῦ ἀρνίου, τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην.

«Ἡμεῖς, λέγουσι οἱ Χιλιασταί, τίποτε ἄλλο δὲν κηρύττομεν, παρὰ ὅτι γράφουσι αἱ Γραφαί». Ἴδου τὸ μέγα ψεῦδος! οἱ Χιλιασταὶ ἔλαβον ρητὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὰ παρηρημένησαν, τὰ διεστρέβλωσαν, τὰ ἀνέμιξαν μὲ ἄλλα στοιχεῖα καὶ οὕτως ἔπλασαν τὸν μῦθον των, ἕνα μῦθον φαντασμαγορικόν, ὃ ὅποιος ἐξωτερικῶς φαίνεται ν' ἀνταποκρίνεται πρὸς μύθον πόθον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς δι' εὐδαιμονίαν, εἰρήνην καὶ πρόσδον τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τοῦ μῦθου κρύπτεται τὸ πελώριον ψεῦδος, ἣ ἀπάτη των αἰώνων, κρύπτεται ὁ Σατανᾶς.

Ὁ Χιλιασμὸς τοῦ Μπρὸυκλιν δὲν εἶναι ὁ ἄθῶος ἐκεῖνος Χιλιασμὸς τοῦ Παπίου καὶ των δραματιστῶν ἐν γένει ἐνὸς ἐπίγειου παραδείσου. Δὲν εἶναι αἵρεσις, οὕτε καὶ θρησκεία ὑπὸ τὰς γνωστάς καὶ καθιερωμένας των λέξεων ἐγγυίας. Ἄλλ' εἶναι π ο λ υ δ α ἰ δ α λ ο σ π ο λ ι τ ι κ ο σ ο ι κ ο γ ο μ ι κ ἣ ὀ ρ γ ἄ ν ω σ ι ς, ἣ ὅποια, ὡς διὰ στοιχείων ὑπὸ ὀρθοδόξων συγγραφῶν ἀποδεικνύεται, συνδέεται ἀρρήκτως μὲ τὸν Σιωνισμόν, καὶ σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ν' ἀποξηράνη

τὸ δένδρον τοῦ Χριστιανισμοῦ, νὰ καταστρέψῃ αὐτό, καὶ ἐπὶ των ἑρειπίων του νὰ ἰδρῦσῃ τὸ Imperium. Δηλαδή ἀποδέλπει εἰς τὴν ἀναβίωσιν μιᾶς παγκοσμίου αὐτοκρατορίας, ἣ ὅποια, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ των ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ κατευθῆνῃ τὸ σύμπαν. Μισοὶ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν καὶ, ἐνῶ φαίνεται εἰρηνόφιλος καὶ ἀπαγορεύει οἱ ὀπαδοὶ τῆς νὰ ἐντάσσωνται εἰς τὰς ἐνόβλους δυνάμεις, κάτω ἀπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς εἰρήνης, κρύπτεται μῖσος ἄσπογγος. Οἱ Χιλιασταί, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ των συγγραμμάτων των, ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα τῆς συγκρούσεως των στρατευμάτων τοῦ Διαβόλου μὲ τὸ στράτευμα τοῦ Ἰεχωβά, εἰς τὴν φοβερὰν αὐτὴν ἀναμέτρησιν, ὀνομαζομένην «ἀρμαγεδδών», δὲν πρόκειται νὰ μένουσι ἀπαθείς θεαταὶ τῆς παγκοσμίου συρράξεως, ἀλλὰ θὰ λάβουσι τὰ ὄπλα, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ πυρηνικά. Πέθος καίων τὰ στήθη των κυβερνητῶν τὴν σκοτεινὴν ταύτην ὀργάνωσιν, εἶναι τὸ Imperium, ἣ ἑβραϊκὴ αὐτοκρατορία, εἶναι ἣ ἐκπλήρωσις των ὀνειρῶν τοῦ Διεθνoῦς Σιωνισμοῦ. Πάντα τὰ ἄλλα, ὅσα παρουσιάζονται μὲ θρησκευτικὴν χροιάν, εἶναι ἐπικαλύμματα, πρὸς παραπλάνησιν των πολλῶν.

Ὅτι ὁ Χιλιασμὸς τοῦ Μπρὸυκλιν ἔλκει τὴν καταγωγὴν ἐκ τοῦ Διεθνoῦς Σιωνισμοῦ καὶ ὑποστηρίζεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀποδέλπει εἰς παγκόσμιον κυριαρχίαν μὲ κατάλυσιν πάσης πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς τάξεως, εἰς τοῦτο συγκλίνουν αἱ γνώμαι ὅλων των ἀσχοληθέντων μὲ τὸ θέμα τοῦ Χιλιασμοῦ. Οὕτως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων γράφει: «Ἀπὸ πάμπολλα σημεῖα τοῦ Χιλιασμοῦ, ὃ σύγχρονος καὶ σὲ κυριολεξία ἀντιχριστιανικὸς Χιλιασμὸς φαίνεται ὅτι εἶναι σκεπασμένος Ἰουδαϊσμὸς. Ἡ προσβολὴ κατὰ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ, ἣ προσβολὴ κατὰ τῆς Θεότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἣ προσβολὴ γενικὰ κατὰ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἣ προσβολὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἣ προσβολὴ κατὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, ἣ προσβολὴ κατὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, εἶναι ὅλας σαφέστατες ἐνδείξεις σοβαρῆς καὶ ὀργανωμένης προσπάθειας γιὰ τὴ διάθρῶσιν καὶ ὑπόσκαψιν των θεμελίων τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ γίνεται ἐντελῶς φανερὴ ἀπὸ τις στενότερες σχέσεις πού υπάρχουν μεταξὺ Χιλιαστῶν καὶ Ἑβραίων, ἰδεολογικά, ἐπειδὴ ὁ Ρῶσσελ, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Χιλιασμοῦ τὸ 1910 ἔδωκε τὴ μεγάλη του μαρτυρία πρὸς τὸν Ἰουδαϊκὸ λαὸ στὸ ἱποδρόμιον τῆς Νέας Ἰόρκης («Τελελεσμένο μυστήριον», σελ. 72). Δηλαδή ἐξεδήλωσε τὴν πίστη του στὸν Ἰουδαϊσμὸν καὶ στὸν Σιωνισμό. Ὁ Ρούδερφοντ ἦταν γνήσιος Ἑβραῖος, ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθῆ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ ἄλλα στοιχεῖα πού ἀναφέρει ὁ Σεβασμιώτατος Κορινθίας, ὡς ἀποδεικτικὰ των σχέσεων Χιλιασμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ, καταλήγει εἰς τὸ ἐξῆς συμπέρασμα. «Ὅστε ὁ Χιλιασμὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς μία αἵρεσις Χριστιανικὴ, ἀλλὰ συγκεκριμένως καὶ μεταμορφωμένος Ἰουδαϊσμὸς καὶ Σιωνισμὸς, μὲ σκοπὸ τὴν κυριαρχίαν στὸν κόσμον καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῆς «Θεοκρατικῆς», ὀνομαζομένης, κυβερνήσεως τοῦ Ἰεχωβά, μὲ τὴν ὅποια θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ βαθὺς πόθος καὶ τὸ ἀνεκπλήρωτο ὄνειρον

τῶν Ἰουδαίων, ποὺ ὑφίσταται πρὶν πολλὰς χιλιετηρίδες» (Ἰδέ, Αἱρετικοὶ Προτεστάντες, Κόρινθος 1973, σελ. 246 - 247).

Αὐτὰ γράφει ὁ Σεβασμιώτατος Κορινθίας κ. Παντελεήμων. Παρομοίως ἐκφράζονται καὶ ἄλλοι. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Π. Τρεμπέλας, ἐκ τῶν πρώτων πολεμίων τοῦ Χιλιασμοῦ, γράφει: «Ὁ Χιλιασμὸς εἶναι κεκρυμμένος Ἰουδαϊσμός» (Ἰδέ, Χιλιασμὸς, ἔκδοσις 3ῆ Ἀθήναι 1947, σελ. 106). Ὁ Ἀναστάσιος Ἀντωνόπουλος, ἐκ τῶν πλέον εἰδημόνων ἐπὶ τοῦ χιλιαστικοῦ θέματος, γράφει ἐν συμπεράσματι ὅτι ὁ Χιλιασμὸς δὲν εἶναι θρησκεία. «Ἐξ ὧν τῶν ἐκτεθέντων, γράφει, ὁ Χιλιασμὸς εἶναι ὄχι μόνον ἄθρησκος ἀλλὰ καὶ ἀντιθρησκευτικὴ ὀργάνωσις, ἡ ὁποία προσπαθεῖ ὑπόβουλος καὶ καταχθονίως νὰ ἐνσπείρῃ τὸ μίσος παντὸς ἀνθρώπου κατὰ τῆς θρησκείας του καὶ νὰ δημιουργήσῃ κοινωνίας ἀπίστους, ἀθέους καὶ ἀθρήσκους, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐλπίζει νὰ ἀποκτήσῃ ὀπαδοὺς... Σκοπὸς του εἶναι νὰ ἐπιτύχῃ τὴν παγκόσμιον ἐπιβολὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἡγεμονισμοῦ, διότι οὗτος δύναται ν' ἀπολαμβάνῃ τῆς Συνταγματικῆς προστασίας: Ἀθήναι 1959, σελ. 14». Ὁ Ν. Φαρουδάκης γράφει: «Ὁ Χιλιασμὸς, ἀρνητὴς τῆς Θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, τῶν δογμάτων καὶ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι κλῆρον Χριστιανικῆς αἵρεσις, εἶναι αὐτὴ ἡ ἰδία διδασκαλία τοῦ Ἀντιχριστοῦ, ἡ βλαστημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ πῦρ σοβαρὴ ἀμαρτία, ἡ ὁποία «οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις» (Ἰδέ, Οἱ σκοτεινὰς δυνάμεις ἀποκαλύπτονται, Ἀθήναι 1971, σελ. 25). Ὁ Ἀναστάσιος Πιέρρος γράφει: «Ὅτι δὲν πρόκειται κατ' οὐσίαν οὐχὶ περὶ χριστιανικῆς αἵρεσεως, ἀλλὰ περὶ τοῦ Διεθνoῦς Σιωνισμοῦ, ὅστις συνεχίζει καὶ ἤδη ἀνενοχλήτως πολυμόρφως καὶ πολυτρόπως τὴν καταχθόνιον ἀντιχριστιανικὴν καὶ ἀνθεθνικὴν δρᾶσιν του ἐν τῷ περιουσίῳ ἡμῶν Ἔθνει, πανηγυρικῶς φρονούμεν ἀπεδείχθη ἐκ τοῦ ὄλου περιεχομένου τῆς παρούσης συγγραφῆς καὶ ἰδίᾳ ἐξ ὧν ἐν σελίδι 21 καὶ 27 γράφομεν» (Ἰδέ, Ἡ Ὁρθοδοξία κατὰ τοῦ Χιλιασμοῦ, Ἀθήναι 1977, σελ. 259). Ὁ Πρεσβύτερος Ἀντώνιος Ἀλεξιάδης γράφει: «Σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου μου εἶναι νὰ καταδειχθῇ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ μιᾶς θρησκευτικῆς κινήσεως, ἀλλὰ περὶ μιᾶς στυγερᾶς δικτατορίας, ἡ ὁποία ὑποδουλῶναι τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν ἀφίγει οὐδὲν περιθώριον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα» (Ἰδέ, Ἡ δικτατορία τοῦ Μπροῦκλι, Ἀθήναι 1973, σελ. 9). Ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης Χαράλαμπος Βασιλόπουλος γράφει: «Ὁ κόσμος δὲν ξέρει. Δὲν ἔχει ἰδέαν ἀπὸ τὰ καταχθόνια σχέδιά των διότι καμουφλῶνται θαυμάσια. Παρουσιάζονται, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, με ἐνδυμα προβάτου θρῆσκοι καὶ Ἑλληνες, ἐνῶ στήν πραγματικὴν εἶναι ἀντίχριστοι ἄθρησκοι, καὶ μισέλληνες. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τοὺς ἀφαιρέσουμε τὴ μάσκα, νὰ τοὺς ἰδοῦμε καλὰ ποιοὶ εἶναι καὶ νὰ προφυλαχθοῦμε. (Ἰδέ, Ἐσκέπασμα τῶν Ἰεχωβάδων, Ἀθήναι 1976, σελ. 7).

Κυρία, ἡ ὁποία ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐχρημάτισε στέλεχος τοῦ Χιλιασμοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἤδη ἐπαγγέλλεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας γράφει: «Εἶδα καὶ ἄκουσα πολλὰ αἵσχη των, ὅπως φέμα, ἀπάτη, πονηρία, κακία, ἀσυνηθισία, μίσος, καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἐβεβαιώθηκα ὅτι πρόκειται περὶ μυστικῆς πολιτικῆς ὀργανώσεως καὶ σκοπὸς των εἶναι νὰ καταργήσουν ὅλας τὶς θρησκείας καὶ κυβερνήσεις καὶ νὰ κυβερνήσῃ παγκοσμίως ὁ ἐβραϊσμός».

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 27) 1930 ἀποφάσει τοῦ Ἐφετείου Αἰγαίου, τεκμηριωμένη δι' ἀρκετῶν στοιχείων, γράφονται τὰ ἐξῆς ἀξιόλογα: «Ἡ ἐταιρεία τῶν Σπουδαστῶν τῆς Γραφῆς διαθέτει ἅπαιρα χρηματικά μέσα ὑποδοθηθεμένη πιθανώτατα καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ Σιωνισμοῦ. Διότι ὁ Χιλιασμὸς εἶναι ἀπότοκος τοῦ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ ἀκμάσαντος Ἰουδαϊσμοῦ, ὅστις ἐπεδίωκε τὴν Ἱδρυσιν παγκοσμίου Ἰουδαϊκοῦ Θεοκρατικοῦ Βασιλείου (118 Βούλευμα τοῦ Συμβουλίου τούτου Meyers Contr. Lexikon ἐν λέξει Chiliasmus, Milenarisme καὶ ἐκθεσιν ἐν δικογραφίᾳ ταύτῃ τοῦ ἐν Μυτιλήνῃ καθηγητοῦ τῶν ἱερῶν καὶ μάρτυρος Πλάτ. Σταματάκη). Τοῦτ' αὐτὸ ἐπιδίδωκε ἤδη καὶ ὁ Χιλιασμὸς, ὅστις κατὰ θάθος δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ κεκαλυμμένος Ἰουδαϊσμὸς ὑπὸ τῆς σύγχρονον ἐμφάνισιν τοῦ Σιωνισμοῦ» (Ἰδέ, Χιλιασμὸς, ἐπίσημα περὶ αὐτῶν ἐγγράφα καὶ δικαστικὰ ἀποφάσεις Ἐφετείου καὶ Ἀρείου Πάγου, Ἀθήναι 1931, σελ. 16 - 17).

Ἄλλὰ καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διὰ παλαιότερας γνωματεύσεώς της (16.6. 1964) ἀπεφάνητο ὅτι «Ὁ Χιλιασμὸς δὲν ἀποτελεῖ κλῆρον χριστιανικῆς αἵρεσις, οὐδὲ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς «γνωστὴ θρησκεία»... ἀλλ' ἀποτελεῖ προεχόντως ἀναρχικὴν, ἀνθεθνικὴν καὶ ἀντιχριστιανικὴν κίνησιν, ἀποσκοποῦσαν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Σιωνισμοῦ». Ἄλλὰ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 679) 1960 ἀπόφασις τῆς Ὀλομέλειας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ἀπεφάνητο ὅτι «Ὁ Χιλιασμὸς στερεῖται τῶν ἀναγκαίων προϋποθέσεων τῆς «γνωστῆς θρησκείας».

Δόκιμοι συγγραφεῖς, νομικοὶ καὶ θεολόγοι, οἱ ὁποῖοι ἐμδριθῶς ἐμελέτησαν τὸ θέμα τοῦ Χιλιασμοῦ, ἐξέφερον, ὡς εἶδομεν, τὴν ὑπεύθυνον γνώμην ὅτι ὁ Χιλιασμὸς τοῦ Μπροῦκλι δὲν εἶναι αἵρεσις, ἀλλ' οὔτε καὶ θρησκεία. Καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ τύχῃ συνταγματικῆς προστασίας.

Ἐν τούτοις, παρ' ὅλας αὐτὰς τὰς ὑπευθύνους φωνὰς, ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2106) 75 ἀπόφασιν διὰ τῆς ὁποίας ὁ Χιλιασμὸς θεωρεῖται ὡς «γνωστὴ θρησκεία» καὶ ἐπομένως τελεῖ ὑπὸ τὴν συνταγματικὴν προστασίαν. Παρ' ὅλον τὸν σεβασμὸν τῶν ὁποίων ἔχομεν ὡς Ἑλληνες πολῖται πρὸς τὰ ἀνώτατα Δικαστήρια τῆς Πατρίδος, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐρχομένη εἰς

ἀντίθεσιν ὄχι πρὸς τὰς ἀνωτέρω γνώμας τινῶν ὑπευθύνων θεολόγων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ὀλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, προκαλεῖ κατάπληξιν καὶ ἀποτελεῖ σκάνδαλον. Ὁρθῶς δὲ ἀνησύχησεν ἢ τότε Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, διὰ τῆς ὁποίας καὶ οἱ γάμοι καὶ αἱ βαπτίσεις τῶν ἀντιχριστῶν Χιλιαστῶν ἀναγνωρίζονται ἤδη ὡς ἱεροπραξίαι καὶ ἡγοίχθησαν αἱ πύλαι εἰς τὴν ἀκόλυτον πλέον δρᾶσιν τοῦ Χιλιασμοῦ.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ διαμαρτυρήθη ἐντόνως. Ἐγγράφη τὰ ἑξῆς: «Συνιστᾷ θαρρύτατον ἔγκλημα, ὅπερ σχεδὸν εἶπεν ἰσοδυναμῆι πρὸς ἐκεῖνο τῆς ἐσχάτης προδοσίας, τὸ γεγονός ὅτι ἐν ὀνόματι τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας διὰ τοῦ νέου Συντάγματος διηγοίγησαν διάπλατοι αἱ πύλαι τοῦ Ἔθνους εἰς τὸν σιωνιστικῆς προσελύσεως ὕπουλον καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνον τοῦτον ἐχθρὸν τῆς φιλιότητος ἡμῶν Πατρίδος, τὸν Χιλιασμόν, καὶ ὅτι δι' ἀποφάσεων, ὡς ἐκείνη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας παρέχεται ἡ ἄδεια τῆς πολιτείας, ὥστε ὁ ἐχθρὸς οὗτος νὰ ἐπιτελέσῃ ἐλευθέρως καὶ ἀκολούτως τὸ διαδρωτικὸν αὐτοῦ ἔργον καὶ νὰ ὑποσκάψῃ οὕτω τὰ θεμέλια τοῦ Ἔθνους» (Ἰδέ, Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Λενῆ, Ἐνέργεια: τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ Χιλιαστικοῦ κινδύνου, Ἀθήναι 1976, σ. 43).

Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς Ὀλομελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, πλὴν τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Μακαριώτατου Προέδρου τῆς, προέδῃ καὶ εἰς τὸν διορισμὸν εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ προβλήματος τοῦ Χιλιασμοῦ, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Τιμοθέου, συγγῆθη καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον (17.9.1975) ἐμπερισπασμένην ἔκθεσιν. Εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν ἀναγιγνώσκεις τὴν ἀγανακτικὴν καὶ τὸν πόνον ὄλων τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν σκανδαλώδη ἀνοχήν, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνει ἡ ἀνθεχνική καὶ ἀντιχριστιανική ὀργάνωσις τῶν Χιλιαστῶν. Ὁρθῶς δὲ ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου αὐτῆς, λέγων: Πῶς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐστηρίχθη διὰ τὴν ἐκδῶσιν τὴν ἀπόφασίν του ὅτι ὁ Χιλιασμός εἶναι ἄγνωστὴ θρησκεία, ἐφ' ὅσον οἱ ἴδιοι οἱ ὁπαδοὶ του διακηρύσσουσιν ὅτι δὲν εἶναι θρησκεία; Ἐν Ἱερᾷ δὲ ἀγανακτῆσαι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων ἐπρότεινε ὅτι ἐπρεπε εἰς τὸ Ἀθηναϊκὸν στάδιον νὰ συγκροτηθῇ πανελλήνιον συλλαλητήριον κατὰ τοιοῦτων ἀποφάσεων τοῦ Κράτους. Ἐζητήθη δὲ διὰ μέσου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπαιγόντως καὶ ἡ γνωμάτευσις τῶν δύο Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ ἂν καὶ παρήλθε τριετία, δὲν γνωρίζω ἂν ἀπήντησαν εἰς τὸ ταθὲν ἐρώτημα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν μόνον γνωρίζω καλῶς, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ὑπακούουσα ὄχι εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀλλ' εἰς τὰς ἑξῶθεν ἐρχομένας φωνὰς τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἀντὶ νὰ θορυβηθῇ ἀπὸ τὰ ἔγγραφα καὶ τὰς διαμαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προὐχώρησε ἔτι πε-

ρισσότερον καὶ ἡγοίξεν ἀκόμη πλατύτερον Νόμον 731) 77 περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν Χιλιαστῶν ἀπὸ τὴν ἔνοπλον στρατείαν. Οὕτω τὸ κακὸν ἀπεκορυφώθη. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἡ ὁποία στεγάζεται κάτω ἀπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ - μοναδικὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Συντάγματος. «Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος», ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, λέγομεν, διὰ τοῦ νόμου τούτου εἶναι ὡσάν νὰ λέγῃ εἰς τοὺς Χιλιαστὰς τοῦ Μπροῦκλι: «Δὲν εἰσθε μόνον θρησκεία ἀναγνωρισμένη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀλλὰ καὶ θρησκεία τῆς ὁποίας οἱ ὁπαδοὶ εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐνοούμενα παιδιὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας. Διὰ λόγους θρησκευτικῆς συνειδήσεως δὲν θὰ στρατεύσθε!!!».

Κατόπιν τοῦ Νόμου τούτου, ὁ ὁποῖος ἦλθε νὰ συμπληρώσῃ καὶ ἐπεξηγήσῃ τὸ ἔργον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, παρέχων σκανδαλωδῶς προνόμιον εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς ὀργανώσεως τῶν Χιλιαστῶν, ὁ λαός, ὁ εὐσεβὴς λαός, ἐξηγέρθη. Εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος διενεργήθησαν συλλαλητήρια καὶ ἐξεδόθησαν ψηφίσματα. Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπέστειλε σχετικὰ ἔγγραφα πρὸς τοὺς ἀρμοδίους, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐντολήν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἐπιτροπὴ ἐκ Μητροπολιτῶν ἐπεσκέφθη τοὺς ἀρμοδίους Ὑπουργούς. Ἐπειδὴ ὑπῆρξε μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, λέγω ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας ὅτι αἱ ἐντυπώσεις μου ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ἐκείνης ἐνώπιον τῶν ἐπισήμων ὑπῆρξαν ἀποκαρδιωτικαί. Εἰς ἔντονον διαμαρτυρίαν τοῦ ἀγίου Γυθείου κ. Σωτηρίου, διατὶ ἐπετράπη ἡ ἔκδοσις τοιοῦτου ἀντισυνταγματικοῦ Νόμου ὁ ἀρμόδιος ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Ὑπουργὸς ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλως, διότι αἱ πιέσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἦσαν ἀφόρητοι καὶ ἐκινδύνευσεν ἡ χώρα μας νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς χώρα μὴ δημοκρατικὴ.

— Τοιοῦτόν τι, κύριε Ὑπουργέ, εἶπον ἐγώ, δὲν ἐπερίμενον νὰ ἀκούσω ἀπὸ τὰ χεῖλη Ἑλλήνος Ὑπουργοῦ. Ὡστε τὰ τοῦ οἴκου μας θὰ διαρρυθμίζουσιν οἱ ξένοι; διὰ νὰ φανῶμεν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς ξένους θὰ ψηφίζωμεν νόμους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ θαυτέτερα αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ; Ὁ νόμος πού ἐψηφίσατε εἶναι ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀποδοκιμασίαν τοῦ λαοῦ.

— Ἀμφιβάλλω, ἀπήντησεν ὁ κύριος Ὑπουργός.

— Ἐὰν ἀμφιβάλλετε, τῷ εἶπον, τολμήσατε νὰ κάμετε δημοψήφισμα ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος καὶ θὰ ἴδητε τὸ ἀποτέλεσμα.

Ὁ Ὑπουργὸς ἐν τέλει μᾶς ὑπεσχέθη, ὅτι μετὰ τὸ ἐξ Ἀμερικῆς ταξιδίον του θ' ἀσχοληθῇ μὲ τὸ θέμα. Ἀλλὰ, ἂν καὶ παρήλθεν ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, οὐδὲν ἐγένετο καὶ ὁ περιβόητος νόμος ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύη καὶ ὁ εὐσεβὴς λαός νὰ ἀνησυχῇ. Κάποια προδοσία, ψεῦ, ἐκουσία, ἢ ἀκουσία συγτελεῖται εἰς ἕαρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς μεγάλην κλίμακα!

Κατόπιν τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα προσεκομίσαμεν καὶ ἐθέσαμεν ὑπ' ὄψιν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, θὰ μᾶς

ἐπιτραπή νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ διατύπωση τοῦ θέματος ὡς μᾶς ἐδόθη «Ἡ ἀντιμετώπιση τῆς αἰρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ», δὲν ὑπῆρξεν ὀρθή. Ἡ ὀρθή διατύπωση, συνάδουσα πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Χιλιασμοῦ, εἶναι: «Ἡ θέσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι τῆς σατανικῆς ὁργανώσεως τῶν Χιλιαστῶν τοῦ Μπροῦκλιν». Καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ δίδωμεν οἱ ἴδιοι ἕπλα εἰς τοὺς Χιλιαστὰς, ἀναγνωρίζοντες αὐτοὺς ὡς αἵρεσιν τῆς θρησκείας μας.

Ἔτσι αἵρεσις. Ἔτσι θρησκεία, ἀλλὰ καταχθόνιος πολιτικὴ κίνησις Σιωνιστικῆς προελεύσεως, πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθὴ θέσις τοῦ θέματος. Καὶ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἡ Ἐκκλησία δέον εἰς τὰς μετὰ τοῦ Κράτους συζητήσεις νὰ βλέπη, νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἐξετάζῃ τὸν Χιλιασμόν τοῦ Μπροῦκλιν. Εἶναι ἔξω φρενῶν, ἐνῶ οἱ ἴδιοι οἱ Χιλιασταί, ὡς εἶδομεν, μετὰ ὀδύνης ἀποκρούουν τὴν λέξιν θρησκείαν, νὰ ἔρχεται τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καὶ νὰ ἀποδίδῃ καὶ ὀνομάζῃ τὸν Χιλιασμόν θρησκείαν.

Αἱ ἀποφάσεις, οἷα ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐρχόμεναι εἰς τοιαύτην σύγκρουσιν πρὸς τὴν πραγματικότητά, πρέπει μετὰ δυνάμει πολλῆς νὰ ἐξελέγχωνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ καταρραπίζωνται οἱ ἐλαφροὶ τῆ συνειδήσει διατυπώνοντες τοιαύτας ἀποφάσεις. Ἐὰν θέλουν οἱ κρατοῦντες νὰ καταστήσουν ἐλευθέραν τὴν διακίνησιν τῶν ἀντιχριστῶν τούτων πρακτόρων τοῦ Μπροῦκλιν ἐν Ἑλλάδι, ἂς ἔχουν τὸ θάρρος νὰ τὸ πράξουν ἐν ὀνόματι τῶν δῆθεν δημοκρατικῶν θεσμῶν ἢ ἄλλης τινὸς θεωρίας, οὐδέποτε ὁμοῦ νὰ τὸ πράττουν μετὰ τὸ πρόσημα ὅτι ὁ Χιλιασμός εἶναι θρησκεία. Ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐδόλως ἀνέγνωσαν τὰς πολυριθμοὺς ἐκδόσεις τοῦ Χιλιασμοῦ, περιφρονοῦν τὴν γνώμην τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὅποιοι πολλὸν χρόνον διέθεσαν μελετῶντες, διὰ ν' ἀνακαλύψουν τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ συγχρόνου Χιλιασμοῦ.

Ἐπιμένοντες εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, διότι, ὡς παρατηρεῖ καὶ ἡ διορισθεῖσα τὸ 1975 Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ προβλήματος τοῦ Χιλιασμοῦ, ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Χιλιασμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τοῦ Κράτους ὡς θρησκείας ἔχει οἰκτρὰς ἐπιπτώσεις. Εἶναι «γνωστὴ θρησκεία» φωνάζουν ἔκτοτε εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην περίπτωσιν οἱ συνήγοροι τοῦ Χιλιασμοῦ καὶ ὡς θρησκεία πρέπει ν' ἀπολαμβάνῃ τῶν εὐεργετημάτων τῆς συνταγματικῆς προστασίας. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, δι' ἀπουσίαν ἰσχυρᾶς ἐμφανίσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐξέδωκε τὴν ἀπόφασίν του, ὁ Χιλιασμός ἀπέκτησε πλέον συνταγματικὴν στέγην, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε, ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων νὰ κηρυχθῆ ὡς ἀναρχικὴ κίνησις, ὑποσκάπτουσα τὰ θεμέλια τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν.

Συνταγματικῶς στεγαζόμενος ὁ Χιλιασμός τοῦ Μπροῦκλιν, ὀργιάζει: πλέον εἰς τὸν χώρον τὸν Ἑλληνικόν, ὥστε οἱ Χιλιασταί νὰ καυχῶνται ὅτι οὐδαμοῦ

τῆς γῆς εὗρον τόσῃν ἐλευθερίαν δράσεως ὅσῃν εἰς τὴν Ἑλλάδα! Καὶ ἔτσι ἡ Κυβέρνησις εἰσπράττει τὰ συγχαρητήρια τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης καὶ εἴ τινος ἄλλου ξενικοῦ ὄργανου διὰ τὰ «δημοκρατικά» καὶ «φιλελεύθερα» φρονήματά της. Δὲν ἀνῆκω, ἀγιοὶ ἀδελφοί, εἰς οὐδὲν πολιτικὸν κόμμα καὶ λέγω τοῦτο, διότι θέλω νὰ κάμω μίαν βασικὴν παρατήρησιν: Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία δι' ἀποφάσεων Δικαστηρίων διαλύει πᾶσαν Σωματεία, τὰ ὅποια ἀποδοδειγμένως ἀποδέχονται εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλὰ τὸν Χιλιασμόν ὀργανώσιν, ἡ ὅποια σαφῶς ἀποδέλπει εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν θεμελίων τοῦ Ἐθνικοῦ, ὅχι μόνον δὲν χαρακτηρίζεται ὡς ἀναρχικὴ καὶ δὲν τὴν διαλύει, ἀλλὰ καὶ ἐπισημοποιεῖ, ἐπικολοῦσα ἐπικεφαλῆς τοῦ τέρατος τούτου τὸ σῆμα τῆς θρησκείας!!

**

Ἰσχυρὰ παρουσιάζεται ἡ Κίνησις τοῦ Χιλιασμοῦ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τοῦ Κράτους. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλης ἀπόψεως, λ ό γ ω ε σ ω τ ε ρ ι κ ῆ ς ὀ ρ γ α ν ὠ σ ε ὡ ς τ ῆ ς, εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἐπικίνδυνος ἡ ὀργανώσις αὕτη τῶν Χιλιαστῶν. Ἀμφιβάλλω ἐὰν ἄλλη μυστικὴ καὶ καταχθόνιος κίνησις ἔχη τοιαύτην ὀργανώσιν, ὡς ὁ Χιλιασμός τοῦ Μπροῦκλιν. Πρόκειται, ὡς ἀπέδειξεν ὁ αἰδεσιμώτατος Ἀντώνιος Ἀλεξίζόπουλος, εἰδικὸς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, περὶ δικτατορίας τοῦ Μπροῦκλιν, ἡ ὅποια εἰς «ρομπόντ» μεταβάλλει τοὺς ὁπαδοὺς της. Οὗτοι, συλληφθέντες εἰς τὰ δίκτυα τῆς σατανικῆς ὀργανώσεως, δὲν ἔχουν πλέον ἴδιαν γνώμην, ἀλλ' ἔχουν τὴν γνώμην τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως, λαλοῦντες καὶ ἐνεργοῦντες κατὰ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ μυστικοῦ ἐγκεφάλου, ὁ ὅποιος ἐδράζεται εἰς τὸ Μπροῦκλιν τῆς Ἀμερικῆς.

Εἶναι λίαν ἀποκαλυπτικά, ἀλλὰ καὶ φρικιαστικά, ὅσα ἔφερον εἰς φῶς τέως ὁπαδοὶ τῶν Χιλιαστῶν, οἱ ὅποιοι, ἀντιληφθέντες τοὺς καταχθόνιους σκοποὺς τῆς ὀργανώσεως, ἐγκατέλειψαν τὸν Χιλιασμόν, καὶ ὅχι μόνον τὸν ἐγκατέλειψαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ κίνδυνον νὰ περιφρονηθοῦν καὶ διωχθοῦν, ἐνεφανίσθησαν δημοσίᾳ καὶ προφορικῶς καὶ γραπτῶς μετὰ παρησίαν καὶ θάρρους κατήγγειλαν τὰς πλάνας καὶ τὸ χιλιαστικὸν ὄργιον. Εἶναι δὲ ἐκ τούτων οἱ σπουδαιότεροι τρεῖς:

1) Ἰωάννης Στ. Ἀργέντης, ἐκ τῶν ἄλλοτε ἡγητῶν καὶ κηρύκων τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθ. Ἐγραφε βαρυσήμαντον φυλλάδιον «Ἡ ἀλήθεια περὶ Χιλιασμοῦ». 2) Εὐάγγελος Τζέλης, πρῶην Μάρτυς τοῦ Ἰεχωῦθ, εἰς τὸ διβλίον του «Ἐκστρατεία ἀγάπης», τὸ ὅποion ἐσημείωσε τρίτην ἐκδόσιν, ἐκθέτει καὶ ἀνασκευάζει ὅλας τὰς διδασκαλίας καὶ τὰς μεθόδους τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦθ, καὶ 3) Θεόδωρος Β. Σταυρόπουλος, πρῶην Μάρτυς τοῦ Ἰεχωῦθ, ἐξέδωκε διβλίον «Οἱ φευδομάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦθ», εἰς τὸ ὅποion ἐκτίθεται ἡ ἀντιχριστιανικὴ δράσις καὶ ἡ σατανικὴ προπαγάνδων. Ἀξίζει νὰ μελετήσῃ τις τὰ τρία αὐτὰ διβλία. Εἰ

αυτών σταχυολογούμεν ὀλίγα τινά, διὰ νὰ δώσωμεν μίαν ἀμυδράν εἰκόνα τῆς σατανικῆς αὐτῆς ὀργανώσεως.

Ἡ ὀργάνωσις ἐδρεύει εἰς τὸ Μπρουκλιν, συνοικίαν τῆς Νέας Ὑόρκης, διαθέτει δὲ τεράστια οἰκοδομήματα μὲ τελειστάτας τυπογραφικὰς μηχανάς, διὰ τῶν ὁποίων ἐκτυπώνονται τὰ περιοδικὰ «Σκοπιά» καὶ «Ἐύπνα» καὶ κυκλοφοροῦν εἰς 199 χώρας. Ἐκδίδονται δὲ ἀκαταπαύστως βιβλία καὶ φυλλάδιά τω, τὰ ὁποῖα κυκλοφοροῦν εἰς ἕλας τὰς χώρας, καὶ ἡ πωλοῦνται εἰς εὐθυστὰς τιμὰς ἢ διανεμονται δωρεάν. Πᾶς δὲ ὀπαδός, ἐπὶ ἀπειλῇ ἀποβολῆς ἐκ τῶν τάξεων τῆς ὀργανώσεως, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἐγτύπων τῶν. Οἱ Χιλιασταὶ ἐκπαιδεύονται ὡς στρατιῶται, ἔτοιμοι νὰ ἐκτελέσουν τὰς ἐντολάς τῆς ἀντιχριστιανικῆς καὶ ἀντεθνικῆς αὐτῆς ὀργανώσεως. Οἱ Χιλιασταί, ἀναλόγως τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας προσφέρουν εἰς τὴν ὀργάνωσιν, διαίρουσιν εἰς «Ἐθαγγελίζομένους», εἰς «Σκιαπαεῖς» καὶ εἰς «Ἱεραποστόλους». Ὑποχρεοῦνται δὲ οὗτοι εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν ἐπισκέψεων κατ' οἶκον καὶ κρατοῦν δελτάρια, ἐλεγχόμενα ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως. Ἔχουν δὲ καὶ σχολὴν ἐκπαιδεύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν φοιτοῦν νέοι καὶ νεάνιδες, τὴν περιδύθητον Σχολὴν Γαλαάδ. Αἱ δὲ αἰθουσαὶ εἰς τὰς ὁποίας συγκεντρώνονται, ὀνομάζονται «αἰθουσαὶ βασιλείας». Πραγματικοῦν καὶ συγκεντρώσεις εἰς δημοσίους χώρους διὰ λόγους διαφημῆσεως καὶ προπαγάνδας.

Εὐκόλον νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὴν σατανικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Χιλιασμοῦ ἀλλὰ δύσκολον νὰ ἐξέλθῃ. Ἄπαιτεῖται ἥρωισμός. Τὸ μικρόδιον τοῦ Χιλιασμοῦ εἶναι ἐκ τῶν μικροβίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δυσκόλως ἐξοντώνονται.

Ἐπικεφαλῆς τῆς ὅλης σατανικῆς ὀργανώσεως εἶναι τὸ κυβερνῶν σῶμα, τὸ δὲ περιέρρον εἶναι ὅτι ἐνῶ πρόκειται περὶ διεθνούς ὀργανώσεως προσωριζομένης νὰ ἐξαπλώσῃ τὰ δίκτυά της εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἐν τούτοις ὅλα τὰ μέλη τῆς ὀργανώσεως εἶναι Ἀμερικανοί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἑβραϊκῆς προελεύσεως. Σιδηρᾶ δὲ πειθαρχία διακρίνει τὴν ὀργάνωσιν. Ὁ συνήθης τρόπος διαδόσεως τῶν πλάνων τῶν εἶναι ἡ κατ' οἶκον ἐπίσκεψις. Εἰς αὐτὴν ρίπτουν τὸ θάρρος τῆς προσπαθείας τῶν. Ὁ Χιλιασμός τοῦ Μπρουκλιν, κατόπιν καταλλήλου προετοιμασίας, ἐπισκέπτεται τὰ σπίτια.

Κτυπᾷ τὴν θύραν καὶ ἐὰν εὕρῃ ἐλαχίστην ὑπόδοχὴν, ὡς πονηρὰ ἀλώπηξ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἀρχίζει σατανικὸν διάλογον. Μειλίχιος εἶναι ὁ τρόπος τῆς συνομιλίας. Ὁ θαθὺς σκοπὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἀποβλέπει δὲν ἀποκαλύπτεται. Ὁ Χιλιαστὴς ἐμφανίζεται ὡς ἕνας ἄνθρωπος ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενείας, ὡς γράφει ἕνας ἐκ τῶν προαναφερθέντων τῶς Χιλιαστῶν, οἱ Χιλιασταί, προκειμένου νὰ κατακτήσουν ψυχάς, μεταχειρίζονται τὴν λεγομένην μέθοδον θατράχου. Δηλαδή ἐὰν ὁ θάτραχος ριφθῇ ἀποτόμως εἰς λεκάνην ζέοντος ὕδατος, ἀμέσως τινάσσεται ἔξω καὶ σώζεται. Ἐὰν ὅμως ὁ θάτραχος ριφθῇ εἰς λεκάνην χλιαροῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ὀλίγον κατ' ὀλίγον

θερμαίνεται περισσότερο, ὁ θάτραχος μὴ αισθανόμενος τὴν διαφορὰν καὶ ἐμπίπτων ὀλονὲν εἰς ὑψηλότεραν θερμοκρασίαν, εὕρισκε τὸν θάνατον. Οὕτω πῶς ἐνεργοῦν οἱ Χιλιασταὶ ἀπέναντι τῶν θυμάτων τῶν, ὡς ἀπέναντι θατράχων. Δὲν ἀποκαλύπτουν τὰ βαθύτερα μυστικά της ὀργανώσεως, ἀλλ' ὀμιλοῦντες ἐπὶ θεμάτων φλεγόντων, ὡς περὶ εἰρήνης καὶ προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, κρατοῦν τὰ θύματα, οὕτως εἰπεῖν, ἐντὸς λεκάνης χλιαροῦ ὕδατος, ἕως ὅτου διὰ τῶν «ἐπανεισικέψεων», ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ τῶν. (Ἰδέ, Θεοδώρου Σταυροπούλου, Οἱ Ψευδομάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, Ἀθήναι 1975, σελ. 50).

Γενᾶται τὸ ἐρώτημα: Οἱ Χιλιασταὶ χρηματίζονται; Ὅτι οἱ Χιλιασταὶ τοῦ Μπρουκλιν εἶναι τεράστιος οἰκονομικὸς ὀργανισμός, τροφοδοτούμενος ἀπὸ τὸ ἀστείρευτον ἑβραϊκὸν κεφάλαιον, ὡς ὑποστήριζεται. Τὸ χρέημα εἶναι ἡ κινήτριος δύναμις. Ὅτι δὲ καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς χιλιαστικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι ἐχρησιμοποιήθη καὶ τὸ χρέημα πρὸς ἄγγραν ὀπαδῶν δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ. Πτωχαὶ οἰκογένειαι εὗρον οἰκονομικὴν ὑποστήριξιν ἀπὸ Χιλιαστᾶς. Ἀλλὰ τώρα, ὅτε ἠυξήθησαν εἰς δεκάδας χιλιάδων, ἡ ὀργάνωσις τῶν Χιλιαστῶν μᾶλλον εἰσπράττει παρά δίδει, οἱ δὲ ὀπαδοὶ της, φανατικοὶ εἰς τὰς ιδέας, προσφέρουν καὶ βοηθοῦν οἰκονομικῶς τὴν Ὀργάνωσιν, τῆς ὁποίας σημαντικὸς πόρος εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀγορὰ βιβλίων παρα τῶν ὀπαδῶν τῶν. Ἐν τούτοις χρέημα ἄφθονον χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν κίνησιν τῶν πρακτόρων ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον, διὰ μισθοῦς καὶ ἀπολαυὰς τῶν στελεχῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἀφιερωμένοι εἰς τὴν ὀργάνωσιν. Χωρὶς τὸ χρέημα ἡ κίνησις τῶν θὰ ἦτο περιωρισμένη. Ἀλλ' ἀντικειμενικῶς ὀμιλοῦντες, ὀφείλομεν νὰ ὀμολογήσωμεν ὅτι ἕνα μέγα πλῆθος τῶν Χιλιαστῶν, ἀγνοοῦντων τὰ θαθεὰ τοῦ Σατανᾶ, ἔχουν προσηλυτισθῆ εἰς τὰς ιδέας, ἔχουν φανατισθῆ καὶ εἶναι ἔτοιμοι ὄχι μόνον χρέματα νὰ θυσιάσουν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν. Δὲν εἶναι ὀλίγα τὰ παραδείγματα Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά, οἱ ὁποῖοι ἐπροτίμησαν νὰ ἐκτελεσθοῦν παρά νὰ ὑπηρετήσουν ὡς στρατιῶται τὴν Πατρίδα.

Ἐν συμπεράσματι λέγομεν, ὅτι ὁ Χιλιασμός τοῦ Μπρουκλιν, ἡ σατανικὴ αὐτὴ ὀργάνωσις, ἐκμεταλλεύεται τὴν παγκόσμιον δυστυχίαν εἰς εὐρείαν κλίμακα, παρουσιάζεται ὡς λύτρωσις τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῶν δεινῶν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ πεδίου, καὶ κατώρθωσε νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς φοβερὸν φανατισμόν. Ὁ Χιλιασμός εἶναι σημεῖον τῶν καιρῶν. εἶναι φαινόμενον τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν θεόπνευστον προφητείαν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, μόνον ὡς πνεῦμα πλάνης δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, πλάνης, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀπότοκος τῆς μεγάλης ἀποστασίας τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐκλείσαν τὰ ὄψα εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας καὶ ἠνοῖξαν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ψεύδους, «κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν» (Β' Τιμ. 4, 3). Διότι μῦθος, ἐπαναλαμβάνομεν, μῦθος φαντασμαγορικὸς εἶναι ὁ Χιλιασμός τοῦ Μπρουκλιν, μῦθος, ἐξυπηρετῶν τὰς ἱμπεριαλιστικὰς βλέψεις τοῦ ἑβραϊσμοῦ.

Οἱ Χιλιασταὶ ἐν Ἑλλάδι ἀνέρχονται περίπου εἰς 18.000, διεσκορπισμένοι εἰς πόλεις καὶ χωρία ἰδιαίτε-

πως δὲ εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὴν Θεσσαλονικίαν. Ἐσχάτως, λόγῳ διαφύσεως καὶ τῆς τελευταίας «προφῆτειας» των, ὅτι τὸ 1975 θὰ ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς Χιλιαστρίας, ἔχουν ὑποστῆ κάποια μείωσιν. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον κινούνται ἤδη ἐλευθέρως καὶ οὐδεμία σοβαρὰ καὶ συστηματικὴ κατ' αὐτῶν ἀντίδρασις παρουσιάζεται οἱ Χιλιασταὶ τοῦ Μπρούκλιν καὶ πάλιν θ' αὐξηθοῦν, διότι πλὴν τῶν 18.000 ὀπαδῶν των ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι, διπλάσιοι τὸν ἀριθμὸν, οἱ ὅποιοι ἐξ ἄλλων αἰτίων κλονιζόμενοι κινδυνεύουν νὰ πέσουν ὡς ὄφιμοι καρποὶ εἰς τὴν «ποδιάν» τοῦ Χιλιασμοῦ. Φοβερός ὁ Χιλιασμός διὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἐν τῇ εἰσηγήσει μας λόγους, ἀλλὰ φοβερότερα τοῦ κινδύνου τοῦ Χιλιασμοῦ εἶναι ἡ ἀδιαφορία, εἶναι ἡ ἐν πολλοῖς παρατηρουμένη παρ' ἡμῖν ψυχρότης τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθηματος, ἡ ὅποια ὡς παγόδουρον τοῦ ὁρρα κατακλύζει τὴν πατρίδα μας.

**

Καὶ ἤδη, ἐκκαθαρίσαντες τὸ ἔδαφος ὡς πρὸς τὴν φύσιν, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ συγχρόνου Χιλιασμοῦ καὶ ἀποδείξαντες ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν εἶναι αἵρεσις οὔτε θρησκεία ἀλλὰ ἀναρχικὴ πολιτικὴ ὀργάνωσις πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, μῦθος ἐβραϊκῆς προελεύσεως, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ κύριον μέρος τοῦ θέματος, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ ἀντιμετώπισις, ὅχι πλέον τῆς αἵρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ, ὡς γράφεται ἐν τῇ προγράμματι: τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλ' ἡ ἀντιμετώπισις τῆς ἀντιχριστιανικῆς καὶ ἀντεθνικῆς ὀργάνωσεως τοῦ Σατανᾶ.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς μνημονευθείσης Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς μελέτης τοῦ Χιλιαστικοῦ προβλήματος, ἔχομεν νὰ προτείνωμεν τῇ Σεπτῇ Ἱεραρχίᾳ τὰ ἑξῆς, πρὸς περιστολὴν ἢ ἐξάπλωσιν τῆς φοβερᾶς ἐπιδημίας τοῦ Μπρούκλιν.

1. Ὡς πρῶτον προτείνωμεν τὴν διοργάνωσιν τοῦ Γραφείου Ἀγναιστικικοῦ Ἀγῶνος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ.

Τὸ γραφεῖον τοῦτο, στεγαζόμενον σήμερον εἰς ἓν μικρὸν δωμάτιον, παρ' ἄλλοι τὸν ζῆλον τοῦ διευθύνοντος αὐτὸ πρεσβυτέρου Ἀγτωνίου Ἀλεξιοπούλου, ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν του. Εἶναι ἀνάγκη νὰ στεγασθῇ εἰς εὐρύχωρον οἰκημα, νὰ συγκεντρωθῇ ἐκτός τῶν ἄλλων ἄλλαι τὰς ἐκδόσεις, τὰ φυλλάδια, τὰ περιοδικὰ τῆς ἀντιχριστιανικῆς αὐτῆς κινήσεως. Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἡ συγκέντρωσις, ταξινόμησις καὶ ἀποδελτίωσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἐκδόσεων τούτων. Διότι πῶς θὰ καταπολεμηθῇ ἡ λεργαία ὕδρα, ἐὰν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πολεμούντων αὐτὴν δὲν εὐρίσκωνται ὅλαι αἱ ἐκδόσεις. Δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ Χιλιασμός πολεμεῖ τὸ α ἢ τὸ β δόγμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅτι εἶναι γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ Σιωνισμοῦ κ.λπ., ἐὰν δὲν δύνανται οἱ πολεμούντες αὐτὴν νὰ προσαγάγουν ἐκ τῆς κωλιάδος τῆς πλάνης αὐτῆς τὰς σχετικὰς περικοπὰς, αἱ ὅποια σαφῶς ὁμιλοῦν περὶ τῶν πλανῶν.

Ἄλλὰ διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Γραφείου αὐτοῦ ὡς ἐπιτελικὸν γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπαιτεῖται μελέτη, κόπος, μόχθος καὶ αὐταπάρνησις, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ζητῶμεν παρ' ἐν ὅς κληρικοῦ. Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἔχει διοργανώσει κατὰ θαυμαστὸν τρόπον τὰ γραφεῖα τῆς καταπολεμήσεως τῶν διαφόρων πλανῶν καὶ αἵρέσεων καὶ πᾶν ὅτι ἐξέρχεται ἐκ τοῦ Βατικανοῦ ὡς ἀπόφασις καταδικάζουσα τὴν πλάνην, εἶναι πλήρως κατοχυρωμένον καὶ τεκμηριωμένον. Διὰ τοῦτο προτείνω προϊστάμενος τοῦ Τμήματος τούτου δέον νὰ εἶναι Ἐπίσκοπος ἢ Μητροπολίτης, γλωσσομαθὴς καὶ ἐντριβὴς περὶ τὰ τοιαῦτα, ἔμπλεως παλμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις, ἐκλέγων τοὺς συνεργάτας του, νὰ ἐπιδοθῇ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ ἐπιτελικοῦ τούτου Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

2. Τὸ ἔδαφος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου τούτου θέματος πρέπει νὰ ἐκκαθαρισθῇ. Δὲν δύναται μία πολιτεία, ἡ ὅποια ὡς θεμέλιον τοῦ Συνταγματικοῦ της Χάρτου ἔχει τὴν πίστιν εἰς τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν καὶ ταύτην κηρύττει ἐν ἐπικεφαλίδι, δὲν δύναται λέγομεν, νὰ ἔρχεται δι' Ἀνωτάτων αὐτῆς Ὁργάνων, νὰ θέτῃ μίαν τοιαύτην ἀναρχικὴν κίνησιν, ἀντιχριστιανικὴν καὶ ἀντεθνικὴν, εἰς ἴσην μοῖραν μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ προκαλῇ τὸν λαὸν μετὰ σκανδαλώδεις εὐνοίας πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς, ἀπαλλάττουσα αὐτοὺς τῆς ἐνόπλου στρατείας εἰς τὴν ὅποιαν ὑποχρεοῦνται ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ὀπλιταί.

Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς καὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 731) 75 Νόμος, ἀποτελοῦντα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τεράστιον θρησκευτικὸν καὶ ἐθνικὸν σκάνδαλον, δὲν ἀντιμετωπίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὡς ἔπρεπε. Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἤδη συνταχθῇ μία ἐπιστημονικὴ νομοκανονικὴ μελέτη, ἡ ὅποια νὰ ἀνατρέπη τὸ σκεπτικὸν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ νὰ ἀποδεικνύῃ τὴν ἀντισυνταγματικότητα τοῦ Νόμου 731) 75. Νὰ τυπωθῇ δὲ καὶ νὰ κυκλοφορήσῃ εὐρέως ἡ μελέτη εἰς τὸν Ἕλληνικὸν λαόν.

3. Ἡ Δυτικὴ Γερμανία ἀνεκάλεσε τὸν Νόμον, ὁ ὅποιος ἠνύγει στρατολογικῶς τοὺς Χιλιαστάς. Ἄλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κωφεύει εἰς τὰς μέχρι τοῦδε διαμαρτυρίας. Δυστυχῶς οὐδὲ πέντε Βουλευταὶ εὐρέθησαν νὰ κάμουν μίαν ἐπερώτησιν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ διεξαχθῇ συζήτησις.

Προτείνω ὅπως, ἐντολῇ τῆς Ἱεραρχίας, Ἐπιτροπῇ Ἱεραρχῶν ἐπισκεφθῇ τὸν τε Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀξιώσῃ τὴν ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας ρύθμισιν τοῦ θέματος τούτου, συμφώνως μετὰ τὴν ἀδιάφορον συνείδησιν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας, ὁ ὅποιος δὲν ἔπαυσε νὰ διαμαρτύρεται. Ἐχει καὶ ἡ Ἐκκλησία μας ἰσχυρὰ καὶ ἀήττητα ὄπλα, τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις παρὰ γενναίων ψυχῶν δύναται νὰ κάμῃ αἰσθητὴν τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ καὶ νὰ μὴ θεωροῦμεθα οἱ Ἱεράρι

χαι, ὡς ἔγραψε καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, διακοσμητικὰ στοιχεῖα, χρήσιμα μόνον διὰ τὰς τελετάς. "Ὡς ἀναγνώψωμεν, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, καὶ ὡς ἀνακηνησθῶμεν ἀρχαίων ἡμερῶν τῆς Ἐκκλησίας.

4. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις δὲν θελήσῃ ν' ἀκούσῃ τὰς διαμαρτυρίας τῆς Ἱεραρχίας καὶ ν' ἀνακαλέσῃ πᾶσαυτα τὸν Νόμον 731) 75 προτείνω τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Παντελεήμονος προταθέν, ὅπως εἰς τὸ Στάδιον τῶν Ἀθηνῶν συγκροτηθῇ πανελληνιον συλλαλητήριον ἐντόπου διαμαρτυρίας ἐναντίον τῶν σκανδαλωδῶν ἐνεργειῶν τοῦ Κράτους. Τὸ συνέδριον τοῦτο εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ, ἐὰν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ αἱ περὶ αὐτὴν Μητροπόλεις, ἀριθμοῦσαι πληθυσμὸν τριῶν περίπου ἑκατομμυρίων, διὰ καταλλήλων ἐνεργειῶν συναγείρουν τὰ ποιμνία των. Εἶναι πρὸς ἐντροπὴν μας, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, οἱ μὲν Χιλιασταὶ νὰ συγκεντρῶνουν εἰς γῆπεδα τοὺς ὁπαδούς των καὶ νὰ ὑδρρίζουν δημοσίᾳ τὴν Ἁγίαν Τριάδα, καὶ νὰ διατελοῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ τολμῶμεν νὰ συγκροτήσωμεν πανελληνιον συλλαλητήριον πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ἱερᾶς ἀγανακτήσεως ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχευται ὁ εὐσεβὴς λαός. Οὕτω πως ἀδρανοῦντες, αὐτοκτονούμεν πνευματικῶς.

5. Ἐπειδὴ προϋπόθεσις ἐπιτυχοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ ἀγῶνος εἶναι ἡ ἐνότης τῆς Ἱεραρχίας, ἀνάγκη ὅπως, καθὼς καὶ ὑπὸ ἄλλων ἔχει τονισθῇ κατ' ἐπανάληψιν, ἡ διασπασθεῖσα δυνάμει κυρίως τῶν ὑπ' ἀριθμ. 3 καὶ 7) 1974 Συνταγματικῶν Πράξεων ἐνότης ἐπανέλθῃ. Ἀνάγκη ὅπως οἱ καταφῶρος ἀδικηθέντες Ἱεράρχαι τακτοποιηθῶν ἐκκλησιαστικῶς. Πόσον βλάβη ἢ διαίρεσις αὕτη καὶ τί ὄπλα παρέχει εἰς τὴν ἐλλοχεύουσαν σατανικὴν κίνησιν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰπώμεν. "Ὅλοι τὸ δισαθανόμεθα. "Ὅλοι πρέπει νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ ἐκκρεμοῦντος τούτου ζητήματος.

6. Εἰς τινὰς Ἑνορίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀνίκανοι καὶ σκανδαλοποιοὶ ἐφημέριοι συνετέλεσαν ὥστε ἡ ὀργάνωσις τῶν Χιλιαστῶν νὰ ἔχῃ σημειώσῃ ἐπιτυχίαν, παρίσταται ἀνάγκη οἱ ἀνίκανοι καὶ σκανδαλοποιοὶ αὐτοὶ κληρικοὶ ν' ἀπομακρυνθῶν τάχιστα ἐκ τῶν ἐνοριῶν των καὶ εἰς αὐτάς νὰ τοποθετηθῶν εὐλαθεῖς καὶ ἱκανοὶ ἐφημέριοι, δυνάμενοι διὰ τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος νὰ συντελέσων εἰς τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ. Διότι ἄλλως καὶ τὸ ὑπολειφθὲν ὑγιὲς μέρος τοῦ ποιμνίου θὰ γίνῃ κατάδρωμα τῶν πρακτόρων τοῦ Μπρούκλιν. Μὴ δὲ εἴπῃ τις ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι σκληρὸν καὶ θὰ ἐπιφέρῃ ἀναστάτῳσιν εἰς τὰς ἐνορίας, καθ' ὅσον οἱ ἱεροὶ Κανόνες ἐπιβάλλουν εἰς τοιαύτας περιπτώσεις τὴν ἀντικατάστασιν ἔχ' ἴσους πρεσβυτέρων ἀλλὰ καὶ ἐπισκόπων ἀκόμη ἀδρανοῦντων εἰς τὴν καταπολέμησιν πλάνων καὶ αἱρέσεων. Πονοῦμεν τοὺς κληρικούς. Ἄλλ' ὑπὲρ τοὺς κληρικούς, ὑπὲρ τὰ ἀτομικά καὶ οἰκογενειακά συμφέροντα αὐτῶν, πρέπει νὰ πονέσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία φθίρεται

συνεχῶς ὑπὸ τοιούτων κληρικῶν, οἵτινες εἶναι οἱ ἀριστοὶ προπαγανδιστὰι τῶν Χιλιαστῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο ὑπεδείχθη καὶ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς μελέτης τοῦ προβλήματος τῶν Χιλιαστῶν. (Ἰδὲ μνημονευθὲν βιβλίον Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Λεγῆ, Ἐνεργεῖαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ χιλιαστικοῦ προβλήματος, Ἀθήνα: 1976, σελ. 56).

7. Νὰ ἀρθῇ ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ κηρύγματος εἰς τοὺς θεολόγους, ὡς ὑπέδειξε καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ν. Σμύρνης κ. Χρυσόστομος. Εἶναι πολὺ λυπηρὸν οἱ ἄμβωνες νὰ σιγῶν εἰς μίαν τοιαύτην περίοδον, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ἐνορίαν θὰ ἔπρεπε ν' ἀκούεσθαι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

8. Νὰ ἐπιστρατευθῶν δόκιμοι θεολόγοι καὶ ἱεροκλήρυκες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀσχοληθῇ εἰδικῶς μὲ τὸ θέμα τοῦ Χιλιασμοῦ καὶ ἔχουν συγγράφῃ σπουδαίατα συγγράμματα, διὰ τῶν ὁποίων ἀνατρέπονται ὡς σατανικαὶ αἱ θεωρίαι των. Οἱ θεολόγοι οὗτοι, μετρούμενοι εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός, εἶναι γνωστοὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τοὺς σθεναροὺς ἀγῶνάς των κατὰ τῶν Χιλιαστῶν, τοὺς ὁποίους εἰς δημοσίας σφοδρὰς συζητήσεις κατώρθωσαν ν' ἀποστομῶσων, συντελέσαντες εἰς τὴν καταισχύνῃν αὐτῶν καὶ τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἀποτελοῦν τὸν τρόμον τῶν Χιλιαστῶν. Καὶ διὼς οἱ θεολόγοι αὐτοὶ εἶναι ἀποκλεισμένοι δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, αὐθαίρετως ληφθεῖσης, ἀνευ κλήσεως αὐτῶν εἰς ἀπολογία. Τινὲς τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, παρὰ τὴν ἀπαγορευτικὴν αὐτὴν ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς εἰρημένους θεολόγους τὸ ἀντιχιλιαστικὸν κήρυγμα. Ταπεινῶς φρονῶ, ὅτι ἡ ἀπόφασίς αὕτη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρέπει ν' ἀνακληθῇ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας. Προτείνω ἵνα ἡ Ἱεραρχία ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συζητήσεως τοῦ θέματος τούτου ἀναθεωρήσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ 1976. Ὑπεράνω ἀτομικῶν συμπαιθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν ὡς τεθῇ τὸ γενικώτερον συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ λύκοι ὁρμῶν κατὰ τοῦ ποιμνίου, οἱ ποιμένες δὲν πρέπει μανδρόσκυλα μαχητικὰ καὶ δοκιμασμένα εἰς τὰς κατὰ τῶν λύκων μάχας ν' ἀπομακρύνουν καὶ ν' ἀχρηστεύουν.

9. Οἱ εἰδήμονες οὗτοι θεολόγοι, οἱ διαπρέποντες εἰς τὰς κατὰ τῶν Χιλιαστῶν μάχας, ὡς καὶ ἄλλοι ἱκανοὶ περὶ τοῦτο, ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, νὰ μεταβῶν εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις καὶ νὰ καλέσων εἰς δημοσίαν συζήτησιν τοὺς ἰστρούκτορας τοῦ Χιλιασμοῦ καὶ νὰ εἰσθε δέξαι, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ὅτι οἱ Χιλιασταὶ θὰ κατατροπωθῶν καὶ τοῦτο θὰ εἶναι μία λαμπρὰ νίκη τῆς Ἐκκλησίας, ὑπενθυμίζουσα παλαιότερας νίκας τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὰς ὁποίας διαπρεπεῖς θεολόγοι κατενίκησαν εἰς δίκας καὶ δημοσίας συζητήσεις ἰσχυροὺς ἐκπροσώπους αἱρέσεων καὶ πλάνων.

10. Εἰς τὰς ταυτότητας τῶν Χιλιαστῶν νὰ μὴ ἀναγράφεται ἢ ἐνδειξίς «Χριστιανός» ἀλλὰ ν' ἀναγράφεται ἢ ἐνδειξίς «Χιλιαστής».

11. Ν' ἀπαγορευθοῦν αὐστηρῶς οἱ γάμοι Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν μετὰ Χιλιαστῶν.

12. Ν' ἀπαγορευθοῦν καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν τὰ τυχερὰ τῶν διαφόρων ἱεροπραξιῶν, καθ' ὅσον διὰ πλείστων γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνέβησαν καὶ συμβαίουν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις, ἀπεδείχθη ὅτι τὰ τυχερὰ προκαλοῦν διάφορα ἐπεισόδια, τὰ ὁποῖα σκανδαλίζουν πνευματικῶς τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ παρέχουν ἔδαφος ἐκμεταλλεύσεως εἰς τοὺς Χιλιαστὰς τοῦ Μπροῦκλιν καὶ λοιποὺς ἀπίστους καὶ ἀθέους. Τὸ ἐξ αἰτίας τῶν τυχερῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Θεσσαλονίκης ἐσχάτως ἐκράγην σκάνδαλον, τὸ ὁποῖον ἤχθη καὶ ἐνώπιον πολιτικῶν δικαστηρίων, ἀκόμη ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ βορείῃ Ἑλλάδι συζητεῖται δυσμενῶς. Ἐφημέριος μὴ λαμβάνων τυχερὰ, ἀποτελεῖ φωτεινὸν μετέωρον καὶ διὰ τῆς ἀφιλαργυρίας του κλείει τὰ στόματα τῶν ἀπίστων. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας κατήγγησε τὰ τυχερὰ τῶν ἐφημεριῶν ἐν σχέσει μὲ τὰς κηδείας καὶ εἶθε δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας νὰ καταργηθοῦν τὰ παντὸς εἶδους τυχερὰ εἰς ὅλην τὴν Πατρίδα μας. Θὰ ἐκλείψῃ οὕτω μέγα σκάνδαλον, τὸ ὁποῖον τόσον ἐκμεταλλεύονται οἱ Χιλιασταί.

13. Νὰ κληθοῦν ὅλοι οἱ δεδηλωμένοι Χιλιασταὶ δι' εἰδικῆς κλήσεως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, καὶ νὰ καταβληθῇ μία τελευταία προσπάθεια παρὰ τοῦ ἰδίου Μητροπολίτου πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Ἐὰν ἡ προσπάθεια αὕτη ἀποτύχῃ τότε οἱ σκληροτράχηλοι Χιλιασταὶ ν' ἀφορισθοῦν, κατ' ὄνομα δι' ἀποφάσεως ἀναγιγνωσκόμενης εἰς ὅλας τὰς ἐνορίας τῆς Μητροπόλεως.

Ὁ ἀφορισμὸς εἶναι ὄπλον ἰσχυρὸν ἀποστολικῆς προελεύσεως, τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία ἐφήρμοσε κατὰ τῶν ὁπαδῶν τῶν διαφόρων πλανῶν καὶ αἱρέσεων. Εἰδικῶς δὲ διὰ τοὺς Χιλιαστὰς τοῦ Μπροῦκλιν, ἀντιχριστοὺς καὶ ἀνθέλληνας, ἐπιβάλλεται ὁ ἀφορισμὸς, «ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχουσι.» (Α' Τιμοθ. 5, 20). Ἄνευ ἀφορισμῶν ἡ Ἐκκλησία μας παρουσιάζεται ὡς στερομένη τοῦ σπουδαιστάτου ὄπλου τῆς, ὡς τοῦτο συνιστᾶται εἰς τοὺς ἄρους τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων.

Ταῦτα εἶχομεν νὰ προτείνωμεν τῇ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ δὲ τῶν προτάσεων τούτων παρακαλῶ νὰ διεξαχθῇ εὐρεία συζήτησις καὶ νὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις. Διότι, ἐὰν δὲν ληφθοῦν ἀποφάσεις, τότε ἡ παρούσα εἰσήγησις θὰ προσλάβῃ μορφήν ἀκαδημαϊκῆς συζητήσεως, χωρὶς πρακτικὸν τι ἀποτελεσμα. Βεβαίως συνήλομεν ἐδῶ, ἵνα συζητῶμεν τὰ διάφορα θέματα. Ἀλλά, ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία κατόπιν πολλῆς συζητήσεως ἔλαβε σωστικὰς ἀποφάσεις, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ συζητήσωμεν καὶ νὰ λάβωμεν ἀποφάσεις καὶ νὰ θέσωμεν ταῦτα πάραυτα εἰς ἐφαρμογήν. Οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. Καλούμεθα δὲ καὶ ὑπὸ τὸ πλέον δυσμενῆς κλίμα σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ν' ἀγωνισθῶμεν ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις κατὰ τῶν ποικιλομόρφων θηρίων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν Ἀποκάλυψιν ἐξῆλθον ἐκ τῆς ἀβύσσου, ἵνα θύσουν καὶ ἀπολέσουν. Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου γυμνοὶ καὶ ἄοπλοι, παρὰ τὰς ἐχθρικὰς διαθέσεις τῆς Πολιτείας, ὀπλισμένοι μόνον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, κατάρθωσαν νὰ νικήσουν καὶ νὰ θριαμβεύσουν. Ἐὰν καὶ ἡμεῖς πιστεύωμεν, θ' ἀγωνισθῶμεν, καὶ ἀγωνιζόμενοι θὰ νικήσωμεν, καὶ οἱ Χιλιασταὶ τοῦ Μπροῦκλιν, ὡς ἀκριδὲς τῆς κολάσεως θὰ ἐξαφανισθοῦν καὶ ἡ ἀήτητος σημαία τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ κυματίσῃ καὶ πάλιν εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς ἐπάλληξαι τῶν ἐνοριῶν καὶ μητροπόλεων μας πρὸς δόξαν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

† Ὁ Φλωρίνης ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

6. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ»

Πρὸς

τὴν Σεβασμίαν Ἱερὰν Σύνοδον

τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας

τῆς Ἑλλάδος

Ἄθ ἡ ν α ς

Ἄν ὑπάρχῃ ἓνα θέμα ποῦ ἐταλάνισε καὶ τανανίζει ἀκόμα, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἔθνους καὶ μέχρι σήμερα τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι τὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Οἱ

τὰ τῆς Πολιτείας διαχειριζόμενοι, γνωρίζοντες ὅτι μία οικονομικὴ εὐρωστία θὰ καθιστοῦσε τὴν Ἐκκλησίαν παντοδύναμον, προσεπάθησαν μὲ διάφορα προσκλήματα νὰ ἐμποδίσωσι τὴν οικονομικὴν αὐτὴν εὐρωστίαν. Ἴδου τὸ πρῶτον ἄμα σχεδὸν τῇ ἀπελευθερώσει, ὁ Παντοδύναμος Μάουερ ἐπιτυχᾶνε τὴν διάλυσιν ἐκ τῶν πεντακοσίων δώδεκα (512) Ἰ. Μονῶν τῶν 412 ἦτοι τὰ 3/4 διὰ τὴν ἀποκατάστασιν δῆθεν ἀκτημόνων, τὸ δὲ τίμημα ἐκ τῆς ἀπαλλοτριώσεως, ἐνῶ τὸ ἐτοποθέτησεν διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμεῖου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, οὐδέποτε ἀπεδόθη εἰς τὴν

Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐνῶ θὰ ἐνόμιζε κανεὶς, ὅτι ἡ δια-
Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐνῶ θὰ ἐνόμιζε κανεὶς, ὅτι ἡ δια-
παγὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας θὰ περιορι-
ζετο εἰς τὴν γενομένην ἀπαλλοτρίωσιν, δεδομένου
ὅτι ἦτο νωπὴ ἀκόμη ἡ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας
εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα, μεγίστη ἡ κοι-
νωνικὴ ἀποστολὴ τῆς, νέα ἐπιδρομὴ λαμβάνει χώ-
ραν μὲ τὸ αὐτὸ πρόσοχημα τῆς ἀποκαταστάσεως
ἀκτημόνων καλλιεργητῶν.

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις τοῦ Ἐλευθερίου
Βενιζέλου ψηφίζει τὸν ὑπ' ἀρ. 2052)20 Νόμον καὶ
δι' αὐτοῦ δεσμεύει τὰ Μοναστηριακὰ κτήματα. Κα-
τὰ τοῦ Νόμου αὐτοῦ οὐδεμίαν ἐξεδηλώθη ὑπὸ τῆς
Ἐκκλησίας ἀντίδρασις, διότι οἱ τὰ τῆς Ἐκκλησίας
ἰθύνοντες μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Με-
λέτιον Μεταξάκην ἦσαν συμπαθοῦντες τῇ Κυβερ-
νήσει, οἱ δὲ δυνάμενοι νὰ ἀντιδράσουν ἱεράρχαι
εἶχον ἐκβληθῆ τῆς Ἱεραρχίας.

Κατὰ τοῦ Νόμου αὐτοῦ, τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλ-
λοτριώσεως, ἠγειρεν ἀγῶνα ἡ κατὰ Δεκέμβριον
τοῦ 1920 συνελθοῦσα Ἱεραρχία ὑπὸ τὴν προε-
δρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου. Ἀλ-
λεπάλληλοι ἦσαν αἱ διαμαρτυρίαι τῶν μελῶν τῆς
Συνόδου, ὡς ἐπίσης καὶ ἰσχυρὰ ἡ φωνὴ τῆς ἀντι-
πολιτεύσεως.

Ἴδου τί χαρακτηριστικὸν ἀνέφεραν εἰς τὴν Βου-
λὴν ὁ Βουλευτὴς Φθιώτιδος Ἀθανάσιος Εὐταξίας.
Ἀφοῦ ἀνέλυσε τοὺς σχετικοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς
Κανόνας καὶ τοὺς πολιτικοὺς Νόμους, ὑπεστήριξεν
ὅτι, ὅχι μόνον οἱ χριστιανοὶ τοῦ Βυζαντίου αὐτο-
κράτορες, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἄλ-
λόθρησκοι καταπατηταί, ἐσεβάσθησαν ὡς ἱερά καὶ
ἀπαραβίαστα τὰ Μοναστηριακὰ κτήματα. Ἐν συνε-
χείᾳ ὑπέμνησε τὰς πρὸς τὸ Γένος πολυτιμοτάτας ὑ-
πηρεσίας καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ὑψηλοτάτην ἀπο-
στολὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ μόνον διὰ τοῦτο
δικαιοῦται οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως καὶ οὐχὶ νὰ
στερηθῆ τῶν πόρων αὐτῆς. Τέλος ὑπέδειξε τὸν
ἀντίκτυπον ὃν θὰ εἶχεν ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν Μο-
ναστηριακῶν κτημάτων διὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ
τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ τὰς καθόλου θλιβερωτά-
τας ἐντεῦθεν Ἐκκλησιαστικὰς καὶ Ἐθνικὰς ζη-
μίας. Παράλληλα δὲ πρὸς αὐτὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν
συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας τὴν ὥρα ποὺ ἠκούετο
ἡ φωνὴ ὅτι τὸ Γερμανικὸν Κράτος ἀνεγνώριζε τὸ
ἀναπαλλοτρίωτον πάσης Ἐκκλησιαστικῆς περιου-
σίας, τὸ Ρουμανικὸν παρεχῶρει γαίας εἰς ἕκαστον
Ναὸν καὶ ἐκάστην Ἐπισκοπὴν καὶ Μονήν, ὅπου δὲ
εἶχεν ἀπαλλοτριωθῆ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ περιουσία
ἀνέλαβον τὰ Κράτη ἀφειδῶς πάσας τὰς δαπάνας
τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν δεσμεύει
καὶ ἀπαλλοτριώνει τὴν Ἐκκλησιαστικὴν περιου-
σίαν.

Παρ' ὅλας ὁμως τὰς ἀντιδράσεις ἡ Κυβέρνησις
ὄχι μόνον ἐδίστασε νὰ διατάξῃ τὴν μὴ ἐφαρμογὴν
τοῦ Νόμου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐδίεδετο τὸ δικαίωμα εἰς

τὸν Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας πέρα τῆς ἀπαλλο-
τριώσεως νὰ ἀκυρῆ ἐνοικιάσεις Ἐκκλησιαστικῶν
κτημάτων καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν νὰ ὀρίξῃ τὸ τίμημα
τῆς τε ἐνοικιάσεως καὶ ἐκποιήσεως, καὶ ἔχομεν τὸ
φαινόμενον στρέμματα πωλούμενα πρὸς 1.000
δραχμὰς ὁ Ὑπουργὸς νὰ ὀρίξῃ τίμημα 63 δραχμὰς,
ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ νὰ γνωρίξῃ
εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι ἡ ἀπαλλοτρίωσις θὰ γίνῃ,
διότι τοῦτο εἶναι δημοσία ὠφέλεια καὶ ἀνάγκη, ἣν
δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσιν αἱ ἀναχρονιστικαὶ
οκέψεις περὶ διατηρήσεως τῆς Μοναστηριακῆς πε-
ριουσίας, χρησιμοποιοιμένης εἰς ὄφελος ὀλίγων.
Ἡ ἰταμὴ αὐτῆ ἀπάντησις τῆς πολιτείας ἐνεθάρρυνε
τοὺς χωρικοὺς, οἵτινες διὰ ροπάλων καὶ σιδήρων εἰ-
σῆρχοντο εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ κτήματα καὶ βιαίως
ἐξεδίωκον ἐξ αὐτῶν τοὺς μοναχοὺς. Τότε ἐγερθεὶς
ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας
ὁ Μεσσηνίας Μελέτιος εἶπεν: «Τὰ μοναστήρια
κατὰ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον θὰ ὑποστῶσι τὴν διά-
λυσιν ἢ δὲ Ἐκκλησία, στερουμένη τῶν πόρων αὐ-
τῆς, θὰ καταντήσῃ ζῶσα ἐν νεκροφανείᾳ». Καὶ
ἐσυνέχισεν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τοῦ ὁ Ὑπουργός, ὅτι
ὄχι μόνον ἡ ἀπαλλοτρίωσις θὰ γίνῃ, ὄχι μόνον
οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν δὲν χορηγεῖ εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν, ἀλλὰ τὸναντίον ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερ-
νήσεως δὲν ἐπιτρέπει οὐδὲ τὴν ἐγγύησιν τῆς με-
λούσης νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν περιου-
σίας.

Καὶ ἦσαν πλήρη ἀληθείας τὰ γραφόμενα ὑπὸ
τοῦ Ὑπουργοῦ, διότι ὑπὸ τῆς αὐτῆς Κυβερνήσεως
τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἐν ἔτει 1930 γίνεται
νέα ἐπιδρομὴ καὶ νέοι νομοθετοῦνται Νόμοι μὲ στό-
χον τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πε-
ριουσίας. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐγένετο καὶ ὁ Νόμος
περὶ ΟΔΕΠ, ὅστις ἠγειρεν ἰσχυρὸν σάλον καὶ ἀντι-
δράσεις τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἐνῶ ἄλλα ὁ κ. ἐπὶ
τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς ὑπέσχετο, ἄλλα ἐν τῷ Νό-
μῳ συμπεριέλαβεν.

Ἡ Ἐκκλησία εἰς μάτην προσεπάθει νὰ πείσῃ
τὸν κ. Ὑπουργὸν ὅπως συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἀρχι-
κὴν συμφωνίαν, μὴ δυναμένη δὲ νὰ τὸν πείσῃ,
προσέφυγεν ὁμοφώνῳ ἀποφάσει νὰ μὴν δεχθῆ κα-
νὲν μέλος αὐτῆς νὰ μετὰσχῃ εἰς τὸ ὀρισθὲν Συμ-
βούλιον εἰς ὃ ἔδει νὰ ἀντιπροσωπεύεται ἡ Ἐκκλη-
σία διὰ δύο ἀρχιερατικῶν μελῶν, ὑποδεικνυομέ-
νων ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας. Πράγματι ἡ ἀπόφασις αὐ-
τὴ ἀνέστειλε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου.

Δυσαρεστηθεὶς ὁ Ὑπουργὸς δημοσιεύει Νέον
Νόμον δι' οὗ τὰ ἀρχιερατικὰ μέλη τὰ ὑποδεικνύει
ἡ Κυβέρνησις καὶ οὐχὶ ἡ Ἱεραρχία καὶ ἐπιτυχάνει
τὴν συγκατάθεσιν τῶν Μαρωναίας καὶ Σπάρτης,
παρὰ τὴν ἀρχικὴν δήλωσιν των.

Νέαι ταραχαί, νέοι σάλοι, ὅτε κατόπιν ἰσχυρὰς
πίσεως ἐπὶ τῶν Ἱεραρχῶν Σπάρτης καὶ Μαρω-
ναίας ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπιτυχάνε-
ται ἡ παραίτησις των, ὁπότε ἐξαναγκάζεται ὁ κ. Ὑ-

πουργός να τροποποιήσει τον Νόμον σύμφωνα προς την αρχικήν συμφωνίαν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὅτε διεχωρίσθη ἡ Μοναστηριακὴ Περιουσία εἰς διατηρητέαν καὶ ἐκπονητέαν καὶ ὁ ΟΔΕΠ ἀνέλαβε τὴν διαχείρισιν τῆς Ἐκπονητέας περιουσίας. Καὶ ἐνῶ μέχρι τοῦ ἔτους 1952 ἔβαινον καλῶς τὰ πράγματα εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν, τὸ αὐτὸ ἔτος νέαι ἀπαιτήσεις τῆς Πολιτείας ὑπὲρ τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, νέαι ἀντιδράσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν ὄψει δημοσιεύσεως Νόμου περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἡ Ἐκκλησία ὑπέγραψε τὴν σύμβασιν τοῦ 1952, δι' ἧς βοσκοτόποι καὶ ἀγροτεμάχια παρεχωροῦντο εἰς τὴν πολιτείαν ἐνῶ ἡ πολιτεία παρεχώρει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀστικὰ ἀκίνητα. Καὶ διὰ τῆς συμβάσεως αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία ἠδίκηθη, διότι ἡ τιμὴ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραχωρηθέντων Μοναστηριακῶν κτημάτων ἐλογίσθησαν εἰς τὸ 1)3 τῆς πραγματικῆς ἀξίας, ἐνῶ ἡ τιμὴ τῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας παραχωρηθέντων ἀστικῶν ἀκινήτων ἐλογίσθη εἰς τὸ ἀκέραιον. Ἡ ὡς ἄνω σύμβασις δὲν ἔχει ὀλοκληρωθῆ, διότι ἡ πολιτεία ἐκ τῆς ἐπαληθεύσεως τῶν πρὸς αὐτὴν παραχωρηθέντων διειπίστωσεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ τῆς παραχωρήσῃ ἀκόμη περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας στρεμμάτων, βοσκοτόπων καὶ ἀγροτεμαχίων. Κατὰ συνέπειαν καλὸν εἶναι νὰ μὴν ἀναφερθῶμεν λεπτομερῶς εἰς τὰ τῆς Συμβάσεως τοῦ 1952.

Ἐν ἔτει 1978 ἡ Πολιτεία ἠθέλησε νὰ ἀπογυμνώσῃ ἐντελῶς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης Μοναστηριακῆς περιουσίας καὶ μὲ τὴν κατάθεσιν Νομοσχεδίου ἀπειλεῖ τὴν ἀπαλλοτριώσιν τῆς ὑπολειφθείσης τῆ Ἐκκλησίας περιουσίας. Δι' ὃ καὶ ἤλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην ἡ Ἐκκλησία νὰ προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν συμβάσεως, ἣν καὶ θὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν, ἥτις σύμβασις καθ' ἡμᾶς, ἐὰν ἡ Πολιτεία φανῇ συνεπὴς πρὸς τὸν λόγον τῆς, εἶναι λίαν ὠφέλιμος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ εἶναι ὠφέλιμος, διότι τὰ φερόμενα ὡς περιουσία τῶν Ἱ. Μονῶν δάση, ἀνερχόμενα εἰς 930 χιλιάδας διατηρητέα ἢ ἐκπονητέα στρέμματα, σήμερον ὄχι μόνον οὐδὲν ἀποδίδωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τοῦναντίον, μάλιστα, δημιουργοῦν παθητικὸν εἰς τὸν ὄργανισμὸν τοῦ ΟΔΕΠ. (*Ἔσοδα ἐξ ἐκμεταλλεύσεως δασῶν 2.000.000 ἐτησίως, ἔξοδα 10.000.000).

Ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς συμβάσεως θὰ λάβῃ τὸ 1)5 ἥτοι:

α) 10 - 15 χιλιάδες στρέμματα εἰς Ἀττικὴν μὲ ὄλους τοὺς ὄρους δομῆς καὶ

β) 185.000 στρέμματα δι' ἐπιλογῆς ἐξ ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου.

Βεβαίως θὰ δημιουργηθοῦν θέματα ἐσωτερικὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (τρόποι διανομῆς κατὰ Ἱ. Μο-

νὴν κεφαλαίων καὶ πολλὰ ἄλλα), ἅτινα μόνον κατανόησις ἐκ μέρους ὄλων ἡμῶν θὰ ἐπιλύσῃ.

Ἡ σύμβασις τοῦ 1978, ἐὰν, ἐπαναλαμβάνω, ἡ ἡ Πολιτεία τηρήσῃ τὸν λόγον τῆς, θὰ εἶναι ἴσως ἡ μεγαλύτερα ἐπιτυχία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ὄλων τῶν ἄχρι τοῦδε λεχθέντων ἐν ἐξάγεται συμπέρασμα, ὅτι ἡ Πολιτεία πάντοτε ἐβάδισεν ἐπὶ προδιαγεγραμμένου σχεδίου, νὰ καταθέσῃ δηλαδὴ Νομοσχέδιον ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως, καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ ἀναγκάζῃ τὴν Ἐκκλησίαν δῆθεν μὲ συμβιβαστικὰς λύσεις, πάντοτε ὅμως εἰς ὄφελος τῆς Πολιτείας. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρω, ὅτι εἰς Ἀττικὴν ἀπηλλοτριώθησαν 140.770 στρέμματα. Ἐξ αὐτῶν ἀπεζημιώθησαν 43.775 στρέμματα. Εἰς Ἠπειρὸν ἀπηλλοτριώθησαν 73.803 στρέμματα. Ἀπεζημιώθησαν μόνον 458. Εἰς Θεσσαλίαν ἀπηλλοτριώθησαν 183.479 στρέμματα, ἀπεζημιώθησαν μόνον 8.172 στρέμματα, εἰς Μακεδονίαν ἀπηλλοτριώθησαν 69.812 στρέμματα, ἀπεζημιώθησαν μόνον 400, εἰς Πελοπόννησον ἀπηλλοτριώθησαν 46.978 στρέμματα, ἀπεζημιώθησαν μηδέν, εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἀπηλλοτριώθησαν 239.708 καὶ ἀπεζημιώθησαν μόνον 48, ἥτοι ἐπὶ στρεμμάτων 613.780 ἀπεζημιώθη ἡ Ἐκκλησία μόνον διὰ τὰ 57.325 στρέμματα.

Ἡ σημερινὴ κατάστασις τοῦ ΟΔΕΠ λόγῳ τῆς μὴ υπάρξεως ἀκριβῶν στοιχείων δὲν δύναται ἐπακριβῶς νὰ ἀξιολογηθῇ, διότι ἐκ τῆς συμβάσεως τοῦ 1952 πολλὰ ἀστικὰ ἀκίνητα, ἅτινα παρεχωρήθησαν μὲν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πλὴν, ἐπειδὴ προήρχοντο εἴτε ἐκ μεσεγγυήσεως εἴτε ἐκ κατασχέσεως, ἐπεστράφησαν εἰς τοὺς δικαιοῦχους καὶ δὲν ἀντικατεστάθησαν εἰσέτι. Πάντως ἐν εἶναι γεγονός ὅτι λόγῳ τῆς Νομοθεσίας ὁ ΟΔΕΠ δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ταχυρρυθμῶς, ὅπως ἕνας ἰδιώτης, δι' αὐτὸ καὶ καθυστερεῖ ὑπερβαλλόντως κάθε ἀξιοποίησις. Ἀναφέρω τὰ ἐξῆς: Ἐπὶ 37.772 μ² ἀστικῶν εἰς περιοχὴν Ἀθηνῶν — Πειραιῶς, ἔχει ἀξιοποιηθῆ μόνον τὸ 18,5%. Εἰς τὴν Βουλιαγμένην ἐπὶ οἰκοπεδικῆς ἐκτάσεως 680.759 μ² ἔχει ἀξιοποιηθῆ τὸ 6,85%, εἰς Χαλάνδρι ἐπὶ 1.269 μ² ἔχει ἀξιοποιηθῆ ποσοστὸν 00% καὶ εἰς Κηφισίαν ἐπὶ 9.532 μ² ἔχει ἀξιοποιηθῆ ποσοστὸν 00%.

Εἶναι γεγονός ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ΟΔΕΠ καταβάλλουν κάθε δυνατὴν προσπάθειαν διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ ΟΔΕΠ πλὴν, ἐπαναλαμβάνω, ἡ Νομοθεσία εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἀποτελῇ τροχοπέδην εἰς κάθε προσπάθειαν. Λεπτομερέστερον ἄλλος θὰ ὀμιλήσῃ περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ ΟΔΕΠ.

Ἦδη ἐπερατώθησαν εἰς Θεσσαλονίκην δύο κτίρια, ἅτινα θὰ ἀποδίδωσιν ἐτησίως 3.930.000. Ὑπὸ ἀνέγερσιν εὐρίσκονται 9 κτίρια ἐξ ὧν ἡ ἀποπεράτωσις τῶν 5 ὑπολογίζεται εἰς τὸ τέλος τοῦ 1979, τῶν δὲ ἐτέρων 4 εἰς τὸ τέλος τοῦ 1980. Διὰ τὴν

ἀποπεράτωσιν τῶν ἀναφερθέντων κτιρίων θὰ ἀπατηθῆ εἰσέτι δαπάνη 105.000.000.

Διὰ τὴν ὑποστῆ ἡ Ἐκκλησία ὀλόκληρον αὐτὴν τὴν ταλαιπωρίαν ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας καθ' ἡμᾶς τρεῖς ἐπέτρεψαν λόγοι:

α) Δὲν ἐξετιμῆθη δεόντως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ προέλευσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, διότι αὕτη προῖον τῆς εὐλαβείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν πιστῶν, εἴτε ἐκ δωρεῶν πρὸς τὰς Ἱ. Μονὰς εἴτε ἐκ συνεισφορᾶς μὲ μόνον προορισμὸν τὴν κάλυψιν τῆς ἀνάγκης τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἐξεπλήρωσε τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐδωρήθη.

β) Διότι δὲν ἀξιοποιήθη δεόντως. Ἐὰν τὸν Ἑλληνικὸν κῶρον ἐκάλυπτον εὐαγῆ Ἱδρύματα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἃ ὁ ἀνθρώπινος πόνος καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἀνάγκη θὰ ἐθεραπεύοντο, ποιός θὰ ἐτόλμα νὰ ἀποστερήσῃ ἀπὸ τὰ Ἱδρύματα αὐτὰ τὴν ζωὴν των, ποῦ δὲν θὰ ἦτο ἄλλη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν; καὶ

γ) Εἰς τὴν διχοστασίαν τῆς Ἱεραρχίας. Ἀκούσατε τί εἶπεν εἰς τινὰ συνεδρίαν τῆς Ἱεραρχίας ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων καὶ εἶτα Ἀρχιεπίσκοπος Σπυριδίων: «Ἡ ἔλλειψις συνοχῆς καὶ ὀργανώσεως καὶ ἡ ἔλλειψις πειθαρχίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, αὐτὰ ἐμφανίζουν τὴν Ἱεραρχίαν ὡς

ὄχλον ἀσύντακτον καὶ ἀδυνατοῦντα νὰ ἐμφανισθῆ μὲ ἐνιαίαν γνώμην καὶ ἐνιαίαν κατεύθυνσιν ἐπὶ οἰουδήποτε ζητήματος ὅσονδήποτε σοβαροῦ».

Ταῦτα ἐκμεταλλευσμένη ἡ Πολιτεία πράττει, ἂ πράττει.

Τί δέον γενέσθαι;

Πάντοτε κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην:

1) Νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ τροποποίησις τῆς Νομοθεσίας τοῦ ΟΔΕΠ, τοῦλάχιστον εἰς τὰ σημεῖα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῆς ἀστικῆς αὐτοῦ περιουσίας,

2) Νὰ ἀνεξαρτοποιηθῆ ἡ τεχνικὴ ὑπηρεσία τοῦ ΟΔΕΠ, ἥτις πλαισιουμένη μὲ τινὰς οἰκονομολόγους νὰ προβῆ εἰς ταχυτέραν μελέτην καὶ ἀξιοποίησιν τῶν ἀντικειμένων της,

3) Νὰ ἀνατεθῆ εἰς εἰδικοὺς τὸ ὄλον πρόβλημα τοῦ ΟΔΕΠ, οἵτινες μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα καὶ τὰς μελλοντικὰς προοπτικὰς νὰ μᾶς γνωρίσωσι ποία εἶναι ἡ καλλιτέρα καὶ συμφέρουσα ἀξιοποίησις τῆς περιουσίας τοῦ ΟΔΕΠ, καὶ

4) Νὰ Νομοθετηθῆ ὡς ἀναπαλλοτρίωτον περαιτέρω, ὃ ἐναπόμεινεν εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῆς.

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

7. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΞΑΝΘΗΣ κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

«ΠΕΡΙ ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ»

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐντολῆ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέλαβον τὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ρυθμίσεως τῶν ὁρίων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς εἶναι γνωστὸν τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησεν κατὰ καιροὺς τὰς Ἱερὰς Συνόδους τῆς Ἱεραρχίας χωρὶς νὰ προκύψῃ οὐδὲν θετικὸν ἀποτέλεσμα ἐφ' ὅσον ὡς ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τίθεται, συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὴν κειμένην Νομοθεσίαν, ἡ συγκατάθεσις τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου.

Εἰς τὴν προλαβοῦσαν Ἱεραρχίαν, ἐξ ἀφορμῆς καὶ πάλιν τῆς ἀνακινήσεως τοῦ ἐν λόγῳ θέματος, ἀπεφασίσθη ἔπως ἡ Δ.Ι.Σ. ὀρίσῃ Ἐπιτροπὴν ἐκ Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, πρὸς μελέτην καὶ ὀρθολογικὴν διαρρύθμισιν τῶν ὁρίων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ, Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτηρίου καὶ Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, ἐπελήφθη τοῦ ἔργου της. Ἐν τῷ

μεταξὺ τῆς ρυθμίσεως ἐγένοντο γνωστὰ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν ὁποίων ἐθίγοντο αἱ Ἱεραρχίαι καὶ ὡς ἦτο φυσικὸν ἤρχισαν νὰ διατυπώωνται παράπονα ἢ καὶ προστριβαί. Ὅποτε ἡ Ἐπιτροπὴ, διότι τὸ ἔργον της δὲν ἦτο ἀπλῶς δυσχερὲς ἀλλὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀνέφικτον, παρητήθη.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ταπεινῶς φρονῶ, ὅτι ἡ μόνη δυνατὴ λύσις ἄχρι καιροῦ, εἶναι ἡ μεταξὺ ἐμόρων Ἀρχιερέων σύμφωνος γνώμη, διὰ τὴν διαρρύθμισιν τῶν ὁρίων τῶν Μητροπόλεων αὐτῶν, πρὸς καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἢ ἔγγραφος αὐτῶν εἰσήγησις πρὸς τὴν Σεπτὴν Ἱεραρχίαν, προκειμένου αὕτη νὰ κυρώσῃ τὰ προτεινόμενα καὶ προβῆ εἰς τὴν Νομοθετικὴν τοῦ ζητήματος ρύθμισιν.

Πολὺ φοδοῦμαι ὅτι, ἂν ἐξακολουθήσουν αἱ προστριβαί, τὸ θέμα θὰ ἐξέλθῃ τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ πιθανὸν νὰ γίνῃ ἀνίερως τοῦτου ἐκμετάλλευσις εἰς ὄφελος τοῦ κύρους τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων καὶ γενικώτερον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Ξάνθης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

8. ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΞΑΝΘΗΣ κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

«ΤΑ ΑΦΟΡΩΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ»

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέλαβον τὴν εἰσήγησιν ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν.

Περὶ τὸν γὰρ τονίσω ὅτι εἶναι ἐν ἑκ τῶν πλέον σοβαρῶν ζητημάτων, διότι ἐκ τῆς εὐρύθμου λειτουργίας τῶν παντὸς τύπου Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν ἐξαρτᾶται, ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς, ἡ ἀνοδος τῆς μορφωτικῆς στάθμης τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ Χριστεπινύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Δὲν θὰ σᾶς κουράσω μὲ οἰανδήποτε ἀναδρομὴν εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ θὰ περιορισθῶ ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως σήμερον καταστάσεως, μὲ τὴν ἰσχύουσαν Νομοθεσίαν. Οὕτω διὰ τοῦ Νόμου 476) 1976 Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως, τοῦ Π.Δ) τος 292) 1977 Περὶ μετατροπῆς τοῦ τύπου τῶν Σχολείων Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως καὶ τοῦ Π.Δ) τος 1025 τοῦ 1977 ἢ Ἐκκλησιαστικὴ Παιδεία ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Κράτους.

ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου καθορίζονται τὰ προγράμματα διδασκίας ὕλης, τοποθετήσεως τοῦ καταλλήλου διδασκικοῦ προσωπικοῦ καὶ καταβάλλονται τὰ ἐξοδα λειτουργίας τῶν Σχολῶν. Διὰ τὸ βοηθητικὸν καὶ ὑπηρετικὸν προσωπικόν, ὡς καὶ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐν γένει εὐρύθμου λειτουργίας ἐκάστης Σχολῆς, μεριμνᾷ ἡ Σχολικὴ Ἐφορεία μὲ Πρόεδρον τὸν Μητροπολίτην τοῦ τόπου.

ὑπὸ τὴν ὑφισταμένην σήμερον Γεν. Δ) σιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ, ὡς καὶ ἐκ προσωπικῆς πείρας διεπίστωσα, τὰ ἀναφύμενα προβλήματα, ὡς καὶ πάντα τὰ συναφῆ θέματα, ἀντιμετωπίζονται μὲ ἑνδιαφέρον καὶ κατανόησιν.

Πρὸς τοῦτο δύναται γὰρ συμβᾶλη θετικῶς, ὁ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ ἐκπρόσωπος τῆς Δ.Ι.Σ. Συνοδικὸς Ἀρχιερεὺς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν νόμον Προεδρεύει τοῦ τε Ἐποπτικοῦ καὶ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου. Ἦδη ἀντιμετωπίζομεν τὰ ἐξῆς προβλήματα. Ἐν τούτων εἶναι ἡ διατάραξις τῆς ἁμλλῆς λειτουργίας τῶν Μέσων Ἱεραικῶν Σχολῶν, ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γυμνασίων. Ταῦτα καταργήθησαν ἐκ τῆς ἐκ τοῦ Συντάγματος ἀπορροεῦσης ἀποφάσεως, περὶ καταργήσεως τῶν παντὸς τύπου εἰδικῆς κατευθύνσεως Γυμνασίων, συνεπῶς καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τοιούτων, τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία ἀνεστάλη.

Οὕτω παραμένον ἐν λειτουργίᾳ τὰ νέου τύπου Ἐκκλησιαστικὰ τετρατάξια Λυκεία, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ἐξῆς πρέπει γὰρ τροφοδοτῶνται ἀπὸ μαθητὰς προερχομένους ἐκ τῶν Δημοσίων Γυμνασίων. Δυστυχῶς, οἱ πλείστοι τῶν μαθητῶν τούτων, πλὴν ἐλαχίστων, δὲν ἔχουν τὰς ἀναγκαίας ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς προϋποθέσεις, οὐδὲ ἔφασιν πρὸς τὴν ἱερωσύνην.

Διότι ἐπὶ τριετίαν εἰς τὸ Γυμνάσιον ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὕλιστικῶν ρευμάτων καὶ τῆς πολιτικοποιήσεως, μὲ τὰ διακινούμενα ποικιλώνυμα ἔντυπα, τὰς ἐλευθέρως συναναστροφάς, τὴν ἐν πολλοῖς ἀδιαφορίαν τῶν γονέων κυρίως εἰς τὰ ζητήματα τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς των ζωῆς. Ἄν εἰς αὐτὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἀδιαφορία πρὸς μόρφωσιν λόγῳ τῶν νέων τρόπων ζωῆς, αἱ συνθηκῆ ἐξελιξέως καὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἠθικῶν ἀξιών, τότε ἡ διαβίωσις αὐτῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Λυκεία καθίσταται πλέον δύσκολος, διότι διασαλεύεται ἡ ἠθικὴ τάξις καὶ πειθαρχία. Τὴν δυσκολίαν τῆς προσαρμογῆς ἀντιμετωπίσαμεν καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Σχολήν.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἡ εὐθὺν διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν καταλλήλων προσώπων πίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦς νέους μὲ καλλιεργημένον θρησκευτικὸν συναίσθημα, ἠθικὴν ζωὴν καὶ ἔφασιν πρὸς τὴν ἱερωσύνην δέον ὅπως τοὺς ἀναζητήσωμεν ἐκεῖ ὅπου ἱερεῖς κατηχηταί, Ἱεροκήρυκες καὶ λοιποὶ φορεῖς, ἐπιτελοῦν τὸ καθήκον των καὶ προπαρασκευάζουν τοὺς νέους διὰ μίαν πνευματικωτέραν ζωὴν.

Αὐτοὺς τοὺς νέους ἀνάγκη γὰρ προωθήσωμεν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολάς, διότι ἄλλως θὰ κατέλθῃ ἐπικινδύνως ἡ ἠθικὴ στάθμη τῶν ἱεροσπουδαστῶν ἐπὶ ζῆμα τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐξέδωκε ἡ Δ.Ι.Σ. πρὸς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας σχετικὴν Ἐγκύκλιον, τονίζουσα τὴν ἀνάγκη τοῦ ἁμέσου αὐτῶν ἐνδιαφέροντος. Διότι οἱ νέοι αὐτοὶ θὰ πυκνώσουν τὰς τάξεις τῶν ἱερέων, ἀλλὰ καὶ τῶν Θεολόγων καθηγητῶν.

Ἐξ αὐτῶν τῶν νέων πρέπει γὰρ ἐφοδιάσωμεν καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης καὶ Βελῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι κυρίως διὰ χωρὶα μὲ Σχολεῖα μονοθέσια.

Διὰ τοὺς ἀποφοίτους τῶν Ἐκκλησι. Λυκείων λειτουργεῖ ἐν Ἀθήναις ἡ τριετοῦς φοιτήσεως Σχολή, μὲ μαθήματα κυρίως ποιμαντικῆς κατευθύνσεως, ὥστε γὰρ συμπληροῦται τὸ κενὸν μέχρι τῆς χειροτονίας των καὶ γὰρ κατατάσσονται εἰς τὴν Α' μισθολογικὴν κατηγορίαν. Ἐπίσης εἰς ὀρισμένους Ἱερὰς Μητροπόλεις λειτουργοῦσι Σχολαὶ τριετοῦς φοιτήσεως κυρίως δι' ἱε-

οις αλλά και υποψηφίους κληρικούς, με μαθήματα Γυμνασιακού κύκλου και των οποίων οι απόφοιτοι διαβαθμίζονται εις την άμέσως άνωτέραν κατηγορίαν. Τών Σχολών τούτων ή λειτουργία λήγει τέλος τού 1980. Όσοι απόφοιτοι επιθυμούν δύνανται να υποστώσι εισαγωγικάς εξετάσεις εις τὰ Έκκλησιαστικά Λύκεια.

Λειτουργοῦσι εισέτι εὐθύνη τῆς Έκκλησίας, συμφώνως τῷ Νόμῳ 346) 1976 κατὰ Μητροπόλεις, εἰδικὰ καὶ Σχολαὶ μονοετοῦς φοιτήσεως διὰ τοὺς ἔχοντας μειωμένα γραμματικά προσόντα υποψηφίους καὶ ἱερεῖς με ἐκανοποιητικά ἀποτελέσματα ἰδίως εἰς παραμεθόρια καὶ μικρὰ χωρία τῆς Ἑλλάδος.

Ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ εἰς τὸ Ἰπουργεῖον Παιδείας ὑπαγόμενα Έκκλησιαστικά Σχολεῖα.

Ἡδὴ ἡ Έκκλησία, ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς Χάρτου (Νόμος 590/1977) Ἄρθρ. 43, δύναται διὰ τὴν εἰδικὴν κατάρτισιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν κληρικῶν καὶ υποψηφίῶν κληρικῶν νὰ ἰδρῦῃ εἰδικὰς ἐπιμορφωτικὰς Σχολὰς καὶ Φροντιστήρια. Τὰ τῆς ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας καὶ τὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν, καθορίζονται δι' ἀποφάσεων τῆς Δ.Ι.Σ. δημοσιευομένων εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Εἰς τὸ ἄρθρ. 10 τοῦ αὐτοῦ Νόμου παραγρ. Η' προβλέπεται καὶ ἡ σύστασις Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Έκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιμορφώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, ἣτις καὶ συνεστήθη ἀποφάσει τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Καλαβρύτων κυροῦ Γεωργίου, συνήλθεν ἐπανειληγμένως καὶ συνέταξε τὸν κανονισμὸν λειτουργίας ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ ὁποίου θὰ δυνήθῃ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ἔργον τῆς. Ἡδὴ κατόπιν σχετικῆς ἐπεξεργασίας θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν νόμιμον ὁδὸν πρὸς ἔγκρισιν. Οὕτω θὰ δύναται νὰ εἰσηγητῆ εἰς τὴν Δ.Ι.Σ. τὴν ἴδρυσιν Σχολῶν μορφώσεως καὶ ἐπιμορφώσεως διὰ τοὺς Ἱεροκήρυκας, Κατηχητάς, Πνευματικούς, ὡς καὶ ταμνάρια ἐξειδικεύσεων ἢ λειτουργίαν Σχολῶν εἰς τὰς κατὰ τόπους Ι. Μητροπόλεις πρὸς οὐσιαστικωτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ποιμνίου.

Βεβαίως τὰ ἔξοδα λειτουργίας, διδακτικοῦ, δοθητικού καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ θὰ βαρύνουν τὴν Έκκλησίαν. Τὰ δὲ Πτυχία ἢ ἀποδεικτικά σπουδῶν δὲν θὰ ἔχουν καμμίαν ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας μεταβολήν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ὑπάρξῃ καὶ νομοθετικὴ κάλυψις.

Προκειμένου νὰ γνωρίζωμεν κατὰ κατηγορίας τὴν μὲρψωσιν καὶ ἐπιμὸρφωσιν τοῦ σήμερον ὑπηρετοῦντος ἱεροῦ κλήρου, ἐπὶ τῇ θάσει ἠλεγμένων στοιχείων παραθέτω τὰ κάτωθι:

Ἐν συνόλῳ ἔχομεν εἰς τὴν Έκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος 8.908 ἱερεῖς καὶ 404 διακόνους. Ἐξ αὐτῶν 1172 εἶνα: Α' κατηγορίας, 2114 εἶνα: Β' κατηγορίας, 2948 εἶνα: Γ' κατηγορίας καὶ 2374 εἶνα: Δ' κατηγορίας.

Κληρικούς καθηγητάς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἔχομεν 70. Καθηγητάς Έκκλησι. Σχολῶν 40. Ἱεροδιδασκάλους ἔχομεν 185 περίπου.

Ἐκ τῶν κληρικῶν οἱ ἔγγαμοι ἱερεῖς καὶ Διάκονοι ἀνέρχονται εἰς 8.083. Οἱ ἄγαμοι ἱερεῖς καὶ Διάκονοι εἰς 965. Ἐν χηρείᾳ κληρικοὶ εἶνα: 264. Στρατιωτικοὶ ἱερεῖς 26, ἐξ αὐτῶν 18 Α' κατηγ. καὶ 7 Β' κατηγ. Κληρικούς με διδακτορικά Διπλώματα ἔχομεν ἄγάμους 7, ἔγγάμους 5. Με μετεκπαίδευσιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν (σπουδὰς ἐξειδικεύσεως), με βεβαιώσεις παρακολούθησεως ἢ πτυχία ἄγάμους 36, ἔγγάμους 11.

Με δύο Πτυχία Ἀνωτάτων Σχολῶν ἔχομεν ἄγάμους 27, ἔγγάμους 19.

Ἐπίσης οἱ Ἱεροκήρυκες οἱ μισθοδοτούμενοι παρὰ τοῦ Ο.Α.Ε.Π. ἀνέρχονται εἰς 102.

Ἐκ τῆς συνοπτικῆς ταύτης στατιστικῆς καταφαίνεται ὅτι ὑπάρχει μία ἀνοδικὴ πορεία εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς μορφώσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Σημεῖον λίαν ἐνθαρρυντικόν, ἐὰν λάθωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος χρονικὸν διάστημα, τὴν κατὰ καιρὸς πολεμικὴν ἐναντίον τῆς Έκκλησίας, ὡς καὶ τὴν στέρησιν ἐν πολλοῖς τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς πόρων.

Πρὶν κλείσω τὸ θέμα θὰ μοι ἐπιτρέψῃτε νὰ ὑποβάλω μερικὰς παρατηρήσεις. 1) Ἐκ τῶν στατιστικῶν στοιχείων τῶν Ι. Μητροπόλεων καταφαίνεται ὅτι οἱ Πτυχιούχοι τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν κληρικοὶ, εἴτε ἔγγαμοι εἴτε ἄγαμοι κατ' ἀναλογίαν μεγίστην ὑπηρετοῦν εἰς Ι. Μητροπόλεις τοῦ λεκανοπεδίου τῆς Ἀττικῆς ἢ περιοχὴν Θεσσαλονίκης. Αἱ λοιπαὶ Ἐπαρχίαι στεροῦνται μεμορφωμένων κληρικῶν.

2) Τὸ ἐπίδομα τῶν Β. Ἐπαρχιῶν ἦτοι 50% ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ, με τὰ αὐτὰ γραμματικά προσόντα, στεροῦνται οἱ κληρικοὶ οἱ καταγόμενοι ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐφ' ὅσον ὑπηρετοῦν εἰς ἐνορίας ἄνω τῶν 70 οἰκογενειῶν, ἐνφ' οἱ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος προερχόμενοι τὰ ἀπολαμβάνουν ἔστω καὶ ἂν ὑπηρετοῦν εἰς πολυαθρόπους ἐνορίας μεγάλων πόλεων. Μέτρον περιστατικόν, ἤδη κατήντησε ἀφορμὴ διακρίσεων καὶ ἀδικιῶν. Τραπευῶς φρονούμεν, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν τομέα δέον ὅπως στρέψῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἡ σεπτῆς Ἱεραρχίας, ὥστε νομοθετικῶς νὰ ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα.

3) Ἀποτελεῖ ἀδικίαν ἢ ἐξίσωσις τῶν Ἀποφοίτων τοῦ νυκτερινοῦ Γυμνασίου, κατατασσόμενων εἰς τὴν Β' μισθολογικὴν κατηγορίαν, με τοὺς Πτυχιούχους τῶν Ἑπταεξίτων Ἱερατικῶν Σχολῶν καὶ Ἀνωτέρων Φροντιστηρίων, χωρὶς οὗτοι νὰ παρακολουθήσωσιν ἔστω καὶ ἐνός σχολικοῦ ἔτους μαθήματα κυρίως ποιμαντικῶν περιοχῶν.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα τῆς ληξιάσης Συνοδικῆς περιόδου ἢ ἐπὶ τῆς Έκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως Ἐπιτροπὴ ἐπελήφθη τῆς μελέτης τῶν διδακτικῶν διδλίων Ε' καὶ ΣΤ' Δημοτικοῦ, ὡς καὶ τῶν Γυμνασίων, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μάθημα τῶν Ὁρησκειτικῶν καὶ τῆς Ἱστορίας, ἐν σχέσει με τὴν διαγραφὴν παρὰ τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. οὐσιαστικῶν κεφαλαίων, ἀναφερομένων εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἐ-

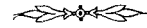
θνους. Υπέβαλλεν δύο υπομνήματα εις τὴν Δ.Ι.Σ., ἥτις ἐνήργησε ἀρμοδίως παρὰ τῷ Υπουργείῳ τῆς Παιδείας. Ἐπίσης σχετικὴν μελέτην διὰ τὴν ὑπαρξίν καὶ λειτουργίαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας τοῦ κρυφοῦ σχολειοῦ.

Πρὸς ἀποτελεσματικὴν παρακολούθησιν καὶ ἐπισημανσιν ἠθελημένων ἢ καὶ ἀθελήτων παραποιήσεων τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τουαύτης, ὡς καὶ τῶν μαθημάτων φυσικῆς, βιολογίας κ.λπ., ὅπου παρεισέφρησαν ἀναλήθειαι εἰς τὸν ὑπὸ ψήφισιν κανονισμόν, προβλέπονται Ἐπιτροπαὶ ἐξ ἐιδικῶν, οἱ ὅποιοι καὶ θὰ ἐπισημαίνουσι τὰς ἐκ τῆς ἀληθείας ἐκτροπάς.

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι διερχόμεθα περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν δάλλεται πανταχόθεν καὶ ὁ Χριστιανισμὸς καὶ αἱ ἠθικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἀξίαι. Ἐργάτας τοῦ Ἐθαγγελίου ἔχομεν, τὸ πρόβλημα εἶναι ἢ κατὰ Χριστὸν μόρφωσις, ὥστε ὄχι μόνον διὰ τῶν λόγων ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων νὰ γίνεταί αἰσθητὴ ἢ παρουσία ἐν

μέσῳ τοῦ ποιμνίου, ὥστε ἡ ἀγιότης τοῦ θίου νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τὴν ἀρτίαν θεολογικὴν καὶ κοινωνιολογικὴν κατάρτισιν.

† Ὁ Ἐάνθης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Μετὰ τὴν παρουσίαν τῶν εισηγήσεων ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν ἐπηκολούθησαν ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου θέματος διεξοδικαὶ συζητήσεις. Οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι ἀντήλλαξαν ἀπόψεις, ἐξέθεσαν τὰς γνώμας των καὶ διετύπωσαν πολλὰς προτάσεις. Μετὰ πρότασιν τοῦ Μακαρ. Προέδρου ἡ Ἱεραρχία ἀνέθεσεν εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμον καὶ Ζακύνθου κ. Παντελεήμονα, ὅπως ἐπεξεργασθοῦν τὰ πρακτικὰ τῶν συζητήσεων καὶ διατυπώσουν περιληπτικῶς τὰ πορίσματα καὶ τὰς ἐγκεκριμένας προτάσεις, προκειμένου νὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Η ΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΧΗΡΕΥΟΥΣΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ - ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ

Κατὰ τὴν ἐνάτην Συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (12.10.78), ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφείμ, ἐγένοντο συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα αἱ ἐκλογαὶ διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν Ἀρχιερέων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἱ. Μητροπόλεων Καλαβρυτῶν καὶ Περιστερίου.

Τοιοιούτρόπως διὰ μὲν τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κατηρτίσθη, κατόπιν ψηφοφορίας, τὸ τριπρόσωπον ἐκ τῶν: Τιτουλαρίου Σεβ. Μητροπολίτου Ταλαντίου κ. Ἀμβροσίου καὶ τῶν Πανος. Ἀρχιμανδριτῶν κ.κ. Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου καὶ Σπυρίδωνος Λουλουδάκη. Κατόπιν νέας ψηφοφορίας ἐκ τῶν τριῶν ὡς ἄνω ὑποψηφίων ἐξελέγη ὁ Τιτουλάριος Μητροπολίτης Ταλαντίου κ. Ἀμβρόσιος εἰς Μητροπολίτην Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας διὰ ψήφων 59.

Ἐξ ἄλλου διὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Περιστερίου

κατηρτίσθη τὸ τριπρόσωπον ἐκ τῶν: Σεβ. Γαρδικίου κ. Χρυσόστομου, Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βρεσθῆνης κ. Δημητρίου καὶ Πανος. Ἀρχιμ. Φαραντάτου Κωνσταντίνου. Γενομένης νέας ψηφοφορίας, ἐξελέγη διὰ ψήφων 54 ὁ Σεβ. Γαρδικίου κ. Χρυσόστομος εἰς Μητροπολίτην Περιστερίου.

Ἐπηκολούθησε τὸ μικρὸν καὶ μέγα Μήνυμα, εἰς τὸν Συνοδικὸν Ἱ. Ναὸν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου οἱ ἐκλεγέντες ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὑπεσχέθησαν κατὰ τὴν Ἀγιοπατερικὴν παλαίφατον φρασεολογίαν «ἐκπληρῶσαι ἀκραφνῶς τὰ Ἀρχιερατικὰ καθήκοντα, τηρῆσαι ἐπακριβῶς καὶ πιστῶς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας, τὰς Ἱερὰς παραδόσεις καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους, ὑπέκεινται ἀποφάσει τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπερμαχῆσαι τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, ποιμάνει τὸ διαπιστευθὲν ποιμνιον θεοφιλῶς καὶ διαμεῖναι ἀκαταγνώστους ἐν πάσι».

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς ἅπαντα τὸν Ἑλληνικὸν λαόν.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶχεν ἀπευθύνει «πρὸς τὸν ἱερόν Κληρὸν καὶ τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸν λαόν» μήνυμα ἀνησυχίας, καὶ παραίνεσιν πατρικὴν, ἐπὶ τοῦ θεμελιώδους διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν χώραν ἡμῶν ζητήματος τῆς ἠλαττωμένης τεκνογονίας καὶ τεκνοτροφίας.

Ἡ διακήρυξις ἐκείνη τῆς Ἱεραρχίας, χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1937, ἔθετε πάντας ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν αὐτῶν, διὰ τὴν μεγάλην ταύτην κρίσιν, τὴν ὁποίαν διέρχεται καὶ εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν ἡ οἰκογένεια, ἀλλὰ καὶ ἡ Πατρις καὶ τὸ Ἔθνος, ἐκ τῆς ἀνησυχητικῆς ὑπογεννητικότητος τοῦ λαοῦ.

Ἡ κρίσις αὐτὴ εἶναι πρωτίστως κρίσις ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ. Δὲν εἶναι δὲ ἄσχετος πρὸς τὸν κλονισμὸν τῆς ζωῆς χριστιανικῆς πίστεως, μετὰ τῆς ὁποίας ἔζησεν ἐπὶ αἰῶνας καὶ ἐμεγαλουργήσε τὸ Ἔθνος ἡμῶν. Ἄλλ' ἐσχάτως ἐξέλιπεν ἀπὸ πολλοὺς ἡ ἐλπίς «ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ἰσχυρόν, τὸν ζῶντα» καὶ ἡ ἀτονία αὐτῆ «τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» ἐπέφερε τὴν ἀπάρνησιν τῶν χριστιανικῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως.

Γέννημα τῆς ἀποστασίας αὐτῆς εἶναι καὶ τὸ ὀξύτατον σήμερον πρόβλημα τῆς φυγοτεκνίας ἢ ὀλιγοτεκνίας.

Εἶναι ὅμως θέλημα καὶ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ τὸ «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν». Καὶ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ συμμόρφωσιν πρὸς τὸ Θεῖον τοῦτο θέλημα ὑπέδειξεν ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς Ἱεραρχίας αὐτῆς τότε, πρὸς τὸν λαόν. Παρίσταται δὲ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν σύστασιν ταύτην καὶ σήμερον, καὶ νὰ ἀνανεώσῃ διὰ τοῦ παρόντος διαγγέλματος αὐτῆς ὅ,τι πρὸ τεσσαράκοντα ἐτίας διεκήρυξεν ἡ μήτηρ Ἐκκλησία πρὸς τὰ τέκνα τῆς.

Κατὰ τὰ διαρρεύσαντα ἔτη, ὄχι μόνον δὲν ἐσταμάτησεν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐχειροτέρευσε ἡ ἀνησυχητικὴ ἐκείνη κατάστασις. Ἡ φυγοτεκνία καὶ ἡ ὀλιγοτεκνία ἔλαβεν ἀπιθάνους διαστάσεις. Τί δὲ νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὰς φρικτὰς ἀμβλώσεις, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς φθάνει κατ' ἔτος εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων! καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῶν

γεννήσεων ἐδημιούργησε τεράστιον ἠθικὸν θέμα καὶ ἔντονον δημογραφικὸν καὶ ἐθνικὸν πρόβλημα.

Διὰ τοῦτο, ὡς ὑπεύθυνοι ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, ἀπευθυνόμεθα:

Πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Χώρας καὶ τὴν Ἐθνικὴν κοινοβουλευτικὴν ἀντιπροσωπείαν καὶ καλοῦμεν αὐτήν, νὰ ἀποφύγῃ ὅπωςδήποτε τὴν νόμικὴν κατοχύρωσιν τῶν ἀμβλώσεων, διότι εἶναι ἐγκλήματα κατὰ τῆς ἀνατελλούσης ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν κυοφορουμένων νέων βλαστῶν τοῦ Γένους· νὰ μὴ παραλείψῃ δὲ καὶ τὰς ἀπαραιτήτους ἐνεργείας καὶ παροχὰς διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν αὐξησιν τῆς τεκνογονίας καὶ νὰ ἀνακουφίξῃ τοὺς φέροντας τὰ βάρη τῆς γεννήσεως καὶ συντηρήσεως καὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων.

Ἀπευθυνόμεθα πρὸς ὅλους τοὺς ἐγγάμοους ἄνδρας, διὰ νὰ τοὺς ὑπενθυμίσωμεν τὸ χρέος των, ἵνα «ἡ ἔννομος συζυγία καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παιδοποιία» ἀκολουθῇ πιστῶς τὸ θέλημα τοῦ Δημιουργοῦ «εἰς βοήθειαν καὶ διαδοχὴν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων», καὶ προτρέπομεν ὅλους καὶ ἕνα ἕκαστον ἰδιαίτερος «ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ».

Εἶναι βεβαίως «σταυρὸς» τὸ χρέος τοῦτο. Ἄλλ' ὁ Χριστιανὸς καλεῖται ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ νὰ σηκῶνῃ καὶ νὰ βαστάξῃ, ὅπως Ἐκείνος, «τὸν σταυρὸν αὐτοῦ», καὶ νὰ μὴ ἀπαρνῆται θεμελιώδη καθήκοντα.

Ὅλοι, «ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν» (Ἐβρ. 12, 2), ὡς μὴ διοτάζουσιν ἐμπρὸς εἰς τὰ οἰκογενειακὰ βάρη, καὶ μάλιστα τὴν γέννησιν τέκνων «κυκλοῦντων τὴν Τράπεζαν» αὐτῶν. Εἶναι μεγάλη εὐλογία καὶ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἡ κλησις «ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκος» των.

— Ἀπευθυνόμεθα καὶ πρὸς τὰς γυναῖκας, τὰς εὐσεβεῖς ἑλληνίδας χριστιανὰς ὀρθόδοξους, καὶ παρακινούμεν αὐτὰς πατρικῶς νὰ θυσιάσωσι «τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας» (Τίτ. 2, 12) χάριν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς τεκνοτροφίας. Νὰ ἀποφεύγωσι δὲ οἰαδήποτε ἀντιουλλυπτικὰ μέσα καὶ τρόπους.

Τὸ καθήκον τῆς τεκνογονίας ἔχουσι χρέος, «ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στεναρίζουσι» (Ἐβρ. 13, 17), ἵνα καὶ «καλὴν συνείδησιν ἔχωσιν» (αὐτ. 18), ἡρεμον καὶ ἀκατάγνωστον, καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἔρχεται πλουσία εἰς τὴν οἶκο-

γένειαν, καὶ ἀποφεύγεται «ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας» (Ἐφεσ. 5, 6).

—Ἀπευθύνομεν, περαιτέρω, θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τὸν ἰατρικὸν κόσμον, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς εἰδικοὺς ἰατροὺς, νὰ μὴ συνεργοῦν ποτὲ εἰς ἀμβλώσεις καὶ νὰ μὴ γίνωνται «ἄνδρες αἱμάτων». Φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἃς ζωογονοῦν τὰ κυοφορούμενα παιδιά. Καί, συνεπεῖς πρὸς τὸν ὄρκον των, ἃς ἀποφεύγῃς τὰ «ἀμβλωθρίδια φάρμακα», μᾶλλον δὲ ἃς συμβάλλῃς, διὰ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἰατρικῆς ἐμπροσθῆς αὐτῶν, εἰς ἐνθάρρυνον τῆς κυοφορίας τῶν ἐπιτόκων γυναικῶν. Θετικὴν μόνον συμβολὴν καὶ καλὰς μόνον ὑπηρεσίας ἃς παρέχῃς εἰς αὐτὰς καὶ εἰς τὴν Κοινωνίαν.

—Καλοῦμεν, ἐν συνεχείᾳ, τοὺς ἀσκοῦντας τὸ λειτουργημὰ τῆς πνευματικῆς πατρότητος, εὐλαβεστάτους ἔξομολογητὰς ἱερεῖς, καὶ ἐντελλόμεθα σὺν ὁδοῖς, ἵνα «τὸ αὐτὸ λέγωσι πάντες» (Α΄ Κορ. 1, 10) περὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ζητήματος, συμφώνως πρὸς τὴν χαραχθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας γραμμῆν (διὰ τῆς προγενεστέρως Ἐγκυκλίου τοῦ 1937), καὶ μὴ ἀπομακρύνωνται τῆς γραμμῆς ταύτης. Ἔχουσι χρέος νὰ ἐμπνεύσωσι τὸ φρόνημα τοῦτο —τὸ μόνον ἀληθῶς ὀρθόδοξον— εἰς τοὺς ἔξομολογουμένους, καλλιεργοῦντες αὐτοὺς εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἐλπίδα, «Ὅς οὐκ ἔασει (αὐτοὺς) πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύναται (νὰ βαστάσωσιν), ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι (αὐτοὺς) ὑπενεγκεῖν» (Α΄ Κορ. 10, 13).

—Καλοῦμεν, τέλος, πάντας καὶ πάσας εἰς σταυροφορίαν ὑπὲρ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τέκνων», «κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ» πρὸς τὰς οἰκογενεῖας. Καὶ παρακαλοῦμεν —«ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν» (Β΄ Κορ. 5, 20)— ἵνα ἀκούσωσι τὸ μήνυμα τοῦτο μετὰ «πολλῆς συνοχῆς καρδίας». Ἀντὶ ἀγωνίας καὶ ἄγχους διὰ τὸ μέλλον τῶν τέκνων ἡμῶν καὶ τοῦ Ἔθνους εἶναι προτιμότερον νὰ ἀποδεχθῶσι πάντες τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἀναδείξεως περισσοτέρων τέκνων, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῆς ὅλης Κοινωνίας ἡμῶν.

Δὲν ἀγνοεῖ ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ὅτι ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις δύσκολοι καὶ περιπτώσεις προβληματικαί, καὶ ἐνίοτε ἐπκίνδυνοι εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς τεκνογονίας καὶ τεκνοτροφίας. Εἴτε ἐκ λόγων οἰκονομικῶν, εἴτε ἕνεκα τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀπασχολήσεων τῶν γυναικῶν κ.λπ., εἴτε καὶ ἐκ λόγων ὑγείας, δὲν εἶναι ἀπλοῦν, ἀλλὰ πολλακίς ὁξὺ τὸ ἐμφανιζόμενον πρόβλημα.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δυσκολιῶν τούτων ἐπιζητεῖται ὑπὸ πολλῶν κάποια διέξοδος. Ἡ μόνη δὲ

χριστιανικῶς παραδεκτὴ διέξοδος, διὰ τῆς συζυγικῆς ἐγκρατείας, θεωρεῖται συνήθως «στενὴ πύλη καὶ τεθλιμμένη ὁδός» (Ματθ. 7, 14) καὶ φορτίον βαρὺ καὶ δυσβάστακτον. Εἶναι διὰ τοὺς περισσοτέρους ἀκατόρθωτος, «καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν». Διὰ τοῦτο ζητεῖται, καὶ φέρεται ὡς ἐπιθυμητή, κάποια ἡπιωτέρα λύσις καὶ ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία καὶ συγκατάβασις.

Παρὰ ταῦτα ἡ λεπτὴ καὶ εὐαίσθητος συνείδησις τῶν χριστιανῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, δὲν ἐπαναπαύεται εἰς τὰς ἐλαστικότητας καὶ τὰς ἀβαρίας. Παραμένει ἀνήσυχος, παρὰ πᾶσαν τυχὸν παραχώρησιν καὶ «οἰκονομίαν». Τὴν θεωρεῖ μέτρον ὄχι ἔγκυρον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀβέβαιον καὶ «ἀλυσπελὲς ἡμῖν τοῦτο» (Ἐβρ. 13, 17) διὰ τὴν ἀνεμπόδιον συμμετοχὴν καὶ κοινωνίαν τῆς θείας χάριτος καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἀπόφασιν, παρὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, περὶ ἀσκήσεως «ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας», ὅπως ζητοῦν πολλοὶ διὰ μερικὰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις. Διὰ τὰς τοιαύτας περιπτώσεις, ἐὰν ὑφίσταται πραγματικὸς καὶ ἀνυπέρβλητος λόγος (ἀσθενείας κυρίως), οἱ ἀρμόδιοι πνευματικοὶ θὰ δώσωσιν τὴν πρέπουσαν λύσιν, ἐφαρμόζοντες τὰ ἐκ τῶν ἱερῶν Κανόνων προβλεπόμενα.

Ἐπὶ τούτοις, ἐκφράζομεν τὴν ἐνθερμον συμπάθειαν ἡμῶν πρὸς πάντας τοὺς πιστοὺς καὶ θεαρέστως ἐναγωνιζομένους τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας.

Ἄς εἶναι βέβαιοι ὅτι ἐπιφυλάσσεται εἰς αὐτοὺς ἡ εὐτυχία νὰ λέγωσι, μετὰ δικαίαν ἐγκαύχησιν, «ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός». Ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὰς γυναῖκας, τὸ ἔργον τῆς μητρότητος εἶναι κεφάλαιον σωτηρίας, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς Ἀπόστολος: (ἡ γυνὴ) «σωθήσεται διὰ τῆς τεκνογονίας». Ἀντιθέτως τὰ θυσιαζόμενα καὶ σφαγιαζόμενα, διὰ τῶν ἐκτρώσεων, τέκνα θὰ ἀπαιτήσωσι τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ τῶν ἀσπλάγχχνων καὶ ἀδιστάκτων γονέων των. Αὐτὸ δὲ θὰ εἶναι ἡ καταδίκη των.

Τέλος, ἐπευλογοῦντες τὴν καλλιτέκνον, καὶ μάλιστα τὴν πολύτεκνον οἰκογένειαν, διαβεβαίουμεν αὐτήν, ὅτι θὰ ἔχη πάντοτε τὴν πατρικὴν ἡμῶν συμπαράστασιν.

Ὁ δὲ Κύριος εἶθε νὰ εὐλογῇ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Ἔθνος καὶ νὰ «σώζῃ (αὐτὸ) εἰς τὸ παντελές».

Μετὰ διαπύρων εὐχῶν

Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΛΑΝΗΣ ΤΟΥ ΧΙΛΙΑΣΜΟΥ

Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας, Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαίρετου Τριάδος.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐτησίαν τακτικὴν συνέλευσιν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1978, ἀκούσα τὴν κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ὑπεύθυνον ἐπιστοσίαν καὶ «μέριμναν διὰ τὴν τήρησιν τῶν δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀμυνομένη δὲ σθεναρῶς εἰς τὸν κεκηρυγμένον ἀμείλικτον καὶ ἀνόσιον πόλεμον κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τοῦ Θεοσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους ὑπὸ τῶν ἀποκαλουμένων «χιλιαστῶν» ἢ «σοπυδαστῶν τῶν γραφῶν» ἢ «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» καὶ ἀνησυχούσα σοβαρῶς διὰ τὰς τρομακτικὰς συνεπείας αὐτοῦ, ἐμελέτησεν ἅπαξ ἕτι ἐνδελεχῶς τὸ δξύτατον τοῦτο πρόβλημα, διεπίστωσε δὲ ὅτι:

Π ρ ῶ τ ο ν : Ἡ πνευματοκτόνος πλάνη τῶν χιλιαστῶν δὲν ἀποτελεῖ γνωστὴν θρησκείαν, οὐδὲ κἂν θρησκείαν, ἀφοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς «ἡ θρησκεία ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς παρὰ τοῦ διαβόλου καὶ ἐκρημοποιήθη καθ' ὅλους τοὺς χρόνους ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἕκτοτε, ὅπως ἔξαιατήση τοὺς ἀνθρώπους». Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶναι θρησκεία μάχεται καταθονίως τὴν πατρίαν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων θρησκείαν, μετερχομένη τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου, διὰ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦ παγκοσμίου καταδικαζομένου ἀνοσίου προσηλυτισμοῦ, τὰ τέκνα αὐτῆς.

Δ ε ῦ τ ε ρ ο ν : Ἡ ἀπατηλὴ πλάνη τῶν χιλιαστῶν δὲν ἀποτελεῖ οὐδὲ κἂν χριστιανικὴν αἵρεσιν, ἀλλὰ συννοθύλευμα πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν πλανῶν, παγκόσμιον θεομάκρον στρατεῖαν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐγκαθιδρύσεως διεθνοῦς χιλιαστικῆς δυναστείας καὶ ἐπικυριαρχίας τῶν σκοτεινῶν ἀρχῶν τοῦ ἀναρχικοῦ τούτου συστήματος.

Τ ρ ί τ ο ν : Ἡ ἀντιχριστιανικὴ πλάνη τῶν χιλιαστῶν, ἀφοῦ ἠλλοίωσε τὸ περιεχόμενον τῆς Θεοπνεύστου Ἁγίας Γραφῆς διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν ὀνομαθείσης «Μεταφράσεως τοῦ νέου κόσμου», ὀνομαθείσης «Μεταφράσεως τοῦ νέου κόσμου», στρέφεται μετ' ἀβυσσαλέου μίσους κατὰ τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως,

ἀρνεῖται τὴν Ἁγίαν Τριάδα καὶ τὴν Θεότητα τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, καταπολεμοῦσα λυσοσῶς τὸ τιμώτερον σύμβολον τῆς Ἐκκλησίας, τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν τοῦ Κυρίου Σταυρόν, δι' οὗ ἡ Σωτηρία τῷ κόσμῳ ἐγένετο καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ λυτρωτικὸν αἷμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔρρευσε.

Τ ἔ τ α ρ τ ο ν : Ἡ ἀντορθόδοξος καὶ ἀνθελληνικὴ πλάνη τῶν χιλιαστῶν, ἀσεβοῦσα κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἐκμεταλλεύεται τὰς εἰδικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας διατελοῦν οἱ ἀπόδημοι Ἕλληνες οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰς ξένας χώρας, ἐκμεταλλεύεται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ οἰκονομικῶς ἀδυνάτους καὶ ὑπὸ ἄλλας δυσκόλους συνθήκας διατελοῦντας χριστιανούς, εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, διὰ νὰ ἀνεύρῃ μεταξὺ αὐτῶν νέους προσηλύτους καὶ τοὺς καταστήσῃ τυφλὰ ὄργανα πολυδαιδάλων πολιτικοοικονομικῶν καὶ κατακτητικῶν σκοπῶν αὐτῆς.

Π ἔ μ π τ ο ν : Ἡ μυστικιστικὸς χαρακτῆρος πλάνη τῶν χιλιαστῶν, ὑποκρινόμενη ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης εἰς τὸν κόσμον, ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ἀποδυνάμωσιν τῆς ἀμύνης καὶ τῆς Χώρας ἡμῶν, καλλιεργούσα τεχνήντως τὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν ἀναρχίαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ὑπὸ τὸν ἀπατηλὸν μανδύαν τοῦ φιλειρηνισμοῦ, οἱ χιλιασταί, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν συγγραμμάτων των, ὅταν ἐμποτῆ ἡ ὥρα τῆς συγκρούσεως τῶν στρατευμάτων τοῦ διαβόλου μετὰ τὸ στράτευμα τοῦ Ἰεχωβά, εἰς τὴν φοβερὰν αὐτὴν ἀναμέτρῃσιν ὀνομαζομένην «ἀρμαγεδῶν», δὲν θὰ μείνουν ἀπαθεῖς θεαταὶ τῆς παγκοσμίου συρράξεως, ἀλλὰ θὰ λάβουν τὰ ὄπλα, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ πυρηνικὰ.

Ἔ κ τ ο ν : Ἡ ἀντικοινωνικὴ καὶ ἀναχρονιστικὴ πλάνη τῶν χιλιαστῶν διασπᾷ διὰ τοῦ φρικτοῦ φανατισμοῦ τὴν ἐνότητα τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργῆ μίση καὶ ἐχθρότητας μεταξὺ τῶν συζύγων, μεταξὺ τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ σειρὰν ἄλλων κοινωνικῶν προβλημάτων εἰς τὰς σχέσεις συγγενῶν καὶ φίλων.

Ταῦτα πάντα ἔχουσα ὑπ' ὄψει:

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπί τῆ ἐκλογῆ τοῦ νέου Πάπα

Ἰωάννου Παύλου Β΄.

Ἡ ἐκλογὴ ὡς νέου Πάπα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐνός καρδινάλιου, προερχομένου ἐκ τῆς Πολωνίας, ἤτοι χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἀνεπέρωσε τὰς ἐλπίδας τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως περὶ τοῦ ὅτι «ὡς αἷμα», ὡς ἐλέχθη, θὰ εἰσρεῦσῃ εἰς τὸν ὄργανισμόν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀνανέωσιν αὐτῆς.

Ἦδη ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐχαιρεισθῆ ὡς εὐχάριστον γεγονός ἢ δήλωσις τοῦ νέου Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β΄, ὅτι θὰ ἀγωνισθῆ ἀφ' ἐνός πρὸς χάριν τῶν οἰκονομικῶς, κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς καταπιεζομένων λαῶν καὶ ἀτόμων, ἀφ' ἑτέρου διὰ τὸ εἶναι σεβαστὴ ἢ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς καὶ τρίτον πρὸς συνέχισιν τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου καὶ προώθησιν τοῦ ἔργου τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνόητος μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Τὸ Χριστιανικὸν πλήρωμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς εὐχεται, ὅπως ὁ νέος Προκαθήμενος τῆς

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τεταγμένη ὑπὸ τῶν Ἱερῶν καὶ Θεῶν Κανόνων τῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας, διὰ τὸ διασφαλίσῃ τὴν πνευματικὴν αὐτοτέλειαν καὶ τὴν προστασίαν τῶν τέκνων αὐτῆς ἀπὸ πάσης ὀποθενδήποτε προερχομένης ἐπιβουλῆς,

ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ ΟΜΟΦΩΝΩΣ

τὴν σατανικῆς ἐμπνεύσεως πλάνην τῶν χιλιαστῶν ἢ μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά, ὡς χριστομάχον, καταχθόνιον, βέβηλον, ἀνελευθέραν, ψυχοκτόνον, ἀθελληνικὴν καὶ «δαίμονιον σκοτεινὸν ἔχουσαν ἀθέατον διὰ τὴν ὑπόκρισιν αὐτῆς». Τοὺς μετέχοντας τῆς πλάνης ταύτης Ἑλληνας πολίτας, τέκνα τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας μέχρι πρό τινας, τώρα δὲ ἐξωμότας τῆς πατροπαράδοτου ἡμῶν πίστεως, καθὼς καὶ πάντας τοὺς συνεργοῦντας εἰς τὸ ὀλέθριον ἔργον τοῦ χιλιασμοῦ, καλεῖ ὅπως ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ ἐπανεέλθουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐὰν παρὰ τὸν μητρικὸν τῆς Ἐκκλησίας πόθον, παρὰ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν παράκλησιν αὐτῆς ἐξακολουθήσουν οὗτοι νὰ ἐμμένουν ἀμετανόητοι εἰς τὴν πλάνην, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ τούτους ὡς ἐκριζωθέντας αὐτοβούλως ἀπὸ τῆς νοτιῆς ἀμπέλου, ἣν ἐφύτευσεν ἡ

Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πραγματοποιήσῃ τοὺς εὐγενεῖς δραματισμούς του. Ἀσφαλῶς αἱ προσάδειαι του θὰ τύχουν τῆς θείας εὐλογίας, ἐὰν ἢ δήλωσῃς του, ὅτι θὰ παραμείνῃ «πιστὸς εἰς τὰς θεμελιώδεις δογματικὰς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας», ἔχῃ τὸ νόημα τῆς προσηλώσεως οὐχὶ εἰς τὰ μεταγενέστερα ρωμαιοκαθολικὰ δόγματα (λ.χ. περὶ παπικοῦ πρωτείου, ἀλαθήτου), ἀλλ' εἰς τὰς θεμελιώδεις δογματικὰς ἀληθείας τῆς ἀρχαίας ἡρωμένης καὶ ἀδιασώστου Ἐκκλησίας τῶν ὀκτὼ πρώτων αἰώνων καὶ τῶν ἐπὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐπί τῆ ἐπετειῶ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940.

Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν σύσσωμος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς μετὰ τῆς πνευματικῆς καὶ παντοειδοῦς ἡγεσίας αὐτοῦ ἐώρτασε τὴν ἐπέτειον τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη ἐπιβάλλεται οὐ μόνον νὰ μὴ ἀιογῆ, ἀλλὰ νὰ ἐνισχύηται καὶ προβάλληται ὀλοκρῶν καὶ περισσότερον.

Ὁ εὐρωπαικὸς τῆς ἐπετείου τοῦ «Ὁχι», τὸ ὁποῖον ἀντέταξεν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὸν φασιστικὸν ἱμπεριαλισμὸν, συντελεῖ εἰς τὴν συνειδητοποίησιν ἴσους τῆς ἐμφύτου ἀγάπης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν

δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου, ὡς ἀπομακρυνθέντας ἐκουσίως ἀπὸ τῆς λογικῆς ποίμνης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ πλανωμένους εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς ἀτραπούς τῆς ἀποστασίας πρὸς αἰωνίαν ἀπώλειαν. Οἱ οὕτως ἀμετανόητοι ἄς γνωρίζουν, ὅτι ἔχουν πάσας τὰς ἀρὰς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

Ἐπὶ τούτοις ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καυχωμένη ἐν Κυρίῳ διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸν ἱεραποστολικὸν ζῆλον τῶν πιστῶν τέκνων αὐτῆς, ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν πάντων πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς προσηλυτιστικῆς μανίας τῶν Χιλιαστῶν, καλεῖ δὲ καὶ προτρέπει, ὅπως ὀλόκληρον τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ὁ Ἱερὸς Κλήρος καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς, καταβάλλουν πᾶσαν προσπάθειαν ἐπανόδου τούτων εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὥστε, χαίροντες οἱ πάντες διὰ τὴν σωτήριον ἐπιστροφήν των, νὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς λόγους τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς περὶ τοῦ ἁσώτου υἱοῦ «οὔτοι νεκροὶ ἦσαν καὶ ἀνέζησαν· ἀπολωλότες ἦσαν καὶ εὐρέθησαν» (Λουκᾶ ιε' 32).

Ἡ Ἐκκλησία ἐπιφυλάσσειαι, ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω σοβαρωτάτου προβλήματος, ὅπως χρησιμοποιήσῃ τὰς ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως προβλεπομένας πνευματικὰς κυρώσεις γενικῶς, ἀλλὰ καὶ εἰδικῶς ἐπὶ συγκεκριμένων προσώπων.

ἐλευθερίαν, ὅσον καὶ τῆς ἀληθείας διὰ τὴν κατὰ κτήσιν καὶ διατήρησιν τοῦ πολιτισμοῦ τούτου ἀγαθοῦ προϋποθέτει πάντοτε ἀγῶνας, διεξαγομένους ὑπὸ τὴν θεϊαν ἐδύογίαν καὶ ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὸν ὑγιᾶ προσανατολισμὸν εἰς τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς ἀξίας.

Πρόσκλησις πρὸς ἐπάνοδον.

Ἡ εἰς τὴν πλάνην τοῦ Χιλιασμοῦ ἀναφερομένη «Συνοδικὴ Προᾶξις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐνθεν μὲν καταδικάζει τὸν Χιλιασμὸν ὡς «συνονθύλευμα πασῶν τῶν αἰρέσεων καὶ πλανῶν», ὡς ἐπιβουλεύομενον τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ὡς ὑποκαπνοτα τὰ θεμέλια τοῦ Ἔθνους καὶ ὡς σύστημα ἀντικοινωνικὸν καὶ ἀναχρονιστικόν, ἐτέρωθεν δὲ «καλεῖ τοὺς μετέχοντας τῆς πλάνης ταύτης Ἑλληνας πολίτας, τέκνα τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας μέχρι πρό τιμος, ἴσῃ δὲ ἐξωμότης τῆς πατροπαράδοτου ἡμῶν πίστεως, καθὼς καὶ πάντας τοὺς συνεργοῦντας εἰς τὸ δλέθριον ἔργον τοῦ Χιλιασμοῦ, ὅπως ἐν μετανοίᾳ καὶ συντριβῇ ἐπανέλθουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας».

Ἡ πρόσκλησις αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἀσφαλῶς θὰ εὖρη ἀνταπόκρισιν, ἐὰν δλόκληρον τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ὁ ἱερός κλήρος καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς καταβάλλουν πᾶσαν προσπάθειαν ἐπανόδου τῶν Χιλιαστῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὥστε, χαίροντες οἱ πάντες διὰ τὴν σωτήριον ἐπιστροφὴν των, νὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς λόγους: «Ὅτιοι νεκροὶ ἦσαν καὶ ἀνέζησαν ἀπολωλότες ἦσαν καὶ εὐρέθησαν» (Λουκ. ιε', 32).

Ἡ φοίτησις εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ καὶ πολλοὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν ἐπεσήμαναν διὰ ποιμαντορικῶν ἐγκυκλίων τὴν ἀνάγκην τῆς φοιτήσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ἅτινα ἀδίκως καταγροῦνται ὑπὸ τῶν ὡς ἀντικοινωνικὰ ἢ ἀναχρονιστικὰ ἢ σοταδιστικὰ.

Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα διὰ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐγκεκριμένων προγραμμάτων διδασκαλίας ἀνοίγουν εἰς τοὺς νέους εὐρεῖς πνευματικούς ὁρίζοντας καὶ ὑποβοηθοῦν τὴν δημιουργίαν ὀλοκληρωμένων προσωπικοτήτων διὰ τῆς ἐκκολάφους καὶ ἀρμονικῆς συναπιτύξεως πασῶν τῶν ἀξιολογικῶν προδιαθέσεων τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ηλικίας. Ὡς ἰδιαίτερος ἐτιοῖσθη ἐν τῇ σχετικῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου, «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» καὶ ἐπομένως «ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὀφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης» (Α' Τιμ. δ', 8).

πρὸς ἄρσιν τῆς κρίσεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων Ὄθεν κλήρος καὶ λαὸς δεόν νὰ συνεργασθοῦν

καὶ πρὸς πύκνωσιν τῶν τάξεων αὐτῶν διὰ τῆς εἰς αὐτὰ προσελκύσεως τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας.

Ἡ προϋπόθεσις τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολιτῆς Τραπεζοῦπόλεως κ. Δαμασκηνός, ἐν συνεπιεύξει αὐτοῦ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ γερμανοφώνῳ περιοδικῷ «Lutherische Monatshefte», ὁρθῶς θεωρεῖ ὡς θεβιασμένην τὴν ἐν τῇ οἰκουμενικῇ κινήσει παρατηρουμένην ἰσὺν πρὸς «διαμωστηριακὴν» καὶ δὴ εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν (Inter. ommunio).

Ὡς παρατηρεῖ ὁ Σεβασμιώτατος, «εὐχαριστιακὴ κοινωνία δὲν εἶναι δυνατὴ ἐκεῖ, ἐνθα ὑπάρχει διαφωνία εἰς τὰ οὐσιώδη τῆς πίστεως, ὡς αὕτη ἐκφράζεται εἰς τὰ Σύμβολα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἢ ἐκεῖ, ἐνθα ἔχει διασαλευθῆ ἢ θεμελιώδης τάξις τῆς Ἐκκλησίας, ἢ συνέχεια τῆς ἀποστολικῆς δομῆς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἢ ἀποστολικὴ διαδοχὴ. Τὰ σημεῖα αὐτὰ δὲν δύναται νὰ χωρισθοῦν τὸ ἐν τῷ ἄλλῳ, διότι ἀποτελοῦν ἐν ζωντανόν, ἀδιάσπαστον σύνολον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ βιώσῃ τις μόνον διὰ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, «ἡ προσπάθεια διὰ τὴν «διαμωστηριακὴν κοινωνίαν» μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων λόγῳ αἰρέσεως ἢ οἰσματος, εἶναι ἀδιανόητος». Ὡστε ἡ εὐχαριστιακὴ κοινωνία προϋποθέτει τὴν ἄρσιν τοῦ χωρισμοῦ.

Τὸ Ζήτημα τῆς ἀνακηρύξεως

τοῦ Αὐτοκεφάλου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Δ' Διεθνoῦς Συνεδρίου τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ἐγένετο ἀπὸ 19ης μέχρι 24ης Σεπτεμβρίου ἐν Regensburg τῆς Ἀντικῆς Γερμανίας, ἐτέθη πάλιν ὑπὸ τῶν Ρώσων τὸ ζήτημα τοῦ «αὐτοκεφάλου» τῆς «Μετροπολίας» τῶν Η.Π.Α. Ὡς ἰσχυρίσθη ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, πᾶσα Μήτηρ Ἐκκλησία ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ ἀνακηρύττῃ θυγατέρα Ἐκκλησίαν ὡς αὐτοκέφαλον, ὡς ἀκριβῶς ἐπραξε τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας διὰ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ «αὐτοκεφάλου» τῆς «Μετροπολίας» τῶν Η. Π.Α. καὶ τῆς Ἰαπωνίας.

Ἄλλ' ὡς ἐτιόνισεν ὁ παρενρισκόμενος ἐν τῷ συνεδρίῳ ρωμαιοκαθολικὸς κανονολόγος πατὴρ Δημήτριος Σαλάχας, ἡ ἄποψις αὕτη οὐδόλως εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰ θέσμιμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς, διότι πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας δὲν ἀρκεῖ ἡ ἄσκησις δικαιοῦματος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ συγκατάθεσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ ὁποῖου ἄλλως τε θυγάτηρ Ἐκκλησία εἶναι καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άριθμ. { Πρωτ. 3908
Διεκπ. 1847

Άθηναι τῆ 26-9-1978

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Π ρ ο ς

Τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν

καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀπὸ τινος χρόνου τηρεῖται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τὸ ὅραϊον ἔθιμον τῆς καθ' ἑαυτὴν καθ' ἅπασαν τὴν περιφέρειαν Ἀδελφῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, πρὸς συστηματικώτεραν καὶ μεθοδικώτεραν ἀσκήσιν τῆς Κατηχητικῆς Διακονίας. Διὰ τὴν νέαν Κατηχητικὴν περίοδον ὡς ἡμέρα καθ' ἑαυτὴν ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τούτων ὁρίσθη ἡ Κυριακὴ 22α Ὀκτωβρίου ἀντὶ τῆς 15ης λόγῳ τῶν ἐπιτετιμένων Δημοτικῶν Ἐκλογῶν.

Ἐν ὄψει τῆς κατὰ τὴν ὡς ἂν ἡμερομηνίαν ἐνάρξεως τῆς Κατηχήσεως, ὑπομνηστικῶν ὑμῖν ἀποφασῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ληφθεῖσαν μετὰ πρότασιν τῆς Συν. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς, τῆς Νεολαίας καὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, κατόπιν καὶ τῶν πορισμάτων τοῦ Ἀ' Πανελληνίου Συνεδρίου τῶν Ἰγερῶν τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, καθ' ἣν δέον ὅπως, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, προγραμματισθῶσι παρ' ἐκάστης Ἱερᾶς Μητροπόλεως εἰδικαὶ ἐκδηλώσεις καὶ καταβληθῆ ἔντονα πρὸς προσπάθεια, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς δημιουργίας καταλλήλων προϋποθέσεων διὰ τὴν ἀπρόσκο-

πτον λειτουργίαν καὶ μεῖζονα ἀπόδοσιν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Ὁ ἐν λόγῳ προγραμματισμός, δυνατὸν, πρὸς τοὺς ἄλλοις, νὰ περιλαμβάνῃ:

1. Πρόσκλησιν, μελλόντων ν' ἀναλάβωσι τὴν Κατήχησιν τῶν παιδιῶν εἰς εἰδικὰς συνάξεις διὰ πνευματικὴν περισυλλογὴν αὐτῶν, ἀποκριτικῆν, ἐμφύχουσαν καὶ ἀναθέρμανσιν τοῦ ἐνυπάρχοντος ζήλου, χρησιμοποιοῦμένων πρὸς τοῦτο τῆς συμμελέτης τῆς Ἀγίας Γραφῆς, συμπροσευχῆς κ.λπ..

2. Τέλεσις Θείας Λειτουργίας τῆ συμμετοχῆ τῶν Κατηχητῶν καὶ Κατηχητριῶν, ὡς καὶ θεξιώσεις χάριν αὐτῶν.

3. Δεξιώσεις καὶ ἄλλας εὐκαιρίας πρὸς χάριν τῶν Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων τῆς περιφέρειας ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως καλλιεργηθῆ ἡ προσέγγιξις Ἐκκλησίας καὶ Ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐπιτευχθῆ ὁβίω ἢ παρ' αὐτῶν μεῖζον προσφορὰ διευκολύνσεων εἰς τὸ ἔργον τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Πρὸς ὑποδοχῆσιν τῆς παρ' ἐκάστης Ἱερᾶς Μητροπόλεως καταβαλλομένης προσπάθειας ἀποσταλήσονται ὑμῖν, ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου τὰ ὅψ' ὑμῶν παραγγελέθοντα ἔντυπα.

Ὅθεν, παρακαλοῦμεν, ὅπως ἔχοντες ὅψ' ὄψει τὰ ἀνωτέρω ἐνεργήσῃτε ὅτι δεῖ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν πρὸς ἐπιτυχῆ παρασκευῆν τοῦ ἐν γένει Κατηχητικοῦ ἔργου.

Ἐντολῆ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ταλαντεύου ἈΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἐπιβάλλεται νὰ ὀργανωθῆ συναγερομός.

Χαίρομεν, διότι ἀριστερὰ πρῶτὴν ἐφημερίδα, ἥτις πᾶν ἄλλο ἢ προκατειλημμένη εἶναι ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, ἐρωτᾷ διὰ συνεργάτου τῆς: Πῶς θέλομεν νὰ γίνῃται σεβαστὴ ἡ ἀγνότης «μέσα στὰ Σόδομα καὶ Γόμορα, ποὺ ἐπικρατοῦν στὴν ἐποχὴ μας; Ὅταν πολλὰς ἐφημερίδες δημοσιεύουν ἀπὸ δύο-τρὶα χροῖνια τὰ σεξουαλικά ὀμοιοτάτα καὶ ἔρῳνες καὶ δὲν ἐλείπωσαν ἀκόμα; Καὶ ὁ κινηματογράφος;... Πληρῶνουμε ἑκατομύρια, γιὰ νὰ ἀγοράσωμε τίτοιες πορνωταίνιες βίας καὶ ἐγκλήματος. Τὸν ἰδρωτὰ τοῦ ἀγρότη μας, τῶν ναυτικῶν μας τὸν πωλᾶμε στὸ ἐξωτερικόν, γιὰ ν' ἀγοράσωμε λάσπη, ψυχικὸ δηλητήριον. Μπορούσαμε μ' αὐτὰ τὰ δολλάρια ν' ἀγοράσωμε φάρμακα, νὰ περιθάλψωμε φτωχοὺς, ν' ἀγοράσωμε ἀγροτικά μηχανήματα καὶ ἄλλα χρήσιμα πράγματα γιὰ τὴ ζωὴ μας».

Ἀληθῶς! Ἡ τόσον ἀγρότως διὰ τῶν ὀπτικο-ακουστικῶν μέσων εἰσαγομένη εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων πνευματικὴ καθαριδίνη ἐξηγεῖ διατὶ πολλοὶ ἐγκαταλείπουν τὴν ὁδὸν τῆς ἀγνότητος καὶ ἐγχορταίας καὶ διατὶ δημιουργοῦνται τόσα ἠθικὰ σκάνδαλα. Ὅθεν ἐπιβάλλεται νὰ ὀργανωθῆ συναγερομός τόσον πρὸς περιορισμὸν τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν τοῦ πνευματικοῦ δηλητηρίου, ὅσον καὶ πρὸς ὀργάνωσιν τοῦ ἔργου τῆς πνευματικῆς ἀποτοξινώσεως.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

ΕΙΔΙΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Μετὰ τὴν ἐνάρξιν τοῦ «Φροντιστηρίου Ἀντιμετώπισεως Αἵρεσεων», γιὰ λαϊκοὺς, ποὺ ἔγινε τὴν 9ην Νοεμβρίου ε. ἔ. στὴν αἴθουσα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μετὰ συμμετοχὴν 100 καὶ πλέον σπουδαστῶν, συνεργατῶν ἰσαριθμῶν ἑνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πραγματοποιήθηκε τὴν 10ην τρ., στὸ Διορθόδοξο Κέντρο Πεντέλης, ἡ πρώτη σύναξις παρόμοιου Φροντιστηρίου, γιὰ Κληρικοὺς, μετὰ τὴν συμμετοχὴν 50 περίπου Ἐφημερίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἄλλων γειτονικῶν Μητροπόλεων.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ εἶναι καρπὸς τῆς ποιμαντικῆς φροντίδος τοῦ Μακρυωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, ἡ ὁποία ἐκφράσθηκε καὶ πρόσφατα στὴ σχετικῇ Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐφημερίους τῶν Ἀθηνῶν: «Διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν διαδηλώμεν τὴν μεγίστην σημασίαν, ἣν προσωπικῶς ἡμεῖς δίδομεν εἰς τὸ θεάρεστον καὶ τελεσφόρον ἔργον ... καὶ συνεπῶς καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸ ἀνταπόκρισιν ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ὑμῶν».

Στὸ παρελθὸν ὑποστηρίχθηκε πῶς ἡ προσπάθεια αὐτὴ στρέφεται ἐναντίον θρησκευτικῶν μειονοτήτων. Τοῦτο ἀποτελεῖ βασικὴ παρεξήγησις, γιὰτι κατὰ τὴ γνώμη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, στὶς περισσότερες φορὰς πρόκειται: γιὰ δλοκληρωτικὰ συστήματα, ἣ ὄρασι τῶν ὁποίων στρέφεται τελικὰ ἐναντίον τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος (πλδσι ἐγκεφάλου), μετὰ ἀποτέλεσμα

νά καταστούν τὰ θύματά τους, κυρίως νέοι, ἄβουλα ὄντα, ὄργανα ξένων, σκοτεινῶν δυνάμεων καὶ σκοπῶν.

Μεθ' αὐτῆ τῆ διαπίστωσης, κύριος στόχος τῶν Φροντιστηρίων αὐτῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἶναι ἡ κατοχύρωσις τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, λατρείας καὶ ζωῆς (ὀρθόδοξο ἦθος) καὶ ἡ δραστηριότης γιὰ τοὺς πλανημένους ἀδελφούς Ὁρθόδοξοι μαρτυρία, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγιοπατερικὴ ἐπιταγὴ (Ματθ. κη' 19-20. Ἔβρ. ιγ' 15. Ἰακ. ε' 19-20. Ἰουδα 23).

Στὸν Δ' κύκλο τοῦ Φροντιστηρίου γιὰ λαϊκοὺς, τὰ μαθήματα τοῦ ὁποίου ἄρχισαν κανονικὰ στὴν αἴθουσα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (Μονὴ Πετράκη, ὥρα 5-7,30 μ.μ.), μπορεῖ νὰ ἐγγραφῆ κάθε ἐνδιαφερόμενος Ὁρθόδοξος Χριστιανός, ἀφωσπρηγούμενος ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸ Γραφεῖο Ἀντιμετωπίσεως Αἱρέσεων (Ἰασιῶ 1 - Μονὴ Πετράκη, τηλ. 719.161).

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

— Συνάντησις τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν θεολογικὸν διάλογον Ὁρθόδοξων - Λουθηρανῶν.

Ἀπὸ 4-9 Νοεμβρίου ἐ.ξ. θὰ συνέλθῃ εἰς τὴν πόλιν Sig-tuna τῆς Σουηδίας ὡς φιλοξενουμένη τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς χώρας αὐτῆς ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ διαλόγου μεταξὺ Ὁρθόδοξων καὶ Λουθηρανῶν. Σκοπὸς τῆς συνάντησεως εἶναι ἡ ἀπὸ κοινῶν ἐξέτασις τῶν ἐπὶ μέρους τοπικῶν διαλόγων, τῶν θεμάτων αὐτῶν ὡς καὶ τῆς μεθοδολογίας των, οἱ ὅποιοι πρόκειται νὰ διεξαχθοῦν εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον μεταξὺ θεολόγων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Κατὰ τὴν συνάντησιν θὰ παραστοῦν ἐκπρόσωποι πολλῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ τὰ μέλη τῆς Διεθνήσεως τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας (F.L.M.).

— Βιέννη: Συνάντησις Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προχάλκηδονίων θεολόγων.

Συνήλθεν ἀπὸ 11-17 Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. εἰς Βιέννην ἡ Δ' ἀνεπίσημος Συνάντησις μεταξὺ θεολόγων τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη, συγκαληθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰδρύματος Pro Oriente, εἶχεν ὡς κύριον θέμα τῆς τὴν φάσιν καὶ τὰς προοπτικὰς τοῦ Πρωτοῦ ἐν τῇ ἐνασχῆσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀθθεντίας. Δευτερευόντως ἡ Συνάντησις ἠσχολήθη καὶ μὲ τὴν θέσιν τῶν «Ἀνατολικῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν» (Ὀδνιτῶν) εἰς τὰ πλαίσια τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων. Ἐλαβον μέρος ἀνὰ 16 θεολόγοι ἐκπροσωποῦντες τὰς Ἀρχαίας Ἀνατολικὰς καὶ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ 3 Ὀδνίται. Προῆδρυσαν ἀπὸ κοινῶν ὁ Δρ. Mesrob K. Krikorian τῆς Ἀρμενικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας (Ἐτσματζίν) καὶ ὁ π. Ἰωάννης F. Long, Sj. (Ρώμη), ἐκπροσωπηθεὶς κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ernst Suttner (Βιέννη).

— Σεμινάριον εἰς Bensberg ἐπὶ τῶν προοπτικῶν τοῦ ὀρθόδοξου - ρωμαιοκαθολικοῦ διαλόγου.

Ἀπὸ 1-2 Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ὄργανώθη εἰς Bensberg τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, πλησίον τῆς Κολωνίας, ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ὁμάδος ἐργασίας «Συνάντησις μὲ τὰς Ἐκκλησίας

τῆς Ἀνατολῆς», ἐν συνεργασίᾳ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν «Θωμᾶς Μῶρος», συνάντησις Ὁρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων μὲ θέμα τὰς προοπτικὰς καὶ τὰ προβλήματα τοῦ ὀρθόδοξο - ρωμαιοκαθολικοῦ διαλόγου σήμερον.

— Ἡ Συνέλευσις τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐν Bangalore. Ἡ Ὁρθόδοξος συμμετοχὴ.

Συνήλθεν ἀπὸ 16-30 Αὐγούστου ἐ.ξ. εἰς Bangalore τῶν Ἰνδιῶν ἡ Ἐπιτροπὴ «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν Συνέλευσιν αὐτὴν ἔλαβον μέρος ἐκπρόσωποι 180 Ἐκκλησιῶν προσερχόμενοι ἐκ 58 χωρῶν — συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐπισήμων ρωμαιοκαθολικῶν ἀντιπροσώπων, ἐφ' ὅσον ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, κατ' ἐξαίρεσιν, μετέχει ἐπίσημως ὡς τακτικὸν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» ἀπὸ δεκαετίας —, οἱ ὅποιοι συνεζήτησαν, κατὰ πρῶτον, τὰ πορίσματα τοῦ, κατὰ τὸ ἔτος 1971 ἐγκαινιασθέντος, προγράμματος: «Νὰ δώσωμεν λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος». Μέχρι τοῦδε, τὸ πρόγραμμα τοῦτο εἶχε κυρίως ἀναπτυχθῆ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς μελέτης τῆς ποικιλίας τῶν ἐκφράσεων, τὰς ὁποίας τὸ εὐαγγελικὸν μήνυμα περιεβλήθη ὑπὸ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς καὶ πολιτιστικὰς συνθήκας τῆς διαδόσεώς του.

Τῆς Συνελεύσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία γίνεται ἀνὰ τριετίαν, προῆδρυσεν ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Νησιώτης, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐναρκτήριον τοῦ Συνεδρίου ἑμίλιαν του ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» διὰ τὰ ἔτη 1976-1983 ἐξῆρε τὴν συντελεσθεῖσαν πρόοδον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Παγκοσμίου αὐτῆς Κινήσεως (Λωζάννη 1927) μέχρι σήμερον. Διέκρινε τρεῖς διαδοχικὰς περιόδους: πρῶτον, τῆς ἀπλῆς γνωριμίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, δεύτερον, τῆς πνευματικῆς ἀμύλλης μεταξὺ αὐτῶν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς δογματικῆς τῶν ἀληθείας καὶ, τρίτον, εἰς τὴν σύγχρονον, τῆς πιθανῆς «συναίνεσεως» εἰς τὰ κύρια δογματικὰ θέματα, ὅσον τοῦτο βεβαίως εἶναι δυνατόν αὐτὴν τὴν στιγμήν. Ἐξῆρεν ἐπίσης τὸ γεγονός, ὅτι ὅλαι αἱ ἱστορικαὶ Ἐκκλησίαι ἀντιπροσωπεύονται πλέον ἐπίσημως εἰς τὴν Συνέλευσιν αὐτὴν — μοναδικὸν φαινόμενον εἰς τὴν σύγχρονον οἰκουμενικὴν κίνησιν — καὶ ἐκάλεσε τοὺς συνέδρους εἰς μίαν σοβαρὰν θεολογικὴν ἐργασίαν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία μᾶς καλεῖ εἰς ἐνόρασιν τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὁμοθυμαδὸν καὶ ἐν τῇ μιᾷ πίστει συγκεντρώσεως ὅλων τῶν διηρημένων σήμερον ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων. Ἀπέδωκεν οὕτω βαθύτερον θεολογικὸν περιεχόμενον εἰς τὸ Συνέδριον, πέρα τῆς ἀπλῆς φύσεως του ὡς ἀπλῆς διεθνοῦς θεολογικῆς συσκέψεως, διὰ τῆς ἀναδείξεως ἀφ' ἐνὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς του προσλεύσεως καὶ σημασίας του καί, δεύτερον, τῆς ἐσχατολογικῆς του διαστάσεως διὰ τῆς διακονίας του πρὸς ἐπανενοῦσιν τῶν μεγάλων ἱστορικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ μέλλον.

Εἰς τὴν Συνέλευσιν ὑπεβλήθησαν 10 Ἐκθέσεις, ἀντικατοπτρίζουσαι τὴν κατάστασιν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους περιοχὰς τοῦ πλανήτου μας (Ἀφρικὴν, Ἀσίαν, Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν), ὡς καὶ εἰς τοὺς τομεῖς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς γυναικείας μαρτυρίας καὶ τῆς νεότητος. Τὸ πρόγραμμα θὰ συνεχισθῆ διὰ τῆς μελέτης τῶν πορισμάτων τῶν Ἐκθέσεων τούτων.

Τὸ δεύτερον κύριον θέμα τῆς Συνελεύσεως ἦτο ἡ προώθησις τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῆς «Κοινῆς Ὁδοῦ πρὸς τὴν ἐνότητα». Ἡ συζήτησις εἶχεν ἤδη ἐγκαινιασθῆ κατὰ τὴν δὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν εἰς Καϊρόμπι, περιεστράφη δὲ κυρίως περὶ τὰ κάτωθι τρία σημεῖα: τὴν ὁρατὴν ἐνότητα εἰς τὰ πλαίσια τῆς Μιάς Πίστεως τὸ κοινὸν κείμενον «Βάπτισμα - Εὐχαριστία - Ἱερωσύνη» καὶ τὰς εἰς αὐτὸ ἀπαντήσεις τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν τὴν

μελέτην τῶν κοινῶν τρόπων διδασκαλίας καὶ λήψεως ἀποφάσεων (πῶς διδάσκει ἀθθεντικῶς σήμερον ἡ Ἐκκλησία; κλπ.). Ἐπίσης, ἀνετέθη ὑπὸ τῶν συνέδρων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν «Πίστις καὶ Τάξις», ὅπως μελετήσῃ τρόπους δι' ἕνα ποιμαντικὸν προσανατολισμὸν τοῦ ὄλικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπεξεργάζεται, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τῶν οἰκουμενικῶν ἐπαφῶν ἐπὶ ἐνοριακοῦ ἐπιπέδου, τῶν μικτῶν γάμων κλπ.

Ὡς ἐτόνισεν εἰς τὴν ὁμιλίαν του ὁ Προϊστάμενος τῆς Ἐπιτροπῆς πάστορ Lucas Vischer, ὁ σκοπὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ἥτοι ἡ πλήρης μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἐνότης, φαίνεται εἰς πολλοὺς ὅτι εἶναι ἀκόμη μακρὰν. Ἐν τούτοις, ἡ σχετικὴ θεολογικὴ συζήτησις ὑποφέρει κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἀπονέμεται εἰσέτι τὴν δέουσαν σπουδαιότητα εἰς τὰ ἐνδιάμεσα στάδια, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν μεταξὺ τῆς διαίρεσεως καὶ τῆς πλήρους ἐνότητος. Ἡ ἐνότης δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς μίαν μόνον ἡμέραν δι' ἑνὸς καὶ μόνου πηδημάτου: μίαν δλόκληρον σειράν βημάτων θὰ πρέπει προηγουμένως νὰ διανυθῇ, τοῦτο δὲ εἶναι ἔργον τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ὑπομονὴν καὶ μακρὰν ἐργασίαν ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μὲ τὰς Ἐκκλησίας.

Ὁμιλῶν, ἀφ' ἑτέρου, ὁ π. J. M. R. Tillard, ἐκπρόσωπος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐξήρε τὴν σημασίαν, τὴν ὅποιαν ἔχει διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, ἡ κοινὴ ὁμολογία τῆς πίστεως. Ἡ ἐπίτευξις ὅμως τοῦ σκοποῦ τούτου θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς συμφωνίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ὅχι μόνον ὡς πρὸς τὸ «ἀπαιτούμενον» ὁμολογήσῃ ὅπως ὁμολογήθη ἀπὸ ὅλους, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ «ἐπαρκεῖν», ἥτοι τὸ οὐσιώδες, πέρα τοῦ ὁποῖου πολλὰ ἐκφράσεις πίστεως ἀποτελοῦν ἐπιτρεπτάς ἰδιομορφίας τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἄντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν ὡς ἄνω Διάσκεψιν ἀπετελέσθη ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαίου, τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Κωνσταντίνου κ. Σπυρίδωνος Παπαγεωργίου καὶ τοῦ Ἐλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Ζηζιούλα. Παρέστη ἐπίσης, ὑπὸ τὸν ἰδιότητα τοῦ εἰδικοῦ «liaison officer», καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρανοῦπόλεως κ. Δαμασκηνός, ὁ ὁποῖος, εἰς παρέμβασίν του, ἐξέφρασε τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν «συνοδικὴν κοινωσίαν» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Σαμοθράκης: «Τὸ ἐκκλησιαστικὸ Μουσεῖο καὶ οἱ Παλαιῆς Ἐκκλησίαι». Ἐπιμέλεια - κείμενα Ἀνθίμου Δ. Ρούσσα, Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Σαμοθράκης. Ἀλεξανδρούπολη 1978, σ. 32, σχ. 4ο.

Ὁραιότατον Λεύκιμα μὲ ὀραίας πολυχρώμους καὶ ἀρίστους εἰς καλλιτεχνικὴν ἀπόδοσιν ἐντὸς τοῦ κειμένου Εἰκόνας, δι' ὧν ἐπισημαίνεται καὶ προβάλλεται ἡ μεγάλη ἀξία τῶν Εἰκόνων καὶ τῶν λοιπῶν Κειμηλίων τῶν ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυρίου Ἀνθίμου τὸ 1976 ἀνεγερθέντος «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου». Τὸ Μουσεῖον περιλαμβάνει 32 τεμάχια διαφόρων ἱερῶν Ἀμφίων 72 ἀρίστης βυζαντινῆς τέχνης Εἰκόνας 6 Ἐυλόγηπτα 44 ἱερὰ Σκεύη καὶ 43 διάφορα ἀρχαιολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀξίας ἀντικείμενα. Προτάσσεται περιληπτικὴ ἐξιστόρησις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ γενικώτερον περὶ τῆς Θράκης, μετὰ περιλήψεων γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἐπίσημος ὑποδοχὴ κ. Σόλωνος Κυδωνιάτη. Προσφώνησις τοῦ Προέδρου κ. Μιχαὴλ Στασινοπούλου. Προσφώνησις τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μεγέλαου Παλλαντίου. Παράδοσις καὶ Ἀρχιτεκτονική. Λόγος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Σόλωνος Κυδωνιάτη.

Ἀνάτυπον ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τ. 53 (1978) (Συνεδρία τῆς 21ης Φεβρουαρίου 1978, σ. 75 - 78 τοῦ τόμου τῶν Πρακτικῶν, τοῦ ἀνατύπου, 14 σελ.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Λόγος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Γρηγ. Κασιμάτη, Τὸ μέλλον τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Ἐξ ἀφορμῆς ἐνὸς διβλίου τοῦ ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Denis de Rougemont. Ἐν Ἀθήναις 1978, τ. Πρακτ. 53 (1978), σ. 100 - 109.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Χρηστὸς Λεφάκης. Ὁ ζωγράφος καὶ τὸ ἔργον του. Ἐκδόσεις Ἐργατῖα. Θεσσαλονίκη 1978, σ. 240.

Ἐξαιρετὸν Λεύκιμα, τῆς συνεργασίας καὶ ἐπιμελείας πολλῶν, οἰκείων καὶ μάλιστα τοῦ Καθηγητοῦ υἱοῦ του καὶ φίλου, τιμώντων τὸ ἔργον καὶ τὸ ἐξαιρετὸν καλλιτεχνικὸν του ἔργον. Κατὰ τὴν ὑπὲρ ὀκταετῆ διαμονὴν μας ἐν Θεσ/κῃ, ἐγνωρίσαμεν τὸν καλλιτέχνην καὶ τὸν ἐνάρετον ἄνδρα καὶ συνεδέθημεν διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ οἴκου του. Τὸ Λεύκιμα τοῦτο ἀποτελεῖ ἀληθῆς πολῦτιμον ἀπόκτημα διὰ πάντα φιλότεχνον καὶ φιλόμουσον.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Ἐθνικοῦ Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Πρυτανεῖα Π. Θεοχάρη 1975. Ἀθήναι 1977, σ. 670.

Τὸ πρῶτον μέρος περιλαμβάνει πρωτοτύπους ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, δημοσιευθείσας εἰς ἕνα Περιοδικὰ (κυρίως ἀγγλιστὶ). Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει πρωτοτύπους ἐπιστημονικὰς Ἀνακοινώσεις εἰς διεθνή συνέδρια ἀπὸ μέρους τῶν Καθηγητῶν ὅλων τῶν Σχολῶν τοῦ Πολυτεχνείου. Τὸ τρίτον μέρος ἐκθέτει τὴν ἐπιστημονικὴν δραστηριότητα τῶν Καθηγητῶν καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1975. Τὸ τέταρτον μέρος περιέχει τὰ διοικητικὰ θέματα καὶ τὸ τελευταῖον πέμπτον μέρος παραθέτει τὰ ὀνόματα τῶν ἀναγορευθέντων διδασκτῶν κατὰ τὸ 1975.

Ἐκδοσις τῆς ὄντι ὑποδειγματικῆς, ἀμέσου ἐνδιαφέροντος διὰ τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς μὴ εἰδικούς ἐπιστήμονας τὰ μάλιστα διδασκτικὴ καὶ πληροφοριακῆ.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**Ίερά Μητρόπολις Χαλκίδος**

Έχοντες υπ' όψει τὸ ἄρθρον 33 παρ. 2 τοῦ υπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἁγίου Γεωργίου Α. Αἰδηφοῦ, 2) Ἁγίας Ζώνης Ἀμελάντων, 3) Ἁγίου Ἀθανασίου Δαφνουῦσας, 4) Ἁγίων Ἀναργύρων Κλήματος - Σκοπέλου, 5) Ἀγ. Παρασκευῆς Μηλεῶν, 6) Ἀγ. Τριάδος Σίμιας, 7) Ἀγ. Νικολάου Ν. Συνασοῦ, 8) Ἀγ. Νικολάου Νεοχωρίου - Ἰστιαίας, 9) Ἀγ. Κων/νου καὶ Ἐλένης Νεροτριδιάς, 10) Γεν. Θεοτόκου Λίμνης (6' θέσεως).

Ἐν Χαλκίδι: τῆ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1978

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Διακονικῆς θέσεως Ἁγίας Ἐπισκέψεως Τρικάλων, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας νομικὰς διατάξεις, ὅπως υποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Τρικάλαις: τῆ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1978

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Έχοντες υπ' όψει: 1) Τὸ ἄρθρον 33 τοῦ υπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346) 1976 «περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἐνορίας Μαρκαίου Ἰωαννίνων.

Ἐν Ἰωαννίνοις: τῆ 2ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Ἰωαννίνων ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346) 1976 «Περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστά-

σεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς μορφώσεως» (ΦΕΚ 142, τ. Α', τῆς 10 Ἰουνίου 1976), τὴν υπ' ἀριθ. 3154 καὶ ἀπὸ 26.6.1976 Ἀπόφασιν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ΦΕΚ 838, τ. Β', τῆς 26.6.1976) καὶ τὰ ἄρθρα 33 - 37 τοῦ Κανονισμοῦ υπ' ἀριθ. 2) 1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Ἁγίων Πάντων Μεταμορφώσεως.

Ἐν Καλαμάτῃ: τῆ 6ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Νέας Σμύρνης

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ υπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου ἵνα προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν μιᾶς κενῆς θέσεως Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βούλας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Νέῃ Σμύρνη: τῆ 13ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Έχοντες υπ' όψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ υπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου ἵνα προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν μιᾶς κενῆς θέσεως Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Καλαμακίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Νέῃ Σμύρνη: τῆ 13ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Σιδηροκάστρου

Έχοντες υπ' όψει: 1) Τὸ ἄρθρον 33 τοῦ υπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὰς κάτωθι κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ: 1) Ἁγίου Γεωργίου Γεφυροῦδιου, 2) Ἁγίου Παντελεήμονος Ὀδηγητριάς, 3) Ἀγ. Γεωργίου Τριάδος.

Ἐν Σιδηροκάστρῳ: τῆ 16ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Σιδηροκάστρου ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχόντες ὄπ' ὄφει τὴν ὄπ' ἀριθ. 5262)3108) 12.10.1972 Πράξιν τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὄπ' ἀριθ. 186) 26.10.1972 ΦΕΚ, τ. Α', δι' ἧς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει Μαντινείας καὶ Κυνουρίας συνεστήθη δευτέρα θέσις Ἱεροκήρυκος, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὄπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς περαιτέρω.

Ἐν Τριπόλει τῇ 16ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΑΝΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένον νὰ προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἡμερησιακῆς θέσεως Ἀγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ἀσπροβάλλου, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας νομικὰς διατάξεις, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Τρικάλοις τῇ 17ῃ Νοεμβρίου 1978

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

ΚΑΝΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Π ρ ὀ ς

Τὸν Πρ. Δημ. Κουκλίδην

Ἐφημέριον Μουραεῖου - Πηλίου

ἀγνώστου διαμονῆς

Ἐνεργῶντες κατόπιν παραγγελίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, τακτικὰς ἐνόρκους ἀνακρίσεις κατὰ σοῦ ἐπὶ κανονικοῖς παραπτώμασι, καλοῦμέν σε ὅπως, ἐμφανιζόμενος ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἐν τῷ Γραφεῖω τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀναλήψεως Βόλου τῇ 28ῃ Νοεμβρίου ἐ.ἔ. ἡμέρᾳ Τρίτῃ καὶ ὄρα 10 π.μ., λάθης γνῶσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ σχηματισθέντος φακέλλου καὶ ἀπολογηθῆς ἐπὶ ταῖς ἀποδοιμαμένας σοι κατηγορίας.

Ἐν Βόλῳ τῇ 10ῃ Νοεμβρίου 1978

Ὁ ἀνακριτὴς

Πρεσβ. ΙΩ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βαρνάβα Δ. Τζωρτζάτου, Μητροπολίτου Κίτρους, Ἡ Δικονομία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, μετὰ ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως, Ἀθήναι 1978, σελ. 62.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
ΘΕΟΦΙΛΟΣ

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προσφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφείμ, Προέδρου τῆς Ι. Σ. Ι.

Ἀντιφώνησις τοῦ Σεβ. Μητροπολ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Ἀντιπροέδρου τῆς Ι. Σ. Ι.

Πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς τακτικῆς Συνελεύσεως τῆς Ι. Σ. Ι. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1-12/10/78).

Εἰσηγήσεις: Σεβ. Μητροπολ. Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτηρίου, «Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ προβλήματα τῆς Νεότητος».

Σεβ. Μητροπολ. Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, «Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῶν συγχρόνων ρευμάτων».

Σεβ. Μητροπολ. Πατρῶν κ. Νικοδήμου, «Ἡ Ἐκκλησία ἐναντι τοῦ Δημογραφικοῦ προβλήματος».

Σεβ. Μητροπολ. Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, «Ἐρμηνεῖα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ Ἐκδοσις αὐτῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας».

Σεβ. Μητροπολ. Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας κ. Αὔγουστίνου, Ἀντιμετώπισις τῆς αἰρέσεως τοῦ Χιλιασμοῦ».

Σεβ. Μητροπολ. Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνοῦ, «Ἐκκλησιαστικὴ Περιοσίαν».

Σεβ. Μητροπολ. Εἰάνθης κ. Ἀντωνίου, «Περὶ Διαρρυθμίσεων τῶν ὄρων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων».

Τοῦ αὐτοῦ, «Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν».

Ἡ πλήρωσις τῶν χρεουσιῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Καλαβρύτων-Αἰγιαλείας καὶ Περιστερίου.

Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

Κλητήριον Ἐπίκριμα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.